

Kot nam je povedal Ludvik Jerebic, ki je koordinator del pri raziskavi in izkoriščanju rudnika premoga v Benici pri Lendavi, bo letos na voljo za gradnjo prepotrebne infrastrukturne objektove in nadaljnja raziskovalna dela, tokrat končno v rovin, poldrug milijon dinarjev, kar je trikrat več kot pa je bilo porabljeno doslej. Očitno je torej, da si v Sloveniji močno prizadevamo, da bi rudnik premoga Lendava (tako je njegovo uradno ime) začeli čimprej gospodarno izkoriščati. Domnevajo, da je v lendavskem kotu (stiščice dr-

žavne meje in reke Mure) kar 400 milijonov kubičnih metrov kvalitetnega rjavega premoga z močjo 3600 kalorij oziroma 16,5 megadžulov. V tem času dograjujejo skladišče, garaže, pisarno in sani-

fon je že na voljo. Pravi rudarji, torej tisti, ki neposredno kopljejo premog, bodo prišli prve dni oktobra. Z raziskovalnim izkopom bo začelo 90 rudarjev iz rudnika premoga v Velenju. Od teh del si veli-

o tem, da premog je, ni dvoma, vprašanje pa je, ali plasti niso prekinjene. Če so, potem, kot slišimo praviti, je upanja za gospodarno izkoriščanje nekoliko manj. Precej pa je odvisno tudi od sosednje Hrvaške, ki še ni odgovorila na pobudo o skupni natožbi in

RUDARJI PRIDEJO OKTOBRA

tarne prostore, utrdili pa so že cesto (če bo rudnik oživel, jo bodo asfaltirali), napeljali so vodovodno omrežje (s tem so dobile vodo tudi tamkajšnje vasi), pa tudi tele-

ko obetajo, saj bodo potrdila ali zavrgla predvidevanja raziskovalcev, ki so svoje trditve v glavnem potrjevali na temelju meritev (tudi vrtanj) s površja zemlje.

izkoriščanju rudnega bogastva. Prej nasprotno: tudi tam, v razdalji nekaj sto metrov, hite z raziskavami.

Š. Sobočan

Ob 4. juliju, dnevu borca!

Letošnje praznovanje dneva borca poteka zopet v spoznanju, da nismo premagali težav, ki nas že nekaj let pestijo v našem gospodarskem in družbenem razvoju, in da se kriza celo pogloblja. Zato so letošnje programske konference ZZZB NOV ponovile že izrečene zahteve borcev, da hočemo odločnejše in hitreje spremembe za učinkovitejšo družbo, v kateri bo jasno prišla do izraza odgovornost, tako skupna kot posameznika, z vsemi posledicami.

Borci ne moremo in ne smemo mimo dejstva, da smo v najtežjem, a najslabšem času naše polpreteklosti brez premlajanja žrtvovali vse za osvoboditev, za novo družbo, za človeka vrednejše življenje. Ne smemo pozabiti, da smo se z novim članom vrgli na delo za obnovo porušene domovine, za gradnjo novih domov, cest, prog, tovarn.

Ne smemo mimo dejstva, da smo brez pomoči od zunaj v teh 42 letih našega gospodarskega in družbenega razvoja dosegli velike uspehe, katerih velikokrat sami ne cenimo dovolj, celo podcenjujemo jih in precenjujemo težave, ki nas pestijo.

Premalo smo odločni in ne reagiramo, kadar nekatera sredstva obveščanja slikajo samo črno, ne govorijo pa o uspehih, ki jih v nekaterih delovnih okoljih in krajevnih skupnostih dosegajo delovni ljudje in občani s trdim delom. Velikokrat ne reagiramo niti takrat, kadar posamezniki skušajo »popravljati« zgodovino NOB in revolucije, kadar rušijo temelje naše samoupravne socialistične družbe.

Ali smo borci res že tako stari in onemogli? To vprašanje si postavimo ob letošnjem praznovanju dneva borca z vso odgovornostjo za nadaljnji razvoj naše družbe.

Izzivov za našo večjo aktivnost ne manjka. Javna razprava o spremembah ustave in zakona o združenem delu ne sme iti mimo našega članstva. Podpreti moramo zahteve mladih, kadar ti predlagajo ukrepe za hitreje premagovanje težav, za ohranjanje okolja ob upoštevanju družbenih potreb in vseh drugih predlogov, ki vodijo k učinkovitejšim samoupravnim odločitvam in ukrepanju.

Spopasti se moramo z nepoštenostjo, neodgovornim delom in ravnanjem posameznikov, nedelavnostjo in z vsem, kar zavira naš razvoj in ubija vero v samoupravno socialistično družbo, ne glede kje in na katerem nivoju naše družbe se to dogaja. Nihče ne more biti izvzet od odgovornosti za storjene napake.

V odgovor na postavljeno vprašanje naj ponovim besede predsednika RO ZZZB NOV Slovenije — Iovariša Boga Gorjana — na letni programski skupščini ZZZB NOV Slovenije:

»Borci in aktivisti moramo biti neprestano kritični tudi sami do sebe. O tem veliko govorimo na naših sestankih. Že nekaj časa čutimo pomanjkanje tistih vzvodov in spodbud pri našem delu, ki izhajajo iz neposrednega delovnega odnosa. Istočasno ugotavljamo, da kljub temu ostajamo trdno povezani z vsemi političnimi subjekti v naši družbi. Sproti usklajujemo naša stališča s predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij. Smo še vedno dovolj prepričljivi, da lahko vplivamo na večinska stališča, smo sposobni, da sprejememo usodo manjšine in smo kljub temu še vsestransko aktivni.

Politična sposobnost naših članov sprejemanja in razumevanja sodobnih tokov popušča le takrat, kadar nismo pripravljeni usklajevati naših stališč javno in s stališči drugih družbenih sil. Zato bomo tako kot doslej gojili javnost našega dela v okvirih SZDL z vsemi frontnimi dejavniki. Pri tem bomo koristili izkušnje, ki jih imamo z našim delom v OF slovenskega naroda, kjer smo vedno znali najti skupen jezik z vsemi tistimi silami, ki so težile k istemu cilju: svobodi človeka in naroda, socializmu in bratski skupnosti jugoslovanskih narodov.«

Mirko HAJDINJAK

Ko se praznijo hišna ognjišča

Z enim od udeležencev ponedeljkove seje medobčinskega sveta Zveze komunistov Slovenije za Pomurje v Murski Soboti — bil je to nekakšen pomurski idejni plen — smo se med krajšim klepetom precej strinjali, da bi imeli v pokrajini veliko manj razvojnih in sorodnih tegob, če bi bili pomurski gospodarstveniki vsaj pol toliko sijajni, kot so sijajni pomurski športniki.

Osnovna organizacija ZK, mladina in nacionalno vprašanje pa so bile v bistvu tri problemska osi, okrog katerih se je zgrinjala večina razprav. Pravzaprav je šlo za to, da posebna delovna skupina povzame dozdajšnje razprave, da jih razpravljalci dopolnijo in da se članica slovenskega CK ZKS iz Pomurja Anica Karba oboroži za nastop na slovenskem idejnem plenumu v ponedeljek v Ljubljani. Povzemamo nekaj njenih pomembnejših spoznanj, ki jih je posredovala na začetku seje.

Delujemo v skrajnem severovzhodnem prostoru Slovenije, kjer smo zavoljo omejenosti, nerazvitosti, v gospodarskem, kulturnem in socialnem pogledu lahko še bolj dojemljivi za razne idejne odklone in vplive. Hkrati smo odmaknjeni od dogajanja in vplivanja koncentriranih skupin in posameznikov kulturnega centra Sklovenije in notranjosti naše domovine. Posebej se to pozna na gospodarskem področju. Pokrajina ob Muri je izrazite občutljiva za posledice vseh zapletov pri gospodarjenju, ekonomski politiki, inflaciji. Naše primarne zemljepisna in materialna možnost, ki so predvsem v kmetijstvu in turizmu, niso le prednost, marveč tudi dejavniki zaostajanja, saj kmetijstvo še vedno ni dobilo tistega mesta, vloge in položaja v gospodarskem razvoju, kot mu ga sicer pripisujemo. V Sloveniji je največji delež kmečkega prebivalstva prav v Pomurju in pomeni obremenitev v razvoju splošnega družbenega standarda, predvsem v zdravstvu, izobraževanju in socialnem skrbstvu. Merilo solidarnosti in vzajemnosti prav to niso do rečena in prepočasni smo s temi problemi razumnosti oz. ne uspevamo, ker smo v manjšini. Tu je hkrati veliko možnosti, da pride do sporov in odklonov.

Naj strnemo razprave o že omenjenih treh problemskih osi. Verjetno smo na najtršnem, najzahtevnejšem delu prenove ZK, ko ni druge kot sestopiti iz organov v osnovne organizacije med članstvo. Tu je treba skozi metode in načine delovanja z idejo komunizma motivirati in mobilizirati ljudi. Da bi bili temu kos, je nujno uporabno usposabljanje komuniste, odpirati prave teme ob pravem času. Ker se nam partija stara, moramo resneje, odgovorneje poskrbeti za podmladek. Mladi na univerzah in

srednjih šolah so nosilci naše prihodnosti in prihodnjega razvoja, zato je edina alternativa, da se več in ustvarjalneje ukvarjamo z njimi. Skrbeti nas mora, če partijske vrste ob upokojenosti zapuščajo tudi mladinci. Edina prva in učinkovita formula je najbrž: med mladimi in z njimi spopad z zgodnjimi problemi. V zvezi z nacionalnim vprašanjem je uvodničarka naglasila, da ni nikakršnih nacionalnih izpadov, čeprav v Pomurju delavci in občani živimo v sožitju z madžarsko narodnostjo. Veliko prispeva k temu urejeno dvojezično šolstvo, ki je organizirano in deluje že več kot četrto stoletje. Pripravljeni smo ponuditi naše izkušnje iz življenja in sožitja slovenskega naroda z narodnostno manjšino. Partijski sekretar iz Lendave Alekšander Varga je v temu pripomnil, da je sicer bilo pri njih na obisku nekaj delegacij iz Srbije in Kosova, ki so si ogledale lendavski dvojezični model, vendar je tega še vse premalo. Očitno so Lendavčani bolj zanimivi za tujino, od koder kar pogosto prihajajo delegacije pozvedovat, kako deluje ta model.

V svojem nastopu na ponedeljkovem idejnem plenumu slovenske partije v Ljubljani ob Anici Karbi (ponovno) opozorila na problematiko brezposelnosti, skladnejši regionalni razvoj ter infrastrukturne, posebno cestne zagate. Rekla bo tudi tole: »V obmejenih krajevnih skupnostih se praznijo hišna ognjišča, vasi se vztrajno, a nevarno starajo in propadajo. Kakšno družbeno samozatočje lahko ob vsem tem pričakujemo?« Nesporo skrb zbujajoče spoznanje, ki terja čimprejše ukrepanje ne odlaganje, kot se v posameznih primerih rado dogaja. Prenova ZK je vsaj v besedah na pohodu in s tega vidika pričakujemo tehten prispevek pomurskih komunistov k idejnemu plenumu slovenske partije v ponedeljek v Ljubljani.

Branko ŽUNEC

Vabljeni na praznovanje

4. julija, na DAN BORCA, ki bo v soboto pri Domu borcev in mladine na VANEČI.

Organizatorji so pripravili srečanje borcev, mladine, brigadirjev in mladincev-ribičev. Na začetku, ob 10. uri, bo kulturni program, kasneje pa celodnevni piknik v naravi.

Dostop z osebnimi vozili bo mogoč do Doma.

Vabljeni vsi občani!

Leto XXXVII
Št. 25

Murska Sobota
2. julija
1987
Cena 350

VESTNIK

(Tudi) fronta o aidsu

V rekordno kratkem času, do bri uri, je predsedstvo medobčinskega sveta Socialistične zveze Pomurja pred tednom v Murski Soboti opravilo z zakonom o združenem delu, aidsom, volilnimi pripravi, mladinskim prostovoljnim delom, plačami in ptt zagodami.

Sama seja se je začela v približno takem vzdušju: na mizah več prospektov z napisi: AIDS, ne okužite se zaradi nevednosti, odgovori na vprašanja, ki vznemirjajo, med zbranimi pa nekoliko zarobljena šala o tovarni kondomov, ki bi na rovaš t. i. kuge stoletja sijajno poslovala.

Najprej se je predsednik Boris Prejác razhudil zavoljo zmede, ki zadeva spremembe in dopolnitve male delavske ustave, se pravi zakona o združenem delu. Celo kot diverzijo je označil dejstvo, češ da bodo morali po gospodarskih enotah in delovnih skupnostih kar dvakrat usklajevati samoupravne splošne akte. To pa zavoljo prenove republiške in zvezne ustave, pred katerima in po katerih naj bi spreminjali in dopolnjevali zakon o združenem delu. Pa toliko navijamo za racionalnejši normativizem in se zaklinjamo zoper birokracijo, smo pomislili ob razpravi.

Sledila je nedvomno osrednja točka sestanka: boj proti aidsu. Pred kratkim so o tej zavrtni nadlogi sodobnega sveta, ki se je v začetku zdel pomurskemu človeku — kot je menil direktor Pomurskega zdravstvenega centra Ivo Šumak — zelo oddaljena, razpravljali na predsedstvu RK SZDL s pozivom k splošnemu preventivnemu delovanju. V ta namen so to pot vodilni pomurski politiki z vrha medobčinske frontne organizacije pozvali Rdeči križ, zdravstvene organizacije, sole, predvsem srednje, in organizacije združenega dela k organizirani prevenciji. Aids je bolezen, pri kateri človek izgubi svojo naravno odpornost, to je obrambno zmoglost pred okužbami. Zavoljo zmanjšane odpornosti postane človek dovzetnejši za najrazličnejše okužbe ali rakasta obojenja, ki zdravega ne bi prizadela v tako težki obliki. Tako opredelitev aidsa je zapisana v že omenjenem letaku, ki začenja krožiti po naši pokrajini. Predvsem pa gre za usposabljanje in osveščanje prebivalstva, da bi domoume nevarnosti okužbe, povzročitelja, znamenja bolezn, kako se virus aidsa prenaša ter še posebej preventivno delovanje. Rizične skupine oz. najbolj izpostavljene možnostim, da se okužijo z virusom, so homoseksualci ali biseksualni moški, ki so pogosto menjali spolne partnerje, osebe, odvisne od droge, ki si jo dajejo v žilo ter spolni partnerji navedenih oseb. Seveda bodo šla za preventivno znatna družbena sredstva, kar je tudi razumljivo.

Na seji predsedstva PMS SZDL za Pomurje so na kratko razpravljali o pripravah na volilne seje organizacij Socialistične zveze, ki naj bi jih izvedli v novembru oz. decembru, pri čemer so bile omenjene krizne razmere ter dejstvo, da ne bo več tako preprosto (pri)dobiti ljudi za politične funkcije, naj bo na krajevni ali na občinski ravni. Ob koncu pa še misel glede plač (OD) in njihovega spremljanja po občinah: jesen bo prinesla precej nemirov med delavstvom, posebej tam, kjer slabše poslujejo. Na pragu vročega poletja se nam potemtakem že napoveduje vroča jesen.

Branko Žunec

Otvoritev zvezne MDA Goričko 87

Realnost močnejša od parol

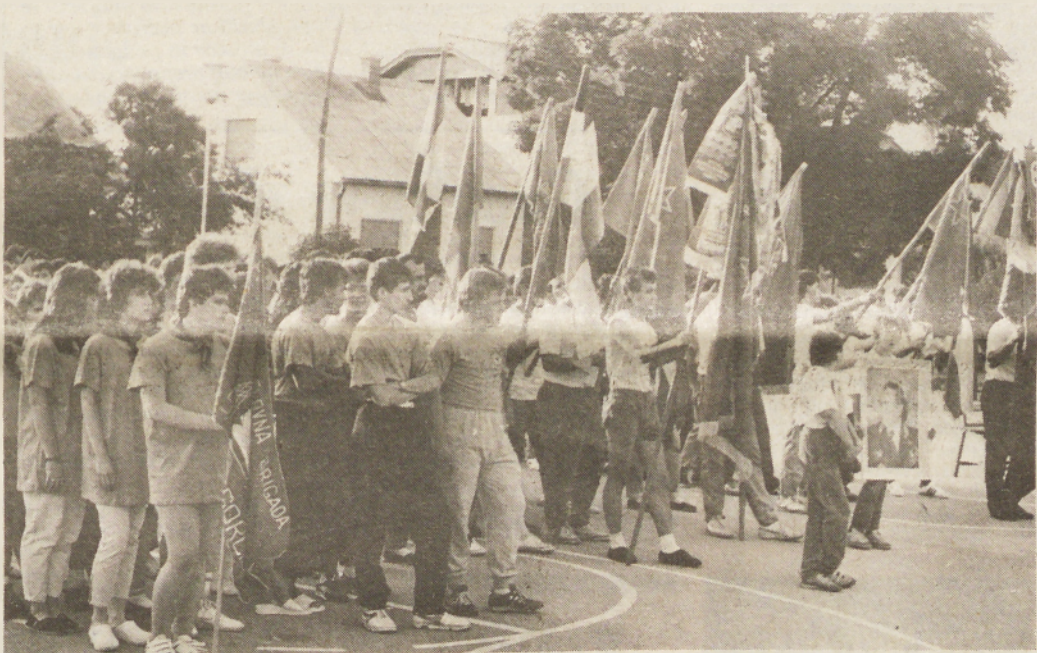
V nedeljo so slovesno odprli, tokrat že deseto po vrsti, mladinsko delovno akcijo Goričko 87. V novo brigadirsko haselje v Murski Soboti (dom učencev Štefan Kovač) so prispele brigade: Pančo Popovski iz Gostivarja, Slobodan Princip—Seljo iz Hadžićev, Bosiljka Rakić z Reke,

tuž iz novogoriške pionirske brigade.

Slednje — mladost — je na sploh osnovna značilnost brigadirjev prve izmene na Goričkem. Med starejšimi mladinci očitno tudi v drugih jugoslovanskih republikah ni dovolj zanimanja za

niso prišli brigadirji iz srbskega Vračarja (namesto teh so v Mursko Soboto pričakovali mlade Beograjdance iz občine Palilula, vendar jih vsaj do oddaje gradiva ni bilo).

Parol, vsaj ne tistih zanesenih in današnjemu času neprimer- nih, na otvoritvi letošnje akcije

Prizor z odprtja akcije Goričko 87, ki je bilo v nedeljo pred domom učencev Štefan Kovač v Murski Soboti. Medtem so brigadirji že začeli obnavljati goriške ceste — nedvomno dobro delo, ki ga opravljajo že deseto leto.

pionirska Simon Gregorič iz Nove Gorice, sodelovala pa bo še skupina Rdečega križa z že tradicionalnim brigadirskim vrtcem. Na otvoritvi je govoril medobčinski predsednik mladinske organizacije, Mirko Škalič, akcijo pa je uradno odprl Jože Školč z republiške konference ZSMS. Kratko proslavo, na kateri so nastopili člani ansambla Do-ro-ja, so sklenili z dvigovanjem zastave. Na drog jo je potegnil najmlajši brigadir, 8-letni Bojan Bra-

prostovoljno delo v poletnih mesecih.

Kriza, ki je zajela klasično obliko brigadirjev in na katero družba očitno prepočasno reagira, je na mnogih ravneh opazna tudi ob letošnji pripravi in izvedbi »naše« akcije. Tako so bili pred začetkom zapleti zaradi pomanjkanja denarja, na prvi seji skupščine akcije pa so se pokazale še številne druge težave, ki so vse bolj ali manj plod globalnih kriznih razmer. V prvo izmeno tako

Goričko 87 ni bilo. Realnost, ki obstoječi klasični obliki krampanja in lopatanja mladih, ni naklonjena, je zato nujno potrebno spremeniti. Edini možen način pa je prilagajanje brigadirstva interesom, potrebam in občutenju mladih v 80. letih, kar v osnovi ne pomeni zavračanja vrednot dosedanjih oblik dela, pač pa zgolj njihovo uveljavljanje po drugi, mladim bližnji poti.

Bojan Pječec

Za skupni nastop Pomurja in Podravja

Da je med Pomurjem in Podravjem precej stičnih točk za sodelovanje, je jasno potrdila skupna seja medobčinskih gospodarskih zbornic v Murski Soboti, ki so se je udeležili tudi predstavniki MS ZKS obeh regij, izvršnih svetov in cestnega gospodarstva. Na njej so se namreč dogovorili za dve pomembni področji, in sicer za obnovo magistralne ceste Maribor—Lendava in o spremembah organiziranosti Vodnogospodarskega podjetja Maribor, s čimer je povezana usoda tozda v Murski Soboti.

Magistralna cesta Maribor—Lendava, imenovana tudi severna magistrala, je bila dograjena v letih 1962 in 1963, nekaj let pozneje pa na njej niso opravljali nobenih večjih del. Gre za približno 80 kilometrov dolgo traso, staro okrog 25 let, ki ob nekdanji tehnološki in drugačni obremenitvi ter naraščajočem prometu, zaradi katerega je prišlo do številnih poseksov na cestišču, ne zagotavlja več varnega prevoza. Zato so v mariborskem cestnem podjetju pripravili predlog za obnovo magistralne ceste, ki naj bi jo na območju Pomurja, kjer

je poteka 65 kilometrov, obnovili v naslednjih dveh letih. Po prednostnem vrstnem redu so obnovo vozišča razdelili na tri kategorije, letos pa bodo na vrsti tisti odseki, kjer je potrebno opraviti izravnavo z asfaltiranjem, to sta odseka Petanjci—Murska Sobotna in Črenšovci—Hotiza. Tudi postavitev dveh mostov v Veržetu pride v poštev še letos. Poleg tega načrtujejo obnovo regionalnih cest Krizevec—Ljutomer in Čankova — državna meja.

Razprava na skupnem sestanku vodstev medobčinskih gospodarskih zbornic je potrdila, da na tem področ-

ju ni nikakršnih dilem, le skupne dogovore bo treba čim prej izpeljati in z njimi seznaniti ustrezne republiške organe. Premajhna organiziranost cestnega gospodarstva v severovzhodni Sloveniji je namreč vplivala na slabo povezanost cestnega omrežja, zlasti na Goričkem. Da bi te napake v prihodnje odpravili, so se dogovorili za enoten operativni pristop. Tako bo strokovne podlage za urejenost glavne magistralne ceste Maribor—Lendava pripravilo Cestno podjetje iz Maribora, skupno z občinskimi cestnimi skupnostmi in izvršnimi sveti v Pomurju in Podravju pa bodo skušali uskladiti stališča. Sestanek jeseni v Mariboru, katerega pobudnici sta medobčinski gospodarski zbornici dveh sosednjih regij, pa bo pokazal, do kakšnega skupnega programa bodo prišli in s katerim bodo enotno nastopali v republiški cestni skupnosti.

Ker je v vodnem gospodarstvu še vrsta nejasnosti, predvsem glede investitorskih in vzdrževalnih del, pripravljajo pa se nov zakon o vodah, so se zavzeli za takšno obliko organiziranosti, ki bo zagotovila nadaljnji razvoj soboškega tozda, ki se s predvideno ustanovitvijo republiške vodne skupnosti ne sme znajti v slabšem položaju. Zato je treba zagotoviti vsaj minimalni obseg vzdrževalnih del in polno zaposlenost delavcev.

Milan Jerše

Ob dnevu borca — strast do iskanja resnice

Praznik nam je bil povod, da enega naših najvidnejših raziskovalcev in proučevalcev novejšje zgodovine, veržeskega rojaka dr. Toneta Ferencja, povprašamo o nekaterih zanimivejših temah iz zgodovinskega. Pogovor, naslovljen Strast do iskanja resnice objavljamo na 11. strani.

Prizor, ki ohrabljuje: sovjetski državljani in Američani na skupnem pohodu miru od Leningrada do Moskve.

Bolj odločno za spreminjanje razmer

Ali bi lahko za Kosovo uporabili znani izrek — situacija je katastrofalna, ni pa brezizhodna. Vsekakor, pa čeprav bo izhod iz krize trajal dalj, kot bi želeli. O vsem tem so razpravljali na zveznem centralnem komiteju Zveze komunistov Jugoslavije.

Poskušajmo najti izhod. Najprej je potrebno odstraniti vsakršno antialbansko razpoloženje, kajti prav takšno vzdušje podpihuje komplekse Albancev, da so v Jugoslaviji drugorazredni ljudje. S tem samo krepimo negativen albanski nacionalizem in predvsem separatizem. Mednarodnih in predvsem medloveskih odnosov na Kosovu s antialbanstvom ne bomo uredili.

Mnogo pa bodo morali storiti Albanci sami, kajti prepričan sem, in to potrjujejo tudi dejstva, da so medloveski odnosi tudi med Albanci zelo zapleteni, napeti, na robu strahotnih groženj. Ne pozabimo, da obstaja še vedno krvo maščevanje, in to med Albanci. Skratka, v sodobno industrializirano in civilizirano družbo ne moremo stopiti s kopico tracionalizma. Samo droben zgled tradicije: mlad Albanec, ki

živi in dela v Sloveniji, mora svoj mesečni dohodek poslati očetu, ki mu potem dodeli toliko denarja, kolikor meni, da ga potrebuje. Naslednja tradicija — odnos do žensk. Na Kosovu je še vedno nepismenih žensk kar 26 odstotkov, dobra četrtina. Pri tako ogromni univerzi z dvakrat večjim številom študentov, kot jih je v Sloveniji, je na Kosovu še vedno 200 tisoč nepismenih. Kako naj napredujejo s hitrimi koraki v moderno družbo?

Eden resnih problemov, ki ga morajo Albanci rešiti pri sebi, je intimen odnos do socializma kot družbene skupnosti, v kateri so vsi pripravljeni delati zase in za vse. Ne bomo jim očitali antisocializma, temveč pretirano negovanje družinsko-rodovniške odvisnosti. Albanci so izredni delavci, ki delajo zase, v moderni

industriji pa odpovedo. Zato v Sloveniji neprestano poudarjamo, da je mogoče kreniti naprej predvsem z gospodarskimi sredstvi.

Mentaliteto naroda je težko spreminjati. Počasnost kosovske uprave in birokratski odnosi Albancev do Albanca ne izvirajo le iz morebitnega neznanja. Na prvem mestu moralnega kodeksa sta čast in ponos. Od tod občutljivost, maščevalnost in trmoglavost. Samo s strpnim odnosom do Albancev bomo prispevali svoje, da bodo končno prešli prek krivic, ki so se jim dogajale v preteklosti. To je potrebno premagati in potem bo odprta pot za spravo oziroma za normaliziranje odnosov. In kaj počno pravkar? Albanci in Srbi se med seboj kregajo, kako se je ta ali oni vedel med vojno.

Ne ocenjujmo vse skozi trenutno stanje, pač pa se odločimo, oziroma naj se Albanci odločajo za dolgoročno pot v moderno družbo, brez negovanja tradicij, ki so huda zavora razvoja.

Takšno pot so morali opraviti vsi narodi, ki živijo v sodobnih, civiliziranih družbenih odnosih.

FRANCOZI V NEMŠKI VOJSKI

Predlog za ustanovitev mešane francosko-zahodnonemške brigade, ki ga je dal kancler Helmut Kohl in mu pritril predsednik Francois Mitterrand, v vojaškem smislu nima posebne teže. Gesta, brez dvoma dogovorjena, je predvsem politična. Perspektivo skupnih bojnih enot — ali celo poznejšega skupnega poveljstva — je treba gledati skozi prizmo zahodnoevropskih razpoloženj sprčo mogočega, zelo verjetnega umika ameriških (in sovjetskih) jedrskih raket srednjega dosega iz Evrope in »novih neravnovesij«, zeva med jedrskim orožjem kratkega dosega in strateškim orožjem, strahu pred ameriškim odmikom od evropske obrambe in sprčo sovjetske premoči v konvencionalnem orožju.

Francija ima v ZRN 50 tisoč vojakov s poveljstvom v Baden-Badnu; v zadnjih letih je bila vrsta skupnih manevrov, katerim bodo letos jeseni sledile kombinirane vaje, imenovane »držni vrabec« na Bavarskem, v kateri bodo sodelovale francoske enote za hitro akcijo. Francoske čete bodo pri tem prvič tako daleč na vzhodu.

Vsak o svojem nacionalizmu

Na plenumu CK ZKJ, ki je bil posvečen Kosovu, je bilo med drugim rečeno, da licitiranje, kateri nacionalizem je nevarnejši, ni združljivo s politiko ZKJ, zato naj se vsako okolje ukvarja zlasti z lastnimi nacionalističnimi izpadi.

Predsednik predsedstva CK ZKJ Milanko Renovica je v sklepih besedi poudaril, da do preobrata na Kosovu mora priti na vseh področjih. Javnost pričakuje, da se bomo hitreje otrsli brezplodnih razprav o tem, zakaj se ljudje izseljujejo s Kosova, in da bomo od splošnih fraz prešli k praktičnim ukrepom, je med drugim dejal Renovica.

Puščava vse dlje

V Nairobiju so na mednarodni konferenci organizacije OZN za okolje ponovno ugotavljali, kako nezadržno se širi afriške puščave, ki tačas obsegajo tretjino celine in ogrožajo okoli 850 milijonov ljudi. Propadanje zemlje povzroči vsako leto za okoli 26 milijard dolarjev škode, če pa bi hoteli širjenje puščav ustaviti, bi morali vložiti vsako leto 4,5 milijarde dolarjev. Vsako leto se okoli 210 tisoč kvadratnih kilometrov površine spremeni v zemljišče, ki ni več primerno za obdelavo, dodatnih 60 tisoč kvadratnih kilometrov pa se spremeni v pravo puščavo. Proces širjenja puščave je doslej zajel 3,5 milijarde kvadratnih kilometrov (površina Severne in Južne Amerike).

VAL ANTISEMITIZMA

Predsednik avstrijske izraelske verske skupnosti Paul Grosz je pred dnevi naslovil dramatičen poziv na dunajsko vlado in na dunajskega nadškofa, v katerem je rečeno, da sovraštva do Judov, ki se zdaj na novo pojavlja v Avstriji, ni mogoče upravičevati s protislovji, ki se spletajo okoli osebnosti predsednika republike.

Notranji minister je ukazal podvojiti število varnostnikov pred izraelskimi ustanovami.

Drugačna podoba o Slovencih v Celovcu

Strokovni delavec Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu dr. Franc Merkač je v ljubljanskem Cankarjevem domu predstavil študijo Slovenci v Celovcu, v kateri dokazuje, da živi v Celovcu med deset do petnajst tisoč ljudi, ki aktivno ali pasivno obvladajo slovensko, kar daje drugačno podobo o slovenskem življenju v koroškem glavnem mestu, kot ga dobimo ob rezultatih ljudskega štetja iz leta 1981. V koroškem časopisu je bila študija deležna ostrih napadov.

PREBERITE V DEBELI SENCI

Zakaj ne jemo hroščev?

Hindujci ne jedo krav, muslimani in Judje ne jedo svinjskega mesa, mi pa ne jemo hroščev in njim podobne zalege, čeprav strokovnjaki, ki se menda na to spoznajo, pravijo, da so insekti vseh vrst zelo kakovostna in kalorična hrana, polna koristnih beljakovin. A ne jemo jih. Na vprašanje, zakaj ne, pa odgovarjamo, da se nam te živali gnusijo, kot se Judom in muslimanom svinja, ki je zanje nečista žival. Hindujcem se krava sicer ne gnusi, je pa zanje sveta žival, ki se je pač ne spodobijo požreti. Tako pravimo in mislimo, da je res tako. A ni. Pravi razlogi so drugačni, je prepričan antropolog Harris.

Antropolog Marvin Harris s floridske univerze v svoji najnovejši knjigi Sveta krava in gnusna svinja ugotavlja, da se okusi in prepovedi uživanja določenih jedi ravna po ekonomiji. Če je neko živilo neekonomično, bo postalo tabu. Evropejcu se, denimo, mravlje kot hrana gnusijo, medtem ko jih nekatera južnoameriška plemena uživajo z največjo slastjo. Vendar ne gre prvenstveno za gnus, marveč za ekonomičnost. Evropejcu se preprosto ne splača nabirati mravelj, da bi se najedel, saj ima na izbiri dovolj druge hrane.

Harris na enak način razlaga tudi primer indijskih svetih krav. Znano je, da te živali uživajo poseben položaj med hindujci. Ne koljejo jih in ne uživajo njihovega mesa, imajo jih za svete živali. Svetost pa so si krave prislužile zaradi posebnih razmer, ki so nastopile v Indiji po uvedbi intenzivnejšega poljedelstva in namnožitvi prebivalstva.

Stara vedska besedila ne poznajo čaščenja krav. Bramanska kasta v vedskih časih ni častila krav, marveč jih je klala. Toda ko je v prvem tisočletju prišlo do povečanja prebivalstva, so morali vsi plodno zemljo namestiti pridelavi hrane za ljudi, pašnikov za večje črede ni bilo dovolj. In tako so bramani razširili Budov nauk o prepovedi uživanja vseh živih stvari, posebej za krave. Živali so ostale le kot delovna sila za oranje, za hrano pa jih niso več redili.

Tudi judovska in muslimanska prepoved uživanja svinjskega mesa ima podobno ozadje. Harris pravi, da prepoved ni temeljila na tem, ker je premao kuhano svinjsko meso nevarno za prenašanje bolezni. Tudi kokoši, koze in ovce so prenašalci bolezni in niso prav nič bolj čiste živali, kot so svinje, a uživanje teh živali ni prepovedano. Zgodovinski viri kažejo, da so na bližnjem vzhodu redili in uživali prašiče vse do razmaha poljedelstva, ko so izkrcili in posekali veliko gozdov. Tako za svinje ni bilo več pravih razmer, saj te živali potrebujejo hlad, dovolj vode in močno hrano. Ni bilo več racionalno gojiti svinje. In ker prašiči niso uporabni še za kaj drugega kot za hrano, so jih proglasili nečiste.

Tako antropolog Harris. Kar pa se hroščev in podobnih golazni tiče, antropologove ugotovitve niso najbolj prepričljive. Lahko bi jih bilo na tisoče, pa jih ne bi z veseljem uživali, kajne?

Gadafijeve zdrahe

Avstralski predsednik Bob Hawke je pred dnevi zahteval, da Libija zapre svoje diplomatske predstavništvo v Canberri, in to zaradi »subverzivne dejavnosti Libije v Avstraliji in drugod«.

Gadafi je namreč avstralskim staroselecem, ki jih je okoli 170 tisoč, ponudil pomoč v denarju in orožju, če se bodo odločili za boj za narodno samostojnost. Gadafi z denarjem in orožjem pomaga zrevoltiranim Kanakom v francoski Novi Kaledoniji (tem pomaga tudi Avstralija!), vzpostavil je tudi pristne odnose z majhno pacifiško državo Vanuatu, daje denar in orožje vstajnikom v Papui in Novi Gvineji.

»Vse to dela Gadafi zato,« je dejal Hawke, »da bi odvrnil pozornost od lastnih gospodarskih problemov.«

Pred tedni je Gadafi spet prilil olja na žerjavico: uradno je povabil avstralskega predsednika Waldheima, naj obišče Libijo.

V ŽARIŠČU DOGODKOV

KORENINE KOSOVSKE DRAME

O aktualni drami na Kosovu je mogoče pisati in govoriti hladno akademsko, goreče nacionalistično, frazersko funkcionalno, pristno ljudsko psovalsko revanšistično... Bogastvo teh in drugih slogov, ki iz dneva v dan vse bolj prepričljivo spominjajo na nekakšne nove veroizpovedi, žal več povejo o samih avtorjih kot o tragičnih kosovskih dogajanjih osemdesetih let. Toda še vedno ostaja odprto veliko vprašanje: Kje se skriva resnica? Kje je izhod iz položaja, ki čedalje resneje grozi s povampirjenjem balkanskega Libanona, piše Filip Mladenović v beograjskem Studentu.

Nesporno je, da v množici vzrokov kosovske drame, v razponu od zgodovinskih do etičnih, izstopa glavni, usodni. Ta je vsekakor ekonomski, izražen v gospodarski nerazvitosti Kosova, za kar obstajajo objektivni, znanstveno preverjeni podatki. Na kratko, na Kosovu se je najprej zlomilo kolo neke zgrešene ekonomske politike, leta vodene na jugoslovanski ravni, ki je namesto zakonov realne ekonomije spoštovala zakone etatizma oziroma voluntarizem v obliki t. i. dogovorne ekonomije. Da bi bila ironija večja, je danes, kljub vsem državnim in partijskim izrekanjem za nuj-

nost hitrejšega razvoja nerazvitih delov države, pri čemer je bilo Kosovo vedno na prvem mestu, prišlo do zgodovinskega absurda, da ta pokrajina glede na jugoslovansko povprečje zastaja bolj kot po vojni!

Zato je tudi laiku jasno, da more kdorkoli na Kosovu, ne glede na svojo nacionalno poreklo, težko zahtevati svojo lastno življenjsko prihodnost v kraju domovine, kjer je družbeni proizvod tak kot v kaki afriški državi in kjer je na pristinski, pečki in drugih borzah dela armada nezaposlenih. In kar je še bolj usodno: v razmerah gospodarske zastatosti nekega večnacionalnega okolja z zbirakratiziranim in privilegiranim političnim vrhom se vsak gospodarski problem, bodisi da gre za zaposlitev ali pridobitev streme nad glavo, neizbežno manifestira kot nacionalni problem. Tako je revščina, od pamtiveka največje nasilje nad ljudmi, na Kosovu nastopala in nastopa kot generator socialnih konfliktov manj razrednega in veliko bolj nacionalnega značaja.

Postavlja se vprašanje, zakaj je nacionalna sestavina neizbežnih socialnih konfliktov prevladala nad razredno. Odgovor se ne skriva samo v konservativnih, patriarhalnih oblikah življenja in v nerazvitosti proizvodnih sil na Kosovu. Tudi ni samo v odtujenosti in arogantnosti tamkajšnje lovsko-rezidenčne oblasti, kajti to je bolj ali manj karakteristika vse države, in tudi ne v prebujanju nacionalne zavesti Kosovcev, kajti le-to lahko poteka tudi brez posiljevanja in izganjanja pripadnikov drugih narodov. Del odgovora se vsekakor skriva tudi v bližnji preteklosti izpred dvajset in nekaj let, v času, ki se označuje kot obdobje t. i. deformacije varnostnih organov na Kosovu. Težko, da bi bilo mogoče v glavah mnogih Albancev, jugoslovanskih državljanov, izbrisati

globus

DUNAJ — Na deželnem kongresu avstrijske socialistične stranke za Dunaj so z večino glasov sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo takojšen odstop dr. K. Waldheima s položaja predsednika republike.

BUDIMPEŠTA — Na Madžarskem je prišlo do kadrovske spremembe v vodstvu države in partije. Na položaj predsednika predsedniškega sveta LR Madžarske je bil imenovan Karoly Nemeth. Janos Kadar je dobil novega namestnika Györgya Lazarja, ki je sicer predsednik ministrskega sveta. Za premiera so izvolili dosedanjega prvega sekretarja komiteja MSDP budimpeštanskega okraja Karolya Grosza.

BASEL — Banka za mednarodne poravnave ugotavlja, da so dolgovi držav v razvoju dosegli v začetku letošnjega leta 1.035 milijard dolarjev, kar je skoraj dvakrat več od vrednosti njihovega izvoza blaga in storitev.

MOSKVA — Ob obletnici Hitlerjevega napada na ZSSR je sovjetski general Mahmut Garejev na tiskovni konferenci ocenil, da si v Evropi stojita nasproti približno enaki, trimilijonski vojaški grupaciji. Zahodna stran ima v Evropi 94 divizij, Vzhod 78.

NAIROBI — Od 800 prebivalcev nekega ribiškega naselja v Ugandi jih je za aidsom umrlo 200. Kot piše New African, je naselje dobilo naziv »vas smrti«.

BRUSEL — Dosedanjega poveljnika sil Nata v Evropi, generala Rodgersa, je zamenjal general John Galvin, ki je prav tako Američan.

TIRANA — Prvi sekretar Partije dela in predsednik Prezidijske ljudske skupščine Albanije Ramiz Alija je v svojem govoru na 10. kongresu albanskih sindikatov očital Jugoslaviji, da »Beograd ni razpoložen in pripravljen vzpostaviti normalnih in prijateljskih odnosov z Albancij«. Kot komentira Tanjug, vzpostavitev dobrih sosedskih odnosov z Jugoslavijo ne ustreza sedanjemu albanskemu vodstvu, ker ima v svoji državi preveč težav.

ADIS ABEBA — Severno Etiopijo in nekatere druge afriške predele so napadli roji koblic. Ugotavljajo, da je to najresnejša invazija koblic po letu 1978.

slike hudih dejanj, ki so jih v obdobju od sredje petdesetih let do leta 1966 počeli posamezni pripadniki službe državne varnosti. V času, ko je bil sprejet eden najprogresivnejših partijskih programov, na 7. kongresu ZKJ 1958, ko se je začela mednarodna afirmacija Jugoslavije z ustanovitvijo neuvrčenega gibanja leta 1961, ko so bile z novo ustavo poglobljene pravice nacionalnih manjšin v Jugoslaviji, so se na Kosovu dogajale stvari iz orožarnih gulagov. Kot da se je zli duh Golega otoka konec petdesetih in v začetku šestdesetih let preselil na Kosovo in Metohijo, kjer so posamezni agenti Udbe delali, kar so hoteli. Že če beres samo poročilo uradne komisije o početju varnostnih organov na Kosovu, preprosto ne moreš verjeti, da se je to dogajalo samo pred dvema, tremi desetletji. Mučenje in pretepanje ljudi do smrti, množično odvažanje do zaledenole Južne Morave in sibirsko obredje šikaniranja, kolektivna pretepanja številnih šiptarskih vasi, posiljevanje, izsiljevanje, denunciranje in grožnje so bili surova kosovska stvarnost.

Ali morajo danes, dvajset let pozneje, nedolžni Srbi in Črnogorci na Kosovu plačati ceno maščevanja za nekdanje divjanje ljudi v usnjenih plaščih? Ali ima današnje brezskopne svoje psihopatske korenine v brezskopnosti pred znanimi brionskim plenumom? In na koncu, ali je sploh smiselno primerjati tragedijo albanskega naroda na Kosovu pred dvema ali tremi desetletji z aktualno tragedijo srbskega in črnogorskega naroda?

Gre predvsem za tragedijo človeka, ki ni odvisna od nacionalnega porekla, temveč značaja deviacij neke birokratske ureditve. Bolje rečeno ureditve, v kateri politični monopol in nedemokratski postopki birokracije odpravljajo postavke civilizirane človeške skupnosti. Zato ne obstaja kosovska kriza, ampak jugoslovanska kriza, povzročena s permanentno birokratsko kontrarevolucijo. Ali je cena za njeno rešitev nova državljanska vojna, vojaška diktatura, bohotene mestne gverile in terorizma; izredni kongres ZKJ ali nujna moralna (beri: kadrovska) prenova naše družbe?

MURSKA SOBOTA — Na predlog Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije so se tudi v soboški občini odločili za drugo povečanje stanarin v letu 1987. Po tem predlogu, ki so ga obravnavali tudi organi skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti občine Murska Sobota, potrdil pa izvršni svet, so 1. julija letos stanarine dražje za 29 odstotkov. V soboški občini zagotavljajo, da bodo na ta način do konca leta dosegli republiško povprečje t. i. ekonomskih stanarin.

MURSKA SOBOTA — Tehnična baza Avto-moto zveze Slovenije na Noršinski cesti v Murski Soboti — edina te vrste v Pomurju — se vse bolj uveljavlja. Očitno so vozniki dojemali pomen rednega tehničnega pregleda motornih vozil. Da bi le-te še bolj pritegnili, so se odločili, da bodo vsak tork do konca leta brezplačno opravljali tehnične preglede motornih vozil. In to ne glede na članstvo v Avto-moto zvezi Slovenije. Poleg tehnične baze AMZ se je v akcijo vključila tudi Območna zavarovalna skupnost Triglav.

LENDAVA — Sestali so se člani predsedstva občinskega komiteja ZK in razpravljali o več perečih vprašanjih v lendavski komunij. Tako so obravnavali kmetijsko vprašanje, ocenili izvajanje resolucijskih ciljev do leta 1990, spregovorili pa so še o drobnem gospodarstvu, višini prispevkov za sise družbenih dejavnosti, ni pa se bilo mogoče izogniti vroči temi, aktualni v širši družbeni skupnosti — o varstvu okolja.

GORNJA RADGONA — Po šestih letih je OK ZKS Gornja Radgona ponovno organiziral srečanje dolgoletnih članov ZK. V radgonski občini jih je kar 81, komunistov, ki so več kot trideset let člani ZK, kar 18 pa čez štirideset let (eden celo 46). Prejeli so praktične knjižne nagrade, slavnostni govornik je bil Bela Banfi, sekretar MS ZKS, v kulturnem delu pa so nastopili pevci Avtoradgona.

GORNJA RADGONA — V petek, 26. junija 1987, se je sestel izvršni svet SO Gornja Radgona. Seznanili so se z osnutkom nove organizacije mreže muzejev v Sloveniji ter novega odloka o hišnem redu stanovalcev. O obeh bo v prihodnje še veliko razprav.

GORNJA RADGONA — Ob dnevu delavcev Gorenja Elrad so v tej delovni organizaciji najzaslužnejšim članom kolektiva podelili priznanja, in sicer zlate, srebrne in bronaste znake Gorenja Elrad. Dobili so jih delavci, ki so najdlje zvesti ozdu in ki so se pri delu posebno izkazali. Zlate znake so dobili: Alojz Slanič, Stanko Horvat in Stefan Lazar.

do tedna

Pomembno samoupravljalno priznanje

Ob letošnjem dnevu samoupravljalcev so v veliki dvorani republiške skupščine v Ljubljani podelili tradicionalne nagrade in priznanja samoupravljalcem, ki jih podeljuje republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Kot edini iz Pomurja je to pomembno družbeno priznanje prejel 57-letni VIKTOR CAR iz Puconec, zaposlen v Intesu, toz Mlinopek Murska Sobota. Izhaja iz kmečkobrtniške družine, izučil se je za mlinarja in se leta 1952 zaposlil v mlinu v Dankovcih. Po nekaj letih je preselil na krajevni urad v Mačkovcih, nato pa v soboški Mlinopek, kjer je še danes.

Že zgodaj se je vključil v družbenopolitično delo, in sicer najprej v mladinski organizaciji, na-

družbenopolitični skupnosti. Med drugim je bil dva mandata občinski odbornik, predsednik sveta krajevne skupnosti Mačkovci, predsednik delavskega sveta Mlinopeka, dva mandata delegat v zboru združenega dela skupščine občine v Murski Soboti, bil pa je tudi delegat v zboru združenega dela skupščine SR Slovenije.

Tovariš Viktor Car je sedaj sekretar osnovne organizacije ZKS v tozdu, član občinskega sveta Zveze sindikatov, član komisije za dodeljevanje solidarnostnih pomoči pri občinskem sindikalnem svetu in delegat družbenopolitičnega zbora skupščine občine. Zaradi svoje vsestranske aktivnosti so ga izvolili za delegata na 6. kongresu ZKS. Prejel je tudi več priznanj: medaljo dela tretje stopnje, občinsko priznanje leta 1979 ter odlikovanje Gasilke zveze Slovenije tretje stopnje in občinske gasilke zveze prve stopnje.

Sicer pa za tovariša Cara pravijo, da je vzoren delavec in je s svojim neutrudnim delom veliko prispeval in še prispeva k uveljavljanju delegatskega sistema in razvijanju delegatskih razmerij v vseh oblikah samoupravnega povezovanja delavcev. Pri svojem delovanju je neposreden in tako prenaša interese delavcev v organe in delegatske skupščine, sprejete sklepe pa dosledno prenaša in uresničuje. Svoje bogate, dolgoletne izkušnje pri neposrednem proizvodnem delu, pri delu v samoupravnih organih in v družbenopolitičnih organizacijah pa uspešno prenaša na mlade sodelavce. Zato ima pri delavcih veliko spoštovanje in zaupanje, saj se kot delavec in samoupravljalac nikoli ni odrekel nalogam, ki jih je vedno vestno in dosledno izpolnjeval.

Milan Jerše

to pa v gasilskem društvu. Prevzemal je najodgovornejše funkcije v Socialistični zvezi in krajevni samoupravi. V Zvezo komunistov so ga sprejeli leta 1954. Ves čas je aktivno deloval v organih samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacijah in društvih. Uveljavil se je v temeljni organizaciji združenega dela Mlinopek v Murski Soboti kot tudi v širši

Delavski svet ZAVODA ZA ČASOPISNO IN RADIJSKO DEJAVNOST MURSKA SOBOTA

razpisuje
prosta dela in naloge

RAČUNOVODJE

(reelekcija)

Pogoji:

- visokošolska izobrazba ekonomske smeri in 2 leti delovnih izkušenj ali
- višješolska izobrazba ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj ali
- srednješolska izobrazba ekonomske smeri in 4 leta delovnih izkušenj.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh na naslov:
Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/1.

Gradbeništvu prostor pod soncem

Nekoč, ko je (na up) lahko gradil skoraj vsak, so ga v tej panogi imeli, to je bila nekakšna elitna panoga z dobrim zaslužkom. Danes se je vse skupaj obrnilo in nekateri položaj gradbeništvu opisujejo kot skrajno zaostren, češ da so mu celo šteti dnevi.

Tako hudo verjetno ni (če posplošimo), so pa težave v poslovanju več kot očitne. Soboška skupščina je že pred sedmimi leti sprejela 12 stališč za izboljšanje razmer. Doslej so jih po oceni izvršnega sveta uresničili približno pol, ostale pa delno ali sploh ne. Poleg tega so se razmere, kot smo zapisali uvodoma, bistveno spremenile, posebej v zadnjih dveh letih — zato je bila ponovna razprava o družbenem prazadevanju za gradbeništvo v skupščinskih klopih kar nujna. Pred dnevi je do ponovne razprave res prišlo, spodbudila pa jo je informacija, ki so jo pripravili člani občinske vlade. Predlagajo štiri osnovne smernice, ki naj bi bile temelj izhoda iz zagate: močnejša poslovnotehnična povezava ozdov gradbene dejavnosti (doslej so bili odnosi med njimi zgolj kupoprodajni), krepitev enotne strokovne službe za gradbeni in finančni nadzor (zavod za ekonomiko in urba-

nizem), izboljšanje kvalifikacijske sestave zaposlenih (in s tem v zvezi ponovna uvedba usposabljanja za gradbeništvo na srednješolskem centru) in zaostrovanje odgovornosti projektantov, izvajalcev in investitorjev.

Kako so na predlagano reagirali delegati? Različno, skupni imenovalec pripomb na informacijo »sedem let potem« pa je očitno, da je premalo konkretna, da ni nosilec posameznih nalog, niti rokov, do kdaj se naj dejanskost spremeni. Delegatka iz našega največjega operativnega ozda SGP Pomurje (že samo dejstvo, da je o tem razpravljala predstavnica nečeznega spola, je na navzoče gotovo ugodno vplivalo) je našela vrsto dejstev, ki jih samo v podjetju ne morejo premagati. Ustavimo se na primer pri predimenzioniranosti, ki jo slikovito ponazarja podatek, da je v regiji zasedenih le 20 odstotkov razpoložljivih zmogljivosti.

Direktor Projektivnega biroja Jože Sraka je med drugim predlagal skupščini sprejem sklepa, da naj imajo domači gradbinci, tako operativci kot projektanti, prednost pri regijskih gradnjah, če ponujajo enake pogoje kot drugi izvajalci. Gre za dokaj ozeke predlog, za katerim se skriva nekriti-

čno zapiranje v občinske (regijske) meje, kar je v nasprotju s politiko, ki jo sicer na splošnejši ravni zagovarjamo na vsakem koraku. Nekaj podobnega je dejal tudi soboški župan, Andrej Gerencner, ki se mu je predlog zdel neumesten. Vprašal pa je tudi, če sploh obstaja kak primer, ko družbenopolitična skupnost ni zaupala dela domačemu izvajalcu, če je ta seveda resnično prodajal svoje storitve pod enakimi pogoji kot konkurenca.

Precej mnenj je bilo ob vprašanju strokovne službe za gradbeni in finančni nadzor. Zdaj vlada v občini na tem področju (v nasprotju s skupščinskimi usmeritvami iz leta 1980) precejšen nered, saj je tovrstnih služb kar nekaj — pri samoupravnih stanovanjski skupnosti, Projektivnem biroju, Muri, Pomurskem zdravstvenem centru, Živnoredsko-veterinarskem zavodu in Zavodu za ekonomiko in urbanizem. Mnenje izvršnega sveta, ki so ga pozneje potrdili tudi delegati, je, da naj bo v prihodnje resnično usposobljen in strokovno nosilec te nedvomno pomembne dejavnosti prav slednji. Ob upoštevanju sodelovanja ŽVZ, ki se specializira za agrarne naloge.

Bojan Peček

Seja zborov skupščine občine Gornja Radgona

9 mesecev za odgovor na DELEGATSKO VPRAŠANJE

Junjska seja zborov skupščine občine Gornja Radgona, ki je bila 25. junija 1987, bi lahko minila v manj kot dveh urah. Morda je krivo dopustniško razpoloženje, vojaške vaje ali premajhna organiziranost in siveglavo ukrepanje posameznikov, da so delegati sedeli v dvorani doma gasilcev in civilne zaštite dlje, kot pa bi morali.

Tricetrt ure so morali delegati dveh zborov čakati na začetek seje, medtem pa je družbenopolitični zbor že opravil večino točk dnevnega reda, ki naj bi jih po skupnih uvodnih poročilih obravnavali posebej.

Zanimiva osvežitev tokratne seje je bilo kratko poročilo delegata republiške skupščine, Rudija Kešića, ki je navzoče v nekaj stavkih seznanil z vsebino seje republiške skupščine, ki je bila 24. junija. Prav tako so se seznanili z delom skupine delegatov za zbor združenega dela, uvodno poročilo je podal vodja, ter z delom skupine delegatov za zbor občin. Vodja skupine Rihard Ovčec, ki ima z delegatskim sistemom že veliko (slabih in dobrih) izkušenj, je v svojem poročilu opozoril na nekakovostno oblikovanje smernic in stališč radgonske občine, nepovezanost z delegatsko bazo in nesodelovanje med občinami. Med drugim je povedal: »Tu mislim na oblikovanje smernic in stališč iz neposredne proizvodnje, iz delegatske baze, iz katere izhajajo tudi člani skupin in temeljni delegatci. Seveda ni mogoče oblikovati smernic in stališč za vse zadeve, mogoče pa jih je pri pomembnejših, ko sprejemamo družbeni načrt (...), pa tudi o vseh zade-

vah, ki se nas neposredno tičejo. V tem primeru bi morali odigrati pomembno vlogo predvsem zbori občinske skupščine, predvsem pa zbor združenega dela kot konferenca delegacij, pa tudi razni družbeni sveti na ravni občine. Šče ni bilo, da bi delegat iz skupine prišel s stališči iz svojega okolja, iz katerega neposredno izhaja. V prejšnjem mandatu smo nekaj takih primerov imeli, v tem pa še ne. V občinskih zborihi morate temu vprašanju posvetiti vso pozornost, saj je od konkretno pripravljenih smernic in stališč odvisna samozavest nastopanja delegatov v razpravi republiške skupščine. Moram ugotoviti, da so delegati iz razvitejših in drugih občin mnogo prodornejši in učinkoviti. Tako tudi smernice iz Pomurja podajajo v glavnem delegati iz Murske Sobotice, ki tu in tam tudi niso dovolj kakovostne.« Opozoril je tudi na velik problem delegatov v republiški skupščini, ki morajo večkrat po sili in na hitro sprejemati odločitve, za katere njihova

delegatska baza ne ve — to pa je posledica razširjanja dnevnega reda med sejo, kar prav gotovo ni v korist delegatskega odločanja.

Predstnik Pomurskega zdravstvenega centra je delegata radgonske občinske skupščine seznanil s problemi pomurskih zdravstvenih delavcev, že prej pa so prejeli podrobno analizo družbenoekonomskih odnosov na področju zdravstvenega varstva v Pomurju in poročilo o zbiranju in porabi sredstev za gradnjo kirurškega bloka.

Običajno smo na skupščinskem sedenju slišali kar precej predlogov in delegatskih vprašanj. Tokrat je bilo drugače, saj se je pojavilo le eno vprašanje, ki pa je bilo povezano s postopkom pridobivanja odgovora na delegatsko vprašanje. Delegati Gorenja Elrad so namreč 27. oktobra postavili delegatsko vprašanje o slabosti cestni povezavi Lendava—Murska Sobota in cestni izoliranosti Pomurja.

Na odgovor vodje tehničnega sektorja združenega cestnega podjetja Slovenije, Lada Praha, so morali čakati vse do junija. Tudi odgovor je tak, da z njim ni bil zadovoljen niti izvršni svet SO Gorenje Radgona. Na žalost to ni edini odgovor, na katerega so morali tako dolgo čakati. Tudi posamezni organi v občini včasih kar dolgo zavlačujejo z odgovori, vsaj tako dolgo, da se problematika »umi-ri«.

Ali je potem čudno, da je iz delegatske baze vse manj predlogov, stališč in vprašanj?

Bernarda Peček

Interniranke iz taborišča Rawensbrück

BLOK 7 — spomin, ki nikoli ne zbledi

Kje so že tista štirideseta leta, si večkrat pravimo tako starejši kot mlajši. Štirideset let je že minilo, le kdo se še spominja tistih časov. Beseda tu, fotografija tam, kak znanec, ki ga nismo videli nekaj let... Mladi se vojnih časov spominjajo le po pripovedovanju, vse več je takih, ki nočejo verjeti, da se je res kaj takega dogajalo...

In vendar živijo med nami ljudje, ki so preživeli grozoto štiriletno vojno. Še posebno težki so spomini taboriščnikov, internirancev. Pa kljub vsemu prijetni! O tem so nas prepričale interniranke iz bloka 7 v Rawensbrücku, ki so se pred kratkim srečale pri prijateljici Anici Klun iz Gornje Radgone. »V bloku 7 smo bile od začetka do konca, človek ne more pozabiti tistega tovarišstva in solidarnosti. Krvno sorodstvo včasih tako ne veže ljudi kot to,« je dejala Danila Grilova iz Kranja in s tem povedala skoraj vse.

Po tolikih letih se interniranke, ki so preživele skupaj tri ali štiri leta, še vedno srečujejo. Pred kratkim so se odzvale vabilu tovarišice Anice Klun, še prej pa obiskale nekdanjo sotrpinko, ki živi v bližini Ptuja. Že dvajset let se niso videle, sedaj je stara 88 let, toda prijateljstvo in navezanost ostaneta za vedno.

Kaj se sploh pogovarjajo žene, sedaj že vse stare mame? Ne, spomini, ki so žalostni, ne pridejo na plan. Potisnjeni so v notranjost, vendar jih še po tolikih letih tu in tam obiščejo v sanjah. Cirila Turk iz Ljubljane je de-

jala: »Pravzaprav se ob takih srečanjih najprej prisrčno pozdravimo, kajti ob takih trenutkih iz nas prekipava veselje, sreča in žalost. Pogovarjamo se predvsem o današnjem času, kakšni so otroci in vnuki te ali one. Marsikdaj preidemo tudi na obujanje spominov. Ampak je že tako, da človek tiste slabe pozabi in nosi v sebi le vesele. Tako se me ustavlja moč bolj pri takih dogodkih, ki so bili v nekih čudnih okoliščinah tudi smešni. Na primer, da smo imele v taborišču tudi pevski zbor, ilegalno, in smo morale nekoč korakati po lagerju po samih ugaslih ogorkih, tako da smo bile vse črne. Ko smo prišle nazaj v blok in smo se gle-

dale, smo se prisrčno nasmejale.«

Anica Medija iz Maribora je skupaj s sestro preživela v taborišču tri leta in pol, pol leta pa v zaporih. Grozno, to se ne da povedati, so bili njeni odgovori. Tudi njej je v spominu le ostalo veliko prijateljstvo, tovarištvo. Doma je imela vnukinjo, ki jo je do svojega petega leta nenehno spraševala, kako je bilo v lagerju. Stokrat ji je že povedala, pa jo je vedno znova spraševala...

Ivanka Vohorč pa se najbolj živo spominja dneva, ko je prišla domov, in srečanja z materjo: »Tokrat smo živeli v Zagorju. Mame ni bilo doma, bila je v Mariboru. Povedali so mi, da

Nespodbudna polletna gospodarska gibanja

Na seji izvršnega sveta v Murski Soboti so se obravnavali ocene gospodarskih gibanj, skupne in splošne porabe v prvem polletju letošnjega leta ter uresničevanje občinske resolucije v letu 1987. Do podatkov so prišli s pomočjo opravljene ankete v gospodarskih delovnih organizacijah, podatkov samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje, nekaj števil pa je prispeval sekretariat za občo upravo skupščine občine. Vsekakor je treba pohvaliti prizadevanje komiteja za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj, da je še pred iztekom polletja zbral podatke o gospodarskih gibanjih, vendar nam le-ti malo povedo o resnični problematiki, s katero se tačas ukvarja soboško gospodarstvo. Ta pa gotovo ni enostavna sprida skrb zbujačih, gospodarskih gibanj, ki jih je vendarle treba vzeti z določeno rezervno.

Že upoštevanje določil zakona o celotnem prihodku in dohodku je prispevalo k nižjim finančnim rezultatom kot v preteklih obdobjih. Na relativno nizko rast dohodka so vplivali visoki materialni stroški, obresti, revalorizirana amortizacija in podobno. Če je verjeti podatkom iz ocene, potem se v precejšnjem delu soboškega gospodarstva ubadajo s tem problemom. Omenimo samo nekaj osnovnih podatkov: V prvih petih mesecih je industrijska proizvodnja v primerjavi z enakim lanskim obdobjem porasla le za 0,5 odstotka, kmetijska proizvodnja zaostaja za načrtovano, izvoz naj bi bil višji le za 6,1 odstotka, izgubo pa bi imeli dve organizaciji, in sicer toz Elektro in Platina. In če k temu dodamo, da so poslovna sredstva naraščala znatno počasneje od dohodka, družbeni proizvod za 1,5 odstotka, zaposlenost za 1,3 odstotka, produktivnost pa je višja le za bore 0,2 odstotka, potem je jasno, da se resolucijska predvidevanja ne uresničujejo, napovedi do konca leta pa ne morejo biti optimistične.

Sicer pa so na seji podprli gradivo medobčinske gospodarske zbornice o načrtu obnove magistralnih in regionalnih cest v Pomurju v letih 1987/89, ki ga bodo naslovili na Republiško skupnost za ceste. Vztrajali pa so, da se do leta 1991 obnovi krožna cestna povezava na Gorickem, kjer je še veliko makadama in je prometna omejenost očitna. Hitrejšemu razvoju manj razvitih območij pa je bilo namenjeno tudi delovno gradivo za pripravo samoupravnega sporazuma o ustanovitvi, financiranju in delovanju sklada za pridobivanje novih proizvodnih programov in delovnih mest. Z ugodnejšo obrestno mero naj bi spodbudili tudi hitrejši razvoj drobnega gospodarstva.

Milan Jerše

V nas prekipava veselje, sreča in žalost hkrati, pravijo interniranke iz Rawensbrücka, ki so se pred dobrim mesecem srečale pri Anici Klun v Gornji Radgoni. Kljub temu je na njihovem obrazu vedno nasmeh, kajti žalostnih stvari se nočejo spominjati.

foto: Rade Bakračević

LE PO PAMETI GA GNOJIMO IN ŠKROPIMO!

Prasičje farme prispevajo okrog 1,32 milijona populacijskih enot (to je enota onesnaženosti, ki ustreza porabi oz. onesnaževanju enega prebivalca), kmetijski kooperanti 869 tisoč, kar da skupaj 2,20 milijona populacijskih enot oziroma več kot znaša organski del onesnaževanja prebivalcev Slovenije. Prispevek posameznih največjih prasičjih farm (Nemščak, Ihan) pa je večji kot organsko onesnaževanje prebivalstva Ljubljane. Z odpadnimi vodami teh farm je najbolj obremenjena reka Mura.

V najnovejši študiji — izšla je pri Krtu (Knjižnica revolucionarne teorije) — avtor dr. Dušan Plut pripiše: »Apokaliptičnim jezdecem (zlasti vojni in lakoti), ki ponižujejo človečnost v človeku, se je pridružil nov, hinavski in pritažen — homo destructivus. Z zastavo t. i. »napredka« silovito in uničevalno jezdi po planetu, za seboj pušča izropane, zastrupljene in razdejane pokrajine. Njegova vztrajna kosa je krepko zasekala tudi v kranjsko deželo, jo vrgla iz tisočletnih kolesnic dinamičnega naravnega ravnotežja in že krepko ogrožila pokrajinsotvorne sestavine, živi svet in kratkovidnega, ekološko neodgovornega in egoističnega samoupravljalca.« Murska pokrajina v tem pogledu ni izjema in tudi zanjo velja, da »intenzivni, pogosto nenadzorovani procesi industrializacije, urbanizacije, gradnje materialne infrastrukture (promet, energetika) niso upoštevali različne stopnje samočištilnih sposobnosti slovenskih pokrajin«. Tako trčimo ob spoznanje in hkrati naravnost, da pokrajinsko mozaična sestava Slovenije, njen poselitveni vzorec okoli 6000, pretežno manjših naselij (nad dve tretjini naselij ima manj kot 200 prebivalcev), dejata objektivne možnosti za politični regionalni razvoj nižje hierarhije, z decentralizirano, a ekološko sprejemljivo industrializacijo in krepitvijo manjših, prilagodljivih, okolju »prijaznih«, inovativnih industrijskih objektov ter proizvodnih celic, ki temeljijo na lokalnih, regionalnih virih, »mekhi« tehnologiji, ob razvijanju biokmetijstva in ekološko neagresivnega turizma.

Nujno so širokopoltni ukrepi za povečano regionalno avtonomijo in zadrževanje prebivalcev na robnih, perifernih območjih (Goričko, Slovenske gorice), podporo uvajanju in rabi decentraliziranih, alternativnih energijskih virov, varčevanju surov in energije in podobno.

ČE HOČEŠ LAČNEMU POMAGATI, GA NAUČI RIBO LOVITI, NE PA MU JO DATI

V okviru propadanja pokrajinskih ekosistemov in prostorsko-ekoloških protislovij razvoja nesporno sodi podrobnejša opredelitev vplivov na našo subpanonsko pokrajino, za katero je značilno dokaj intenzivno kmetijstvo, gostejša agrarna poselitve, nižja in kasnejša stopnja urbanege ter industrijskega razvoja ter odseljevanje prebivalstva. V kmetijstvu se sicer postopno uveljavlja strojna obdelava ter večja raba umetnih gnojil in zaščitnih sredstev (vinogradništvo, sadjarstvo, poljedelstvo) v intenzivni pridelavi, hkrati pa se kulturna

pokrajina v oddaljenih naseljih zavoljo odseljevanja zarašča, propadajo stavbni fond in drugi objekti. Značilne so melioracije zamočvirjenih dolin, pogosto brez spoštovanja ekološkega načela pestrosti in ohranjanja grmovno-gozdnih mej. Ekološko je — kot smo že poročali — vprašljiv koncept velikih farm prasičev in govedi, ki denimo gnojnice največkrat spuščajo kot odpadke v tekoče vode.

Če vplive zaokrožimo, gre torej za kmetijstvo, novejšo industrializacijo, odseljevanje in energetiko. Pri slednjem kajpak najprej mislimo na nameravano gradnjo murske verige vodnih elektrarn, nato na rudnik premoga pri Lendavi, a tudi na alternativne energetske vire, kakršna sta zlasti geotermija ter biomasa. Pri tem se nam zdi smotno ponovno spomniti na študijo Ekološka ocena Pomurja, ki jo pripravlja inž. Stanko Juršič s sodelavci s Soboškega Zavoda za ekonomiko in urbanizem in ki naj bi končno dala celotno sliko pomurskega ekosistema.

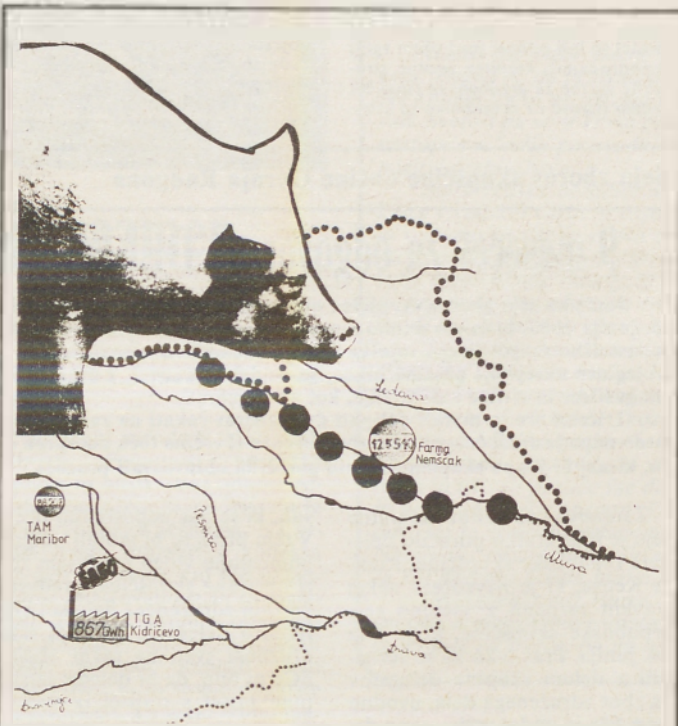
Gre za razčlenbo stanja voda, zemljišč, zraka, gozdov in na področju ravnanja z odpadnimi snovmi ter vplivov kmetijstva, industrije, naselij, energetike, prometa in turizma na okolje. Na osnovi sinteze stanja in vplivov bi izvedli potrebne raziskave in ekspertize ter izdelali program nujnih ekoloških sanacij. V tretji in zadnji etapi naj bi izdelali ekološko oceno srednjeročnih in predvsem dolgoročnih razvojnih programov Pomurja kot podlago za (ne)upravičenost novih posegov v prostor s težiščem na preprečevanju rušenja že dovolj omajanega ekološkega ravnotežja v pokrajini ob Muri.

Ker se tokrat osredotočamo na vplive kmetijstva na okolje (na oziroma in tla), kaže najprej opozoriti na eno zadnjih tovrstnih raziskav, ki jo je pripravila katedra za pedologijo, prehrano rastlin in ekologijo na ljubljanski biotehniški fakulteti. Nosi naslov Onesnaženje ozračja in tal ter poškodbe vegetacije. Strokovnjaki med drugim ugotavljajo, da so nekatere zelo intenzivno gojene rastline pridelovalci več let premočno gnojili in se je zato v tleh povečala zaloga hranil, kot sta kalij in fosfor. Nesorazmerje med hranili v tleh povzroča tudi nesorazmerje med sestavinami v rastlinah. Motnje, do katerih prihaja, se največkrat kažejo v manjšem ali kakovostno slabšem pridelku, kar je ravno narobe, kot si z gospodarskega vidika prizadevajo pridelovalci. Tovrstne motnje se najraje pojavljajo v intenzivnih nasadih sadnega drevja, vinogradih, hmeljiščih in tudi v pridelavi vrtnin. V študiji avtorji svarijo na nevarne nitrare in fosfate, pojasnjujejo delež kmetijstva pri onesnaževanju zraka ter razčlenjujejo, kako je z rabo rastlinskih zaščitnih sredstev. Uporaba »rastlinskih zdravil« je čisto nepravilna in količinsko pretirana, poleg tega pa niso tako redke napake pri skladiščenju in odstranjevanju embalaže omenjenih preparatov. Kaj sodi o tem inž. Juršič? »Glavni onesnaževalci kmetijskih površin so pesticidi in umetna gnojila, predvsem fosforjeva sestavina, ki poleg radioaktivnih snovi vsebuje še kadmijski kot najhujši strup med težkimi kovinami. Intenzivno gnojenje pa ima seveda še druge posledice za sestavo tal in podtalnico.« Agronomka Zita

Flisar-Novak ima o tem svoje mnenje. »V agronomski znanosti se vse bolj upošteva ekologija in so težnje po integralnem varstvu rastlin, s tem pa je tudi mogoče povečati pridelavo. Vprašanje je le, kdaj bo to spoznanje prodrlo k nam. Ne gre za velike, ampak zlasti za nepravilno razporejene količine umetnih gnojil in zaščitnih sredstev. V največ 20 odstotkih se zaščitna sredstva strokovno rabijo — tako vsaj kažejo rezultati ankete prof. Mačka po Sloveniji — medtem ko mineralnih gnojil trošimo bolj malo, ker so draga.« In kaj v resnici sodi prof. Jože Maček, predstojnik katedre za fitomedicino na bio-

pljena. Kar zadeva kontaminacijo s fitofarmaceutskimi pripravki, trdim, da je za okolje in človeka problematična zgolj nestrokovna raba, sredstva sama pa ne.

Večkrat je slišati, da je pri nas proizvodnja in prodaja teh sredstev premalo nadzorovana, kar pa ne drži. Še danes lahko premeje, v Avstriji kupite veliko bolj problematične pripravke, na primer herbicid, ki vsebuje dioksin. Njegova uporaba v Jugoslaviji ni bila nikdar dovoljena in nasploh je pri nas postopek za odobritev novih sredstev zelo oster. Je ob teh spoznanjih čudno, če se spomnimo kitajske modrosti: če

INVAZIJA PRASIČEV — Svinjskim posledicam prasičjih farm kot da ni videti konca. V imenu profita je ekologija vedno znova podcenjevana in Pomurje v tej zvezi vse bolj polucijsko obremenjeno.

tehniški fakulteti v Ljubljani. »Huda suša predstavlja na primer za talni živelj veliko večjo naravno katastrofo kot pa sistematično škropljenje s herbicidi. Ljudje tudi ne vedo, da vsako obračanje zemlje, se pravi oranje, pomeni katastrofo za talni živi svet. Naša ustanova že 13 let sistematično spremlja kontaminacijo tal z ostanki kloriranih ogljikovodikov — DDT-ja in lindana. Tri četrtine vzorcev je brez kakršnegakoli ostanka, 25 odstotkov vzorcev pa ima izredno nizke vrednosti in razmere se še izboljšujejo, saj teh dveh preparatov že leta dolgo ne uporabljamo več. Lindan je na primer pri nas prepovedan že 17 let, vendar pa ga najdemo v vseh vzorcih — v sila majhnih količinah, a vendar. Od kod, tega ne moremo ugotoviti, saj ga najdemo tudi v gozdnih tleh, ki nikdar niso bila škro-

hočeš lačnemu pomagati, ga nauči ribo loviti, ne pa mu jo dati?

OD VSEH LJUBEZNI JE LJUBEZNO DO HRANE NAJBOLJ ISKRENA

Ob znameniti misli nič manj znamenitega Bernarda Shawa se znajdemo tako rekoč v središču prizadevanj skupine mlajših pomurskih strokovnjakov in kmetov, ki se ogrevajo za tako imenovano biološko-ekološko oz. organsko-dinamično pridelovanje hrane. Alojz Kavaš, sociolog s Soboškega Zavoda za ekonomiko in urbanizem, je prepričan, da je tovrstno kmetovanje zelo primerno razvijati v pokrajini, kjer so presežki delovne sile v kmetijstvu in je izrazitejša parcelna lastnina ter del zaposlenega prebivalstva ob službi še kmetuje. »Predlagamo razvijanje dveh konceptov: pridelava domače hrane in pridelava biohrane. V prvem primeru gre za na tradicionalen način pridelano hrano brez kemičnih dodatkov in konzervansov, ki bi jo prek ustrezno organizirane trgovske mreže posredovali v večja središča: Ljubljano, Zagreb in drugam. Ima svoj krog, sklenjen na ravni individualnega posestva, ne toliko na ravni pokrajinskega kmetijskega sistema. Če odkrito govorim, sem raje, da propade sozd kot da propade individualno kmetijsko gospodarstvo. Pomembno je, da ločimo prvi koncept od drugega, saj biološko pridelavo hrane uvrščam v okvir oblikovanja zgodovinske zavesti Prekmurja. Morda je biohrana res moda in v 21. stoletju sploh ne bo več aktualna, toda v kriznih razmerah je nujno iskati strategije preživetja.« dodaja Kavaš. »Ne trdim, da je biološka hrana prava alternativa vsemu industrijskemu načinu pridelave hrane, vendar skušamo oblikovati čim več podobnih konceptov, ki bi izhajali iz avtonomnih agrarnih, ekonomskih, socialnih gibanj v regiji. Izlučiti moramo nekaj nam lastnega, avtonomnega pogleda na razvoj. Evropski ne moremo konkurirati z žitom, govejim in svinjskim mesom, s sladkorno peso in koruzo, lahko pa ji ponudimo alternativno kmetovanje, s cvetličarstvom, gladioliarstvom, povrtinarstvom in podobnim. Skratka, mislim na tra-

dicionalne domače pridelke s posameznega kmetijskega gospodarstva in dvorišča: domača jajca, bučno olje, »palinka« (žganje), jabolka iz tradicionalnih nasadov in drugo sadje, domači piščanci, gosi in race, domači kunčji in podobno. Oživitvi omenjene tradicionalne oblike pridelave in prireje v kmetijstvu pomeni organizirati odkup teh izdelkov, še prej pa ugotoviti, ali so zanimivi za tržišče. Načinov za pridelovanje biohrane je več, omenimo le nekaj temeljnih ugotovitev. Najpreprostejši način je, če pridelujemo rastline in redimo živino tako, kot so delali naši predniki v začetku tega stoletja, marsikje pa še tudi do nedavna, ko niso uporabljali nobenih rudninskih gnojil in zlasti ne fitofarmaceutskih sredstev ter ne dokupovali nobenih močnih krmil. Ta način je mogoč tudi zdaj, le da smemo uporabljati samo gnoj živine, ki je nismo krmili s kupljenimi krmili in je živinodržavnik ni zdravil z antibiotiki. Za naše razmere bi bil to najbrž najustrenejši način, zlasti tam, kjer so bila tla doslej ustrezno gnojena s fosforjem in kalijem. Tla, rečna s tla hranilnimi prvinami, niso primerna, ker bodo pridelki premajhni. Po mnenju nekaterih strokovnjakov temelji donosno pridelovanje biopridelkov v zahodnih državah prav na tem, da je v tleh obilo hranilnih snovi, ker so tam tla zaradi dolgotrajne uporabe rudninskih gnojil močno pregnojena. Povsem drugače je seveda, če je treba vsa rastlinska hranila dodajati z domačimi organskimi gnojili, kar je osnovna zahteva biotičnega pridelovanja. Lahko so kajpada težave z boleznimi in škodljivci, toda če se, denimo, pojavi krompirjeva plesen, moramo gomolje hitro izkopati.

Omenjali smo zastavo napredka in prasičje farme, kjer se — če kar ostanemo pri hrani — zaradi maksimalizacije profita oz. zniževanja stroškov prireje problem sprevrne v vprašanje, kako prasičje čim prej spiti do idealne teže. Ob tem je že dolgo znano in dokazano, da so najhujši onesnaževalci okolja naše prasičje farme, ti dobesedno svinjski megapolisi, po katerih še posebej »slovi« naša pokrajina. Ugotovitev inšpekcijskega nadzora in Republiškega komiteja za urejanje prostora in varstvo okolja kažejo, da z izjemo farne Cven pri Ljutomeru vse obratujejo brez vodnogospodarskega in uporabnega dovoljenja. Čiščenje je nepopolno ali ga sploh ni, velike količine gnojekve pa neposredno ogrožajo vodne tokove in talno vodo. Na posvetovanju o smotni uporabi gnojekve 29. avgusta lani v Radencih sta ugledna strokovnjaka Leskošek in Lobnjak poudarila: »Ne samo problemi v

»Pri nas je v četrtem razredu kar 85 odstotkov vseh sredstev, ki so manj strupena kot kuhinjska sol. Včasih so se na veliko uporabljali arzenati, hudi strupi, ki se zlepa ne razkrojijo, ker so anorganski. Zdaj za izdelavo teh sredstev v glavnem uporabljamo organske snovi, ki se razkrojijo, nekatere že po nekaj dneh. Nekaj sredstev je gotovo še strupenih in je treba strogo upoštevati vsa navodila — osebno zaščito in količino. Ampak doslej še nobena država ni mogla statistično natančneje opredeliti, koliko je bilo poškodb oz. smrtnih primerov pri delu s temi sredstvi, koliko pa samomorov in poskusov samomorov. V Sloveniji je na primer le slaba dva odstotka zastrupitev s temi sredstvi od vseh nesreč s kemičnimi sredstvi. Od vseh nesreč pri delu v kmetijstvu je nesreč s temi preparati pri nas le en odstotek. Poleg tega pa na svetu ni niti enega doslej registriranega primera, ki bi dokazoval, da se je kdo zastrupil s hrano, ki je bila po vseh predpisih tretirana s temi sredstvi.« (Prof. dr. Jože Maček)

zvezi z uporabo gnojekve, ampak tudi druga težko rešljiva vprašanja, ki jih porajajo velike aglomeracije (koncentracije živali, govorijo proti gradnji velikih družbenih govedorejskih in svinjarejskih farm pri nas.« Dr. Plut piše: »Lokacije velikih prasičjih farm v pokrajinsko miniaturni in geomorfološko razgibani Sloveniji, s skromnimi sklenjenimi površinami obdelovalnega sveta (za gnojenje s pomočjo gnojekve) prinašajo vrsto praktično neresljivih pokrajinsko-ekoloških problemov. Ponovno smo priča enostranskega predimenzioniranja, tokrat kmetijskih obratov, in neupoštevanju specifičnosti slovenskih pokrajin in sestave kmetijskega pridelave, ki je primerna za prasičje-rejo po posameznih kmetijah, na osnovi zdravih kooperantskih odnosov.«

Krog je tako sklenjen. Samo še izkušnji s severa oz. vzhoda dodajamo. Avstrijska zakonodaja prepoveduje rediti več kot 299 prasičev na enem mestu, nemška pa je menda še strožja. Madžari pa se ob naših prasičerejskih »ekoloških bombah« prizanesljivo muzejajo, češ zglejdujte se po nas, kjer zgolj na ohišnicah pridemo do zadostnih količin kakovostnega svinjskega mesa. O zemljiških posegih in urejanju prostora ter posledicah črnilske katastrofe na našo pokrajino pa tokrat nič.

Branko ŽUNEC

ABC POMURKA

KMETIJSKO GOSPODARSTVO
RAKIČAN, n. sol. o.
Rakičan

ABC Pomurka — KG Rakičan

na podlagi sklepa delavskega sveta DSSS

razpisuje

za 4-letno mandatno obdobje dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

a) — vodjo gospodarsko-računovodskega sektorja,

in po sklepu komisije za delovna razmerja pri tozdu PG Rakičan objavlja prosta dela in naloge.

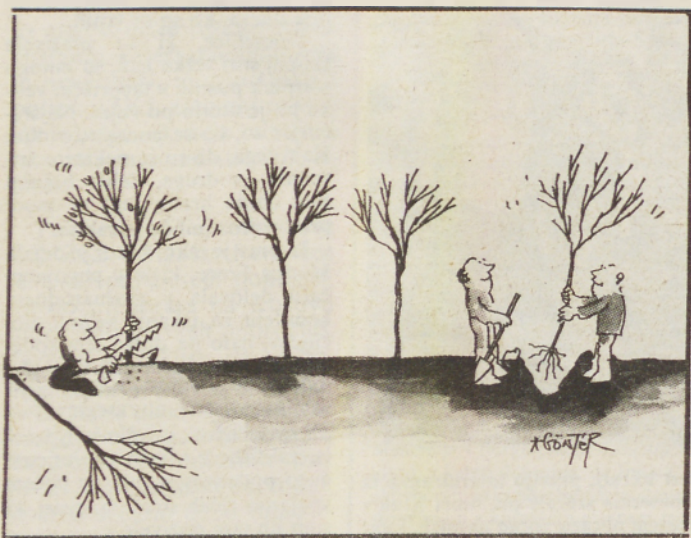
b) — živinorejca na OE Motvarjevci.

Kandidata morata poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- da ima visokošolsko izobrazbo ekonomske smeri
- 3 leta delovnih izkušenj,
- da ima končano osnovnošolsko izobrazbo, da je priučen živinorejec in
- da ima najmanj 6 mesecev delovnih izkušenj.

Pisne prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov:

Kadrovsko služba na DSSS pri ABC Pomurki — KG Rakičan, Rakičan, Lendavska 5, p. Murska Sobota, v 8 dneh od dneva objave v Vestniku. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh od dneva objave.

PREVELIKA TABLA — VELIKI PROBLEMI

Marsikaj je lažje povedati kot narediti — že stara izkušnja, ki se vedno znova potrjuje v praksi. Eden zadnjih zgledov je obnavljanje turistične tabele v središču Gornje Radgone.

Med prvimi nalogami novoizvoljenega izvršnega sveta skupščine občine Gornja Radgona, v katerem skrbi za turizem nepoklicna članica, so bile priprava ureditvenih načrtov za Blaguško in Negovsko jezero, izdaja Vodnika po občini Gornja Radgona ter obnova turistične tabele. Zanimivo je, da so jim uspeli vse druge naloge (ureditveni načrti za Blaguško jezero je že razgrnjen, vodnik v srbskohrvatski in slovenski izdan, v nemščini in angleščini pa v tisku), samo najlažja ne.

Dogovorjeno je bilo vse, le pri izvajanju se je zataknilo. In kjer se prvič zatakne, se po navadi tudi drugi. Najprej so kar nekaj časa iskali primernega izvajalca del, ki bi lepo in točno narisal vse potrebno in naredil dobro podlago za tablo. Že oktobra so se dogovorili z Ivanom Premzlom, črkostikarjem iz Maribora. Nato so vsi zainteresirani v občini staknili glave in pripravili zemljevid, kakršen naj bi bil narisana na tabli (označena vinska cesta, ribiške in gobarske točke, gradovi, kulturni in drugi spomeniki...). Premzl je prejel ta zemljevid že pred nekaj meseci, od takrat je bilo odvisno od njega, kako hitro bo to naredil. Upali so, da bo delo končal vsaj do začetka mladinskega festivala, pa ga ni, oziroma v tem času se je le nekaj naredilo: tablo so sneli in jo položili na tla. Tako je ležala tam več kot mesec in pol. Nato naj bi jo Premzl odpeljal: poslal je svoj prevoz (poltovornjak), vendar je bila tabla prevelika — meri namreč 3,5 x 4 metre. Tudi predsedniku izvršnega sveta je bilo tega že dovolj in je priiskrbel prevoz. Uspel je šele tretji poskus, kajti tudi drugi je bila tabla za nekaj centimetrov prevelika.

Slabo je, da se pri vseh teh zapletih in zavlačevanju povečuje tudi cena, ki jo zahteva črkostikar za opravljeno delo. Z delovnimi organizacijami in drugimi sponzorji se je izvršni svet dogovoril za 450 tisoč, sedanja cena pa naj bi bila že 700 tisoč dinarjev. Ker od sponzorjev ne morejo več zahtevati denarja, bodo razliko plačali z namenskimi sredstvi turistične takse.

Mogoče pa bo to izkušnja za drugič, da ne bodo po vsej sili iskali »umetnikov« tako daleč.

Bernarda Peček

Kopališča končno odprta

Tako pozno kot letos se pomurska letna kopališča verjetno še niso odpirala. Upamo, da so imeli upravljalci in vzdrževalci sedaj dovolj časa, da so jih uredili, obnovili in čistili (termalna kopališča so odprta že od 1. maja in že doslej so bili ponekod številni zapleti, na primer v Banovcih).

V termalnem kopališču v Banovcih, kjer sedaj tudi gradijo, imajo odprto kopališče od 8. do 20. ure, karta pa stane 600 oziroma v naturističnem kopališču 700 din.

V Moravskih Toplicah je kopališče odprto od 7. do 19. ure. Odrasli bodo za dnevno karto odšteli 800, otroci 400 dinarjev,

večje skupine pa bodo imele popust. Termal-mineralna voda ima od 36 do 38 stopinj, ogrevana pa je tudi navadna voda.

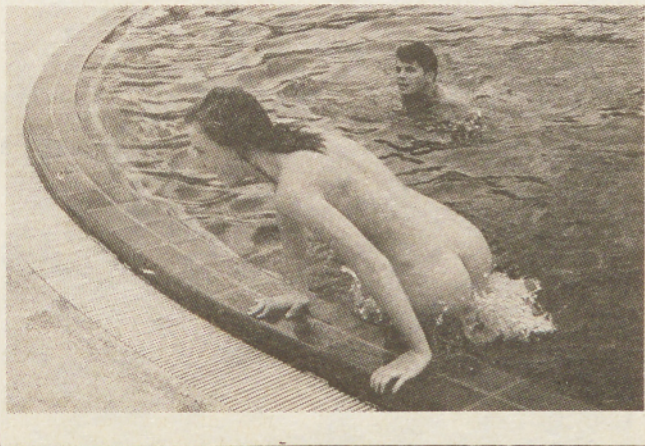
Termalna voda je seveda tudi v Termah v Petišovcih, ima pa 35 stopinj. Dnevna karta stane 700, poldnevna pa 500 dinarjev. Ljutomersko kopališče je edino še vedno zaprto, odprli pa naj bi ga ta teden. Konec prejšnjega tedna so odprli tudi letno kopališče v Radenci, kjer pa vodo ogreva samo sonce. Zato bodo v prebarvanem in obnovljenem bazenu verjetno zaplaval le najpogumnejši. Kopališče, kjer so tudi razna igrišča, je odprto od 9. do 19. ure, tudi letos pa bo

ob lepem in toplem vremenu nočno kopanje. Njegova cena bo 700 din, drugače pa bodo odrasli ob delavnikih morali odšteti za dnevno kopanje 600, ob praznikih, sobotah in nedeljah 700, za desetdnevno karto 4000 in za mesečno 9000 dinarjev. Za otroke je skoraj polovico ceneje.

Tudi komunalci v Murski Soboti so se kar dobro pripravili na novo poletno sezono kopanja. Obljubljajo, da bo letos voda čistejša, saj so v strojnici dopolnili filter. Vnaprej pa načrtujejo celotno obnovo, pri čemer bi morale sodelovati vse krajevne skupnosti (v mesecu dni bodo pripravili predlog celotne obnove). Prav tako so obnovili oba otroška bazena ter zamenjali dotrajane plošče. Cena bo, tako kot vsa leta nazaj, ena najnižjih. Odrasli bodo za dnevno karto odšteli 300 in za popoldansko (od 15. ure dalje) 200 dinarjev, karta ob sobotah, nedeljah in praznikih pa stane 450 dinarjev. Mesečna stane 4500, sezonska pa 7500 dinarjev. Otroci, dijaki in vojakji bodo za dnevno kopanje odšteli le 150 dinarjev, torej kepico in pol sladoleza.

Ob vseh kopališčih je poskrbljeno za hrano, hladno pijačo, ponekod pa tudi za glasbo.

Bernarda Peček.

Izvirni turistični spomeniki izpod rok učencev OŠ Cvetko Golar Ljutomer

Prleška Micka in Pütar

V Ljutomerski občini so majhni, vendar lični izdelki učencev Osnovne šole Cvetko Golar, ki so nastali ob pomoči mentorja Silve Preloga, že precej znani. Na šoli kar brnijo telefoni pred novim letom, osmim marcem, martinovanjem in podobnimi »prazniki«, kajti takrat je največ naročil. Kaj je lepšega, kot majhna pozornost z darilcem iz lesa, glinice, ličja...

Na tej šoli v primerjavi z drugimi več delajo z rokami, kajti otroci morajo znati uporabljati prste, se naučiti kaj koristnega in se navaditi na samostojno delo. V novi šoli so razmere za delo zares odlične; številne učilnice,

kovinska in lesna delavnica, šivalnica, likovna učilnica, ne smemo pa pozabiti na hektar obdelovalne zemlje, kjer pridelajo krompir, koruzo, buče in še marsikaj koristnega.

S spominkarstvom se na šoli ukvarjajo že skoraj deset let, odkar so v novih prostorih in imajo boljše razmere za delo, pa so se začeli načrtovati. Največ imajo sicer naročil ob posebnih praznikih in plesih, nekaj spominkov pa prodajo tudi trgovini Vesna in Papirnici. Za večja naročila drugih trgovin so premajhni, ne morejo namreč izdelati ogromnih naročil v kratkem času.

Idejni vodja in mentor izdelovanja

turističnih spominkov na OŠ Cvetko Golar je Silvo Prelog: »Že ves čas obstoja naše šole skušamo učence navaditi na samostojno delo. Tako izdelujemo tudi preproste, vendar izvirne turistične spominke. Z odprtjem posebnega oddelka, kjer so zaposleni nekoliko starejši varovanci — takšni, ki imajo status invalida — izdelujemo tudi razne stvari na ročnih statvah: prte, prtičke, pletenine-unikate, veliko je tudi tapiserij z domačo motiviko ali po želji... Na drugi strani pa opravljamo tudi kooperacijska dela.

Največ izdelamo seveda drobnih spominkov, kot so na primer prleški pütar, prleška Micka, razni predmeti iz glinice...

Ko so v Ljutomeru začeli organizirati razstave turističnih spominkov, smo se tudi mi prijavi in sodelujemo vsako leto — ter seveda prejemamo

Marina Zemljčič in Helena Gregorinčič sta pri statvah najbolj spretni. Na šoli jih imajo pet let, obe pridni delavki pa sta se usposobile na Primorskem in v Črni na Koroškem.

številna priznanja in nagrade. Prav tako smo se predstavili že v Slovenj Gradcu in na Bledu.

Silvo in vsi zaposleni so zelo ponosni na številne izvirne spominke, ki bi jih bilo vredno posnemati. Posebna zgodba pa je njihovo planinsko društvo — a o planinarjenju kdaj drugič.

Bernarda Peček

Kako močno sijejo zvezdice naših gostiln?

Gostinstvo je kot moda... smo slišali, ko smo obiskali nekaj pomurskih gostiln in restavracij, da bi zvedeli, kaj jim pomenijo zvezdice ob vhodu v lokal? Vprašali smo jih tudi, če je po njihovem mnenju tako ocenjevanje pravično, kako lahko pridobijo ali izgubijo zvezdice ter kaj je najpogostejša slabost pomurskih gostiln. Vsekakor je na prvem mestu slaba ponudba hrane, pijače, negostoljubnost, mnogi (ali večina) pa se ne zavedajo, da je gostinstvo zares kot moda — tako kot pri oblačenju je tudi pri prehrani vsako leto kaj novega, zanimivega, kar pritegne ljubitelje dobre hrane.

IGNAC RAJH, izletnik Bakovci (4): »Komisija, ki je pravzaprav sestavljena iz dveh komisij, je ocenjevala posebej gostinske lokale v Gornji Radgoni in Lendavi ter v Ljutomeru in Murski Soboti. Moram povedati, da kriteriji niso povsem primerni, saj je dan prevelik poudarek zunanjemu in notranjemu videzu, premalo pa kakovosti ponudbe. Tako so mnogi, ki tega ne zaslužijo, pridobili štiri zvezdice. Dogovarjali smo se, da bi v prihodnje ocenjevala enotna republiška

komisija. Kajti zvezdice vsekakor morajo upravičevati ime, ki ga krasijo. Vsaka zvezdica je za gostinskega delavca odgovornost, ne le za lastnika, ampak za vse tam zaposlene. Vsekakor so zvezdice neko menlo, lepo je, kdor jih ima. Priboriti pa si jih mora s kakovostnim delom in dobro ponudbo. To je najpomembnejše.«

VIKTOR VLAJ, vodja gostinstva v Moravskih Toplicah (4):

»Za našo restavracijo predstavljajo štiri zvezdice kakovost ponudbe v gostinstvu. Vsekakor bi te zvezdice morale pomeniti tudi, da se gostje sami odločajo, ali si restavracija zasluži štiri ali pet zvezdic. Menim, da je bilo to ocenjevanje realno. Samo štiri zvezdice smo dobili zato, ker so nam določene stvari manjkale. V prihodnje jih bomo odpravili in se dali ponovno oceniti. Še eno zvezdico si bomo pridobili tako, da bomo razširili ponudbo, uredili okolico, zamenjali opremo v restavraciji... Po mojem je slabost pomurskega gostinstva strežba. Mišlim na vljudnost strežnega osebja, kajti nič ne stane, če ti vsak po-

ve dober dan, izvolite, prosim...

MARJAN SREŠ, vodja enote Čarda Martjanci (5): »Pet zvezdic za nas pomeni, da moramo imeti strežbo na tako visoki ravni, da bodo gostje z njo vedno zadovoljni. Ne le strežbo, tudi vso ponudbo hrane in pijače. Kako realno je to ocenjevanje, je pač odvisno od komisije, ki to delo opravlja. Jaz mislim, da je bilo pravično, kajti oni delajo to že dolga leta. Mi se moramo sami potruditi, da bomo Čardi povrnili nekdanji sloves. Kaj je boljše pri nas? Dosti bistvenega; lokal mora imeti

predvsem glasbo, da je gost boljše razpoložen, natakari morajo biti vljudni, da se bo gost zares dobro počutil, pa je pomembno tudi od hrane. Naša ponudba je zares pestra, tako da najde tako domači kot tuji gost kaj primernega.«

FRIDA HORVAT-LOVE-

NJAK, gostilna Lovenjak-Horvat Polana (4): »Za vse nas pomeni to ocenjevanje v prvi vrsti veliko odgovornost. Štiri zvezdice morajo na neki način ponazarjati našo celotno ponudbo. Po mojem to ocenjevanje v Pomurju, pa tudi drugod po Sloveniji, ni bilo realno, saj sta bila pomembnejša opremljenost in videz lokala kot pa ponudba. Čeprav je tudi opremljenost lokala zelo pomembna, pa je vseeno pomembnejše to, kar je na jedilnem listu. Tako so na primer v sosednji regiji lokali, ki so precej slabši od pomurskih, pa so boljše ocenjeni od naših. Ocenjevanje bi morala opraviti enotna republiška komisija, in to nenajavljeno. Tako pa imajo nekateri pogrinjke, rože na mizah in metuljčke za vratom samo takrat, ko pride komisija. Celo kuharja si nekateri najamejo.«

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

Privoščite si kaj nevsakdanjega
EKSKLUZIVNO CIGARETO, DIŠEČO CIGARO, ŠKOTSKI VISKI ali
FRANCOSKI PARFUM

ali pa razveselite svoje najmlajše
S PROGRAMOM IGRAČ LEGO

Če ste bolj tehnične narave, boste našli pri nas
RADIOREKORDERJE, VIDEOKASETE, FOTOAPARATE.

Morda ne veste, kaj podariti svojcem ali prijateljem ob praznikih, za takšne priložnosti vam ponujamo URE, ZLATNINO, KOZMETIKO priznanih svetovnih izdelovalcev.

Verjemite, skoraj vse, kar ste doslej kupovali v sosednjih državah, lahko dobite tudi doma. In da bi vas o tem popolnoma prepričali, smo v svojo ponudbo uvrstili tudi

KAVO po 91 šilingov za kg

Obiščite nas, cene naših izdelkov so tudi do 50 % nižje od tistih v sosednjih državah.

Pričakujemo vas vsak dan od 8. do 20. ure, tudi ob praznikih. Pokličete nas lahko tudi po telefonu 74 741 in 22 512.

KOMPASOVE BREZCARINSKE PRODAJALNE — DUTY FREE SHOPS
NA MEJNIH PREHODIH

DOLGA VAS
GEDEROVCI
GORNJA RADGONA

Lendavsko nedeljsko

mrtvilo

Turistična sezona se je začela, kaže pa, da se nanjo spet niso dobro pripravili. V vsakdanjih razgovorih radi poudarjamo, da je potrebno turistu ponuditi vse, da bo zadovoljen, tako pa bi bila polna tudi naša turistična malha. Mednarodni mejni prehod v Dolgi vasi je že postal pravi turistični vrtiljak ljudi, ki se odpravljajo na morje. Kaj bo, če turist pride v Lendavo v nedeljo? Trgovine so zaprte, bencinska črpalna ne dela, gostišča (razen Parka) so zaprta, le bife in slaščičarna sta na voljo gostom — pa tudi domačinom. Pred nedavnim so v Lendavi odprli prodajalno peciva, v kateri se je mogoče tudi okrepčati. Žal je tudi ta objekt ob nedeljah zaprt. Na mejnem prehodu je sicer odprt bife, a iz izkušnje vemo, da se turisti neradi zaustavljajo na meji. Turistično društvo bo moralo o tem s prizadetimi spregovoriti; škoda bi namreč bilo, če od reke turistov, ki potujejo skozi naše kraje, ne bi imeli nobene koristi.

J. D.

... JE PAČ
PAŠTETA
KEKEC!

Deset zapovedi za ustanovitev podjetja

inovacije

V enem zadnjih tednikov se nam je zapisalo: »Razen tega, da je prišlo v zadnjih dveh, treh letih do statusnih sprememb, v pomurskem gospodarstvu nismo ustanovili niti enega samega prodornega podjetja in tudi ne pridobili kakšnega posebej razvojnega in vrednega programa. Ostajamo pri okrog 2500 iskalcih zaposlitve in si kaj dosti ne želimo k sru, ker v pokrajini ni večje ogetosti za vlaganja v manjše, prilagodljive tržno naravnane in tehnološko razvite proizvodne enote.« Prava pravzaprav nič pretresljivo novega, zgolj iztočnica za recept, ki ga ponujamo pomurskemu gospodarstvu in gospodarstvenikom — v slogu desetih svetopisemskih zapovedi — na osnovi ustanavljanja (mladinskih) kooperativ v Španiji, Italiji, na Madžarskem in delno že tudi v slovenskem prostoru. Če smo povsem natančni: naša sposojena ponudba, sposojena iz najnoveših številke RR (Revije za razvoj), je naslovljena zlasti na mlade (bodoče) podjetnike.

S »POMPOM« DO »IMIDŽA«

1. Najprej so potrebni ljudje z lastnim programom, projektom.
2. Uspešnost tega programa mora biti najprej preskušena na trgu, ki je edino merilo uspeha.
3. V prvi fazi, ko nova DO še ni ustanovljena in ko še ne more opravljati svoje dejavnosti, je treba rešiti eksistenčno vprašanje za bodoče zaposlene oz. za najbolj ključne ljudi v tej DO.
4. Kadrovsko jedro nove DO mora imeti delovne izkušnje.
5. Skupina strokovnjakov s programom mora pritegniti tudi ekonomista in po možnosti nekoga, ki ima dobre odnose s politiko.
6. Pri zbiranju vseh papirjev in potrdil, ki jih potrebujete, je potrebna zunanja pomoč, za kar morate pridobiti določena sredstva. (Pomembno vlogo pri tem bi imela svetovna organizacija, ki bi dajala ustrezne informacije in izpeljala ves postopek za ustanovitev.)
7. Vloga mladinske organizacije (kot potencialnega ustanovitelja) je predvsem v političnem in javnem »pompu«, tako glede splošnih pogojev za ustanavljanje kot pri oblikovanju »imidža« nove DO in brezplačne reklame zanj.
8. Treba je dobiti ustrezne poslovne prostore za ustrezno infrastrukturo (vsaj telefon).
9. Dobiti je treba financirja, najbolje se je nasloniti na napredne, propulzivne ljudi v DO. Mogoča je tudi kombinacija več financirjev.
10. Za vse to je potrebno v današnjih razmerah (beri: ovirah) — ne le pravnih, temveč tudi ekonomskih — težko, mučno in dolgotrajno delo, na koncu katerega pa kljub vsemu ostaja zadovoljstvo in zavest, da se le tako realno spreminja ta svet.

Sicer pa je receptov za ustanavljanje majhnih proizvodnih enot vse polno. Ponujajo jih številni slovenski raziskovalci in znanstveni delavci: dr. J. Jerovšek, dr. Veljko Rus, dr. F. Adam, dr. Tea Petrin, dr. J. Prašnikar, dr. J. Peklenic, dr. V. Klemenčič in drugi. V tej zvezi so tudi zanimive spremembe in dopolnitve zakona o združenem delu, za zdaj še v fazi osnutka oz. predloga.

IZ MALE DELAVSKE USTAVE

Omenimo samo nekaj predvidenih novosti, o katerih je pred tedni v Murski Soboti govoril tudi dr. Janez Sinkovec. Delovne skupnosti delovnih ljudi, ki z osebnim delom samostojno opravljajo poklicno dejavnost, se razširjajo na vsa področja intelektualnih storitev. S tem je dana širša možnost za vrsto dejavnosti, ki se v svetu intenzivno razvijajo, zlasti v manjših organizacijah z visokim intelektualnim potencialom. Ozdi bi lahko določene dele svojega delovnega procesa, ki za njih ni več atraktiven (npr. poslovalnice, črpalke, odkupne postaje ipd.), dali s posebno pogodbo v upravljanje občanom, lahko pa bi se tudi sklenila začasna delovna razmerja. Normativno doslej ni bilo rešeno ustanavljanje ozdov po občanah, kar rešujejo dopolnitve in spremembe. Občani lahko ustanovijo ozd iz lastnih sredstev, pa tudi skupaj s sredstvi, pridobljenimi od bank ali drugih družbenopravnih oseb in od sisov za zaposlovanje. Podlaga za angažiranje teh sredstev bi bil ustrezen elaborat. Vlagatelji družbenih sredstev bodo najbrž sklepali s takimi organizacijami kooperacijske pogodbe in sporazume o trajnem poslovnem sodelovanju. Seveda bi morali ob tem uveljaviti revalorizacijo sredstev, kajti zgolj negativna obrestna mera ni zanimiva za vlaganje zasebnih sredstev.

Pomembno novost pomeni oblikovanječasne delovne enote (!), ki se oblikuje z delavci različnih ozdov, ki sodelujejo pri skupnem projektu. Gre za močno podoben položaj, kakor ga poznamo pri delih v tujini. Obstaja tudi možnost ustanovitve DO za izpolnitev določenega proizvodnega ali drugega programa dela, gre torej za organizacijo z določenim časom trajanja. Očitno je mišljeno med drugim tudi ustanavljanje DO po posebnih programih, kakor jih predvideva zvezni zakon o planiranju. Glede teh organizacij obstaja več pomislekov. Nedvomno se da doseči interese s področja integracije s sklenitvijo združevalnih razmerij, pa tudi s kooperacijskimi pogodbami. Oblikovanječasne DO je zahtevno, ker je potrebno pripraviti vse akte, doseči vpis v sodni register, določene težave nastanejo tudi pri prenehanju. Posebno sporno pa je vprašanje, če bodo take organizacije, predvidene po zveznem zakonu o planiranju, fiskalno privilegirane. Pogoji za delovanje trga je namreč enakopravnost gospodarskih subjektov, ta pa je s sistemom fiskalnih privilegijev porušena. Komur ni za prebijanje skozi goščavo paragrafov, naj vzame v roke brošuro Pionirji in pionirska podjetja prof. dr. Kasimirja M. Magvarja — dolomke iz nje je mogoče objavljati mariborski Večer — in prebrati se bo, kako se da tudi brez velikih zapletanj razvijati in napredovati.

Branko Žunec

ZDRAVILIŠČE »RADENSKA« RADENCI TOZD MINERALNA VODA, Radenci

objavlja

licitacijsko odprodaja osebnega terenskega avtomobila FIAT CAMPAGNOLA, leto izdelave 1978, za izključno ceno 800.000,00 din. Odprodaja bo dne 8. 7. 1987 ob 10. uri v obratu Petanjci.

Udeleženci plačajo 10% varščino od izključne cene. Ustrezne datjave od kupljenega vozila plača kupec. Ogled vozila je dve uri pred odprodajo.

ČAS, KO POJEMA DELAVČEV GLAS

SAMOUUPRAVA — SAMO UPRAVA?

Začetki delavskega gibanja so bili med ljudmi, ki so stroje načrtno uničevali misleč, da jih prav ti odtužujejo od delovnega procesa in so krivi za vse večjo brezposelnost in odpustitve. Dve stoletji pozneje jih uničujejo tisti, ki z njimi ne znajo delati, drugi pa jim pridno strežejo; čeprav sta moč in vpliv delavske besede, moč odločanja vse manjša, vsaj kar zadeva razmere v naši deželi. Zavest je v splošnem toliko drugačna, da delavec že ve, da njegovim težavam niso krivi stroji. Če smo pred pol-drogim desetletjem zavoljo ekonomskega razcveta (priznajmo, da je ta razcvet šel tudi na rovaš dobre volje tujih upnikov!) harmonično samoupravljali in so se nam mnogi zategadelj čudili, je ostalo danes, ko nam teče voda v grlo, od te samoupravne harmonije bore malo. Prava pravzaprav samo uprava nekaterih. Katerih? Po izkustvenih podatkih delavcev prav gotovo ne. Jugoslovani samoupravljamo dobrih 35 let, a so učinki v zadnjem obdobju vse slabši. V času gospodarskega zastajanja je prostora za delavčev prispevek k odločanju, kaj šele samoupravljanju (!), zgolj na načelni ravni, v resnici pa je ta njegova osnovna in neodtujljiva pravica (in dolžnost) daleč odmaknjena. Pogovor z delavci Radenskega tozda Mineralna voda to samo potrjuje, čeprav je bila gospodarska enota izbrana naključno.

SO DELAVCI PARALIZIRANI?

Izhodišče nam je bilo v slikoviti prispodobi: delavski svet kot notranji in delegacija za zbor združenega dela občinske skupščine (ta zbor kot nekakšen centralni delavski svet v občini) kot zunanji minister. »Danes je težko samoupravljati, ljudje so pri nas le malo pripravljeni sodelovati, ker ne verjamejo, da bodo njihovi predlogi upoštevani, kakor naj bi bili.« Delček izjave delegata je vsekakor dobra iztočnica za sklep, da je v položaju delavca v 80. letih prišlo do bistvenih premikov. Sistem odločanja, ki ga imamo v našem gospodarstvu oziroma je eden temeljnih kamnov našega političnega sistema, po izkustvenih dognanjih v času gospodarskega napredka deluje z bistveno manj napakami kot zdaj, ko se najprej postavlja vprašanje ekonomske učinkovitosti, ali če ga (stvarno!) zaostri-mo: preživetja. Vendar, če spoštujemo osnovna načela sistema samoupravljanja, funkcij vodenja in odločanja ne gre ločevati, prav tako ne tistih, ki delajo, in tistih, ki so lastniki sredstev, s katerimi se dela. Zato je težko razumljivo iz dneva v dan vse bolj navzoče dejstvo, da se v kriti-zo — če se ognuemo radikalnejši oznaki: paraliza — delavcu odvzema pravica in dolžnost, ki mu gre po ustavi, zakonu o združenem delu in spremeljajočih zakonih. A težko razumljivo zgolj na prvi pogled. Gotovo ne gre toliko za subjektivne slabosti vodilnih in vodstvenih posameznikov

— LJUTOMER —

25 LET VESNE

Pred četrto stoletja, torej 1. januarja 1962, so se takratne trgovine v Ljutomeru združile v trgovsko podjetje Vesna. Za obujanje spomina — v mestu so bila takrat številna trgovska podjetja: Zarja, Železnina, Merkur, Stoklobarve, Preskrba Križevci, Jagoda in Anka. Toda samo z ustanovitvijo trgovskega podjetja ne bi bilo napredka, saj je novoustanovljeno podjetje postalo nosilec preskrbe in razvoja, torej so začeli obnavljati in graditi. Novogradnje so začele rasti 1969. leta, ko je nastal Market v Križevcih, sledil pa so še preostali trgovski lokali: 1971 Blagovnica v Ljutomeru, 1975 Narcisa v Verzeju, 1978 trgovina na Cvenu, 1979 Lotmeržanka v Ljutomeru, 1981 trgovski paviljon v Bučkovcih in 1985 še prizidek k Blagovnici v Ljutomeru. Ob teh novogradnjah pa je vlagalo trgovsko podjetje Vesna iz Ljutomera veliko denarja v obnovo dotrajanih ali neustreznih trgovin.

Eden osnovnih ciljev novogradenj in obnov je vsekakor: približati trgovino krajanom, in to jim je precej uspelo, saj tačas v občini Ljutomer skoraj ni krajevne skupnosti, ki ne bi imela večjega ali manjšega trgovskega lokala, v katerem bi krajan lahko kupili najosnovnejša živila ali druge potrebščine. Našteto je dovolj za dokaz, da je trgovina v Ljutomeru živa, da se želi tudi razvijati. Vsekakor imajo te želje tudi svoje korenine v preteklosti, saj so bili ljutomerski trgovci vedno med tistimi, ki so mislili na jutri, ki so sprejemali novosti in jih uvajali v trgovski vsakdan. Naj se samo spomnimo, da je bila v Ljutomeru ustanovljena prva samopostrežna trgovina v Sloveniji. Takrat je bila to šele tretja v Jugoslaviji.

In kako je danes s trgovino v Ljutomeru? Vsekakor ji ni lahko, saj je tudi ona sestavni del našega gospodarstva, ki se iz dneva v dan srečuje z velikimi

in skupin, kolikor za objektivno spremenjene pogoje gospodarjenja, ki nujno vplivajo tudi na podružbljanje odločanja. V tej zvezi izjave delavke, ki je v Mineralni vodi že blizu 20 let: »Malo samoupravljamo. Verjetno smo dosti krivi tudi delavci. Vendar je bilo pred 15 leti skoraj bolje, čeprav smo vse delali ročno.« Še širše razsežnosti dobi delavkino pričevanje, če pomislimo, da je izboljšanje tehnologije po vseh teorijah med drugim humanizacija dela, zato je več časa za miselno dejavnost in s tem večje možnosti za razmah ustvarjalnega mišljenja, kar (ne)posredno vpliva na večjo moč in vpliv

Z viličarjem in tekočim trakom je tudi (samo)upravljanje lažje.

(foto: B. Ž.)

odločanja. Žal pa bo držalo: če tehnologija hkrati ne prinese dviga življenjske ravni posamezniku, marveč celo nasprotno — kot se nam dogaja danes — pričakovanih učinkov nove proizvodne opreme večinoma ni.

SAMOUPRAVLJANJA TOLIKO, KOLIKOR DENARJA

Vrnimo se spet k besedam nekaterih slatinarjev! Predsednik delavskega sveta med drugim meni: »Delegati dobivajo gradiva od delavskega sveta in so tako sproti seznanjeni z zadevami, ki se dogajajo v temeljni organizaciji. Odločanje v delavskem svetu je enostavno, če so vprašanja jasna. Če pa jih je treba še razčleniti, potem tudi krojimo uso-do tozda. V dveh letih smo imeli 38 sej, kar je več kot minula leta, saj je tačas več problemov. Samoupravljanja imamo toliko, kolikor je finančnih sredstev. Če teh ni, tudi samoupravljanja ni.« Razgaljena je še ena plat medalje. Naš preorganiziran sistem je gotovo zelo drag, celo tako zelo, da ga je z delavčevimi žulji težko plačevati. Vzemimo zgolj dejstvo, da imamo v državi 527 občin, 3500 družbenopolitičnih skupnosti, 5300 družbenopolitičnih organizacij, 7500 organizacij družbenih dejavnosti in 8500 sisov. Kakšni so stroški te take državne organizacije? Koliko nas pride njihovo vzdrževanje? Ali, če smo nekoliko skromnejši, koliko neki nanese le njihovo se-

stankovanje? Poleg tega je vsa ta preorganiziranost dodobra »začinjena« z dokajšnjim pravnim neredom — če ob oznaki nered sploh more vzdržati beseda popolnost — ki ga s pridom izkoriščajo vetrnjaki. To so tisti, ne zgolj posamezniki (!), ki so toliko srečni in spretnejši, da pravočasno zaznajo spremembo smeri vetra. Kaj pa avtoriteta na primer delavskega sveta? »Delavski svet ima svoje mesto in vlogo v temeljni organizaciji, predvsem tudi zaradi reševanja osebnih problemov. Precej je namreč pritožb delavcev in v tem vidim pomembno poslanstvo sveta,« izpoveduje njegov predsednik.

Iz ankete med slatinarji v Radenski Mineralni vodi omenimo še pomenljivo misel, da so si delavci veliko sami krivi, če malo upravljajo. »Hodim na sestanke, a molčim. Ne vem zakaj. V 18 letih sem morda kaj malega rekla. Kar zadeva upoštevanje naših mnenj, bi rekla, da je neke v sredini: malo ja, malo ne,« smo slišali v skladišču med skladovnicami nosilk z litri in litri mineralne vode ter osvežilnih napitkov.

MI IN ONI

Vse, kar so nam izpovedali v tej gospodarski enoti, pač ni za objavo. Da smo jih vprašali, če vedo, kakšen dan je 27. junij, ni bilo iznudenje, temveč radovednost, koliko poznajo naš dan — dan samoupravljalcev. Njihovo vodenje ali točneje nevednost pač ni, da bi jo obešali na veliki zvon. Dejstvo pa je, da nas je ves

»27. junij? To je dan samoupravljanja, ne? Tega pred vašim obiskom nisem vedela. Želje? Da se izboljšajo organiziranost dela, delovne razmere, plače.« (Ogledovalka steklenic)

čas preveč (straho)spoznanje, ki dandanes gotovo ždi v notranjosti mnogih: samoupravna demokracija kot temelj naše družbene ureditve ostaja idealen recept delovanja, vendar ni možno v slehernih razmerah. Toliko si že moramo priznati in vsi skupaj — delavci to še najbolj občutijo — ugotoviti, da so 80. leta čas administriranja od najvišje (državne) do najnižje (krajevne) ravni, da je to čas bohotenja birokracije in neproduktivno zaposlenih, kar vse odseva v mnenjih delavcev, ki še vedno ali pa danes toliko bolj govorijo o dveh kategorijah oz. ravneh: MI (delavci, neposredni proizvajalci v proizvodnih procesih) in ONI (tisti »zgoraj«, ki da samo sedijo po pisarnah in nič ne delajo). Dokler se mi in oni ne bodo našli, bo samoupravljanje ideja, če že ne ideal!

Bojan PEČEK
Branko ŽUNEC

LENDAVA

Ohraniti keramiko

Delovna organizacija Konstruktor Maribor nima interesa, da bi vlagala denar v proizvodni program okrasne in uporabne keramike, ki so ga nameravali uvesti pri njenem tozdu Opekarna Dolga vas. Odločitev, ki je nekatere presenetila, druge pa ne, kajti slutili so, da bo tak odgovor prišel prej kot pozneje. Skoda je le, da so nanj morali čakati — 5 let! Medtem smo v Jugoslaviji zgradili kar nekaj obratov keramike, med drugim tudi pri opekarni v bližnjem Čakovcu. Če program ne bi bil gospodarsko upravičen, potem najbrž ne bi nastajale nove tovarne.

Času proučila nastali položaj in predlagala ustrezne rešitve. V tem času je seveda najbolj pomembno, da 14 delavcev, ki so doslej poskusno izdelovali razne keramične izdelke, ostane še naprej v delovnem razmerju in nadaljuje z izdelavo. V ta namen bo treba pridobiti nekoliko večji prostor, kot ga imajo zdaj. Izdelki dolgovaške keramične »industrije« se vse bolj uveljavljajo, saj gre za unikate. Zanje se zanima tudi podjetje Dom iz Ljubljane, ki je poslalo večje naročilo, omenjajo pa ga tudi kot možnega investitorja za objekt keramike.

V Lendavi torej zaenkrat ne

Čeprav je Konstruktor kot možni investitor nove tovarne keramike odpovedal, se v Lendavi ne morejo sprijazniti z mislijo, da bi idejo o tem programu povsem zavrgli. Tako so menili tudi na zadnji seji izvršnega sveta skupščine občine. Vzrokov za to je več: veliko surovinsko zaledje oziroma odlična glina, že priučen delavci, nova nahajališča plina, s tem pa tudi (cenejša) energija za žganje. Lendavska občinska vlada je imenovala posebno komisijo iz članov izvršnega sveta in predstavnikov Opekarnice, ki bo v najkrajšem možnem

bo velike keramične industrije, za katero so »rezervirali« nekdanje prostore dežnikarne, ampak kvečjemu manjši obrat, v katerem bodo delali sedanji delavci, ki so se usposobili za keramične izdelke, in še nekaj deset novih. Med temi naj bi bili tudi občani s telesnimi okvarami, s čimer bi nekako rešili problem zaposlovanja invalidov, ki jih je tačas okrog 30. Halo, ki je bil namenjena keramiki, pa bodo ponudili komu, ki bo voljan odstopiti kak drug proizvodni program.

S. Sobočan

KMETIJSKO SODELOVANJE

Koristnim in drugim

Začelo se je pred štirimi leti, zdaj pa je sodelovanje med srednjo kmetijsko šolo v Rakičanu in podobno v madžarskem Vepu tako rekoč že tradicionalno. Prav danes je zadnji dan obiska 12-članske madžarske delegacije pri nas, približno v istem času pa so na obisku pri severnih sosedih učenci rakičanske šole.

Učenci iz Vepa (letos jih je prišlo 10 z dvema spremljevalcema) so prispeli v Jugoslavijo že 22. junija. Štiri dni so si najprej ogledali jadransko obalo, ki se jim je zaveljelo tega, ker Madžarska nima velike slane luže, še posebno vtisnila v spomin. Nato so pripotovali v Pomurje, kjer so bili gostje različnih ustanov. Bili so na pogovorih v KZ Panonka, ogledali so si sadjarske nasade, se seznanili z našim načinom kmetovanja.

Pri tem so se posebno zanimali za zasebni kmetijski sektor, saj je znano, da je pri njih kmetijstvo bolj kot manj podpravljen, imajo zgolj tako imenovane ohišnice, ki pa jih ne moremo imenovati kmetije v pravem pomenu besede. Ker na Madžarskem že dlje časa uvajajo novosti tudi v kmetijsko politiko, saj namenjajo zasebnemu podjetništvu več pozornosti, je bil obisk pri nas gotovo poučen.

Da je tovrstna izmenjava več kot zgolj deklarativno poudarjanje mednarodnega sodelovanja, potrjuje tudi izjava vodje madžarske delegacije, Beke Erdeji, ki je sicer direktor dijaškega doma šole za strokovne delavce v Vepu: »V Rakičanu nas je zelo priščno sprejelo vodstvo šole. Naš osrednji cilj tega dela obiska je seznanitev rakičanskega kmetijskega gospodarstva in proučitev le-tega. Radi bi obiskali razne ustanove, spoznali vaš način kmetovanja, tehnologijo — vse skupaj zato, da bi naša mladina tu pridobila izkušnje, ki bi jih kasneje lahko uporabila doma na Madžarskem.«

Bojan Peček

Turnišče: cene pujskov

Na sejmu je bilo 123 pujskov starih od 7 do 10 tednov, tehtali pa so od 15 do 20 kg. Cena je bila od 40 do 55 tisočakov za par. Prodali so 45 pujskov. Začetek sejma je vsak četrtek ob 7h.

Ječmenovi posevki

Ob pazljivejšem opazovanju naših polj ni težko ugotoviti, da so znatne površine njivskih površin zasejane z ječmenom. Tako stanje je toliko bolj zaželeno, kolikor dražja so in bodo kupljena krmila. Zato mislimo, da je umestno opozoriti na velike pomanjkljivosti pri pridelovanju te poljščine, ki so se pojavile spomladi letos. Večina njiv je zasejana s starim, nesortnim semenom, ki daje videz neizenačenega, preredkega in z drugimi žiti pomešanega posevka. Jeseni leta 1986 je bilo na voljo kakovostno seme ječmena sorte ROBUR in ANTARES, ki ob ustreznih agrotehnikah dajeta zadovoljiv in celo zelo dober pridelek. Nujno je torej, da zamenjamo oziroma kupimo ustrezno zdravo, potrjeno (aprobirano) seme, ki daje jamstvo, da bo pridelek ustrezen vložnemu delu in materialu.

Potrjeno seme je tudi razkuženo z ustreznimi razkužili (KINOLAT V — 4—X), ki preprečujejo okužbo ječmena z zelo nevarno boleznijo, ki jo imenujemo ječmenova gola snet (USTILAGO NUDA) in s katero je letos okuženih in uničenih tudi do 20 odstotkov klasov, kar seveda pomeni v odstotkih ustrezno nižji pridelek. Zato ne bo odveč, če bolezen malo pobliže opišemo.

Ječmenova gola snet se najbolj očitno pokaže ob klasenju ječmena, ko so celi ječmenovi klasi

spremenjeni v črno rjav prah. Te raznaša veter ter in jih izpira dež, od klasa pa ostane samo prazno klasno vreteno. Črn prah so trosi glive, katere raznaša veter na sosednje cvetoče klase, kjer na brazdi vzklijo in v dozorevajočem zrnu zrastejo do klice. Okuženo seme se ne loči od zdravega. Ko zrno kali, raste istočasno s klico in rastlino tudi podgobje (micelij) glive. Okužba rastline se ponovno pokaže ob klasenju ječmena. Razvojni krog se tako sklenc in nadaljuje, če nadaljnjih okužb ne preprečimo s semenom, ki je razkuženo z ustreznim sredstvom. Vsako potrjeno (plombirano, atestirano) seme, ki ga spremlja obvezna deklaracija, je razkuženo z že navedenim sredstvom kinolat V—4—x, ki skoraj v celoti prepreči okužbo.

Žitna pepelasta plesen (ERY-SIPHE GRAMINIS) je letos povzročila na ječmenu veliko škodo, saj ga je močno napadla. Listje se bo predčasno posušilo, zrnje pa predčasno dozorelo, ostalo pa bo drobno in brez normalne teže. S pravočasnim škropljenjem z uporabo bayletona ali tilta bi bolezen bistveno omejili. Velika škoda je, da se vloženi trud bistveno manj poplača samo zavoljo enega ukrepa — škropljenja. Žitna pepelasta plesen je najpomembnejša bolezen ječmena (poleg rženega listnega ožiga), nevarnejša je od rje. Oku-

žba zmanjša pridelek za petino, zelo močna okužba pa še več. Začetna bolezenska znamenja so težko opazna, ker se najprej pojavijo na spodnjih delih listov in stebila, ki so najbližje zemlji. Sprva se tvori nežna pajčevinasta prevleka, nakar se zgosti v vati podobna sivkasta plodišča, ki nazadnje dobijo rjavo sivo barvo. Bolezen se lahko razširi na vso rastlino, tudi na plevce, kar je posebno nevarno, saj imajo te velik pomen v času »polnjenja« zrnja s škrobom. Okuženi listi se posušijo, asimilacija preneha, posledica so drobna zrna in nizki pridelek. Bolezen preprečimo, če ob prvih najmanjših znakih poškropimo posevek spet s tiltom ali bayletonom in se pri tem ravnamo po navodilih, ki so priložena preparatu.

Naslednja velika napaka je opustitev škropljenja žit jeseni po setvi ali spomladi s sredstvi proti srakopercu, po domače pavlici. Škropimo s tigrekom ali dicuranom s pripombo, da pri sortah pitoma in lonja raje uporabimo prvega.

To pisanje letošnji bližnji žetvi ne bo več koristilo. Namenjeno pa je kmetom, naj pregledujejo svoje posevke, naj jih opazujejo in sami ugotovijo, katere varnostne ukrepe so izpustili in kakšne bodo posledice. Na osnovi tega se bodo v prihodnje lažje odločali.

inž. Štefan Horvat

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

»Za dva deci ore tri litre mleka«

Domačija Pavla Gutmana iz Bogojne je v ulici, ki ji domačini pravijo tudi robijaška. Menda zato, ker so v tem predelu zagnani in delavni ljudje, ki zlepa ne popustijo. A zadnja cenovna nesorazmerja, ki kmeta-živilorejca potiskajo v vedno bolj nezavidljiv položaj, so prišla do živega tudi tako trdnim kmetom, ki svoje delo opravljajo z voljo in ljubeznijo, kot so Gutmanovi.

»Krizo v živinoreji občutimo že nekaj let,« meni Pavel, »zato smo znatno zmanjšali število glav živine. Včasih jih je bilo čez 30, zdaj le še nekaj nad 20. Dohodek je seveda osredniji, in če vidiš, da ga ni, tudi prave volje do dela ni. Pred letom ali dvema si za tisoč litrov mleka na primer dobil dve toni gnojila, zdaj pa niti več tone ne. Ali pa če grem v gostilno in spijem oro — da plačam dva deci te pijače, moram prodati kar tri litre mleka. In to je za kmeta zelo težko.« Pa vendar Gutmanovi mleko vendarle še oddajajo, letno okrog 30 tisoč litrov. Krmno za živino pridelajo večinoma sami, le t. i. »starter« za teleta je treba kupiti. Delovna sila na kmetiji tudi ni problem, saj razen Pavla in njegove družice Ane pomagata še zet in hčerka, ki sta sicer v službi, vendar imata oba kmetijsko izobrazbo. Zet ima tudi svoje veselje — okrog 80 panjev čebel, s katerimi bo v kratkem odnrl na Pohorje. Varoza, ki je napadla številne pomurske panje, njegovim čebelarjem ni prišla do živega.

Državni predpisi so kmetijstvu nenaklonjeni, to ugotavljajo tako dobri kot slabi gospodarji. Da je Pavel Gutman med prvimi, je dober dokaz dejstvo, da je sodeloval na minulem kmetijskem sejmu v Novem Sadu, kjer je bila na razstavi ena njegovih plemenskih telic. Prodali so jo za 750 tisočakov, bila pa je med tremi najboljšimi svoje pasme. Pavel: »Ko privežek kravo za jasio, te praktično pri-

veže k sebi tudi krava. Ni namreč prostih dni, ne moreš si privoščiti ne morja ne daljšega izleta. Vse, kar je bilo vsaj malo dopustniškega letos, sta bila dva dneva na sejmu v Novem Sadu.«

Ob vsem tem razmišljanju se upravičeno poraja vprašanje, ali kmetje sploh še nameravajo nadaljevati z živinorejo, ali ne obstaja nevarnost, da bo dejavnost sčasoma opuščena? Bogojinski »robijaš« je pri tem kaj pesimističen: »Pred leti se je veliko splašalo kupovati s posojili, zdaj na to niti ne mislimo. Tega je konec, obresti so previsoke. Če bodo razmere v živinoreji še naprej take, bo naš hlev go-

tovo vedno bolj prazen. Nekaj slabših krav že tako prodajamo, nekaj jih bomo pustili zase, vendar bomo njihovo število zmanjševali in skušali kaj iztržiti z njivami. Spet lahko to primerjamo z delavci. Ti štrajkajo morda eno ali dve uri. S kmetom pa je drugače: tudi po mojih dosedanjih izkušnjah: tisti, ki je enkrat opustil živinorejo, takoj hitro ne bo spet s tem začel. In takih je vse več.«

Komentar je ob teh besedah odveč. Morda le tole: tisti, ki določajo cenovno politiko, bi se očitno morali več posvetovati z neposrednimi proizvajalci — tokrat s kmeti!

Bojan Peček

Pavel Gutman je sposoben in delavoljen živinorejec, o čemer pričajo uspehi na sejmih živine. A kaj vse to pomaga, če za svoje delo ne dobiva nobene spodbude, ampak kvečjemu nasprotno: nizke odkupne cene jmeljejo voljo do kakovostnega dela...

Visoko priznanje kmetovalcu iz Melov

Red dela s srebrnim vencem za Jožeta

Zmotili smo ga pri prijetnem, a težkem opravilu. »Akacija je letos kar dobro medila,« je dejal, medtem ko je pripravljaval satnice, ki so jih pridne čebelarje na obeh straneh bogato napolnile z medom. Počakali smo, da je tudi iz zadnjih dveh iztekla zlatorumena tekočina. Videli smo, da je z njo napolnil že kar nekaj posod. Med delom nam je pripovedoval, kako so to delali včasih, kakšni so bili panji in satnice... Ni pozabil omeniti pridnosti čebel, in da to pridnost pogreša pri mnogih ljudeh. »Predvsem mladi nimajo več volje do dela, vsi nekam bežijo s kmetij. No, za naše ne morem nič reči. Naši so zares pridni.«

kmetija dvolastniška, saj imajo 2 hektarja (od petih) gozda v Avstriji.

Vsa leta je dobro sodeloval s Kmetijsko zadrugo Gornja Radgona in tokom Gozdarstva. Še sedaj si ne more kaj, da se ne bi jezil nad počasnostjo in zaspanostjo vlade, nad slabim delom zadruga, ki ne preskrbi pravočasno rezervnih delov in vsega, kar potrebuje kmet pri obdelovanju polj.

Marsikatera krivica se mu je globoko vsidrala v spomin, kot na primer: »Nikoli ne bom pozabil, ko je Mura 72. leta petkrat preplavila. Delavci so delali dva dni za poplavljenec,

Le redki dobijo priznanje red dela s srebrnim vencem. Še redkeje so med nagradenci kmetovalci. Jože Adamič iz Melov si ga je res zaslužil.

In to je tudi res, kajti drugače Jože Adamič ne bi prepuščal kmetovanja hčerki in družini. Sam še tudi dela, čeprav ne more biti več v tako veliko pomoč kot včasih. Kljub sedemdesetletni leti je še vedno dejaven. »Sklepna revma in sladkorna mi grenita življenje. Najbolj pa me žalosti, da ne morem jesti tistega, kar imam najrajši — med.«

Njegovo življenje je bilo pestro, čeprav mu je bilo vedno in povsod najpomembnejše kmetovanje, se je ukvarjal tudi z marsičem drugim, potoval skoraj po celi Jugoslaviji, tako da ni kraja, kjer Jože ne bi bil. Sosedje, pa tudi vodilni kmetijske zadruga in radgonske občine ga poznajo kot redoljubnega človeka, ki se bori za pravice kmetov in kranjancov, ki je znal nastopiti in ostro in odločno: »Čeprav so mi ti sestanki vzeli veliko časa, se je redkokdaj zgodilo, da bi manjkal. Bil sem točen,« se je spominjal svojega družbenopolitičnega in zadrugaškega delovanja. O kmetovanju pa je še dodal: »Vsak naj dela počasi, dobro in vestno.« To je bilo tudi njegovo vodilo pri obdelovanju 5,5 hektarja zemlje. Kot veliko sosedov je tudi Adamičeva

nato pa so nam tisti denar delili kot posojilo...«

Ne strinja se, da dobijo priznanja samo tisti, ki so že odslužili, kajti on se nikakor noče ločiti od kmetovanja, vendar pa vsega več ne zmore. Pravi pa, da bo tako dolgo, dokler bo delal, tudi živel. Delo namreč človeka krepi. Pri njih na kmetiji znajo vsi prijeti za vsako delo, prav tako vsi vedo, kam gre denar.

Jezil se je še nad neizkušenostjo mladih, ki da imajo premalo prakse in bi morali poslušati starejše. Sam se je prebiral skozi najtežje obdobje kmetovanja — vse so morali graditi na novo in kupiti vso mehanizacijo. »Če bo šlo tako naprej, s to inflacijo in temi cenami, bo tudi kmetijstvo začelo pešati,« je še dejal med pogovorom. Jože Adamič, ki je dobil spomladi letos priznanje red dela s srebrnim vencem, še vedno misli na kmetovanje, na slabosti v družbi in napake, ki bi jih morali odpraviti. Čeprav ni več v zadrugnem svetu, upravnem odboru in drugih organih, pa ga vsi ti problemi v družbi zelo zanimajo. In prav je tako!

Bernarda Peček

Tibor Titan, dipl. inž.

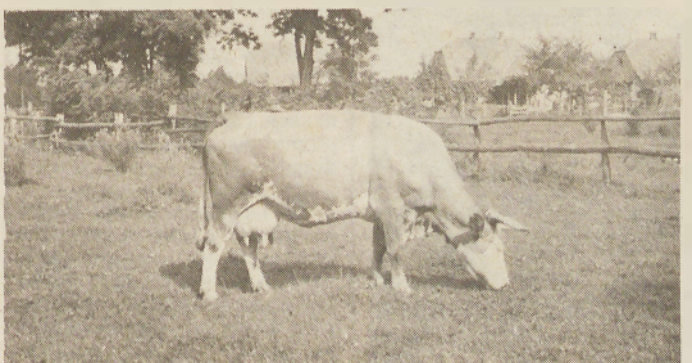
Sto let reje lisaste pasme goveda v Pomurju

Prav tako je bilo tudi z razvojem odkupa in predelave mleka v Ljutomeru. Tam so tudi v začetku odkupovali mleko za osrsko prebivalstva, presežek pa so predelali v sir in maslo. Obratovati so začeli v skromnih prostorih, pozneje pa so zgradili sodoben obrat Mlekoprmet, v katerem so leta 1986 predelali 19.026.567 litrov mleka. Mleko predelujejo v glavnem v ementalški sir in ga z uspehom izvažajo tudi v inozemstvo. Poleg tega pa izdelujejo še druge kakovostne mlečne izdelke.

Poleg povečane prireje in predelave mleka je v zadnjem času porasla prireja živine za pleme in za zakol. Tako je n. pr. samo KZ Panonka leta 1983 odkupila 10.278 goveda, od tega pa 1353 za pleme. V glavnem se odkup govedi v zadnjem času ne povečuje, oz. stagnira. Povečuje se odkup plemenske živine na račun klavne. Na organiziranih plemenskih sejmih smo v letih 1952—1960 prodali preko 7.000 kosov plemenske živine, do konca leta 1986 pa vsega skupaj preko 19.000. Leta 1985 smo izvozili tudi 800 plemenskih telic. Stalno nastopamo s kolekcijo telic na Kmetijskem sejmu v Novem Sadu. Vsakoletna razstava in prodaja plemenske živine na Kmetijskem sejmu v G. Radgoni pa je največja atrakcija tega sejma.

Ob koncu tega sestavka si postavimo vprašanje, ali smo dosegli tisti rejski cilj, ki smo si ga zadali leta 1952, ko smo v M. Soboti sestavili program asanacije in razvoja govedoreje? Odgovoriti in povedati moramo tudi, kateri dejavniki so bili tisti, ki so vplivali na formiranje našega lisastega goveda in na razvoj govedoreje.

Prireja plemenske živine in mesa ter mleka je gotovo dosegla tako visoko stopnjo razvoja, da je niti najboljši optimisti ne bi mogli predvidevati. Zgodovinsko gledano so bili trije dejavniki usodnega pomena za nastanek in razvoj lisastega goveda. Prvi je bila izdaja odloka o rajonizaciji pasem in izdaja Zakona o pospeševanju govedoreje iz leta 1880 oz 1894. Drugi je bila ustanovitev živinorejskoselek-

Hčerka bika Rupija, prvega bika, ki so ga uporabljali za umetno osemenjevanje v Murski Soboti.

cijskih društev za lisasto govedo v letih okrog 1930 ter ustanovitev Zveze živinorejskih selekcijskih društev za lisasto govedo leta 1932, tretji za začetek osemenjevanja leta 1952 z organiziranjem živinorejskopospeševalne službe pri takratni Zadrugi zvezi in pozneje pri Živin. vet. zavodu za Pomurje v M. Soboti.

S strokovnega vidika lahko trdimo, da smo vzredili primerno kombinirano lisasto govedo, ki je odraz naših zmožnosti in hotenj. Uspelo nam je vzrediti govedo, ki smo si ga želeli imeti. V stoletju je v trdih aridnih razmerah nastalo žilavo govedo, katerega življenjska doba in polna plodnost krave v povprečju presega 10 let. Teža odrasle krave doseže 700 kg. Telice so zgodaj zrele in v 15 do 16 mesecih v teži 380 do 400 kg primerne za prapust. Dnevni prirastek bikcev v pitanju preseže 1300 gr. Spitani biki v starosti 15 mesecev dosežejo težo preko 600 kg, odrasli biki pa težo preko 1200 kg. Spitane živali dajo zelo kakovostno meso, ki je zelo cenjeno ne samo na domačem trgu, ampak tudi zunaj naših meja. Poleg lepega videza krav, saj so to živali obsežnega in globokoga ter širokega trupa, so tudi dobre molznice.

Zastavljeni cilj, doseči 5000 kg mleka s 4 % toščice, smo glede količine ne samo dosegli, ampak celo presegli. V Pomurju je veliko gospodarstev, ki na eno kravo oddajo več kot 5200 l mleka. To pomeni, da je genetski potencial črede za mleko med 5.000 in 6.000 litri. To je več kot dovolj! Ekonomika pa naj pove, koliko mleka naj namolžemo od naše krave.

Pravna pomoč se uveljavlja

Več kot deset let deluje pri občinskem svetu Zveze sindikarov v Lendavi pravna pomoč, ki se je v tem času dobro uveljavila med delavci. Skromni začetki, ko so na pravno pomoč »grdo« gledali tudi v delovnih organizacijah, so se razvili v redno tedensko aktivnost, saj pravniki dajejo nasvete delavcem vsak teden po dve uri. Podatek za lansko leto pravi, da je pravno pomoč iskalo 190 delavcev, nekaj čez 30 odstotkov več kot leta 1985. Delavci so dobro sprejeli tak način pomoči, ki jim je potrebna prav v sedanjem času, ko je gospodarjenje v velikih težavah. Največ vprašanih, ki jih naslavljajo delavci na pravno pomoč, izvira iz problemov osebnih dohodkov ter notranjih odnosih v delovnih organizacijah. Veliko vprašanih bi lahko uredili v delovnih organizacijah, saj v njih delujejo pravne službe, žal pa te delavcu ne pomagajo, zato je primoran poiskati pomoč pri sindikatih.

Jani D.

Radioklub Lendava sodi med najboljša društva v občini. V svoje vrste vsako leto vključuje nove člane, ki imajo možnost dela v dobro opremljenem klubu. Tačas dela v klubu okoli 20 amaterjev. Vsako leto sodelujejo na tekmovanjih republiškega in zveznega pomena, pa tudi v vseh akcijah, ki jih pripravlja občina za krepitev varnosti. Letos so pripravili tečaj za novince, ki bodo z pridnim delom nadomestili starjše člane, ki pretežno delajo doma s svojimi aparaturnami.

Jani D.

MOTVARJEVCI—KANČEVCI

Sektorske vaje

Na nogometnem igrišču v Motvarjevcih so bile zadnje pomladno nedeljo sektorske vaje, ki jih je organizirala Občinska gasilska zveza Murska Sobota. Tekmovanja so se udeležile gasilske desetine iz desetih vasi. Pomerile so se v suhem tridelnem napadu in štafetnem teku. Najboljši so bili gasilci iz Fokovec, drugo mesto so osvojili Berkovci in tretje Čikečka vas.

Istočasno so bile sektorske vaje tudi v Kančevcih. Osem društev je tekmovalo za čim boljše uvrstitve. Zmagala je gasilska ekipa iz Križevca pred Krnci in Domanjševci.

Sektorske vaje so bile prikaz opremljenosti in pripravljenosti gasilcev za posredovanje ob morebitni nesreči.

K. Ščavničar
T. Balajc

SEMAFOR BREZ LUČI — Na križišču Lendavske in Gregorčičeve ulice v Murski Soboti so že pred leti postavili semafor, vendar vse do danes ne rabi svojemu namenu. Če je bilo to sprva še nekako razumljivo, pa danes ne najdemo več trdnega opravičila, zakaj ta semafor ob naraščajočem prometu iz obeh ulic še vedno ne deluje. Tudi izgovori, da bo imel pomembno vlogo šele takrat, ko bodo Gregorčičevo podaljšali do Cankarjeve ulice, niso dovolj trdni. Koliko časa bo ta semafor nemi spremljevalec avtomobilov in drugih udeležencev cestnega prometa? Foto: M. Jerše.

Ignac Planjšek iz Turnišča ni eden izmed tistih, ki bi po osemurnem delu v tovarni, doma lenaril. Že vrsto let je član Ribiške družine Lendava. Ves prosti čas se ne loči od ribiške palice.

V drugi polovici maja je spravil na suho 12,5 kilograma težkega krapa. V dolžino je meril kar 82 centimetrov.

Franc Vitez

ŠE VEČJA SKRB ZUNANJIM PTICAM

Člani društva za varstvo in vzgojo ptic v Murski Soboti se ponajajo s številnimi uspehi. Lani so bili na državnem prvenstvu v Zagorju tretji in osvojili kar 17 kolajn. Ogleдали so si tudi svetovno prvenstvo ptic na Dunaju, ki so ga označili kot koristno strokovno ekskurzijo za prizadevne člane društva. Ti so naredili veliko za organizacijo društvenih tekmovanj, vzdrževanje inventarja, razstavo ptic v Murski Soboti in Gornji Radgoni, lani pa so se izkazali tudi s tvornejšim sodelovanjem s šolami. Ob pomoči članov društva so učenci izdelali krmilnice in valilnice, s katerimi so poskrbeli za zunanje ptice v zimskih razmerah. Pri tem je društvo poskrbelo za precejšnje količine prtičje hrane, kar so razdelili osnovnim šolam in vrtcem. Med drugim so pripravili tudi predavanje za četrtošolce na radgonski osnovni šoli.

Na nedavnem občnem zboru pa se je o lanskem delovanju društva za varstvo in vzgojo ptic Murska Sobota poveljavno izrazil tudi predsednik slovenske zveze Marko Prašnikar. Omenil je številne ljubitelje pernatih živali iz soseske občine, ki z ljubeznijo vzgajajo redkejšje vrste sobnih ptic, kar je velikega pomena. V letošnjem programu dela bo posebna pozornost namenjena skrbi za zunanje ptice, pri čemer bodo vzpostavili tesnejše stike s tozdom Komunalne sodelovanja s sosednjimi društvi, zlasti z belinskimi Slavčkom, strokovnemu predavanju o postavnih kanarčkih in organizaciji razstav v Murski Soboti in še nekje v Pomurju, da bi popularizirali svojo bogato dejavnost.

Ob tej priložnosti so podelili tudi več državnih priznanj. Diplomirani član društva sta prešla predsednik slovenske zveze Marko Prašnikar in Ludvik Simončič iz Ljubljane, za prizadevno delo v lanskem letu pa so priznanja izročili Kolomanu Kerčmarju, Danilu Fujsu in Jožetu Lipaju.

Milan Jerše

ZDAJ PA IMA ERIH PRAVE BOBNE — Ko smo lanskega novembra obiskali Eriha Tuškeja, učenca 4. razreda OŠ Drago Lugarič v Lendavi, nas je presenetil z bobnanjem, in to tako, da si je pomagal s papirnato škaflo, loncem, pokrovom in kuhinjsko. Stišalo se je namreč, kot da bi imel prave bobne. No, tedaj je bila to njegova velika želja. In zdaj jih že res ima. Kupila mu jih je dobra babica, s čimer je rešila velike skrbi tudi mamo Irmo. Bobni so sicer rabljeni, vendar je glavno, da so. Erih igra nanje kot kakšen odrasel bobnar. Da ne bi preveč odmevalo po bloku, kjer stanuje, sa je preselil v garažo. Tam se zbirajo tudi njegovi prijatelji. Morda bodo čez leta ustanovili svoj ansambel. Imenoval naj bi se Melos, tako nam je vsaj dejal Erih, preden smo se poslovili.

J. Graj

Vozi me vlak v daljave

To je pesem, katere melodijo mi je ob nabijanju koles po tračnicah 15 let pel avstrijski vlak. Vsako leto enkrat sem poslušal to melodijo, danes, ko sem v dragi domovini, mi poje to pesem VESTNIKOV VLAK, ki vsako leto pelje na tradicionalni izlet svoje naročnike in bralce. Kakor sem že leta 1985 ob mojem prvem izletu napisal, je to res enkratno, to je nagrada VESTNIKA za svoje zveste naročnike in bralce. Organizatorji VESTNIKA se res potrudite, da oam date za majhen denar enodnevno sproščeno in poznanstvo, kolikor vem, je ta vlak edinstven v Jugoslaviji. Organizirajo se razni izleti, ampak moram ponoviti, da VESTNIKOV VLAK JE SAMO EDEN.

Čutim se dolžnega, da se v prvi vrsti zahvalim vsem, ki so kakorkoli sodelovali na tem vlaku, da nismo bili ne žejni in ne lačni. Moja zahvala velja tudi vam, tov. Štefanec, ki ste me pozdravili ob prihodu na vlak v Ptuj in tako vam tudi iskrena hvala, ko ste me nazaj grede poklicali v studio, da sem povedal svoje mnenje o tem izletu. Hvala tudi trem tovarišem, katerih imena žal ne vem, ki so mi tudi priredili poslovalni govor in zavrteli glasbo ob izstopu na ptujskem kolodvoru. Vsem še enkrat prav lepa hvala! In tudi vam hvala, drage potnice in spoštovani potniki, ki ste se ob mojem izstopu v Ptuj tako priščno poslovili od mene. Vsem skupaj moj priščen pozdrav in najlepša hvala. Upam in želim, da se bomo prihodnje leto spet

srečali in se še bolj spoznali. Še enkrat vsem skupaj hvala lepa! Ostanimo zvesti našemu Vestniku, kjer koli živimo. Posebno vi, dragi rojaki, ki ste zunaj Pomurja, saj nam prinaša ta časopis vsak teden domače vesti.

Sedaj pa bi rad povedal še nekaj, kar v Ljubljani ni bilo vse ravno dobro. Prosim vas, drage potnice in spoštovani potniki našega Vestnikovega vlaka, da mi lahko javno oporekate, kar bom zapisal, če se vam bo zdelo, da nimam prav. Kakor predlanskim, sem imel tokrat spet smolo, da sem pisal v skupino št. 10. Na železniški postaji je bil sprejem res priščen in lep, vendar malo predolg.

Pot nas je popeljala v skupščino SRS. Kaj smo tam videli? Freske na hodniku in dvorano, katero nam naša ljuba televizija redno prikazuje: seje, seje in seje . . . Zanimiv je bil ogled Cankarjevega doma, to je bilo za vso našo skupino enkratno. Križanke? Jaz ne. Vožnja z avtobusom po Ljubljani? Naša vodnica nam je govorila, povedala to in ono, žal za mene nič novega, vozili smo se. Zadnja postaja — Gospodarsko razstavišče: kosilo ob 13. uri, postrežba O. K., pižica druga.

Organizatorji VESTNIKOVEGA IZLETA! Vprašam vas, zakaj smo morali oziroma je bilo predvideno sedenje v dvorani do 17. ure? A ne bi bilo boljše, da bi te dolge ure po kosilu izkoristili za bolj pametne namene, ne za zapravljanje denarja za drage pižaje? Ene skupine so bile zelo zadovoljne, bile so v Kliničnem centru, na gradu in še kje. Pravijo, da gre v tretje rado, in tudi sam upam, da bom drugo leto, če mi bo usoda mila, lahko govoril in pisal samo pohvalno. Življenje in tujina sta me naučili, da ne

smem samo hvaliti, treba je tudi kritizirati.

Še enkrat ob koncu, drage potnice in spoštovani potniki, lep pozdrav in vam klidem v letu 1988 spet na svidenje.

Tov. Štefanec in vsem drugim, ki se trudite za te edinstvene izlete, bi nekaj predlagal, vendar je to samo moj predlog in nič več. Predlagam, da bi, če bi bilo to mogoče, prihodnje leto obiskali naše slovenske brate in sestre na avstrijskem Koroskem. Morda bi enkrat, če bi bilo z vlakom nemogoče, šli z avtobusi, res bi bilo malo dražje, ampak to bi bilo enkratno za nas Jugoslovane in za koroške Slovence. Jasnó, da bi obiskali Celovec. Mislim, da bi se dalo urediti tudi za tiste, ki nimajo potnih listov. Da se vse uredi, kakor sem že predlanskim pisal, kje vse sem bil in prepotoval države, in ko smo šli skupinsko, ni bilo nikjer problemov, če je kdo pozabil doma potni list. Prosim, mislite, razmišljajte in naredite malo spremembe. To je moj predlog, vendar pa, če se vam zdi neizvedljiv, ga opustite.

Hvala lepa.

Alojz Juhlanovec

P. S.: Ker je Vestnik naš časopis in mislim, da imamo vsi pravico odločanja o prihodnjem izletu, vas prosim, dragi naročniki in bralci, da tudi vi predlagate, kam naj bi šli oziroma potovali naslednje leto. Čim več predlogov, tem lažje se bodo odločali tudi v uredništvu Vestnika.

ŠE ENKRAT Z JAVNE TRIBUNE V KS ČEPINCI

Brez razumevanja za pravično rešitev ne bo šlo

Kot je že bilo objavljeno, je bila na pobudo Občinske konference SZDL Murska Sobota v KS Čepinci javna tribuna. Ker pa zadeva odmeva precej kritično, je naša dolžnost, da tudi mi napišemo svoje.

Najprej naj omenimo, da smo dokaj revna obmejna KS z majhnimi dohodki zaradi slabega zemljišijskega položaja, zaradi slabe kakovosti zemlje, oddaljenosti od mesta, slabih cest, brez telefonske povezave itd. Kot je bilo slišati na javni tribuni, je za našo KS največji problem divjad. Vendar je ta beseda že tako izrabiljena, da je nihče več ne slišati oz. razumeti. Torej, mi ob že tako težkih pogojih gospodarjenja in v slabih gospodarskih razmerah moramo hraniti še divjad. Drugače rečeno, na naših poljih in travnikih oz. pridelkih dela škodo Komposova divjad. Vprašanje je, kako si lahko to dovolijo, kdo je to odobrila in kje je ta zakon, da se to lahko počne. Z ene strani smo prisiljeni k pridelovanju čim več hrane, z druge pa čutimo precejšnje zaviranje zaradi škode, ki jo povzroča divjad. Ker je v zadnjem času število divjadi (oz. škode) preseglo vse meje, se postavljajo

vprašanje, kako dolgo bomo mi to vzdržali. Očitno je, da na naši borni zemlji dva gospodarja na eni njivi ne moreta živeti, posebno če bo eden sejkal in dva žela. Žal nimamo točnih podatkov, vendar lahko trdimo, da je samo v naši KS mnogo hektarjev zemlje neobdelane zaradi divjadi. Koliko kmetov bi lahko pridelalo več hrane, bi lahko krmilo več živine, koliko kmetov je moralo celo zmanjšati stavež živine zaradi divjadi! To je škoda, ki jo lahko imenujemo katastrofa, škoda, ki je mnogo večja, kot je divjad vredna, in ki nas vodi v še večje izgube in predvsem v dolgove. Na vprašanje, zakaj se to dogaja, pravijo lovci oz. uslužbenci Komposa, da oni škodo plačajo, da je treba proti divjadi škropiti ali pa ograditi. Vendar niti eno niti drugo za nas ni rešitev, ker škodo ocenjujejo povsem nerealno. Škoda se dela vse od setve pa do žetve, in ko pridejo ocenjevat, pravijo, da je to slab pridelek in da tu ni velike škode.

Prav tako je s škodo na travnikih, kjer plačajo le trenutno ne pa dejansko škodo. Nekaterih pridelkov, na primer ajde, ki jo moramo uvažati, več ne moremo sejati zaradi divjadi.

In kdo to škodo plača, kdo plača škodo za že omenjene kmetijske površine, ki jih nihče več ne obdeluje zaradi divjadi, kdo plača škodo za posevke, ki so bili uničeni med vegetacijo in jih z ničemer ni mogoče nadoknaditi? Kdo plača škodo, če ti hči ali sin pove, da tukaj ne bo živel, ker tukaj smrdi po divjih svinjah. Škoda, da se delavci gojitvenega lovišča Kompas v Peskovcih ne zavedajo, da delajo krivico in celo trmasto vztrajajo pri tem, da je tako dobro in prav in da tako mora biti. Škoda, da se ne zavedajo, da mi nimamo letal za škropljenje proti divjadi in da nimamo sredstev za ograjevanje vseh površin. Ker pa to ni le naša škoda, ampak škoda vse naše skupnosti, bi se tega morali zavedati tudi vsi pristojni organi in občini in republiko in krajino čas je, da upoštevajo naše težnje in nekaj ukrepanj, sicer bomo tudi mi prisiljeni ukrepati po svoje, kajti naša vlaganja v pridelavo hrane so velika in naš delovni dan dolg. Če nečeto ali niso sposobni držati divjadi na prejšnji ravni, naj to pustijo in delajo kaj drugega, kar bo v korist, ne pa v škodo.

Krajani KS Čepinci

KOBIJLE: S PLENKAČO IN KOSO

K članku Š. Sobočana ob otvoritvi tovarnice UTOK Kamnik v Kobilju dodajam:

Ob branju brošure Kobilje skozi čas in članka Štefana Sobočana mi nehoti prihaja v spomin, da sem imel že pred 30 leti priliko spoznati Kobilje, ko me je pot vodila skozi to vas iz Motvarjevca ali tudi iz Bukovnice, kjer sem spoznal vas, govorečo v madžarskem in slovenskem jeziku. Prav zadnji je bil meni znana govorica in narečje kranjskih Jancezov podobno mojemu narečju, ki ga nosim iz Loškega Potoka, gozdnega kraja plenkačarjev-zdomcev, ki so dolga leta hodili jeseni na sečnjo gozdov v Slavonijo in tudi v Prekmurje. Že takrat sem spoznal, da nisem prvi zdomec, temveč sem tu našel Karla Lavriča iz Travnika, ki je kot Maistrov borec tudi našel Kobilje, pa se tam še oženil in tako povečal število plenkačarjev — gozdnih delavcev. Prav on mi je med drugim povedal, da so tam nekateri že od tedaj, ko so pri Našiči v gozdovih Bukovnice, Motvarjevca in Kobilja tesali »švelerje«, železniške prage za novo železnico Ljutomer—Hodoš. Razlika med nama je bila le ta, da je Lavrič ostal v Prekmurju po prvi svetovni vojni, jaz pa po drugi.

Od Lavriča sem tudi zvedel, da sekanje gozdov z žagami in plenkačami — »kordunkami« vse bolj zamira, ker že prevladujejo motorne žage in cirkularke, tako da večina plankoč že počiva, mladi pa se selijo nazaj na Kranjsko s trebuhom za kruhom. Plenkače uporabljajo le še za tesanje soh za ograje in »lugaše«

in kakšno drvarnico, kaj več pa že ne.

Tako sem hotel zapisati spomin na bližnjo preteklost in značilnost izrednega sožitja med Madžari in Slovenci, prebivalci Kobilja. Pri tem sem se spomnil tudi Zofke Kvedrove, ki je že pred drugo svetovno vojno opisovala življenje Potočanov kot zdomcev, ki so ostali tudi v Prekmurju, Slavoniji, Franciji, Ameriki in še kje, prav tako kot zdomci iz Prekmurja, le s to razliko, da so šli v Baranjo s kosami in tam prislužili kruha za svoje družine.

Poleg opisanega lahko dodamo še to, da bi Kobiljanci lahko imeli ce-

lo svoj grb, približno tako, kot sem si zamislil značaj in značilnost vasi, ki bi lahko bila vzor sožitja in združevanja pridnih, delavnih, veselih, gostoljubnih, dobrodušnih in poštenih ter slovnih ljudi, ki so prekrizali koso s plenkačo ne glede na narodno ali versko pripadnost, saj so med prvimi složno zgradili združni dom, cerkev, gasilski dom, šolo, elektriko in sedaj še tovarnico usnja, ki bo ustavila odseljevanje in zmanjševanje prisraka, in sploh — za napredek Kobilja je osnova v slogi in razumevanju tamkajšnjih ljudi.

Rudi Mikolič-Adam

NIHČE VAS NI KLICAL!

Opisala bom, kar sem doživela 12. 6. 1987 v poslovalnici Potrošnik Sotina. Tega dne sem nameravala kupiti nekaj pižaje za delavce, ker pa je bila samopostrežna trgovina zaradi popisa alkoholnih pižaj zaprta, sva šla z zetom v poslovalnico Sotina. Zaprošila sem 3 litre vina z oznako dar jeveni, katerega sem tudi dobila. Vprašala sem za ceno, ki pa je bila precej višja, kot je že tri tedne plačujem v naši trgovini. Tov. poslovođa Žiško mi je pojasnjeval, da njim tega vina ni bilo treba znižati, ker da ga imajo že dalj časa v zalogi. V to se nisem spuščala, ker se na to posle ne spoznam. Nato mi je tov. poslovođa svetoval, naj vzamem laški rizling, češ saj ni velika razlika med ceno vina dar jeveni in priporočenimi, v kar sem privolila. Na prodajno mizo mi je dal 3 steklenice tega vina po ceni okrog 710 dinarjev, tako nekako, ne spominjam se točno, zračunal in mi izkazal blagajne dejal: »Gospa, ali vas ni nič sram, da dajete delavcem tako slabo vino?« Odgovorila sem mu, da je to pač moja stvar. »Ja, jaz sem tudi zidal, pa so pili laški rizling.« Tov. Žiško nadaljuje: »Ja, pa saj so vaši mladi v Nemčiji.« Jaz pa na to: »Tudi v Nemčiji ne leti denar z neba, pa samo eden je zaposlen, hčerka ne dela, ker ima še majhne otroke.« Nato spet tov. poslovođa: »Ja, potem pa naj ne zidajo hiše!«

Zdelo se mi je, da si tov. poslovođa dovolil preveč. Zetu sem naročila, naj vrne 3 steklenice laškega rizlinga, denar vzela nazaj in še rekla: »Ojej, kakšna nevarnost!« Tov. poslovođa Žiško pa še za slovo za nama: »Kaj sploh iščete tukaj, saj vas ni nihče klical sem!« Zet me je samo vprašal, če je to zasebna trgovina?!

Komurkoli sem govorila, kaj se mi je primerilo v tej trgovini, mi je rekel da nisem edina, ki se mi je to zgodilo.

Blanka Gutman, Rogašovci 4

BELTINSKA MLADINA

S kulturo nad zaspanost

Kar prepogosto smo pričali tamnjanju mladinskih organizacij, da med članstvom ni dovolj zanimanja za delo v tej organizaciji. Novo vodstvo beltiške mladine (izvoljeni so bili 12. maja) se na primer še zdaleč ne misli sprijazniti s tem, da bi od okrog 400 formalnih članov ZSMS v njih delovalo le kakšna desetina. Za animacijo množice so si omislili dokaj originalno, pa niti ne preveč drago pot — potrebna je le volja do dela.

V nedeljo, 5. julija, bodo priredili Festival amaterskih pevcev z delovnim naslovom, ki ga povsod kaj radi uporabljajo — Pokaži, kaj znaš. V Beltincih so torej mladi ugotovili, da so vsebine, ki bi jih lahko označili za kulturno dejavnost, še najprimernejše za popularizacijo aktivnosti organizacije. Festival se bo začel ob treh popoldnih, nastopajoče pa bo spremljal domači ansambel Finese. Pričakujejo udeležbo kakšnih 15 nadobudnih pomurskih glasbenikov. Če bo vreme dopuščalo, bodo prepevali na dvorišču gostišča Zvezda v Beltincih, v nasprotnem primeru pa se bodo umaknili v prostore osnovne šole. Najboljše bodo seveda nagradili.

Vendar pa ne ostajajo zgolj pri »Pokaži, kaj znaš, ampak priložnost izkoriščajo za še nekatere prireditve — pred razglasitvijo rezultatov bo namreč modna revija domače tovarne Beltinka, ki bo predstavila svojo kolekcijo za letošnje jesen. Zanimivost: manekenke bodo domače miadence. Po tekmovalnem delu se seveda velja sprostiti, zato bodo nadaljevali s plesom — še naprej bodo zabavale Finese — med katerimi bo srečelov.

Mladi v Beltincih torej ne želijo (za)spati, sodelovali bodo tudi na znanem folklornem festivalu, načrtujejo pa še vrsto akcij, ki naj bi predramile (samo)zadovoljne množice.

BOP

KLEMEN RAMOVŠ — gost Osterčevega večera

Kulturno-umetniško društvo iz Veržaja, ki nosi ime znanega slovenskega skladatelja in glasbenega pedagoga Slavka Osterca, prireja njemu v čast in spomin zdaj že tradicionalne Osterčeve večere. Namen le-teh je, da ljubitelji glasbe seznanjajo z glasbenimi tokovi preteklosti in sedanjosti v Sloveniji in zunaj nje. To je obenem edinstvena

Klemen Ramovš je virtuozno izvedel dela Bodina, Lindea, Eyckala, ki sicer nimajo ravno pogosto priložnosti poslušati in videti sodobnih glasbenih poudarjavcev, so svoje vedenje o glasbi in kljunastih flavtah obogatili še ob Ramovševem strokovno tehtnem komentarju. Oba dela solistične-ga koncerta Klemena Ramovša

priložnost, kjer se lahko poslušalci seznanijo s sodobnimi slovenskimi ustvarjalci in poudarjajo. Brez imen kot so Pavel Sivica, trio Lorenc, Ciril Cvetko, Slovenski oktet, Ljubljanski oktet in drugi bi bilo kulturno življenje ob Muri prikrajšano in revnejše.

Letošnji gost Osterčevega večera mojster kljunaste flavte,

M. Belovič

UREDNIŠTVU VESTNIKA

Mislil sem, da na pisanje tovariša Vincetiča v Kulturnih obzorjih ne bi odgovarjal, saj pravi ljudski pregovor: kdor molči, desetim odgovori. Pa vendar bom, ker ne vzdržim, saj je izziv premočan! Zato moram Milanu Vincetiču povedati vsaj to, da se ima zahvaliti priporočeni svobodi, ki mu je omogočila, da je lahko študiral do fakultetne izobrazbe. Meni te možnosti niso bile dane, ne pred vojno ne med njo. Četudi sem bil mlad, sem se šel boriti za osvoboditev ne samo naroda, temveč tudi za pravičen red, enakopravnost, za svobodo jezika in kulture, za lastno svobodo in svobodo naroda, ki mu pripadam kot kmečki sin. Morda mislite, da bi nas osvobodili ustaši kralja Petra ali bi prišel kralj Matjaž? Jaz ne mislim tako.

Ker moje pesmi iz doživljanja v partizanih v vojni ali po njej in 41 let bivanja v Prekmurju niso namenjene samo meni, temveč vsem preprostim ljudem, razen tistim s fakultetno izobrazbo, ker niso dovršeno izražene ali izražene v tujkah, ki jih preprosti človek ne razume, pa naj je to Dolenjec, Notranjec, Korošec, Gorenjec, Slajec ali Prekmurec... Pa ne samo jaz, še marsikateri pesnik in pisatelj je opustil študij in se šel boriti za osvoboditev, tudi Oton Zupančič pa Ferdo Godina, Miško Kranjec, Štefan Kovač in drugi. Zato se tudi ne rinem med fakultetne pesnike, temveč ostanem preprost v narodno pripovednem pesništvu (četudi »nepismen«), pri spodnjem klinu testivice, Vi pa ste lahko na vrhnjem klinu, Vam tega sploh ne zavidam.

Nihče ni vseveden in nihče ni nezmotljiv, ker vsakdo kdaj pa kdaj kaj pogrči, pa Vam ne zamerim, če ste me imenovali nepismenega pisana brez kulturne izobrazbe, da ne omenim znanja tujih jezikov. Meni je slovenski jezik kar všeč, in to tak, kakor ga govorijo preprosti ljudje, čeravno sem se v Prekmurju učil »prekmursko gučati«, sem vendar opazil prekmurske značilnosti in lepote pokrajine ob Muri, Ravensko, Dolinsko in Goričko, pa še čez Muro Stajersko, tako da se gotovo ne bi izgubil, kot se nisem od Sneznika do Kočevskega Roga in še kje. Sem pač vajen gozda od malih nog in krav ali konj. Jaz tudi nisem gospod, temveč bom ostal tovariški, pa zato ne bi bilo najbolj primerno niti pomivanje v takem tonu, ker nisem smrkavec, temveč še vedno preprosti upokojeni borec. Moral sem v samozaložbo zaradi nezvenega naziva, a sem kljub temu vso zbirko v nakladi 300 izvodov že razprodal.

Rudi Mikolič-Adam

EQURNA (BERNARD, LOGAR, POČIVAVŠEK, ŠALAMUN) V BASLU

18. mednarodni sejem umetnosti

16. junija so odprli v Baslu 18. mednarodni sejem umetnosti, na katerem sodeluje 311 galerij iz 26 držav sveta. 18 let zapored je bil na največjem svetovnem umetnostnem sejmu predstavljen obširen pregled umetnosti XX. stoletja, zato je baselski sejem najstarejša likovna manifestacija te vrste, ki velja za najvažnejši dogodek za umetnike, galeriste, zbiralce in trgovce z umetninami.

Sejem dobiva vsako leto pomembnejšo vlogo v svetu umetnosti, tako da letos sodeluje na njem že kar 16 ameriških galerij (lani samo 7). Najmočnejše so zastopani v tem letu avtorji: Karl Appel, ki ga predstavlja kar 18 galerij, kar 17 galerij pa predstavlja dela Pabla Picassa, prav tako lahko vidimo mnogo del Maxa Ernsta, Lucie Fontane, Josepha Beuysa in Andyja Warhola.

Na površini 14.448 m² je razstavilo 311 galerij iz vsega sveta več tisoč pomembnih del umetnosti XX. stoletja.

Poleg tega velikega števila galerij, ki sodelujejo na sejmu, imajo prireditelji Art Internationale Kunstmesse Basel samo do zdaj na »čakalni listi« še 200 znanih galerij, ki želijo biti predstavljene na tej prireditvi. Letos prvič srečamo med galerijami iz vsega sveta tudi predstavnicu Jugoslavije, galerijo Equrna iz Ljubljane, ki je predstavila štiri slovenske avtorje srednje generacije: Lojzeta Logarja, Emerika Bernarda, Andraža Šalamuna in

Matjaža Počivavška. Nekaj jugoslovanskih umetnikov so predstavile tudi tuje galerije: Mileno Usenik, Borisa Zaplatila, in Dada Djurića (galerija Laza Vujića) ter Jožeta Čiuho, ki ga predstavlja galerija Hoffman iz Kolna.

V tem času živi ves Basel s to manifestacijo kulture in sejmu umetnosti pomeni vsako leto junija vrhunec baselskega kulturnega poletja. Spremlja ga vrsta drugih kulturnih prireditev. V muzeju umetnosti v Baslu so odprli razstavo Holandsko slikarstvo 17. stoletja iz znane zbirke kneginje Lichtensteina. V muzeju moderne umetnosti je razstavljena zbirka Francesca Clementeja Risbe in akvareli

1971—1986, ki obsega dela italijanskih umetnikov. V Umetnostni galeriji pa so prikazana novejša dela Jamesa Turella.

Otvoritev se je udeležilo več tisoč poznavalcev umetnosti iz vsega sveta, ki so si z zanimanjem ogledovali tudi paviljon galerije Equrna in vzpostavljali prve konkretne stike s to našo mladostjo, vendar pomembno galerijo, ki si prav z navzočnostjo na tej prireditvi utira pot med pomembnejše galerije, ki danes v svetu prikazujejo aktualne tendence.

Sejem so zaprli 22. junija. Na sliko posnetek s sejma umetnosti v Baslu.

Rade Bakračević

Izjemno doživetje v Ljubljani

Prejšnji petek je zapel Sindikalni mešani pevski zbor Štefan Kovač iz Murske Sobotice v veliki dvorani republiške skupščine v Ljubljani — ob podelitvi priznanj ob dnevu samoupravljalcev. Dvorano so napolnili najvišji predstavniki družbenopolitičnega življenja naše republike in soboški pevci so zapeli izredno doživeto in bili deležni izjemne pozornosti.

Po nastopu so zboru čestitali France Popit, Miran Potrč, Geza Bačić, Miha Ravnik in drugi pomembni družbenopolitični delavci. Zahvala za uspeh gre pripadnemu zborovodji Tomažu Kuharju in vsem članom zbora, ki delajo izredno zavzeto.

In s pesmijo je navdušeno nadaljeval soboški zbor še po uradnem nastopu in bil tudi takrat deležen izredne pozornosti. Zapisati je potrebno, da je bilo to doslej največje doživetje za soboški zbor.

Nastop je organiziral Občinski sindikalni svet Murska Sobota, ki je ustanovitelj zbora. S tem je odprl zboru vrata za nadaljnje nastope na pomembnejših prireditvah v republiki. In to je izredno spodbudno za nadaljnje delo zbora, ki bo v začetku prihodnjega leta praznoval 20-letnico obstoja.

F. Štefanec

MADŽARSKA NARODNOSTNA SKUPNOST V POMURJU

Kulturno življenje v slikah

Samoupravna interesna skupnost za prosveto in kulturo pripadnikov madžarske narodnosti občine Lendava in Murska Sobota je izdala v nakladi 700 izvodov knjigo, ki jo je uredil Aleksander Varga. V njej je v besedi in sliki (kar 58 slik) predstavljeno kulturno delovanje pripadnikov madžarske narodnostne skupnosti Pomurja v obdobju desetih let, torej v času, odkar deluje ta interesna skupnost. Predstavljeno je tudi delo 18 madžarskih kulturnih društev. Uvodničar je zapisal, da so k ohranjanju narodnostne identitete, h krepitvi narodnostne pripadnosti in ohranjanju materne jezika ter kulture precej prispevala prav madžarska kulturna društva oziroma sekcije, ki delujejo v njih. Ni pa mogoče prezreti tudi prispevka večinskega naroda, ki se zlasti kaže materialno.

Š. S.

DARKO REPIČ

IZLET K MURI

no, priganja živino k delu. Dviga se megla, kadi se iz zemlje, ki jo je pravkar obrnil plug. Nebo brez oblaka oznanja lep dan. Mati kurni na ognjišču, da bo zajtrk čim prej pripravljen. Danes mora biti dober, ker gredo otroci na izlet.

Z belo, okusno gibico v majhnem zelenem nahrbtniku je Števek že ob pol šestih sedel na šolskem dvorišču in čakal, da pridejo ostali. Drug za drugim so cincali skupaj z zabuhlimi obrazi in na pol odprtimi očmi, dokler ni ob šestih na dvorišču zašumelo kot v panju. Zbrali so se tudi učitelji. Oglasil se je šolski zvonec in kmalu nato se je

vila dolga pisana kača šolarjev mimo cerkve proti lžakovcem.

»Kam otroci?« so spraševali mimoidoči.

»Na izlet k Muri,« je bil več-

glasen odgovor. Po vsej poti se je razlegalo vriskanje in petje.

Učenci so se v polkrogu zbrali pri Muri. Upravitelj je začel: »Dragi otroci, pogledajte to reko, to je naša lepa Mura. Števek, ki je stal blizu ravnatelja, se je zadrl: »Uh, kako je umazana!« Vsi so prasnili v smeh. Ravnatelj bi mu najrajši primazal zaušnico. Malo se je zmedel, potem pa jecljaje nadaljeval: »Ja, ja, samo danes je malo umazana, ker je v Avstriji včeraj verjetno deževalo.«

kulturni koledar

MURSKA SOBOTA — V Pokrajinskem muzeju, odprt je med 10. in 12. uro (razen ponedeljka), so na ogled stalne muzejske in likovna zbirka.

— V galeriji Miška Kranjca je odprta razstava eksponatov 8. bienala male plastike. Jugoslovanskih avtorjev je 53, tujih pa 9.

MORAVSKE TOPLICE — Med kulturnimi prireditvami naših zdravilišč tokrat posebej omenjamo tekmovalne godce na diatonično harmoniko. V Moravskih Toplicah bo 4. julija izbirno tekmovalje za zlato harmoniko Ljubecne in plaketo Avgusta Stanka.

LENDAVA — V galeriji so podaljšali fotodokumentarno razstavo o taborišču Šarvar, vabijo pa še na ogled stalne likovne in muzejske zbirke ter spominske sobe Györgya Zala.

LJUTOMER — V galeriji Anteta Trstenjaka je julija odprta stalna likovna zbirka.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so:

— Več veselja z vrtno VRTNO CVETJE (Mladinska knjiga), — PESMI IN SEGE MOJE DEŽELE (Državna založba), — 366... IN VEČ PRAVLJIC (Pomurska založba).

JEZIK NI/ JE MAČEHA KENGOORO

Morali reči, da sem globoko zajel sapo, preden sem iz popačenske KENGOORO na reklamnem napisu nasproti bencinske črpalke v Murski Soboti razbral, da gre v resnici za nedolžnega kenguroja, ki se je kdove kako prilepil v našo malo provinco. Popačenka kengooro je prava pravopisna spakedrunka. Velja namreč načelo: citatna beseda, po domače sposojenka ali tujka, se uporablja tako dolgo v izvirni (citirni) obliki, dokler se ne »udomači« — dobi vse slovnične (pravopisne) lastnosti jezika, v katerega je zašla. Tako smo včasih pisali jep, james, jeans, jazz, danes pa kar džip, džems, džins, džez. Beseda kenguru se piše poslovenjeno, njena izvorna oblika, kakršno je hotel tudi lastnik lokala, pa je KANGAROO (Slovar tujk, 1982, str. 343). Čeprav je pod napisom zaščitni znak, ne moremo spregledati malomarnosti in neznanja lastnika lokala; tako se je avstralizacija v Murski Soboti nenadoma prelevila v jezikovni eksces.

Seveda ne smemo tudi mimo amerikanizacije, saj se je ob kopici grill-pojavil še Julie grill.

Ali bomo v svoji komercialni zaslepljenosti tvegali tudi jezik in se ohlepili z grilli, toasti, cafeji, namesto z žari, prepečenci ali kavarnami? (mv)

Števek je strahoma gledal Muro, ker je o njej slišal samo hude stvari. Skoraj vsako leto je kdo utonil v njej. Kot kača se je vila med gozdovi in ob njej leželi čim vasi. Hitri valovi so se zaganzali v čolne in mlinška kolesa. Spomladi in jeseni je ob obilnem deževju večkrat postala nevarna in je pokazala svoje zobe. Umazana voda se je začela divje valiti in šumeti po strugi, prebijala je nasipe, prestopala obrežje, poplavljala polja, gozdove in bližnje vasi. Ko se je bližala nevarnost poplavi, so začeli zvoniti v kapelcih. Ljudje so zbegano bežali na vse strani kot neumni in iskali zavetje, ker je podivjana Mura odnašala in podirala cimprane hiše, mlino, brodoval, vse, kar ji je bilo na poti. Števek se je stresel, ko se je spomnil, kako mu je mati razložila konec sveta: »Konec bo takrat, ko voda poplavi vso zemljo.«

Učenci so odšli globlje v gozd, kjer so posedli na majhni jasi v visoko travo. Sledili so kratki govori učiteljev, deklamacije in pevske točke učencev višjih razredov, nato pa so se razkropili po gozdu, tekali sem ter tja in uživali v naravi. Tu pa tam so pregnali tudi kakšno divjad. Nekateri so videli, kako je preplašena srna skočila v deročo Muro in jo preplavala.

Opoldne so se zbrali. Leno, brez vsakega reda, vriskanja in petja so odšli domov s praznimi želodci in nahrbtniki.

Za požarno varnost naj prispeva vsak

Družbeni razvoj v občini, še posebej pa urbanizacija življenja, vse bolj zahtevata organizirano požarno varnost, to pa je možno zagotoviti le s sodobno opremo, pravočasno in natančno dojavo požara ter strokovno usposobljenim članom v gasilskih društvih. Zagotovitev požarnega varstva je odvisna tudi od nemotenega financiranja. Skupnost za varstvo pred požarom dobiva sredstva iz osebnega dohodka zaposlenih v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih organizacij in delovnih skupnosti iz katastrskega dohodka in požarnih premij. Letos naj bi v skupnosti za potrebe požarne varnosti zbrali nekaj nad 52 milijonov dinarjev. Ta sredstva bodo v glavnem namenili za dejavnost občinske gasilske zveze, v katero so vključena vsa gasilska društva v občini. Največji del sredstev bodo uporabili za ureditev požarnega centra v Lendavi in nakup novih gasilskih vozil ter osebnih zaščitnih sredstev.

Največjo skrb pa bodo namenili vzgoji občanov, gasilcev ter delavcev, ki delajo na področju požarnega varstva. Da bi zagotovili večjo požarno varnost v Lendavi in neposredni okolici, bodo okrepili operativno moč gasilskega društva Lendava.

Jani D.

Ob eni največjih vaj teritorialne obrambe

Ljudstvo je živelo z vojsko in za njo

V soboški občini je bila te dni sklenjena ena največjih vaj teritorialne obrambe kot najmočnejše sestavine oboroženih sil. Na usposabljanju so teritorialci poleg taktičnega urjenja in streljanja s pehotnim orožjem izvedli še taktično vajo, v kateri je sodeloval tudi helikopter JLA. Po oceni najodgovornejših starešin, Petra Šraja, Rudija Cipota in Emila Vučkica, je vaja dosegla svoj namen, saj so pripadniki teritorialne obrambe, ki so izvajali usposabljanje kot premični taborniki skupaj s prebivalstvom, saj je le-to živelo z njimi in za njih, uspešno opravljali svoje naloge. Vzdušje med pripadniki enot je bilo enkratno, in čeprav jim vreme ni bilo najbolj naklonjeno, nekateri pripadniki enot pa so bili tudi v civilu, se je moralno-politično stanje stopnjevalo tako, kot je potekala vaja.

Med usposabljanjem so imeli najodgovornejši starešine številne pogovore s pripadniki enote o sedanjem družbenopolitičnem in ekonomskem položaju v naši državi ter jim skušali odgovoriti na večino postavljenih vprašanj.

Največ vprašanj je bilo o kmetijski politiki, ki se vse prepočasno uresničuje, in o delitvi osebnih dohodkov, kjer delavec še vedno ni povsod plačan za svoje ustvarjalno delo. Tudi varnostna situ-

cija je bila med usposabljanjem na zavidljivi ravni, k čemur je prav gotovo pripomoglo tudi pristno sodelovanje z občani v različnih krajih, kjer so se pripadniki teritorialne obrambe zadrževali. Občani so jih namreč sprejeli kot svojo vojsko in jim bili pripravljeni pomagati v vsakem trenutku. Svojo privrženost pa so občani tudi izpričali na družabnih srečanjih in partizanskih mitingih. Tako so krajski Gancan pripravili partizanski miting s kulturnim programom, kjer so jim predstavili krajevno skupnost, s svojim nastopom pa so jih razveselili domači mladinci in beltin-

ska folklorja. Harmonikarja Boris in Milan pa sta poskrbela za prijeten večer. Nadvse prijetno je bilo tudi v vaško gasilskem domu v Ratkovcih, kjer je bilo srečanje med krajski, mladino in pripadniki teritorialne obrambe. Tudi tu so jim predstavili kraj in pripravili kulturni program, v katerem so sodelovali pionirji in mladina, gost večera pa je bil bореc Henrik Mežan, ki jim je obudil spomine na težke dni narodnoosvobodilnega boja. Srečanje so sklenili s klepetom in pesmijo, ki se je slišala pozno v noč.

Feri Maučec

LJUTOMER

Prečenje Mure — brez težav

Pripadniki teritorialne obrambe v občini Ljutomer so dobro pripravljani za opravljanje vseh nalog. To je prva ocena, ki jo lahko povzamemo iz razgovora z Alojzom Novakom. V letošnjem letu so se ves čas pripravljali in izvajali najrazličnejše oblike usposabljanja, poudarek pa je bil na streljanju in nekaterih drugih elementih. Enote TO smo srečali na Muri, kjer so preverjali svoje znanje pri uporabi čolna. Pokazale so, da prečenje deročre reke Mure ni nikakršen problem, s čolni pa lahko opravljajo še številne druge pomembne naloge.

Usposabljanje pripadnikov enot TO bodo nadaljevali v skladu s programom.

D. L.

LENDAVA

Ni modna muha

Lani je 16 občanov lendavske občine vložilo pri organu za notranje zadeve zahtevek za spremembo osebnih imen. Kot oam je povedal načelnik Ignac Kotnjek, ne gre za spreminjanje imen in priimkov zaradi modnosti, ampak iz povsem utemeljenih razlogov. Najpogostejše zaprosijo za spremembo priimka ženske, ki so ob poroki prevzele moški priimek, ko so se ločile, pa želijo imeti zopet dekliški priimek. V zadnjem obdobju morda prav iz previdnosti nekatere neveste ohranjajo svoj priimek oziroma dodajajo k svojemu moževemu. Vse to (in še več) zakon namreč dovoljuje. Drugi zahtevki za spremembo osebnega imena pa se nanašajo predvsem na poprave priimkov, ki so v različnih dokumentih zapisani različno, na primer: enkrat Ros, drugič Rous in tako naprej. Sicer pa bi bila tudi zanimiva »analiza« imen, ki jih dajejo starši otrokom. Z gotovostjo lahko zapišemo, da je Štefanov, Jožefov, Marij in An vse manj in da se roditelji raje odločajo za imena, ki v določenem času kaj pomenijo. To pa je že — modna muha. Š. S.

Jani D.

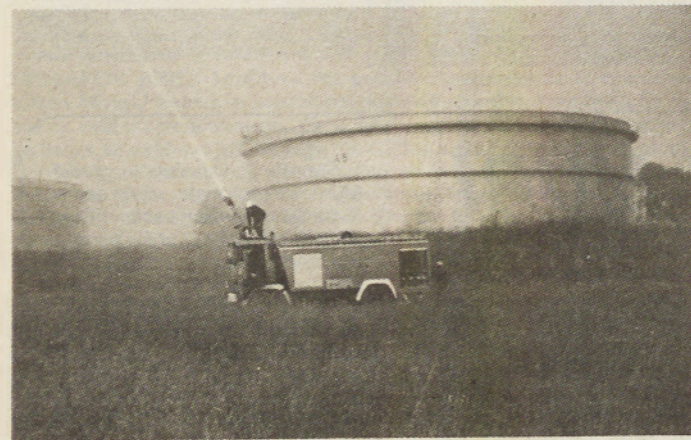
OBISKALI SMO POKLICNO GASILSKO ENOTO INE NAFTE

40 let budnosti pred požarom

Industrijsko gasilsko društvo Ine Nafta bo letos praznovalo 40-letnico delovanja. Da bi svoj praznik gasilci še bolj poudarili, bodo obletnico delovanja stmrili z dnevom rudarjev, ki bo 3. julija. V okvir praznov ob štiridesetletnici gasilstva v Ine Nafti Lendava je spadal tudi seminar, ki so ga gasilci poklicne enote organizirali v delovni organizaciji za delavce petrokemične industrije. Tema seminarja je bila varstvo pred požarom in varstvo pri delu. Na njem so se predstavile tudi jugoslovanske firme, ki izdelujejo gasilske tehnično in zaščitno opremo. Predstavili so tudi izdelek lendapor, ki ima zaradi svoje

dejavnosti, so letos prejeli republiško plaketo varnosti. Člani gasilske enote so tudi stebel vseh dejavnosti v gasilskih društvih občine. Poklicna gasilska enota se ima torej ob svojem jubileju s čim pokazati.

Na pogovoru z gasilci lahko človek spozna, kakšno odgovornost so prevzeli. Dan in noč bdijo nad zapletenimi sistemi v petrokemičnem kompleksu v Petišovcih, ki je nekakšen sod smodnika. Le iskra manjka in prišlo bi do katastrofe. Gasilci zato nenehno krožijo po vseh objektih, navzoči so dan in noč na najbolj ogroženih mestih. Njihove predloge upoštevajo zaposleni, tako

Poklicna gasilska enota Ine Nafta slavi letos 40. obletnico delovanja. Je ena najbolj opremljenih enot v Sloveniji. Zato lahko pomaga tudi pri nevarnostih ob izlitju naftnih derivatov in drugih nevarnih snovi. Njihovo delo je neprekinjeno noč in dan.

negorljivosti v gradbeništvu pomembno mesto.

Poklicna gasilska enota je bila ustanovljena že leta 1945. V teh letih je opravljala zaupno in odgovorno nalogo, saj je pri procesu pridobivanja in predelave nafte in plina največja nevarnost požarov. Enota je poleg aktivnosti v delovni organizaciji skrbela tudi za požarno varnost zunaj nje, še zlasti pri elementarnih nesrečah. Je na izmed najbolj opremljenih enot, kar je jamstvo za visoko stopnjo požarne varnosti. Enota je doslej zaradi usposobljenosti uspešno posredovala ob razlitju naftnih derivatov in drugih nevarnih snovi v Pomurju in sosednji Hrvaški, pomagala je tudi pri večjih prometnih nesrečah. Za vse to delo je seveda potrebna strokovna usposobljenost. Poklicni gasilci Ine Nafta so bili ob letošnjem preverjanju znanja najboljši v Sloveniji. Za takšno

GORNJA RADGONA

Za čistejše okolje

Na junijskem skupščinskem zasedanju so obravnavali tudi poročilo oziroma oceno varstva naravne in kulturne dediščine ter program ukrepov za izboljšanje položaja. Problematiko varstva okolja so obravnavali tudi na OK SZDL 31. marca 1987 in sprejeli 9 predlogov ali stališč, ki pa so skoraj bolj konkretni kot program ukrepov, ki jih je predlagal oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve. Predlagajo, da je potrebno za varstvo vode »v DO začeti z izdelavo sanacijskih programov, v katerih naj se predvidijo potrebni ukrepi za odpravo vzrokov ter zagotovijo ustrezna finančna sredstva, z iskanjem strokovnih rešitev za čistilno napravo, izdelati dokumentacijo za testni vodnjak, za večje varstvo čistega okolja je potrebno izkoristiti zgrajeni plinovod, proučiti možnost ogrevanja s plinom, se dokončno odločiti, če se bo delalo regijsko odlagališče komunalnih odpadkov, izvesti akcije za odpravo divjih odlagališč, pripraviti strokovne podlage za celostno in trajno zbiranje odpadkov, spodbuditi šole za večje angažiranje pri očiščevalnih akcijah, zmanjšati zalogo posebnih odpadkov.«

Ekološka ura kaže pet pred dvanajesto — mi pa še vedno samo govorimo, da bi morali začeti, spodbuditi, izdelati načrte... Kot da v Gornji Radgoni ne bi bilo dovolj konkretnih problemov, ki bi jih morali v čim krajšem času rešiti.

OSNOVNOŠOLSKI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD, Murska Sobota, Trstenjakova 73, na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja

razpisuje

prosta dela in naloge:

1. Učitelja gospodinjstva-biologije, PRU, s polnim delovnim časom in za nedoločen čas.
2. Učitelja razrednega pouka, U ali PRU, s polovičnim delovnim časom in za nedoločen čas.
3. Učitelja slovenščine-nemščine, PRU ali P, s krajšim delovnim časom in za določen čas.

Začetek dela 1. 9. 1987.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa v tajništvo zavoda.

MURA

MURA

se je uveljavila doma in v svetu z znanjem in prizadevnostjo svojih ljudi.

Prihodnost si želimo zagotoviti s še več znanja, ustvarjalnim delom in korektnimi poslovnimi odnosi.

Se nam želite pri doseganju teh ciljev pridružiti?

K sodelovanju vabimo:

- diplomirane ekonomiste in ekonomiste
- diplomirane inženirje in inženirje konfekcijske tehnologije, z delovnimi izkušnjami ali brez njih.

Ponujamo vam zanimivo strokovno delo na različnih področjih v tozdih in delovni skupnosti skupnih služb.

Razpisna komisija tozda OBLAČILA M. Sobota razpisuje dela in naloge s posebnimi pooblastili:

— KOMERCIALNEGA DIREKTORJA TOZDA OBLAČILA

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri in 5 oz. 8 let ustreznih delovnih izkušenj.

Kandidati morajo imeti ob navedenih pogojih še organizacijske sposobnosti za vodenje komercialne službe in biti sposobni razvijati samoupravne odnose.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema kadrovska služba Mure do 31. 7. 1987.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

Požar v čebelnjaku

poškodba Jarca sta bili na srečo edini posledici.

Izsiljevanje pa se je končalo tragično za izsiljevalca prednosti s kolesom. V. Kranjec se je pripeljal s kolesom na prednostno cesto in ni upošteval znaka STOP. Z osebnim avtomobilom je pripeljal J. Fridrich, pri trčenju se je kolesar tako močno poškodoval, da je na kraju nesreče umrl.

Poročali smo že, da je 21. junija v prometni nesreči kolesarja in motornega kolesa v Žepovcih kolesar podlegel poškodbam. Umrl je tudi voznik motornega kolesa J. Vogrinčič.

POŽAR NA ČEBELNJAKU IN GOSPODARSKEM POSLOPJU

26. junija je zaradi malomarnosti izbruhnil požar v čebelnjaku F. Horvata iz Serdice. Ko je točil med, je zakuril v čebelnjaki gorilnik z ogljem, da bi se lažje ubranil čebel. Gorilnik je postal na lesena tla čebelnjaka, čez čas se je vnel požar. V čebelnjaku 4 x 2,5 metra je zgorelo 24 panjev s čebelami in okrog 100 kilogramov medu.

Naslednjega dne, 27. junija, pa je kar močno zagorelo na gospodarskem posloppu B. Novaka na Aženskem Vrhu. Zgorelo je ostrešje v dolžini 15 metrov in 3 samonakladalke sena. Kot že tolikokrat prej je bila kriva igra otrok z vžigalicami.

S. Vrbenjak iz Grabonoš pa je 26. junija zaradi opeklin pristal v soboški bolnišnici. Skupaj z E. Pertocijem sta za njegov avtomobil pretakala iz plastične posode bencin, slednji pa je imel pri tem nevarnem delu prižgano cigareto. Vneli so se bencinski hlapi, ker je Pertoci zamahnil in tako nehote polil Vrbenjaka.

VLOM V TRGOVINO NA TRŽNICI — Z AVTOM V LEDAVO

V noči s 26. na 27. junij je neznanec razbil steklena vrata prodajalne Tobak na tržnici v Murski Soboti. V registrski blagajni je našel le drobiž v vrednosti 11 tisoč dinarjev, zato si je prilastil še tri kasete in nekaj cigaret.

27. junija ob 1. uri je J. Zver pripeljal iz Renkovec z neprijetno hitrostjo. Trčil je v ograjo na potoku Ledava in nato zapečjal v strugo. Telesno se je poškodoval, škoda pa je za 500 tisoč dinarjev.

Strast do iskanja resnice

»Nikakor ne morem soglašati s tistimi kolegi zgodovinarji, ki venomer tarnajo, kako je zgodovinar v krizi in kako se nihče ne zanima za njihovo delo,« je ob otvoritvi razstave svojega življenjskega opusa v soboškem gradu izpovedal eden naših najvidnejših raziskovalcev in preučevalcev novejših zgodovine, živi leksikon NOB na Slovenskem, veržeski rojak dr. Tone Ferenc. In dodal: »V 30 letih, odkar ustvarjam zgodovinska dela, nisem niti malo dvomil o upravičenosti in koristnosti svojega poslanstva. Vedno sem bil prepričan, da je najslabša stvar za znanstvenika iskati resnico, sebi in drugim pa vedno priznaval pravico do zmot, a nikdar do površnosti in nemarnosti.«

Morda se bo še kdo spomnil, ko nam je pred tremi leti v obsežnejšem Vestnikovem Srečanju (Vestnik, štev. 32/84, 16. avgust 1984) pojasnil: »Zgodovinar ni družabnik, ne tožilec, ne odvetnik, temveč je iskalec resnice, ki so mu podlaga zgodovinski viri.« Navrgel je še iskro repliko: »Kdor je spustil psa z verige, naj ga še lovi,« misleč pri tem na nekatera publicistična dela, ki čisto rabijo političnemu obračunavanju in jih tudi danes ne manjka. Ob ponovnem srečanju in pred decembrsko 60-letnico je dr. Ferenc rade volje odgovoril na nekaj vprašanj.

Kako bi na kratko označili svoj dozdajšnji ustvarjalni opus, ki obsega čez deset samostojnih knjig in brošur ter več kot tristo razprav in člankov?

Res je, da je to že tako delo, ki ga brez natančne bibliografije niti sam več ne obvladam. Lotil sem se nekaterih področij raziskovanja, kot so recimo okupacijski sistemi v Sloveniji, posamezna obdobja NOB, kot na primer jesen 1943, ki prav gotovo pomeni vrh z velikim osvobodnim ozemljem, enkratnimi dogodki, kot je zbor odposlancev slovenskega naroda, prvi kongres slovenskih protifašističnih organizacij in drugi. Raziskoval sem in še raziskujem zgodovino ljudske oblasti na Slovenskem. Zanimljiva je velika monografija, ki naj bo v štirih ali celo petih knjigah, če upoštevam še Slovensko Primorje v letih 1945—47, ko je tam tekla še boj za priključitev k matični Sloveniji. Kar se tiče razprav, so najrazličnejše: od okupatorjevih zločinov, tega je precej, do krajsih pregledov bodisi okupacije bodisi NOB na manjših območjih kot so Primorska, nekateri predeli Štajerske, Gorenjska in drugi. Sredi 60. let sem si naložil posebno nalogo, namreč da obdelam zgodovino Gregorčičeve brigade in s tega področja je tudi že izšla knjiga Primorska pred vseljudsko vstajo 1943, sem pa dolžan napisati zgodovino te brigade po letu 1943, seveda s pomočjo odbora Gregorčičeve brigade. V načrtu imam še nekaj monografij, ki mi zlasti ležijo. Gre za neko osrednjo temo, ki je neraziskana ali premalo raziskana in potem leta zbiram gradivo zanj, nakar, ko menim, da imam precej zbranega gradiva — vsega seveda ni mogoče zbrati — sedem in napišem ponavadi obsežnejšo knjigo.

Posebno bi nas zanimala nekatera pomembnejša ugotovitve izza okroglih miz jugoslovanskih in britanskih zgodovinarjev o koncu druge svetovne vojne v Jugoslaviji, ki zadevajo ta del severovzhodne Slovenije. Na četrti decembra 1985 na Brdu pri Kranju ste v tej zvezi imeli odmeven referat in več razprav.

Kar zadeva naše sodelovanje z britanskimi zgodovinarji, smo že imeli štiri okrogle mize: dve v Londonu, eno v Kuparjih pri Dubrovniku in nazadnje 1985. leta na Brdu pri Kranju. V Londonu sem imel referat o kapitulaciji Italije v Jugoslaviji. Z britanske strani je imel tak referat prof. William Deakin, ki je bil v prvi zavezniški misiji pri Titu. To je bilo maja 1943. Zadnja okrogla miza na Brdu pri Kranju je bila še posebno zanimiva zato, ker je bolj kot druge obravnavala dogajanje na slovenskih tleh, kajti tukaj se je končala druga svetovna vojna v Evropi in je bilo nekaj referatov prav o tem dogodku. Imel sem referat o vdaji nemške in kvistinske vojske na Koroškem in severnem Štajerskem. Posegel sem nekajkrat v razpravo v zvezi s tistimi dogodki, za katere menim, da so z naše strani še premalo pojasnjeni: to je izročitev domobrancev in drugih kvistingov s strani Britancev jugoslovanskim oblastem in seveda njihova končna usoda v Jugoslaviji. To je žgoča tema, ki jo več kot zgodovinarji obravnava naše leposlovje.

V našem prostoru se še vedno in večkrat postavlja vprašanje, kdo je osvobodil Prekmurje, pri čemer

Morda najtežje raziskovalno področje je proučevanje zgodovine ljudske oblasti med NOB na Slovenskem. Predani in letos sta izšli prvi dve knjigi do prvega zasedanja Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS) v Črnomlju februarja 1944, tri knjige do maja 1945 oz. na Primorskem do septembra 1947 pa še pripravljamo. Naložit sem si težko nalogo, saj ne proučujemo samo organizacijskega razvoja višjih organov slovenske ljudske oblasti, kot to običajno počenajo pravni zgodovinarji, temveč tudi delovanje organov ljudske oblasti na vseh ravneh, in to v vsakokratnih političnih in vojaških razmerah. Za svoje raziskave sem si prizadeval zbrati čim več zgodovinskih virov. Skušal sem jih dobiti od povsod, kjer sem le slutil, da jih imajo, in to od Moskve do Washingtona. Žal nam hodo še cela desetletja zaprti arhivi iz druge svetovne vojne v sosesčini, v Gradcu in Celovcu.

se posebej omenja delež Rdeče armade. Vaša sodba ali komentar?

K. predavanju, ki sem ga imel pred dvema letoma za pomurske zgodovinarje, ne bi mogel nič bistvenega dodati, kajti za to temo v poslednjem času nisem zbral nikakršnega novega gradiva. Težko je kar tako odgovoriti na vprašanje, kdo je osvobodil Prekmurje. Nekateri mislijo, da je to bila Prekmurska četa, ki ni bila velika. Menim, da taka četa ne more osvoboditi cele pokrajine. Drugi zanikajo, da bi to bila Rdeča armada, kajti nemška vojska da se je že umaknila pred prihodom Rdeče armade. Iz nekaterih sovjetskih virov, ki sem jih dobil, pa vendarle izhaja, da je bilo nekaj spopadov tudi na prekmurskih tleh. Če bi bil hudomušen, kar navadno nisem, bi dejal, da so Prekmurje osvobodili sami Nemci, ki so se predčasno umaknili iz pokrajine.

Ali ste morda dobili odgovor na eno od spornih vprašanj o koncu druge svetovne vojne, namreč: kakaj je Hitler pozimi 1945. poslal elitno 6.SS tankovsko divizijo,

najbolje izurjeno in opremljeno, k Blatnemu jezeru na Madžarsko? Da bi si zagotovil nafto, ko je ni bilo več iz ZSSR in Romunije, ali pa da bi ustavil hitro prodiranje naše vojske ob severni meji in Jadrano, ki je onemogočila umik Nemcev in njihovih sodelavcev?

Najprej vas moram popraviti. To ni bila 6.SS tankovska divizija, ampak 6.SS tankovska armada. To je bila tudi edina SS armada, kajti esesovci so imeli nižje enote: korpusne in divizije. Mislim, da velja predvsem vaše prvo mnenje: da bi si zagotovil še tisto malo nafte v severozahodnem delu Madžarske in jugovzhodnem delu Avstrije, kajti od drugod je ni mogel več dobiti. Če upoštevamo to, kar smo videli v tistih dneh konec marca in v začetku aprila 1945 — sam sem bil očitno, ko je recimo en nemški vojaški kamion vlekel štiri ali pet za sabo — je bilo jasno, kako krvavo jim je manjkalo go-

riva in so na primer v našem kraju po gozdovih in drugod uničili na desetine avtomobilov. Kar razstrelili so jih, ker jih niso mogli več uporabljati brez bencina oz. nafte. Drugo pa je bilo to: čim bi bila prebita fronta pri Blatnem jezeru na Madžarskem, bi bila seveda Rdeči armadi odprta pot proti Dunaju, kar se je potem tudi zgodilo. Vemo, da je bil Dunaj osvobojen še v prvi polovici aprila 1945, in tudi to, da je bil Hitler Avstrijec in je verjetno gojil kakšna čustva do tega glavnega mesta Ostmarke, kot so nekaj časa imenovali Avstrijo. Nacisti so namreč hoteli ime Avstrija izbrisati.

Slovenski Vestnik je v 22. številki (29. maja letos) ob povzetem intervjuju iz Naših razgledov z

razmere tega takrat še niso dovoljevale. O štajerskih Slovincih onkraj meje, se pravi v Radgonskem kotu, dokumentov v knjigi ni. Je pa obdelava tega problema v moji Nacistični raznarodovalni politiki v Sloveniji v letih 1941—1945, kjer sem se na osnovi dokumentov, ki sem jih dobil v Potsdamu, prikazal, kako so si prizadevali, da bi Slovence, ki so takrat, v letu 1940, živeli na Štajerskem, ponemčili in za to predvidevali posebna sredstva in imeli seveda tudi posebne organizacije. Kar se pa tiče štajerskih Slovencev na tej strani meje, torej na t. i. Spodnjem Štajerskem pod

»Morda so nekateri pisci zgodovine NOB res preveč poveljevali dogajanje na eni strani in ga črnili na drugi, vendar, če so v to sami verjeli, še ne bi mogli govoriti o laži,« pojasnjuje dr. Tone Ferenc.

okupacijo, je dokumentov v mojem zborniku zelo veliko in kažejo, kako se je nacistom, zlasti tistim iz Gradca mudilo, da v nekaj letih opravijo s slovenskim narodom. Mislim, da bi publicisti ali književniki morali bolje poznati te dokumente in to problematiko, ko obravnavajo naš NOB, ki ga nekateri kratkomočno razglajajo za državljansko vojno. Tukaj na Štajerskem take državljanske vojne ni bilo, tukaj je šlo predvsem za ohranitev slovenskega naroda kot etnične enote.

»Ko sem posebno razpložen, napišem kakšno pesmico. Navadno so krajše, o domačem kraju ali rani ljubezni,« nam je raz-

Zdaj se mnogo govori o resnici v zgodovini in leposlovju. Nekateri govorijo celo in, da zgodovina laže in da resnica govori le leposlovje. To govorijo kar tjavendan, ne da bi navajali konkretne dokaze. Če zgodovinarji zaradi nedostopnosti zgodovinskih virov še ni mogoče preučiti nekaterih zgodovinskih virov, potem to ni njegova pomanjkljivost. Leposlovje ni treba nujno upoštevati zgodovinskih virov in ni zavezana konkretni resnici kot zgodovinarji. Morda so nekateri pisci zgodovine NOB res preveč poveljevali dogajanje na eni strani in ga črnili na drugi, vendar če so v to sami verjeli, še ne bi mogli govoriti o laži. Končno pa je tu rod mlajših zgodovinarjev, ki si prizadeva biti pošten do vse naše preteklosti.

knji svojo pesniško plat dr. Tone Ferenc. Z dvema ljubezenskima, ki jih je na izst vidno ganjen predstavil zbranim na razstavi njegovih del v soboškem gradu — podobno razstavo so pripravili v veržeski šoli, ko so ga tudi razglasili za častnega krajana — je nenavadno občuteno razprl svoj svet čustev. Sicer pa: Naj se mu uresniči vsi raziskovalni načrti!

Branko ŽUNEC

Razvojna pobuda soboškega izvršnega sveta

Za soboško občino, kjer že nekaj časa primanjkuje dobrih razvojnih programov, je prav gotovo velikega pomena pobuda tukajšnjega izvršnega sveta, ki želi narediti korak naprej. Pripravil je namreč delovno gradivo za sprejem samoupravnega sporazuma o ustanovitvi, financiranju in delovanju sklada za pridobivanje novih proizvodnih programov in delovnih mest. Tega naj bi uresničili v povezavi s soboškim združenim delom in Ljubljansko banko — Pomursko banko. V ta namen si obetajo, da bodo zbrali okrog 800 milijonov dinarjev z ugodno obrestno mero, kar naj bi navsezadnje pripomoglo tudi k hitrejšemu razvoju na manj razvitih območjih in zaposlovanju nove delovne sile, spodbudili pa nameravajo tudi razvoj drobnega gospodarstva.

Po predlogu soboškega izvršnega sveta bi člani omenjenega sklada — samoupravni sporazum bo veljal, ko ga sprejme več kot polovica udeležencev — plačevali letno po 1,5 odstotka od ustvarjenega dohodka, in sicer po zaključnem računu. Vsi, ki bodo odprli novo tovarno, uvedli obetaven razvojni program in zaposlili določeno število novih delavcev, bodo lahko najeli posojilo iz sklada. Ta ugodnost bo veljala tudi za zaposlene v drobnem gospodarstvu. Za vse pa jamčijo ugodne posojilne pogoje, saj naj bi obresti obračunavali v vrednosti povprečne akumulacije soboškega gospodarstva. Take možnosti pa gotovo ne kaže zamuditi!

M. Jerše

Osnovna šola Drago Lugarič Lendava objavlja v naknadnem razpisu

naslednja dela in delovne naloge:

- 1 učitelj razrednega pouka za nedoločen čas,
- 1 učitelj slovenskega jezika za nedoločen čas,
- 1 učitelj telesne vzgoje z dopolnjevanjem obveze v podaljšanem bivanju za nedoločen čas,
- 3 učitelji razrednega pouka za delo v oddelkih podaljšanega bivanja za določen čas z dopolnjevanjem obveze z drugimi deli in nalogami.

Posebni pogoji:

1. Učitelji na dvojezičnih šolah morajo izpolnjevati pogoje iz 17. in 18. člena Zakona o uresničevanju posebnih pravic pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti na področju vzgoje in izobraževanja.
2. Če ne bo prijav, ki bi ustrezale razpisnim pogojem, se lahko prijavijo tudi absolutni PA (ustreznih smeri), ki so lahko sprejeti za določen čas.

SCTPU M. Sobota, Veljka Vlahoviča 12, objavlja na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge

SNAŽILKE

za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke, ki je na bolniškem dopustu).

Nastop dela je 1. avgusta 1987.

Kandidati naj pošljejo ustrezne prijave v 8 dneh po objavi na naslov:

SCTPU M. Sobota, Veljka Vlahoviča 12, telefon 22 640, int. 14.

Komisija za delovna razmerja Osnovne šole Cankova razpisuje

prosta dela in naloge:

- učitelja FI—MA, pogoj PRU, za določen čas — nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu. Začetek dela 20. oktober 1987.
- učitelja slovenskega jezika, za določen čas, pogoj PRU — nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu. Začetek dela 20. oktober 1987.
- učitelja GL, pogoj PRU, za nedoločen čas. Začetek dela 1. 9. 1987.

Kandidati naj pošljejo pisna dokazila o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh od objave razpisa komisiji za delovna razmerja OŠ Cankova. Kandidati bodo obveščeni v 15 dneh po izbiri.

GIDOS LENDAVA

Delavski svet DO Gidos, Tozd Komunala

objavlja

naslednje nove cene komunalnih storitev:

1. Pogrebne storitve
 - uporaba mrliškega avta 280,— din/km
 - uporaba mrliškega avta 6.633,— din/ura
 - uporaba mrliškega vozička 1.327,— din
 - izkop in zakop groba 32.000,— din
 - uporaba mrliške veže 3.184,— din/dan
 - oblačenja mrliča 9.286,— din
 - koriščenje obdukc. sobe 5.041,— din
 - sestavljanje in razstavljanje mrliškega odra na domu 3.980,— din
 - pogreb na pokopališču 16.980,— din
 - pogreb od doma s 5 pogrebci na uro za vsakega pogrebca 4.245,— din
 - storitve ob promet. nesrečah, utopitvi ipd. se zaračunava zamuda časa po dejansko opravljenih urah
 - v času med 6. in 14. uro 4.511,— din/uro
 - v času med 14. in 6. uro 5.306,— din/uro
 - nakup groba (za dobo 10 let)
 - otroški grob 6.633,— din
 - enojni grob 10.612,— din
 - družinski grob 15.919,— din
 - grobovi za žare 7.960,— din
 - najemina za grobove (za dobo 10 let)
 - otroški grob 2.653,— din
 - enojni grob 5.306,— din
 - družinski grob 7.960,— din
 - žare 3.980,— din
 - grobnica 10.613,— din
 - prekop groba (mrliča) 5.306,— din
2. Odvoz smeti in druge storitve
 - odvoz odpadkov, za smetnjak v Lendavi 310,— din
 - odvoz odpadkov, za smetnjak izven Lendave 365,— din
 - prenos smetnjakov po posebnem naročilu 365,— din
 - odvoz odpadkov s traktorjem 7.831,— din/ura
 - kontejnerski odvoz odpadkov 5.547,— din/m³
 - odvoz fekalij 8.419,— din/cister.
 - prevoz s traktorjem 6.758,— din/ura
 - planiranje in rasip na odlagališču odpadkov 2.805,— din/m³
3. Cena vode, kanalizacija in števnina
 - za gospodinjstva 306,— din/m³
 - za druge porabnike 425,— din/m³
 - (pavšal za osebo in kopalnico 945,— din/mesec)
 - letni pavšal za vnske kleti do 30 m³ (nad 30 m³ letno po štev.) 9.172,— din
 - števnina za servisiranje
 - 5/4"—4" 4.600,— din
 - 1/2"—5/4" 457,— din
 - kanalizacija za m³ porabljene vode 50,— din/m³
 - za priključitev novih uporabnikov na vodovod v Lendavi z okolico znaša prispevek za razširjeno reprodukcijo:
 - od stanovanjskih hiš 120.000,— din
 - od vinskih klet 80.000,— din
 - od drugih objektov (od naložbene vrednosti gradbenih del) 1 %
 - za priključitev novih uporabnikov na kanalizacijsko omrežje v Lendavi znaša prispevek:
 - od stanovanjskih hiš 50.000,— din
 - od drugih objektov: (od naložbene vrednosti gradbenih del) 0,5 %

Cene veljajo od 1. 7. 1987.

Nagrade prejmejo

V 23. št. Vestnika smo objavili nagradno križanko založbe Mladinska knjiga in Vestnikovega staka. Izmed pravih odgovorov smo izžrebali tri, in sicer: 1. nagrado, knjigo Vrta cvetje, prejme Anton Puškarič, Stara 1, 69000 Murska Sobota; 2. nagrado, knjigo Partizanski, prejme Katarina Vinčec, ulica 17, oktobra 21, 69000 Murska Sobota; in 3. nagrado, slikanico Abeceda v gozdu in polju, prejme Marjan Kuren, Borec 5 T, 69242 Križenci. Čestitamo!

Skrivnost veliko-nočnih glav

Vse od takrat, ko so nizozemski mornarji prinesli novice o Velikonočnem otoku v Evropo, se tega daljnega tihomorskega otoka drži diha skrivnosti. Zanimanje zanj je še povečal norveški antropolog Thor Heyerdahl, ko je s preprostim splavom, narejenim po starodavnem inkovskem načinu, preplul ogromno razdaljo med perujsko obalo in Velikonočnim otokom, da bi tako podkrepil svojo teorijo o naselitvi polinezijskih otokov iz Južne Amerike. Hrabri antropolog je s svojo pustolovsko potjo zares dokazal, da so stara ljudstva lahko prepotovala ogromne razdalje in naselila oddaljene kraje. Skrivnosti Velikonočnega otoka pa ni rešil.

Za njim so poskušali prodreti v temo zgodovine daljnih tihomorskih otokov še mnogi raziskovalci, nastajale so najbolj ne navadne teorije o naselitvi, o velikih kamnitih glavah, ki so postavljene po vsem otoku, nekatere so vmešali kar zunajzemeljsko civilizacijo, pravih odgovorov pa ni bilo. Ciljska univerza je zato začela z obsežno analizo, pri kateri so sodelovali tudi tuji strokovnjaki, med njimi antropologinja Jo Anne Van Tilburg, ki se je posebej usmerila v raziskovanje velikih kamnitih glav, ki so nanižane po obalah otoka. Nekatere še stojijo, druge so podrtje. Njihovi ustvarjalci so jih izklesali iz lehnjaka, raznesli po vsem otoku in jih postavili, komu v čast in zakaj, pa se ne ve.

Z natančnim in vztrajnim merjenjem kamnitih glav — vsako glavo je merila 55-krat, vseh premerjenih glav pa je 745 — je ugotovila, da so bile skoraj vse izklesane v istem kamnolomu na jugovzhodnem delu otoka. Odkrila je tudi, da so kipi označeni z istimi simboli kot umetnine z drugih polinezijskih otokov.

Raziskava je pokazala to, kar so nekateri strokovnjaki že nekaj časa domnevali: da gre za samostojno oceanijsko kulturo, ki se je počasi dograjevala na zares ogromnem območju. Velikonočne glave so nekaj posebnega le po tem, da jih je na tem otoku tolikšno število, niso pa delo kakšne neznane civilizacije ali morda delo ljudi, ki so Velikonočni otok naselili bodisi z območja inkovske ali indijske civilizacije.

TESNA ZEMLJA

Oddelek za demografske raziskave pri Združenih narodih je po raziskavah rasti prebivalstva ugotovil, da bo leta 2025 živelo na Zemlji že 8,2 milijarde ljudi. V pravkar objavljeni raziskavi z naslovom Možnosti urbanizacije piše, da so leta 1985 od petih milijard ljudi živele tri milijarde na vasi, dve milijardi pa v mestih. Pravijo, da se bo v naslednjih petindvajsetih letih delež kmečkega prebivalstva izenačil z mestnim. Leta 1985 je bilo na svetu že 99 urbanih aglomeracij z več kot dva milijona prebivalcev. Dvanajst takšnih gosto naseljenih območij je imelo nad deset milijonov prebivalcev. Danes so največje urbane skupine Tokio—Jokohama z 18,8 milijona in Ciudad Mexico s 17,3 milijona ljudi. Do konca stoletja naj bi slednji štel 25,8 milijona prebivalcev in bi tako prišel na prvo mesto, na drugo pa bi se po izračunih Združenih narodov prebil Sao Paulo, ki naj bi imel takrat že 24 milijonov ljudi.

v nekaj vrsticah

Neki Nico Eddie Sullivan je pred tedni postavil svojstven rekord — z avtom je »skočil« nič manj kot 85,32 metra daleč.

Neki 29-letni Nizozemski, ki je pripotovala z Daljnega vzhoda, so cariniki potegnili iz — za dobro pest diamantov.

V Keniji je samo 300 tisoč avtomobilov in vsak tretji voznik vozi brez vozniškega dovoljenja.

Osemnajstletni Nelson de la Rosa iz Santa Dominga je visok vsega 73 centimetrov, tehta pa sedem kilogramov. Hotel je postati zdravnik, pa so ga nagnali že iz osnovne šole, ker je po mnenju učiteljev vzbujal med učenci preveč pozornosti in jih tako odvrčal od učenja.

Ščuka — velikanka

Pregovor, da je rana ura — zlata ura, še vedno drži! Zdravko Žižek iz Žižkov bo to zagotovo potrdil. V nedeljo, navsezgodaj zjutraj, se je odpravil od doma v upanju, da bi tja proti poldnev ujel par ribic. Trnek je vrgel v gramozno jamo med Trnjem in Črenšovci in ni mu bilo treba dolgo čakati: nanj se je ujela ščuka. Z vso previdnostjo jo je potegnil k bregu in skoraj bi ga kap: tako velika mrcina! Seveda je bilo nepopisno veselje, saj tako velike ščuke na tem območju ni ujel še nihče. Zanimivo bi bilo tudi ugotovljati, kako je pravzaprav zašla v gramoznico, saj je znano, da se ta vrsta rib zadržuje predvsem v potokih in rokavih Mure. In presenečenje je bilo še večje, ko jo je srečen ribič (v navzočnosti pisca teh vrstic) zmeril in stehtal: ščuka je bila dolga 105 centimetrov, tehtala pa je okroglih 11 kilogramov. Trofeja za Guinnessovo knjigo? Morda. Vsekakor pa moramo zapisati, da so se ob ribi velikanki mnogim pocedile sline, da so bili srečnemu ribiču nekateri nevoščljivi, jih je pa bilo nekaj, ki so jo poskusili, še več pa tistih, ki so na račun velikega ribiškega dosežka lahko zvrnili kozarček. Tako je tudi prav, saj se ščuka velikanka ne pojavi vsak dan. In če se že, potem je treba srečo poskušati — rano zjutraj. Š. S.

ŠČUKA VELIKANKA — Zdravko Žižek iz Žižkov je ujel že veliko rib in ribic, v nedeljo pa se je prijel še velikanka. Foto: Š. S.

HUDI ČASI ZA VELETOKE SVETA

Ena največjih lanskih ekoloških katastrof je bila poleg Černobila hudo onesnaženje reke Ren zaradi požara v švicarski tovarni Sandoz. Tako kot je černobilska nesreča opozorila na nerešena vprašanja jedrskih elektrarn, je tudi onesnaženje Rena opozorilo na težko stanje svetovnih veletoke.

Reke sveta niso ogrožene samo zaradi občasnih nesreč, marveč zaradi stalnega onesnaževanja z industrijskimi in komunalnimi odpadki, katerim se pridružujejo še strupene odplake od kmetijskih dejavnosti.

Sveta indijska reka Ganges prejme vsak dan milijon litrov odpadka iz 68 industrijskih onesnaževalcev. Odplak iz mest in drugih naselij pa ni kaj dosti manj. Odkar skušajo Indijci očistiti Ganges, jih to stane okrog dve milijardi in pol dolarjev.

Kitajskemu veletoku Jangceju se tudi slabo piše. Če bodo vanj še naprej spuščali okrog 16 milijonov litrov tekočih od-

padkov vsak dan, potem bo reka še pred koncem tega tisočletja mrtva. O čiščenju Jangceja na Kitajskem razmišljajo še prav v najnovejšem času, medtem ko je bil prej desetletja prepuščen na milost in nemilost industrijskemu in drugemu onesnaževanju.

Starodavna reka življenja, veliki Nil, je po pisanju egiptovskih strokovnjakov popolnoma onesnažena, njene vode pa so strupene. V Nil poleg industrijskih in komunalnih odpadkov mečejo še različne herbicide, da bi tako preprečili rast vodnih rastlin in na lahek način vzdrževali plovnost vodnih prometnih poti.

Nekoliko boljše je z rekami v Sovjetski zvezi, kjer so ogromna območja še vedno ekološko neogrožena, vendar je šele zdaj slišati vse več o nekdanjih ekoloških katastrofah, o katerih se je dosle molčalo. Tako se je šele lani razvedelo za hudo onesnaženje v Dnjepru, ko je prišlo do nesreče v ukrajinski tovarni umetnega gnojila. Poginilo je pet milijonov rib.

V ZDA, kjer so imeli že pred dvema desetletjema huda onesnaženja, skrb za reke nekoliko bolj. Tako so največje ameriške reke, kot so Mississippi, Hudson in Colorado, danes neprimerno bolj čiste, kot so bile pred desetletjem.

Pravi simbol ozdravljene reke pa je angleška reka Temza. Iz umazanega in strupenega kanala se je spremenila v živo reko in vanjo so se vrnilo skoraj vse nekdanje ribje vrste.

Gostilna ELBL je le ena!

Najcenejši meni le 1.300 din! Vsak dan, razen ponedeljka, Spodnjih, Žerjavcih

Tudi Samantha jih je dala zavarovati

Vsakdo ima nekaj, kar ga izvzema iz sive množice, pa naj bo to telesna ali duhovna sposobnost, ustvarjalni talent ali tepo grajeno in negovano telo. Slednje je danes, ko svetu vlada diktatura mode, lepih in mladih teles, zelo pomembno, saj je premnogim telesni videz vir vsakdanjega zaslužka. Filmskih in televizijskih zvezd in zvezdic, tudi najrazličnejših fotomodelov, manekenk, pevke zabavne glasbe, katerih teža se odreja v industriji zabave tudi po njihovem telesnem videzu, je veliko, gotovo več kot tistih, ki svetijo na nebu zaradi resničnih talentov.

Pametne punce vedo, da je lepota minljivo in hitro pokvarljivo blago, ki ga je dobro pravi čas

Samantha Fox

natipkajo 180 do 200 besed na minuto, česar na sedanjih pisalnih strojih ne zmore niti dobra strojepiska.

Nova tipkovnica ina 37 tipk. Samoglasniki so nameščeni v središču tipkovnice, soglasniki desno in levo od nje.

Nove pisalne stroje je mogoče priključiti na osebne računalnike, jih povezati s teleprinterji in drugimi električnimi samodejnimi pisalniki.

Pa se vendarle zgodi

Commodus, rimski cesar, je po razglasitvi za cesarja — to so na njegovo željo storile legije v Galiji — odhitel v Rim in ga preimenoval v Commodiana. Prekrstil je tudi sebe, v Herkula. Po teh dveh uspehih si je začel domišljati, da je rojen gladiator, v areni se je boril proti invalidom in starcem in jih seveda pobijal kot gosenice. Commodus se je hvalil, da je samo z levo roko pobil okoli tisoč nasprotnikov. Ko ni bil zaposlen v areni, se je Commodus posvečal morjenju senatorjev in dvorjanov. To je bila kaplja čez rob; lastnika ljubica mu je v jed natrosila strupa, nato pa ga je, že omamljenega, z levo roko zadavil neki kruljavi legionar.

Fred Dillinger, ameriški filmski obsedenec, je pred tremi leti postavil svetovni rekord v neprekinjenem gledanju dolgočasnih filmov. Fred je v nekem kinu v Louisiani videl 57 zaporednih projekcij filma Bonzo mora iti spat, v katerem igra glavno vlogo, lastnika opice Bonza, današnji predsednik ZDA in nekdanji filmski igralec Ronald Reagan.

OSMERONOGÉ ŽABE

V močvirju Santa Cruz kar mrgoli žab in močeradov, ki so sicer povsem podobni svojim vrstnikom v drugih močvirjih po svetu, le da jih namesto štirih krasi po osem ali šest nog. Nad vse presenečenje ugotavljajo znanstveniki, da je kar 70 odstotkov vseh dvoživk v tem močvirju tako popačenih.

Seveda so se zanimive naravne uganke lotili z vsem potrebnim znanjem, ki ga ta čas premore znanost. In kmalu so odkrili, da ne gre za novo živalsko vrsto osmeronogih orjaških krastač in ne za šesteronoge močerade, marveč za genske nepravilnosti pri razvoju teh živali. Našli so tudi krivca za nepravilnosti. To je mikroskopsko majhna ličinka, sesača, zajedalec, ki se seli iz telesa kač v žabja in močeradova jajčeca, kjer povzroča genetske spremembe. V omenjenem primeru so dvoživkam začeli rasti dodatni udi.

Znanstvenikom še ni uspelo odkriti mehanizma, po katerem potekajo te spremembe. Ko se namreč iz jajčec razvijejo paglavci, so povsem normlani. Šele v kasnejšem obdobju rasti pride do anomalij in rasti odvečnih udov.

Večina lepotic se je zavarovala pri slavnem Lloydju, ki pač sklepa tudi nenavadne zavarovalne pogodbe. Zanimivo pa je, da pri Lloydju zaradi teh pogodb niso imeli velikih izdatkov, predvsem ker so se lepotice same dobro varovale pred nesrečami, a tudi ker Lloydju strokovnjaki za zavarovalništvo znajo skleniti take pogodbe, ki jih ni mogoče zlahka zlorabiti. Nekaj tega znanja bi ne škodilo tudi pri nas. Kot je znano, je prešla odškodnino le slovit Marlene Dietrich, ko si je poškodovala zavarovane noge, priznalo »najlepše na svetu«.

zavarovati. Nič čudnega torej ni, če velike svetovne zavarovalnice sklepajo pogodbe o zavarovanju prsi, obraza, nog ali kar celega telesa. V Združenih državah Amerike, kjer se koleseje industrije zabave že najdlje vrti, imajo igralke in druge zvezde zabave možnost, da se zavarujejo pred nesrečno izgubo lepote že nekaj deset let, v Evropi pa se tovrstno zavarovanje širi šele v zadnjih letih.

Prva, ki je sklenila pogodbo o varovanju lepote pred nepredvideno nesrečo, je bila filmska igralka Lilian Gish, ki se je zavarovala za 150 tisoč dolarjev (približno 95 milijonov dinarjev). Za enako vsoto si je dala zavarovati vse telo tudi slavna in tragično umrla seks bomba ameriškega filma Marilyn Monroe. Shirley Temple se je zavarovala pred prehitro in prekomerno rastjo; denarce je služila predvsem kot za igralstvo talentiran otrok, kakor se bo obnesla kot odrasla igralka, pa se ni vedelo.

Večina lepotic se je zavarovala pri slavnem Lloydju, ki pač sklepa tudi nenavadne zavarovalne pogodbe. Zanimivo pa je, da pri Lloydju zaradi teh pogodb niso imeli velikih izdatkov, predvsem ker so se lepotice same dobro varovale pred nesrečami, a tudi ker Lloydju strokovnjaki za zavarovalništvo znajo skleniti take pogodbe, ki jih ni mogoče zlahka zlorabiti. Nekaj tega znanja bi ne škodilo tudi pri nas. Kot je znano, je prešla odškodnino le slovit Marlene Dietrich, ko si je poškodovala zavarovane noge, priznalo »najlepše na svetu«.

Ceprav je sklepanje pogodb o zavarovanju telesnih oblin in lepote staro nekaj desetletij, pa je vendarle res, da se je val takšnih pogodb na evropskih tleh sprožil šele v novejšem času. Tisti, ki imajo dober pregled nad dogajanjem v zvezdniki okolju, pravijo, da je sedanjio manjjo zavarovanja oblin sprožila znana lepotička in pevka Samantha Fox.

Pred tremi leti si je dala zavarovati prsi za zelo veliko vsoto in to svojo odločitev seveda uspešno spravila na strani številnih svetovnih revij, hkrati ko je uspešna dvajsetletnica, ki razume »nizke moške strasti«, razgalila tudi predmeta visokega zavarovanja. Tega početja je vajena že od svojih najstniških let, saj njene bujne telesne obline dobro poznajo bralci — bolj točno povedano gledalci — revij, kot je tabloid Sun, Playmate in podobni izdelki, kjer tiskajo množice takšnih fotografij bolj ali manj znanih in bolj ali manj slečnih lepotic.

PISTA modruje

Kmetijstvo na zelenoj veji, pravijo vsi močogi komiteji. Ali vse njigve duge seje ne najdejo te trde veje.

Dosta guča, malo haska, stara ljudska je opazka. Najbole bojin se toga, ka s toga vina grata voda.

Po novom vse po ton dišij, ka vejka ta se posišij. Šteri pa na njej sidiijo, z drejva v grabo odletijo.

Či prišo bi Prešeren Franc, pravo bi: vse te na lanc. Vlada, ministri, občine, ritar, »le čevlje sodi naj kopitar«.

KAKO SE ZREDITI?

Nazadnje smo se le spomnili tudi suheci! Ker je tudi pretirana vitkost težava, je za suhe prav mučno, da lahko kar naprej prebirajo le shujševalne diete. Veliko »manekenov«, ki jim debeli zavidajo linijo, bi prav rado dobili kakšno okroglino. Njihova težava je, kako pridobiti kilograme in jih obdržati. Nekateri so suhi po naravi, drugi so ljudje, ki so zaradi karšnega koli vzroka izgubili nekaj kilogramov in jih nikoli ne morejo pridobiti nazaj. Kako se torej zrediti? Pomirite se. Redilna dieta bo učinkovita samo, če se je boste lotili s primerno sproščenostjo. Če že ne morete večkrat v naravo, potem vsaj živite mirneje in več spite. Mir včasih bolj učinkuje kot hrana!

Energijsko bogatejšo hrano morate bolj razdeliti kot običajno. Trem obrokom dodajte vsaj eno, še rajši pa dve malici. Majhni prigrizki in krepke pijače bodo bolj pomagali popoldne ali zvečer. Lep pogrinjek je prav tako pomemben kot okus! Pogosto se dogaja, da ljudje, ki se poskušajo zrediti, s takim odporom sedajo k mizi, da se že nagibajo k anoreksiji. Spravite se torej v skušnjava. Ne preobremenite prebavil! Vseeno je, če jeste pečenko, sladkarije in delikatese. Pazite le, da boste dodali sveže zelenjave in dovolj sadja. Pa še majhna zvižaja: Rajši kot posneto uporabljajte polnomastno mleko. Namesto posnetega sira polnomastni, namesto kruha z maslom, kruh z maslom in marmelado medom ali sirom, namesto svežega suhega sadja, kompote, namesto vode včasih sadne sokove. Najvažnejša pa je potrpežljivost, kajti število kilogramov ne narašča prav hitro.

Opekline so lahko nevarne

Vse vrste opeklin so nevarne, zato se jih raje izogibajmo. Vsako opekline moramo čim prej ohladiti z vodo. Manjše opečene dele potopimo v hladno vodo ali držimo pod curkom hladne vode. Velike opekline hladimo z menjavanjem mokrih rjuh ali brisač. Tako zmanjšamo globino opekline. Gorečega pogasimo z odejo ali plaščem. Obleke ne trgamo z opečene površine, ampak čim prej začnemo hladiti. Oparje-

nemu sledečo obleko in nato hladimo. Po hlajenju opekline kot vsako rano sterilno povijemo. Poskrbimo za hiter in obziren prevoz v bolnišnico. Le pri majhnih in površinskih opeklinah lahko potem, ko smo jih ohladili, počakamo in gremo k zdravniku šele, če se pojavijo mehurji.

Sončne opekline. Najbolje je, da jih preprečimo s pametnim in postopnim sončenjem ob uporabi zaščitnih krem. Če

nas sonce že opeče, pomagajo hladno obkladki in kakšno hladilno mazilo, ki ga imamo skoraj pri vsaki hiši.

Kemične opekline. Opečemo se lahko s koncentriranimi kisljinami ali lugi. Opečeno površino obilno izperemo z vodo, če pa imamo pri roki protisredstvo — kis ali sodo bikarbono — ju seveda lahko uporabimo: luge nevtraliziramo s kisom, kislino pa z raztopimo sode bikarbonate.

ALI VREME VPLIVA NA NAS?

Dejstvo je, pa naj to priznamo ali ne, da smo postali s prihodom lepih, sončnih dnevo vedrejši in živahnejši. Če pa se zjutraj začne oblačen, deževen dan, smo tudi mi nekako zaspali, mračni, okorni. Danes nikakor ne moremo več dvomiti, da vreme vpliva na ljudi. Vreme je zelo zapleteno medsebojno delovanje meteoroloških elementov, od katerih so najvažnejši temperatura, vlaga, oblačnost, padavine, veter, zračni tlak itd. Vsi ti elementi delujejo na človeka. Kakor se vreme spreminja, tako se tudi v našem telesu dogajajo spremembe. Pozimi smo manj odporni proti boleznim in število obolenj srca in ožilja se poveča. Na splošno je smrtnost po vsem svetu največja pozimi. Najnevarnejše se počutimo, ko je temperatura zraka okrog 21 stopinj, zračna vlaga pa okrog 50-odstotna in ko ni vetra. Podnebne razmere vplivajo na kemične reakcije v našem organizmu, na krvni tlak, metabolizem in druge telesne procese.

Teniški komolec

Če ste ljubitelj tenisa, morda tudi vaš moči »teniški komolec«, vnetje podlahti mišičnih vez. Poškodba je dobila ime po tem, da se največkrat pojavi pri igralcih tenisa. Gre za vnetje mišičnih vez na podlahti, in sicer na zunanji strani komolca, kjer so pripete. Vnetje je po navadi posledica ponavljajočega se iztegovanja in krčenja roke ob hkratnem vrtenju zapestja, včasih pa tudi močnega udarca.

Teniški komolec ni značilen samo za šport. Pojavi se tudi pri številnih poklicih (prenašanje težkih bremen, šiviljska dela, pranje).

Znak poškodbe je huda bolečina na zunanji strani komolca, ki se podaljšuje skozi podlaht prav do zapestja in dlani. Boleč je vsak najmanjši gib roke.

Kaj storiti? Začasno pomagajo mazila proti vnetju, ki jih je treba vtirati v komolec. Zaleže kakšen aspirin ali drugo sredstvo proti bolečinam. V najhujšem primeru bo zdravnik predpisal zdravljenje z rentgenskimi žarki.

Da se izognemo ponovitvi poškodbe ali poslabšanju še znosnih bolečin, si komolec in zapestje povijemo z elastičnim povojem.

Nevarna svetila v otroški sobi

Svetila, ki so videti kot punčke, živali ali smešne igračke, so sicer zabavna, vendar lahko življenjsko nevarna. Majhni otroci namreč lahko te luči zamenjajo za prave igračke. Prenašajo jih okrog, se igrajo in pogovarjajo z njimi in vzamejo svetleče se figure celo s seboj v posteljo. Pri tem se lahko otrok dotakne sokove. Najvažnejša pa je potrpežljivost, kajti število kilogramov ne narašča prav hitro.

strese. Okrasne svetilke so priključene na normalno napetost 220 voltov. Če jih otroci vzamejo v posteljo, se lahko te luči iz umetnih snovi prav hitro pregrejejo in povzročijo požar. Opozorilo izdelovalcev, da »okrasna svetila niso igraček«, prav gotovo ne zmanjšuje nevarnosti. Potrebna je torej naša budnost.

GOVOR

PREPROST PRESKUS

Z enostavnim preizkusom lahko predčasno odkrijemo govorne motnje pri otrocih, pravijo zdravniki v Nemčiji. To naredimo tako: otrok naj na široko odpre usta. Med odpiranjem ust pazimo na premikanje rok: 80 odstotkov otrok stegne roke in na široko razkree prste. Pri motenem ali zakasnelem razvoju govora ta refleks manjka. Otroci s polno izraženim refleksom razkree prstov v drugem in tretjem letu starosti kaže na normalen razvoj govora. Če v četrtem letu starosti manjkajoči refleks razkree prstov pomeni nasprotno, zelo verjetno motnjo v razvoju govora, ki jo bo treba zdraviti.

recept za vas

NADEVANE GOBE: Prišel je čas, ko bodo sveže gobe iz naših gozdov popestrile naš vsakdanji jedilnik. Gobe se lahko pripravijo na več načinov, danes vam priporočamo nadevane gobe.

Priloga: Kuhano perutninsko meso zmeljemo, na maslu prepražimo, začinimo in nadevamo v gobje klobuke (katere smo prevreli v vodi). V namazano ognjenovarno posodo naložimo nadevane gobe, prelijemo s prelivom in pečemo v pečici 10 do 15 minut. Preliv pripravimo: smetana jajca, drobnjak, majoneza, sol, poper.

Potrebujemo: (za dve osebi) 8 gobjih klobukov, 2 dag masla, 10 dag kuhane perutnine, 1 žlička drobnjaka, 2 paradižnika, 2 jajci sol, poper, 1 dl kisle smetane, 1 žlica majoneze in malo gorčice.

RADIO MURSKA SOBOTA

Skladbe, ki jih boste lahko poslušali 3. julija 1987, ob 18. uri, v oddaji 21-232:

1. Pridite na žur — Šank rock
 2. Čarobna moč — Davor Pink in Panter Kaja
 3. Valerie — Stane Vidmar
 4. Tanja — Boutique
 5. Ti si moj bonbonček — Moulin Rouge
 6. Jožek moj — Agropop
 7. Še je čas — Vlado Kreslin in Martin Krpan
 8. Honolulu baby — Gugu
 9. Muzikant in direktorjeva hči — Mlada pot
 10. Moja Majda — Magnet
 11. Rokerji — Čudežna polja
 12. Mateja se vrača — Big ben
 13. Tvoji magneti — Simona Vodopivec
 14. Preden se ljubezen prebudi — F +
 15. Ja sam za ples — Novi fosili
 16. Hold me now — Johnny Logan
 17. Dente di mare — Umberto Tozzi in Raf
 18. Franch kissin in USA — Debbie Harry
 19. Nostalgia canaglia — Al Bano in Romina Power
 20. Rock the night — Europa
 21. The miracle of love — Eurhythmics
 22. Open your heart — Madonna
 23. Dont get me wrong — The Pretenders
 24. Into the groove — Madonna
 25. War — Bruce Springsten
- Pokličite nas!

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Duhovite, pikre in sploh iskrene podpise k novi risbi pošljite najkasneje do četrta, 9. julija 1987 na naslov VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripiše honoriramo.

- Rekla je, na jo tu počakam, mojo najdražjo — inflacijo. (Bogomir Roškar)
- Kaj čakaš, kaj sediš, mar inflacijo napasti se bojiš?! (Janez Madjar)
- Tudi temu daje država povod za razmišljanje. (Martin Mertük)

Stanovanjska posojila občanov, ki imajo klavzulo o spremenljivi obrestni meri

(IZ INTERNEGA GLASILA POMURSKÉ BANKE)

Kaj se dogaja s posojili te vrste v naši banki, kako naj se obnašajo imetniki teh posojil? Od kdaj se bodo revalorizirali ti stanovanjski krediti, ali je to enotno urejeno v sistemu LB oz. v državi? Ali obstaja pravna osnova za hanko, da uveljavlja v vnešeno klavzulo do nosilca posojila revalorizacijo tega posojila? Zelo veliko je vprašanj takšne vsebine in priznamo tudi veliko različnih odgovorov ter praktičnih rešitev pri posameznih bankah.

Gotovo pa je eno, dejstvo namreč, da je po vsebini to vprašanje izredno občutljivo, saj ima takšna ali drugačna rešitev velike materialne posledice.

Naša banka je podpisnik Sporazuma združenja bank Jugoslavije, na osnovi katerega je odobravala posojila za stanovanja po načelu udeležbe investitorja — občana. To pa je pomenilo pri posojilih, odobrenih za prodane devize banki, naslednje: imetnik deviz je le-te prodal banki, prejete dinarje vložil kot svoj delež v stanovanjsko hišo oz. stanovanje, pri banki pa je dobil posojilo v višini dinarskega zneska prodanih deviz. Takšne posojilne pogodbe pa so po omenjenem Sporazumu bank morale vsqbovati klavzulo o spremenljivi obrestni meri.

Nov zakon o celotnem prihodku in dohodku, ki je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 72/86, pa v členu 129 nalaga obvezno revalorizacijo teh posojil, in sicer s stanjem posojila 31. marca 1987.

Do sedaj bi bilo torej vse jasno. To pa pomeni, da banka ta posojila mora revalorizirati, občan pa glede na klavzulo na tako povečano »obrestno mero« pristati. Za občane pa bi to pomenilo, da se prej dogovorjena obrestna mera 9 % poveča za novo višino obrestne mere. Ta nova obrestna mera pa je odvisna od vsakokratne inflacijske stopnje (na osnovi te se določa stopnja revalorizacije posojila) in dodatka nove »realne« obrestne mere. Za revalorizacijo z 31. marcem 1987 je določena ta stopnja na 71 %, obrestna mera pa na 9 %. To pa pomeni naslednje:

Vzemimo, da je bilo stanje dolga 31. marca 1987 še 1,0 milijona dinarjev:

Stanje dolga 31. 3. 1987	Din 1.000.000.—
Revalorizacija 71 %	Din 710.000.—
Novi dolg:	Din 1.710.000.—

Za ta novi dolg bi se izračunala nova mesečna anuiteta za preostanek dobe odplačila. V tej novi anuiteti bi se obračunala obrestna mera 9 %. Revalorizacija se torej pripiše h glavnici. To pa pomeni, da se zaradi stopnje inflacije in s tem realnega razvednotenja prevzetega posojila s takim postopkom le »zadrži« realna vrednost posojila, za posojilojemalca pa realna obremenitev njegovega osebnega dohodka pod postavko, da je povečanje tega OD najmanj pokrilo inflacijsko stopnjo.

Pri opisanem izvajanju omenjenega zakona o celotnem prihodku in dohodku pa nastajajo določeni pomisleki.

Naša banka je ta posojila in izvajanja omenjenih predpisov zelo pazljivo obravnavala. Pri tem smo preverjali tudi prakso v drugih bankah. Obravnavali smo zbrane pripombe in stališča prizadetih posojilojemalcev in preverjali pravno, ekonomsko in življenjsko logiko vsebine predpisa, ki zahteva revalorizacijo v tem primeru stanovanjskih posojil. Omenjeno določilo zakona kritizirajo tudi Združenje bank Jugoslavije in posamezne poslovne banke, ker se meni, da je s tem vnešena določena neenakopravnost posojilojemalcev.

Vse te zadeve so obravnavale strokovne službe banke, posebno pa organi upravljanja, ki so sprejeli tudi odločitve za ta posojila. Zadeva za posojila s klavzulo je rešena tako:

Občani, ki imajo posojilo s klavzulo o spremenljivi obrestni meri, bodo začeli z odplačevanjem pod novimi pogoji 1. januarja 1988.

To torej pomeni, da v letošnjem letu pri odplačevanju ni nobenih sprememb in da bo revalorizacija teh posojil opravljena po stanju konec leta. To pa seveda pomeni, kolikor predpis o celotnem prihodku in dohodku ne bo spremenjen, da bo banka morala prevzeti znesek revalorizacije teh posojil za leto 1987 v svoje breme, v breme svojega dohodka. Po izračunu pa to pomeni, da bomo morali prevzeti v breme banke 2,1 milijarde dinarjev. Znesek takih stanovanjskih posojil s stanjem 31. 3. 1987 namreč znaša 2,9 milijarde dinarjev, število imetnikov teh posojil s klavzulo pa znaša 9.170 od skupnega števila približno 33.000 odobrenih in aktivnih stanovanjskih posojil.

SESTAVIL MARKO NAPAST	DEBLO MNOGOCE LIČARJEV	UVODNA SKLADBA K OPERI	STEKLO V OKNU	FR. FILM IGRALKA (MARIE-JOSE)	JAPONSKA LUKA NA OTOKU HONŠU	PRISTAŠ CINIZMA	JUDOVSKI UČENJAK IN RABIN (BEN)
ZELO STRUPENA GOBA							
LETALEC, PILOT							
NAJMANJŠ SESTAVNI DELCI MATERIJ							
TALISOVA OSVEŽILNA PIAČA				TELOVADNI ELEMENT IZDELOVALEC RET			
ČUFAR TONE			GROBNICA PRAVO-KOTNICA				
KLIN, KI DRŽI KOLO NA OSI						PLUTVEJŠA KOTANJA Z VODO, TOLMUN	PRITOK TAJA V ZAHODNI ŠPANJI
LJUBEZEN-SKA POEZIJA							
STARA JAPONSKA PRESTOLNICA						LIBANON REKA V SEVERNI NEMČIJI	
AMPER		OPNA TIBETANSKO GOVEDO					
UNIČEVAL-KA ZELEZA				IZRAZNI GIB IRIDJ			
ZVEZNA DRŽAVA V MEHIKI							
DEDALOV SIN V GRŠKI MITOLOGIJI						ALFRED NOBEL	

REŠITEV PREJŠNJE KRIZANKE — Vodoravno: diamant, izrodek, Orizaba, Caan, on, Lenin, J. el, kope, Timava, Ita Rina, Ain, sol, N, Ivana, Ukrađen, stas, CD.

NAŠA VAS

Stanujem pri Gradu. To je vas blizu avstrijske in madžarske meje. Na bregu vasi stoji grad s 365 sobami. Nekoč je bil last grofov, zdaj pa žalostno sameva. Kjer so sobe še dobre, stanujejo v njih še ljudje. V gradu je urejen muzej z majhno zbirko. Po NOB so domačini veliko lepih stvari pobrali in odnesli domov. S pomočjo kulturne skupnosti Slovenije in KS Grad opravljajo manjša popravila gradu, da bi se zamaknil čas propada te mogočne stavbe iz 13. stoletja. Naša vas ima dve šoli, novo in staro. Stara šola razpada, v novi pa se učijo pridni in leni učenci. Na šoli si zelo želimo telovadnico, katero so nam obljubili s tretjim občinskim samoprispevkom. V naši vasi imamo še krajevni urad, lekarno, zdravstveni dom, trgovino in bencinsko črpalko. Poleg tega je tu obrat Modnega salona iz Titovega Velenja, kjer je zaposlenih štirideset delavk. V naši vasi gradijo tudi telefon. Dobilo ga bo sto vaščanov.

Naša vas je lepa, zato rada živim v njej. Le ljudje bi lahko bolj skrbeli za njo, učenci pa ne odmetavali papirkov. Nekateri učenci papirčke odmetavajo, drugi pa jih moramo pobirati.

Ana Ficko, 5. b
OŠ Grad

Bil sem v bolnišnici

Bil je jesenski dan, tla so bila pokrita z zlato-rumenimi listi, ki so se svetili kati od sonca. Vse je bilo v živih barvah, drevesa so bila že na pol gola. Listi so plapolali sem ter tja in pokrivali zelena tla. Toda za mene je bilo vse to neprijetno.

Moral sem ležati v bolnišnici in preživljati te najlepše dni v postelji. Bolniške sestre so brenčale po hodniku kot čebele, ki se pripravljajo za hudo zimo in nosile injekcije in zdravila bolnikom. Dobival sem zdravila in injekcije, da bi prej ozdravel. Imel sem pljučnico. Zjutraj in zvečer sem dobival čaje in sirupe. Skozi okno sem gledal padalce, kako skačejo iz aviona in se spuščajo proti zemlji. Dnevi so hitro minevali in moje zdravje se je izboljševalo. Naenkrat zagledam pred sabo zdravnika, ki se rahlo smehljaja: »Vesela novica, fant«. Začuden sem ga pogledal in vprašal, za kaj gre. Odgovoril mi je: »Domov pojdeš«. Najprej se mi je zdelo, da gre za pomoto. Pogledal sem na karton in videl, da je z mano boljše. Zaklical sem: »Domov pojdem.« Spet sem se igral z žogo, tekal po teh zlatorumenih listih, ki so odpadali, ko sem bil še v bolnici.

Tako sem preživljal svoje žalostne dni v bolnišnici. Sandi ŠLISKI, 6. raz.
OŠ Ivan Cankar, Ljutomer

Naši prijetni dnevi

Nekega dne smo imeli kulturni dan. Šli smo v kino. Ogledali smo si risanko Čudežni grm. Bila je zelo dolga. Nastopale so podgane. Ko se je risanka začela, smo bili v temi. Učenci prvega razreda bi skoraj zasпали. Ko se je risanka končala, smo šli domov. Po avtobusu smo prepevali.

Valerija Donoša, 3. raz.
Pertoča

Imeli smo naravoslovni dan. Šli smo si ogledat novo in staro Ledavo. Potem smo si ogledali še elektrarno in mlin. Tam smo videli živali, ki se imenujejo nutrije. Potem smo šli domov. Doma smo se pogovarjali, kaj vse smo videli in kako zanimiv dan je bil.

Tončka Čontala, 3. raz.
Pertoča

RAZMIŠLJANJE

Kakor barko po morju me življenje premetava po svoji poti. Ne prizanaša mi s problemi in težavami, ki jim sam nisem kos. Pred mano je še dober kos poti, ki jo bom moral prehoditi sam ali s partnerico. Ne bojim se prihodnosti. Vem, da jo bom zmogel, kakor sem zmogel preteklost in premagujem sedanost. Nekoč hočem v življenju doseči nekaj, kar se mi zdi danes neuresničljivo. Doseči hočem nekaj, kar mi bodo drugi zaznavali. Če bom stopal proti cilju počasi, mimo prepadov, vem, da ga bom dosegel. Moram ga doseči. Toda tu brez spodsrljave ne bo šlo. Volja bo tista, ki me bo vodila preko prepadov, iz katerih ni rešitve. Volja bo tista nevidna sila, ki

me bo vodila in morda pripeljala na cilj, ki se imenuje poklic, strojni tehnik. Če se zamislim, se spominam, da sem nedavno gledal na svet in na ljudi s spoštovanjem. Danes pa se mi oči odpirajo. Na svet gledam s sovraštvom, s preziranjem. Ne sramujem se teh besed, ker vem, da drugih ni vreden. Morda bom nekoč srečen, morda bom imel srečno družino. Do takrat pa se bom moral spopadati z usodo, ki je človekov dosmrten, neuničljiv spremljevalec. Spopadati se bom moral s svetom in njegovimi napakami, s katerimi nikomur ne prizanaša in marsikoga pogubi.

Aleš Fridrih, 8. b
OŠ Edvard Kardelj
Murska Sobota

Presenetila sem mamo

Bila je sobota. Mama je zjutraj delala. Sklenila sem, da bom pripravila kosilo. Prvič bom kuhala sama kosilo. Se mi bo posrečilo? Morda! Dala sem vodo na štedilnik in vanjo ščepec soli. V pečico sem dala krvavice. Tako sem pustila nekaj časa. Juha je vrela, krvavice so cvrčale. Potem sem dala v jušno vodo jetrne cmoke in rezance. Dodala sem še žličko začimb. Medtem so se krvavice spekle. Dala sem jih na krožnik in potem kar na mizo. V šrambi sem poskala kumarice. Narezala sem kruh. Potem sem poklicala sestro in brata h kosilu. »Zelo dobro«, me je pohvalil oče. Nekaj krvavic, kumaric in krožnik juhe sem nesla v šrambo, da bo mama jedla, ko bo prišla iz službe. Po kosilu sem pospravila mizo in pomila posodo. Nato sem pomela kuhinjo, pospravila dnevno in otroško sobo. Ob dveh je prišla mama. Že na hodniku je zadišalo po krvavicah. V kuhinji sem bila jaz. Pred njo sem postavila juho in krvavice. Samo nasmehnila se je in me hvaležno pogledala. Bila je presenečena.

Nataša Smodiš, 5. b
OŠ Bakovci

NEPOZABNO SREČANJE

Letošnje zvezno srečanje pionirjev pesnikov je bilo v drugi polovici maja v Ohridu.

Tokrat smo zastopali mlade slovenske literate osnovnošolci iz Murske Sobotice. Bilo nas je 10 deklet. Vodili sta nas tovarišici mentorici.

Pozno dopoldne smo z avtobusom krenili do Maribora, tam smo stopili na vlak in popoldne prispeli v Zagreb. Tu smo prestopili v rezerviran spalniki in že se je nadaljevalo potovanje ob Savi proti Beogradu. V poznih nočnih urah smo prispeli v naše glavno mesto. Zbudile smo se in opazovale močno razsvetljeno metropolo. Tam, kjer je bila svetloba najmočnejša, smo slutile strogo središče velenosti. Prometni utrip ni bil ravno velik, vendar se je videlo, da je Beograd veliko mesto. Pot smo nadaljevali preko Niša

ob Moravi, in ko smo se zjutraj zbudili, smo lahko opazovale nasade jablan, hrušk, tobaka; dalje proti jugu pa že tudi riževa in bombažna polja.

V Bitoli smo izstopili ter z avtobusom nadaljevali pot čez Makedonijo mimo Ohrida do našega bivališča v Sv. Štefanu. To je prijeten turistični kraj, nedaleč od Ohrida. Prišli smo iz vseh republik in pokrajin. Namestili smo se v prijetno vzdrževanem letovišču Sutjeska.

Naslednjega dne smo izmenjevali izkušnje, brali svoje prispevke. Višek srečanja pa je bilo tekmovanje za najlepše pesmi. Sama sem se odločila za pesem na temo ljubezni.

Nagrajena je bila pesem učenke iz OŠ Dane Šumenjak. Tovarišica je pesem prevedla v srbski jezik. Toliko različnih narodnosti se nas

Dragi šolarji!

Malo pa vam vseeno zavidam — počitnice vendar! In da vas morda ne bi vznemirjal s kakšnimi nalogami, kot je bila tista o štokrkih, smo tokrat zadnjič skupaj; naše oziroma vaše rubrike približno dva meseca ne bo v Vestniku.

Kaj je bilo s štokrkami, pa mi ni čisto jasno. Tako malo odgovorov sem prejel na zastavljeno vprašanje, da res nisem mogel ugotoviti in sedaj objaviti, v kateri pomurski vasi je največ štokrkovih gnez. Eden izmed starejših mož s Srednje Bistrice pa mi je omenil, da bi jih utegnilo biti tamkaj največ, in sicer jih je naštel kar šest.

Če je to rekord, pa ne moremo trditi, ker smo, kot že zapisano, prejeli premalo odgovorov.

Lahko pa se še oglasite, ker nameravamo tisti kraj, ki bo »zagalek«, obiskati in pripraviti kakšno reportažo. Ste za to? Pišete lahko na isti naslov kot doslej. Predstavili bomo tudi tistega, ki nam bo pomagal.

Sicer pa tega ne jemljite kot obvezne domače naloge. Za počitnice se to prav gotovo ne bi spodobilo. Le uživajte na poljani, v gaju, na morju, v kopalnici ... To vam želi tudi vaš stric urednik

Jože Graj

Moj prijatelj

Prijatelj, ki ga opisujem, je srednje postave, rjavih las in rjavih oči. Daje slaboten videz, čeprav se aktivno ukvarja s športom. Oblači se po zadnji modi, posebno mu ugajajo žive barve. Je v trinajstem letu. Za svoja leta je kar precej resen. Ob tem, da je zelo nadarjen, je tudi marljiv. To se mu odraža predvsem pri šolskih ocenah in uspehih v športu. Priznati moram, da ni sebičen. Vsakemu, ki je v težavah, je pripravljen pomagati. Zaradi svojih vrlin je bil izvoljen za predsednika razredne skupnosti. Delo predsednika dosledno in odgovorno opravlja. Poleg tega je vključen v razne šolske in izvenšolske dejavnosti. Najrajši se ukvarja z računalnikom in igrano namizni tenis. Prijubljen je tako med učenci kot v učiteljskem zboru, le mama včasih tarna nad njim, ko ne pospravi svoje sobe. Seveda lahko po vseh teh dobrih lastnostih sklepamo, da je dober učenec.

Matej Cer, 8. a
OŠ Edvard Kardelj
Murska Sobota

JANEZ MATAJ

OB 40-LETNICI AEROKLUBA MURSKA SOBOTA

POVOJNI RAZVOJ AEROKLUBA MURSKA SOBOTA

Iz dnevnika letenja lahko vidimo, da so v letih 1946/47 kot prvi leteli na Tratah skupaj z letalci MEJAŠA: Evgen Škraban, Franc Lipič, Viktor Sirec, Alojz Sinic, Peter Cimer, Ludvik Koltaj. Ti letalci so bili osnova za nadaljnje delovanje letalstva. Ker je bilo med mlajšimi člani Letalske grupe veliko zanimanje za modelarstvo, so starejši jadralski piloti začeli poučevati izdelovanje letalskih modelov. Modelarji so v začetku izdelovali modele kar doma, ker Letalska grupa ni imela stalnega prostora ali delavnice. Ko pa je bila takratna ljudska oblast v Soboti seznanjena z delom in entuziazmom mladih letalskih zanesenjakov Letalske grupe, so med drugim dobili primerne prostore v Soboti. V bivši kleparski delavnici v ulici Štefana Kovača so improvizirali modelarsko delavnico. Že leta 1947 so organizirali tečaj za modelarje, ki so ga vodili izkušeni modelarji: Viktor Sirec, Alojz Sinic, Štefan Kuplen in Slokarnik. Koliko veselja je bilo takrat med mladimi modelarji. Kljub skromni predvojni literaturi so se seznanjali z osnovami izdelave modela. V tistem času je bilo mogoče videti na vsakem večjem travniku ali livadi pri mestu modelarje, ki so z vrvice spuščali modele. Veliko jih je bilo. Čeprav je v povojnem času primanjkovalo vsakovrstnega materiala, so soboški mizarski obrtniki pokazali veliko razumevanja za mlade letalce-modelarje. Brezplačno so jim dajali ostanke furnirja, lesenih letvic in drugega lesenega materiala. Tudi na šolah v Soboti so bili v okviru Letalske grupe organizirani modelarski tečaji, predavanja o letalstvu in druge manifestacije.

Skrita želja letalcev je bila, da bi leteli doma, da bi zgradili letališče na travnikih pri Černelavcih. Toda niso vedeli, kako. Takratna ljudska oblast je podpirala, predvsem moralno, delo letalcev — toda kaj več v tistem času ni bilo mogoče pričakovati. Vsekakor so bili modelarji najmasovnejši. Že v začetku leta 1948 so se med drugim udeležili republiškega modelarskega tekmovanja v Ljubljani in organizirali nadaljevalne zahtevnejše modelarske tečaje.

Jadralski, okrepljeni z novimi člani, so še naprej odhajali v Radgono. Kot druga grupa so začeli z začetnim tečajem letenja (Koloman Ratnik, Domjan Šiftar, Olga Novak, Štefan Novak).

Organizacijske in finančne težave so med drugim prispevale, da je prenehalo delovati letalsko društvo MEJAŠ. Tako je 17. oktobra 1948 na Tratah zadnjič vzletelo jadrarno letalo. Člani Letalske grupe so ostali sami. Niso imeli ne letal ne drugih tehničnih sredstev za letenje. Toda imeli so veselje do letalstva. In tudi oblast je podpirala njihove težnje. S posredovanjem odgovornih dejavnikov so bila jadrarna letala in ostali material preneseni v Sobotu, v uporabo Letalske grupe. Travnik pri Černelavcih je postal improvizirano letališče, primerno za takratni namen letenja. Letala in ostalo opremo so shranjevali v gospodarskem poslopiju kmetovalca v bližini letališča. Letalci so uvideli, da je potrebno sodelovanje z izkušnimi letalci, ki jim bodo pomagali pri razvoju. Povezali so se z Aeroklubom ŽARKO MAJCEN iz Maribora, ki je predstavljal enega izmed najboljših letalskih društev. 1948 so ob pomoči AK ŽARKO MAJCEN organizirali letalski miting, na katerem so sodelovala tudi motorna letala. Jadrarna letala so pokazala akrobacije, kar je bilo nekaj novega za številne gledalce. Izvedeni so bili tudi skoki padalcev, ki so jih izvajali člani in članice iz letalskih društev Celje in Maribor. Ti skoki so vplivali, kar bomo pozneje omenili, na veliko zanimanje za padalstvo. Letalci Letalske grupe so se zavdali, da je z načrtnim delom, z zagotovljenimi finančnimi sredstvi, dobro organizirano, lahko napreduje letalska dejavnost, ki je začela dobivati podporo na vseh ravneh ljudske oblasti. 2. 11. 1948. leta se je na letališču v Černelavcih začel tečaj za tretjo generacijo jadrarnih letalcev (pod vodstvom učitelja Slaparja, pozneje pa Kovačiča): Bencik,

Fujs, Friškič, Črnko, Gubič, Kuplen, Horvat, Tomlje, Kavaš, Kormič, Gorjan, Živič, Kovše, Gaber, Šneler, Polak. Konec letalske sezone so letalci sklenili z 223 poleti. Vsekakor se ti poleti ne dajo primerjati z današnjim načinom letenja: ni bilo motornega letala, ki bi povleklo jadrarno letalo na večjo višino. Izvajali so se le leti, skoki, oz. drsenje na zemlji, nato večji skoki do 1 m višine in trajajoči 3—4 sekunde. Za vzlet letala so uporabljali gumasto vrv, ki je bila pritrjena pod letalom. Z nategom vrvi in nato izklopom je bilo letalo izstreljeno kot iz prače. To je bila ena izmed oblik šolanja, ki je imela po vsem svetu takrat največ privržencev.

Kot smo že omenili, so letalci želeli boljše organiziranost, plan dela, način financiranja. Vključili so se v LT, ki je združevala vse tehnične panoge. Letalci so v tem videli bodočnost, predvsem z materialnega vidika. Letna skupščina je bila 28. XII. 1949., na njej je bil tudi član glavnega odbora LT tov. Straziscar iz Ljubljane, ki je med drugim očrtal delo Letalske grupe. Izvolili so odbor: Karel Kardoš, Karel Balazic, Slavko Polak, Franc Karas, Vladimir Antauer (predvojni le-

maloštevilni delovni kolektivi, ki so bili v Soboti ali okolici, so večkratno finančno ali kako drugače pomagali.

Leta 1950 so delovale že 3 sekcije: modelarska, jadrarna in padalska (tista želja je bila, da bi tudi organizirali motorno sekcijo, kar pa so takrat bile le sanje). 14. marca 1950. leta je bil razpisan I. tečaj za padalce. Odziv je bil zelo velik. Med prijavljenimi so se pojavili tudi padalci, ki so služili vojaški rok v padalski enoti naše JLA. Ker ni bilo primerne prostora za teoretično izučanje padalcev, so takrat uporabili prostor v kegljišču gostilne Varga.

Tukaj so se seznanjali s padalom, ga zlagali in se pripravljali na skoke. S seznama padalcev Aerokluba M. Sobotica preberemo padalce, ki so septembra 1950 izvajali padalske skoke na letališču v Černelavcih: Leopold Anderlič, Miroslav Grof, Mirko Lednik, Franc Mataj, Ernest Novak, Evgen Lipič, Mihajlo Rakovec, Emil Prešeren, Dane Znidarič, Franc Zrinski. Skoki prvih domačih padalcev so med javnostjo povzročili še večje zanimanje med mladimi tudi v drugih krajih. (Ob skokih padalcev

Med navdušenimi letalci, bi lahko rekli temu posnetku. Na sedežu jadrarnega letala je Dominika Obersnel.

talec, ki je pomagal mladim letalcem s strokovnimi nasveti in drugače), Štefan Kuplen, Ignac Segina, Karel Kološa in Franc Sečko. Nadzorni odbor: Milan Petauer in Zdenka Požar. Na tej skupščini so bili sprejeti že prvi določeni sklepi, ki so bili osnova za nadaljnje delo. Med drugim: zbiranje članov (od sedanjih 100 na 200 članov), organiziranje masovnih sestankov, borba za 100-odstotno izpolnitev plana, popravilo in zavarovanje jadrarnih letal, gradnja hangarja in ureditev letališča (obveza 20 udraniških ur na člana), objavljanje člankov o delu letalcev v lokalnem časopisu, akcije na vaseh. Sprejeti so tudi strokovni plan za leto 1950: izšolati 25 A modelarjev, 15 B modelarjev, 15 A jadrancev, 7 B jadrancev, 20 padalcev. S sprejetjem plana se je začelo obdobje uspešnega dela Aerokluba M. Sobotica in nadaljevanje dela Letalske grupe M. Sobotica, ki je s svojimi zagnanimi posamezniki postavilo temelje bodočemu razvoju letalstva. (Med drugimi je bil tudi sklep, da se Aeroklub poimenuje po narodnem heroju Danetu Šumenjaku. Škoda, da je ta predlog zbledel!)

Vzdrževanje Aerokluba je bilo povezano z večjimi finančnimi sredstvi. Kljub pomoči Ljudske tehnike, ki je od začetka materialno zelo podpirala letalsko dejavnost. (Prav LT je leta 1963 zopet pomagala Aeroklubu, ki je bil v zelo kritičnem stanju), in Letalske zveze Slovenije finančna sredstva niso bila zadostna za vse večjo dejavnost. Letalci so, kot že prejšnja leta, s prostovoljnimi prispevki občanov in obrtnikov dobivali dodatna sredstva (tukaj moramo omeniti soboškega mehanika Ludvika Žalika, ki je bil s svojimi izkušnjami na področju letalstva večkrat v pomoč Aeroklubu. Avtomehanič Malačič, ki se je trudil pri izdelavi večjega motorja za vitez za potrebe jadrarne sekcije. Še bi lahko naštevali obrtnike, ki so zelo simpatizirali z letalci.) Takratni

je enega izmed njih zaneslo na električni daljnovid in je preragal žice. Na nesrečo je na žico stopila Rominja in jo je ubilo.

Med Romi je bilo veliko razburjenja in groženj. Padalci so morali nato redno stražiti letališče in letala ter padala, ki so bila shranjena v združnem domu v Černelavcih.)

Padalci so skakali iz letala PO—2, ki so ga poslali letalci iz Maribora. Na tem mestu čutimo dolžnost, da omenimo veliko pomoč učiteljev padalstva, ki so s posredovanjem Letalske zveze Slovenije pomagali soboškim padalcem in jih uvajali v skrivnosti padalskih skokov. Nemalo začudenja je bilo, da so bile prav ženske inštruktorke med prvimi, ki so učile: Milica Kukovec iz Maribora, Danica Rabuza iz Celja ter inštruktorji: Marjan Škerjanc, Cveto Sinkovec, Stane Bizilj iz Ljubljane in Roman Pišorn s Ptuja. Leta 1950 je bilo za padalce zelo uspešno. Tega ne morem trditi za jadrance. Za kratek čas je prišel v Aeroklub kot učitelj jadrarnega letenja Bračič iz AK Maribor (zamenjal je učitelja Slaparja in Kovačiča). Toda ni dolgo ostal, jadralski so ostali brez strokovnega vodje. Ostale organizacijske posle pa je vodil sekretar Mirko Lednik, ki je bil nastavljen s strani LT.

Jadrarna letala, ki so ostala od MEJAŠA, so bila potrebna večjega popravila in niso bila sposobna za letenje (salamandra in zehling). Jadrarno letalo salamandra je bilo poškodovano v Lendavi 1947. leta med propagandnim letom. Zato jadralski niso leteli, kar je vplivalo, da so se nekateri začeli ukvarjati s padalskimi skoki. Modelarji so pa, kot leta nazaj, aktivno delovali.

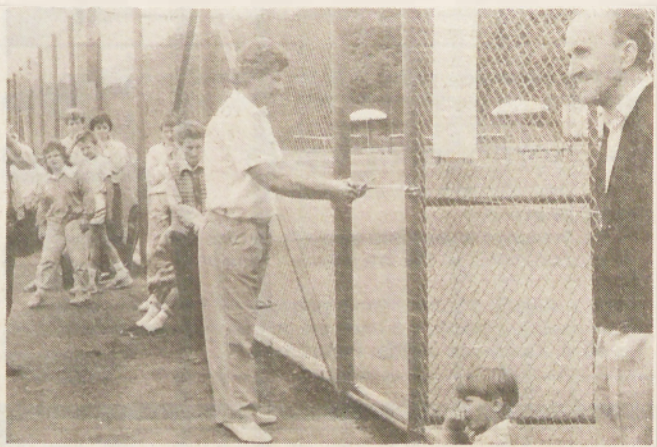
Prvi skoki padalcev so pokazali, da je velik interes tudi izven soboške občine. Aeroklub je organiziral začetniške tečaje v Radgoni, Radenci in Lendavi. Najmnožičnejši je bil v Lendavi, obiskovalo ga je 40 kandidatov.

(nadaljevanje prihodnjič)

TENIS

Nova igrišča — pomembna pridobitev

V soboto so v Murski Soboti odprli nova teniška igrišča — teh je pet, ki so jih zgradili v rekordnem času. Na slovesni otvoritvi je o tem pomembnem športnem objektu in njegovi gradnji govoril predsednik Teniškega kluba Murska Sobota Janez Lainščak. Objekt pa je predal namenu predsednik krajevne skupnosti Park Murska Sobota Niko Hochstetter. Zatem je bil prikaz tenisa. Posebno pozornost obiskovalcev pa je vzbudil naš najboljši alpski smučar Bojan Križaj, ki je pokazal, da ni samo odličen slalomist, temveč tudi dobro igra tenis.

Predsednik KS Park Murska Sobota Niko Hochstetter odpira teniška igrišča v Murski Soboti. Foto: F. Maučec

Nova teniška igrišča v Murski Soboti so stala 40 milijonov dinarjev, od tega so prispevale soboške krajevne skupnosti 18 milijonov, preostalo pa delovne organizacije in obrtniki. Pomemben delež pri gradnji pa so prispevali tudi člani teniškega kluba, ki jih je danes že blizu 450. Nova igrišča, ki so bila za Mursko Soboto potrebna — saj so ves dan zasedena — bodo prav gotovo pripomogla k razvoju te lepe športne panoge. To tembolj, ker so si v soboškem teniškem klubu zadali nalogo, da bodo usposobili vaditelje, ki bodo vzgajali mladi naraščaj. Na tem prelepem športnem objektu pa bodo našli svoje zadovoljstvo tudi starejši.

F. Maučec

MOTOKROS — DIRKA ZA DRŽAVNO PRVENSTVO V MAČKOVCIH

Pred 4000 gledalci zmagal Zajc

V lepem sončnem vremenu je v Mačkovcih na 1200-metrski progi pred 4000 gledalci na 3. dirki za državno prvenstvo nastopilo 25 tekmovalcev iz 12 društev. V razredu 125 cm tokrat lanske državnih prvak Bernard Urbanija ni imel sreče, saj je zaradi preluknjane gume v drugi vožnji ostal brez uvrstitve, slavil pa je njegov najhujši konkurent v letošnjem prvenstvu Aleš Zajc. V vmesnem programu so organizatorji gledalcem ponudili tudi nastop motokrosista-prikolničarja, preskusilo pa se je tudi 15 mladih tekmovalcev z motorji 50 in 80 cm. Od Pomurcev sta se najboljše odrezala: Oliver Rogan (M. Sobota) ter Klemen Bratuša (Radenci), ki sta zasedla drugi mesti, v razredu 80 cm pa je bil Aleksander Valpatic (Radenci) tretji. V državnem prvenstvu je zmagal Zajc (slovenija avto), 37 točk, pred Vindišem (Karlovac), 31, in Renduličem (Kranj), 30 točk, edini pomurski tekmovalci Janec Mlinarič z Janžvevega Vrha, ki nastopa za Lenart, je bil odlični četrti. V državnem prvenstvu po treh nastopih vodi Zajc, 98 točk, sledita pa: Urbanija, 75, in Vindiš, 74 točk. Mlinarič je tačas na 9. mestu s 40 točkami.

ATLETIKA

Števanecova dvakrat druga

V Postojni je bilo republiško atletsko prvenstvo za starejše mladince in mladinke. Sodelovali so tudi pomurski atleti in atletinje in dosegli nekaj odličnih rezultatov. Najuspešnejša je bila Marija Števanec, ki je osvojila dve drugi mesti, in sicer v teku na 400 m z osebnim rekordom 59,78 in na 800 m z rezultatom 2:21,39. Druga je bila tudi Manuela Pergar v teku na 1.500 m s časom 4:59,78 in tretja v teku na 800 m z rezultatom 2:23,35. V teku na 800 m je Edita Banfi s časom 2:35,45 zasedla četrto mesto, na 400 m pa je bila s časom 63,39 šesta. Marija Gomboc, ki je bila med favoriti za zmago, pa zaradi poškodbe ni nastopila v skoku v daljavo. Dve četrti mesti pa je zasedel Bojan Šebjan v teku na 100 m s časom 11,41 in na 200 m s časom 23,35.

SPEEDWAY — REPUBLIŠKO PRVENSTVO

Horvat ubranil naslov prvaka

V lepem vremenu in pred okrog 3.000 gledalci je bila v Petišovcih tretja in hkrati zadnja dirka za republiško prvenstvo v speedwayu, na kateri je sodelovalo 10 tekmovalcev. Lendavčan Artur Horvat je ubranil lanskoletni naslov republiškega prvaka.

Tokrat je bil odličen Radgončan Albert Kocmut, ki je premagal oba Lendavčana, Horvata in Lazarja, v neposrednem dvoboju, vendar pa je imel v zadnji 13. vožnji težave z motorjem in je moral odstopiti. Prireditev je bila posvečena 10-letnici speedwaya v Lendavi in občinskemu prazniku.

Rezultati zadnje dirke: 1. Horvat (Lendava) 11 točk, 2. Lazar (Lendava) 10, 3. Kocmut (Radgona) 9, 4. Kalin (Ljubljana), 5. Matjašec (Lendava), 6. Peterka (Lj.) 7, 7. Zamuda (Radgona) 6 točk. Končni vrstni red

ARTUR HORVAT — stari in novi republiški prvak. Foto: tg

za prvenstvo Slovenije: 1. Horvat (Lendava), 38 točk, 2.—3. Kocmut (Radgona) in Lazar (Lendava), po 37, 4. Matjašec (Le) in Kalin (Lj), po 29, Zamuda (Radgona) pa je s 15 točkami na devetem mestu.

NOGOMET

PORAZ IN ZMAGA TIŠINE

Pred dnevi so nogometaši Tišine gostovali v Monostru. Odigrali so prijateljsko tekmo z moštvo Žida in izgubili z 2:5. V povratni tekmi pa so na domačem igrišču zmagali s 5:1. Gole sta dala Flegar, 4, in Hauko.

fk

ZMAGA CANKOVE

Nogometaši Cankove so gostovali v Nagykarosu na Madžarskem in premagali domače moštvo s 3:1. Gole sta dala Ficko, 2, in Škodnik.

MALI NOGOMET

NOČNI TURNIR V POLANI

Mladina iz Velike Polane organizira v soboto, 4. julija, nočni turnir v malim nogometu, ki se bo začel ob 19. uri. Prijave bodo zbirali pred turnirjem. Prva nagrada je 50.000 dinarjev.

KVALIFIKACIJE ZA VSTOP V OČL

Beltinka ni uspela

V povratni tekmi drugega kroga kvalifikacij za vstop v območno člansko nogometno ligo vzhod je Beltinka v Beltincih premagala Korotan iz Prevalj z rezultatom 3:2. Gole za Beltinko so dosegli: Jože Hartman, Janez Hartman in Jože Rous. Beltinčani so zamudili lepo priložnost za prepričljivo zmago, ki pa je niso znali izkoristiti. Kljub zmagi pa je Beltinka izpadla iz nadaljnjih kvalifikacij. Na prvem srečanju v Prevaljah so namreč zmagali domačini z 1:0. Tako se bosta v finalu pomerili moštvi Pohorja iz Ruš in Korotana iz Prevalj. Tekmo v Beltincih si je v lepem vremenu ogledalo blizu 1.500 ljubiteljev nogometa.

—ŠPORTNI RIBOLOV—

VODI RD RADGONA

Na starem rokavu reke Drave na Ptuj je bilo večerj drugo kolo tekmovalja v slovenski A ligi v športnem ribolovu, na katerem so sodelovale ekipe iz vse Slovenije. V konkurenci članic je ekipa Murske Sobotne zasedla tretje mesto, med posamezniki pa je zmagala Danica Šarkan pred Silvo Pok, Liljana Kuplen pa je bila šesta. Med člani je bila ekipa Ljutomer tretja. Med posamezniki je v sektorju B zmagal Mirko Božič (Ljutomer). Po dveh kolenih vodi RD Radgona I pred RD Ljutomer. Med posamezniki pa vodi Mirko Božič (Ljut.) pred Milanom Domjanom (Radg.).

Naslednje kolo bo 5. julija na Krki v Novem mestu, 11. in 12. julija pa državno prvenstvo v Bežanju (Vojvodina). Iz Pomurja se bodo državnega prvenstva udeležili: Milan Domjan in Miro Matjašec (oba Radgona) ter Mirko Božič (Ljutomer).

—ROKOBORBA—

TRIBNIK IN DANČ ČETRTO

V Podravski Slatini je bilo državno rokoborsko prvenstvo kadetov. Tekmovalja se je udeležilo tudi šest pomurskih tekmovalcev, ki so bili edini iz Slovenije. Sodelovalo pa je blizu 100 tekmovalcev iz 24 klubov. Od pomurskih tekmovalcev sta bila najuspešnejša Tribnik v kat. do 47 kg in Danč v kat. do 76 kg, ki sta zasedla četrta mesta, Bačić pa je bil v kat. do 65 kg peti. Vukan, Žižek in Voroš pa so ostali brez uvrstitve.

—STRELSTVO—

PRVI GANČANI

Strelska družina Tromejnik iz Gornjih Petrovec je pripravila odprto prvenstvo v streljanju z malokalibrsko puško. Sodelovalo je 63 strelcev in 13 ekip. Zmagala je ekipa Gančani s 502 krogi pred ABC MI, 498, in Noršinci, 492 krogov. Med posamezniki je bil najboljši Turner (Pan.) s 178 krogi pred Baligačem (Ganč), 176, in Flisarjem (ABC MI), 170 krogov.

Na družinskem tekmovalju SD Štefan Kovač Beltinci je v streljanju z zračno puško zmagal Kociper s 170 krogi pred M. Šajharjem, 166, in R. Šajharjem, 165 krogov.

F. Matko

—DELAJSKI ŠPORT—

ONL Lendava

Rezultati — 25. kolo

Nafta : Bistrica	6:0
Panonijski : Mladost	1:7
Lakoš : Žitkovci	5:2
Graničar : Kobilje	2:3
Kapca : Mostje	2:4
Zvezda : Petišovci	4:6
Olimpija : Nedelica	prel.

Mladost	24	16	6	2	63:32	38
Mostje	25	17	3	5	69:43	37
Nafta	25	15	3	7	75:51	33
Nedelica	24	15	6	5	64:28	32
Petišovci	25	14	4	7	61:34	32
Kobilje	25	14	2	9	57:36	30
Bistrica	25	10	7	8	59:60	27
Lakoš	25	8	9	8	44:38	25
Graničar	25	10	4	11	43:53	24
Kapca	25	7	4	14	43:58	18
Olimpija	23	7	2	14	45:81	16
Panonijski	25	5	5	15	32:55	15
Žitkovci	25	6	3	16	46:71	15
Zvezda	25	1	2	22	24:113	4

Zmagovalni pokal Planiki

Delovni kolektiv Toko iz Žižkov je bil organizator že 7. tradicionalnega športnega srečanja mladih delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije soboške in lendavske občine.

Sodelovale so ekipe Planike iz Turnišča, Beltinke iz Beltincev, Pletilstva iz Prosenjakovec, Deloze iz Velike Polane in Toka iz Žižkov. Tekmovali so v malom nogometu, rokometu, streljanju z zračno puško, pikado in šahu. Največ uspeha je imela ekipa turniške Planike, ki je zasedla prvo mesto in prejela pokal. Srečanje, ki nima zgolj tekmovalnega pomena, temveč je tudi za medsebojno spoznavanje in izmenjavo izkušenj mladih, je ob dobri organizaciji lepo uspelo.

Naslednje srečanje bo pripravila Beltinka iz Beltincev.

PREDSTAVLJAMO VAM

Bakovci novi član republiške lige

Ljubitelji rokometu v Bakovcih slavijo. Po petnajstih letih delovanja rokometnega kluba Bakovci so dosegli doslej največji uspeh. Članska ekipa je namreč v drugi republiški ligi vzhod zasedla prvo mesto in postala novi član prve republiške lige. Bakovčani so bili že nekajkrat blizu temu uspehu, saj so kar trikrat zasedli drugo in enkrat tretje mesto, vendar se jim je največji uspeh vselej izmuznil. Zato tokrat zares upravičeno slavijo. Za doseženi uspeh so najzaslužnejši igralci, ki so se požrtvovalno borili na sleherni tekmi, in pa trenerja Zoran Antolin in Marjan Horvat. Svoj delež k uspehu pa je gotovo prispeval tudi prizadevni izvršni odbor kluba.

Z uvrstitvijo v prvo republiško ligo — v novi tekmovalni sezoni bo Pomurje imelo dva predstavnika v tej konkurenci (žensko ekipo Polane in moško ekipo Bakovec), čaka Bakovčane zahtevna naloga. Tega se v klubu dobro zavedajo, zato želijo svoje vrste tudi okrepiti. Čeprav bodo v glavnem za eki-

po nastopali igralci, ki so si priborili uvrstitev v prvo republiško ligo, pa nameravajo v svoje vrste pritegniti vsaj dva igralca iz pomurskih klubov. Strokovno vodstvo v klubu pa

bo prevzel dosedanj trener Polane Vlado Roškar. Želja rokometarjev Bakovec je, da bi se obdržali v prvi republiški ligi. Upajmo, da jim bo tudi uspelo.

F. Maučec

Rokometaši Bakovec — novi člani slovenske lige. Stojijo od leve: Horvat (predsednik), Antolin (trener), Kozelj, Bogdanovič, Kuhar in M. Buzeti. Čepijo: A. Kuhar, Katona, A. Buzeti, J. Buzeti in Smodiš (kapetan). Manjkajo: Merčnik, Lebar, A. Lovenjak in S. Lovenjak ter pomožni trener Horvat.

Foto: Feri Maučec

VLEČENJE VRVI

ZMAGALA MESNA INDUSTRIJA

Športno društvo v KS Tišina je bilo organizator prvega neuradnega pomurskega tekmovalja v vlečenju vrvi. Čeprav je organizator poslal številna vabila delovnim organizacijam in krajevnim skupnostim Pomurja, se je od 12 prijavljenih ekip tekmovalja udeležilo le pet. Zmagala je ekipa Mesne industrije iz Murske Sobotne s 16 točkami pred Vančo vasjo, 12, Petanjci, 8, Bakovci, 4, in Tišina, 2 točki.

NAMIZNI TENIS

Sobočani v MRLZ

Sobočani, ki so že drugič zapored prepričljivo zasedli prvo mesto v republiški ligi, so z nestrpnostjo pričakovali razplet v prvi zvezni ligi, saj je bilo od tega odvisno, ali se bodo kot prvak Slovenije neposredno uvrstili v MRLZ ali pa bodo morali igrati na kvalifikacijah tako kot lani. Kvalifikacije so nehvaležna naloga in Sobočani se še dobro spominjajo lanskega srečanja z Industrogradnja, ki so ga nesrečno izgubili zaradi nezrelosti in neizkušenj igralcev, in ta ekipa je v letošnjem tekmovalju MRLZ zasedla celo drugo mesto. Letos so imeli več sreče, saj iz prve zvezne lige ni prišla nobena ekipa v to skupino MRLZ, in so tako uradno že postali, brez kvalifikacij, novi član MRLZ.

Prav je, da se na kratko ozremo še na tekmovalje v republiški ligi, kjer so dokazali veliko premoč, saj so tekmovalje končali brez poraza. Kot je bilo pričakovati, se je pokazalo, da so igralci po svoji kakovosti že prerasli republiško konkurenco in je bil zadnji čas, da se uvrstijo v višji tekmovalni razred, kar jim bo omogočilo nadaljnji razvoj. To kaže tudi posamezni rezultati igralcev, saj so bili trije Sobočani najuspešnejši igralci lige, in sicer Benko z 49:5 že drugič najuspešnejši, Kuzma s 47:7 drugi in Benkovič s 47:7 tretji igralec lige. Če se bodo dobro pripravili na novo sezono in dobro delali med njo, njihov ponovni nastop v MRLZ ne bil smel biti vprašljiv ter bi se morali potegovati za mesto od sredine lestvice navzgor, čeprav je treba vedeti, da bo letos liga izredno izenačena in kakovostna. Z uvrstitvijo v MRLZ so Sobočani dosegli najvažnejši cilj v letošnji sezoni in za zelo dobre rezultate v pionirski ter mladinski konkurenci gredo čestitke vsem igralcem, trenerju Borutu Verenu in celotnemu vodstvu kluba.

Pri vsem tem pa ne gre prezreti odlične uvrstitve mlade ekipe Radgone na tretje mesto, ki je s tem dosegla svoj daleč največji uspeh. Ob pomoči izkušenih igralcev, Žekša ter Vinčeca v začetku sezone, so si mladi nabrali potrebne izkušnje ter v drugem delu sami uspešno igrali. Najboljši v ekipi je bil Žitek, ki je dosegel rezultat 29:13 in je bil šesti igralec lige, preostali pa so imeli naslednje rezultate: Unger M. 28:17, Fridrih 25:12, Žekš 5:13 in Vinčec 7:13. Cilj v novi sezoni bi jim moral biti, da bi ponovili letošnji uspeh ali pa vsaj, da ne bi prišli v položaj, da bi se morali boriti za obstanek, ker je treba vedeti, da nekateri igralci ne bodo več nastopali za ekipo.

Tudi mlada ekipa Beltincev v B republiški ligi je opravičila svoj nastop, saj je osvojeno drugo mesto več, kot so lahko pričakovali. Najboljši v ekipi je bil Gerendaj z rezultatom 14:1 in je bil drugi najuspešnejši igralec lige, Smodiš s 14:8 šesti preostali pa so dosegli naslednje rezultate: Ori 6:3, Tratnjek 3:4, Rihtarič 2:6, Tkalec 3:4, Horvat 3:2, Unger S. 7:4, Lenardič 1:4, Županek 0:1.

KONČNA LESTVICA A LIGE

1. SOBOTA	18	18	0	143:19	36
2. Ilirija	18	13	5	100:62	26
3. RADGONA	18	11	7	94:68	22
4. Kočevje	18	9	9	96:66	18
5. Branik	18	9	9	78:84	18
6. Merkur (—2)	18	9	9	64:98	16
7. Pol. Olimpija	18	7	11	79:83	14
8. Vesna	18	7	11	60:102	14
9. Maribor	18	6	13	72:90	12
10. Piran	18	1	17	24:138	2

KONČNA LESTVICA B LIGE

1. TKI Kemičar	10	10	0	77:13	20
2. BELTINCI	10	7	3	53:37	14
3. Ingrad	10	6	4	59:31	12
4. Petovia	10	5	5	38:52	10
5. Radlje	10	2	8	41:49	4
6. Poljčane	10	0	10	2:88	0

M. U.

Rezultati — moški — mali nogomet: 1. Beltinka, 2. Planika, 3. Toko; strelstvo: 1. Planika, 2. Pletilstvo, 3. Beltinka; ženske — rokomet: 1. Toko, 2. Beltinka, 3. Planika; pikado: 1.

Toko, 2. Planika, 3. Pletilstvo; šah: 1. Beltinka, 2. Toko, 3. Planika. Skupni vrstni red: 1. Planika, 60 točk, 2. Beltinka, 51, 3. Toko, 45, 4. Pletilstvo, 27, in 5. Deloza, 1 točko.

Direktor Toka iz Žižkov Danijel Kolenko predaja pokal zmagovalni ekipi Planike iz Turnišča.

Če vaša septična jama (greznica) ne sprejema, ne absorbira fekalne vode, pokličite pooblaščen podjetje

BALKAN

Balkan zagotavlja brezhibno delovanje greznic. Gradimo 30 odstotkov ceneje z garancijo za opravljeno delo. Postavljamo kanalizacijske mreže vseh dimenzij za družbeni in zasebni sektor. Gradimo nove septične jame s posebnimi materiali. Vse informacije dobite po telefonu 061/226 513, Ulica Milke Ke- rinove 15, LJUBLJANA.

KOMUNALA p.o. — Delovna organizacija za komunalno dejavnost
GORNJA RADGONA, Trnka 7, telefon: (068) 74-048
telex: KOMUNALA RADGONA

Zbor delavcev DO KOMUNALA, p. o., Gornja Radgona je 24. 12. 1986

določil

naslednje najemnine in ceno storitev vzdrževanja pokopališča v Gornji Radgoni za leto 1987, ki velja za tiste stranke, ki imajo obveznost plačila v letu 1987.

— najemnina za družinski grob	za 10 let	8.000.— din
— najemnina za enojni grob	za 10 let	5.000.— din
— najemnina za večji grob od normala	za 10 let	9.000.— din
— sofinanciranje stroškov vzdrževanja pokopališča za grob letno		2.000.— din

sozd
imš

sgp pomurje p.o.
murska sobota

40 let

V skladu z določili letnega plana SGP Pomurje razpisujemo za šolsko leto 1987/88

kadrovske štipendije

za naslednje poklice:	25 štipendij
gradbenec	2 štipendiji
gradbeni tehnik	3 štipendije
gradbeni inženir	1 štipendija
ekonomist	4 štipendije
dipl. inž. gradbeništva	1 štipendija
dipl. ekonomist	1 štipendija
dipl. pravnik	1 štipendija

Prošnje za štipendije pošljite na obrazcu Državne založbe Slovenije 8.40 na naslov: SGP Pomurje, Murska Sobota, Štefana Kovača 10, v 15 dneh po objavi. K prošnji priložite tudi zadnje šolsko spričevalo oziroma potrdilo o opravljenih izpitih.

Vse kandidate bomo obvestili o dodeljenih štipendijah v 30 dneh po poteku objavnega roka.

Delavski svet Delovne organizacije za komunalo in storitve Komgrad Ljutomer objavlja

DRAŽBO

NASLEDNJIH RABLJENIH OSNOVNIH SREDSTEV

— buldožer TG-50	1.200.000.— pokvarjen
— bomag BW-90	50.000.— pokvarjen
— servisno vozilo kombi IMV 2200 D	700.000.— pokvarjen tehnični pregled veljaven do apr. 88

Rabljena OS so na ogled pri skladišču delovne organizacije v Grosmanovi ulici vsak dan od 6. do 14. ure. Dražba bo 7. 7. 1987 ob 9.00. Interesenti morajo uro pred pričetkom dražbe vplačati varščino pri blagajni DO v višini 10 % izklicne cene. Kupec mora plačati tudi prometni davek.

sozd
imš
sgp konstruktor
n. sol. o., maribor
tozd opekarna dolga vas
n. sol. o., lendava

SGP KONSTRUKTOR MARIBOR, n. sol. o.
TOZD OPEKARNA LENDAVA, n. sol. o.
Odbor za delovna razmerja tozda Opekarna

objavlja prosta dela in naloge

ELEKTROTEHNIKA

za nedoločen čas

Pogoji:
— končana srednja elektrotehniška šola, smer jaki tok
— zaželjena praksa
— odslužen vojaški rok

Delo je dvozmensko, poskusno delo traja dva meseca.

Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe v 8 dneh od dneva objave.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po sprejemu sklepov o izbiri.

*Kakor, da je mimo šla
splašena mladost,
sama, tiha in temna
ranjena mladost...
Župančič*

Zamrl je prešeren nasmeh našega ljubega

Dejana

Odšel je nenadoma in mnogo prezgodaj.

Ižakovci

Za njim žaluje družina Štausova

ARCEOMURKA

KMETIJSKA ZADRUGA PANONKA
Murska Sobota, o. sol. o.

TOZD SADJARSTVO IN VINOGRADNIŠTVO

KMETIJSKA ZADRUGA PANONKA TOZD SADJARSTVO
IN VINOGRADNIŠTVO

SPOROČA,
da sprejema prijave za obiranje višenj. To je priložnost dodatnega zaslužka. Plačilo 60.— din za kg nabranih višenj, prevoz z avtobusom z avtobusne postaje. Prijavi- te se osebno v KZ Markišavska 3 ali po telefonu 21 770. Začetek obiranja 8. julija in traja 10 dni. Vse dodatne in- formacije dobite ob prijavi.

Komisija za delovna razmerja Gidos Lendava, tozd Obrtno in- stalacijska dela objavlja prosta dela in naloge

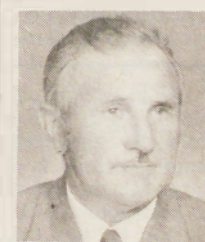
— pomočnika vodje

organizacijske enote Mizarstvo

Pogoji za zasedbo:

- inž. lesarstva in eno leto delovnih izkušenj ali
- lesarski tehnik in dve leti delovnih izkušenj

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo ali se osebno oglasijo v 8 dneh od objave na naslov: GIDOS Lendava, Kadrovska služba, Partizanska 93.

ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je po hudi bole-
zni za vedno zapustil naš dragi mož,
oče in stari oče

Ludvik Podlesek

iz Šalamenec 57

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in ga v tako velikem številu pospremili na njegovo zadnji poti, mu darovali vence in šopke ter izrekli sožalje.

Hvala sorodnikom, sosedom, g. duhovniku za pogrebni obred, godbi in pevcem, gasilcem za organizacijo pogreba in govornici Marti za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Posebno se zahvaljujemo kolektivu internega oddelka bolnišnice v Rakičanu, I. nadstropje, za dolgoletno skrb in nego med njegovo dolgo in težko boleznijo.

Šalamenci, 4. junija 1987

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO TE IMELI RADI

ZAHVALA

Ob tragični smrti drage mame, stare mame in tašče

Emilije Flisar

roj. 18. 7. 1930
iz M. Sobote

se toplo zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom in prijateljem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje ter sočustvovali z nami. Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, go- vornici Mure, tozda Perilo, govorniku KS Park, ter kolektivoma Tovarne mlečnega prahu in kovinskega obrata SGP Pomurje.

Žalujejo: sin Ludvik, hčerka Margit, sin Rudi z Ženo Sonjo ter vnuka Monika in Jer- nej

ZAHVALA

Nenadoma nas je komaj v 24. letu zapustila draga hčer-
ka, sestra, teta in botrica

Verica Trost

iz Apač 6

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, sorodnikom, sosedom, znancem prijateljem in sodelavcem ter vsem, ki ste jo pospremili na njeni mnogo prerani zadnji poti ter darovali vence in cvetje. Posebna zahvala družinam Žagar, Bauman in Trost iz Apač, Anici Trost, Francu Pi- sancu, Bradačevi ter družinam Pučko in Lovrec iz Radgone. Zahvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornici Mariji Perpar za poslo- vilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Z BOLEČINO V SRCU: VSI NJENI

*V najlepšem cvetju mladih let
si morala zapustiti svet.*

*Ob letu
bodo vsa polja
puščave travniki gozdovi
in hribi in morja
tega sveta
rodili
drobne
bele
jokajoče cvetice.
Pavček*

Dejanu

V SLOVO

M. Sobota, Ižakovci

DRUŽINI CIPOT IN GREGOREC-RAJH

*Kako je hiša strašno prazna,
odkar v njej očeta ni,
ta izba prej tako prijazna,
sedaj tuja se nam zdi.*

ZAHVALA

9. junija 1987 nas je po krajši bolezni, v 78. letu starosti
za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in tast

Ludvik Cvetko

iz Moravskih Toplic

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste dragega pokojnika pospremili na njegovi zad-
nji poti, darovali vence in cvetje ali v dobrodelne namene, nam pa pisno ali ustno
izrekli sožalje.

Prisrčna hvala g. duhovniku, pevcem, govorniku, kolektivu ŽVZ Murska Sobota ter
medicinskemu osebju kirurškega in pljučnega oddelka Splošne bolnišnice M. Sobo-
ta.

Žalujejo: Žena Gizela ter sinova Geza in Ludvik z družino

znak ki vam daje
GARANCIJO
kvalitete
* * * * *

IZOLACIJSKI SERVIS
& CO
PTUJ

SLAVKO FURMAN — PTUJ
pri kolektivni postaji HAJDINA

generala popravila vseh
vrstnih strojev in
hidrauličnih

ZA OBRNOVO OHIŠJA DAJEMO
TRILETNO
GARANCIJO
vaša cenjena
naročila lahko oddate
nonstop po telefonu
št. 062/771-637

za storitve v vašem domu
ne zaračunavamo KILOMETRINE

URADNE OBJAVE

Leto XXIII

Murska Sobota, dne 2. julija 1987

Št.: 17

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUP-
ŠČIN: GORNJA RAD-
GONA, LENDAVA,
LJUTOMER IN MUR-
SKA SOBOTA

Odgovorni urednik:
Martin Vinčec

150. Ugotovitve in stališča o razvojnem in raziskovalnem delu v občini Murska Sobota
151. Odlok o lokacijskem načrtu za novo črpališče v k. o. Krog in potek napajalnega voda do obstoječega vodovodnega črpališča »Črnske meje«
152. Odlok o sprejetju ureditvenega načrta za namakanje kmetijskih površin na območju »Beltinci—Nemščak«.
153. Sklep o povišanju stanarin in najemnin v občini Gornja Radgona
154. Sklep o vrednosti točke za izračun nadomestila za uporabo stavb-

- nega zemljišča na območju občine Murska Sobota
155. Sklep o javni razgrnitvi ureditvenega načrta za melioracijsko območje Spodnji Ivanjci—Spodnja Ščavnica
156. Sklep o javni razgrnitvi lokacijskega načrta »Negova—Čistilna naprava«
157. Sklep o javni razgrnitvi ureditvenega načrta za melioracijsko območje Dragotinci—Kocjan
158. Odlok o potrditvi zaključnega računa davkov in prispevkov občanov občine Murska Sobota za leto 1986

150

Na podlagi 165. člena Statuta občine Murska Sobota (Uradne objave št. 12/80, 31/81, 11/84 in 4/86) je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Druženopolitičnega zbora, dne 28. maja 1987 sprejela

UGOTOVITVE IN STALIŠČA O RAZVOJNEM IN RAZISKOVALNEM DELU V OBČINI MURSKA SOBOTA

Zbori občinske skupščine so na seji dne 28. maja 1987 obravnavali Poročilo o razvojnem in raziskovalnem delu v občini M. Sobota, ki ga je pripravila občinska raziskovalna skupnost. Na osnovi poročila, ter ugotovitev občinske raziskovalne skupnosti, izvršnega sveta občinske skupščine, predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov, ter razprave v zborih, so zbori občinske skupščine sprejeli naslednje ugotovitve:

1. Zbori občinske skupščine ocenjujejo, da je združeno delo v občini dosedaj mnogo premalo pozornosti namenilo načrtnemu razvoju in raziskavam, kar se odraža tako v pomanjkanju novih proizvodnih programov kot tudi v nezadostnem izboljšanju kvalitete obstoječih proizvodnih programov.

2. V občini so le redke delovne organizacije, kjer imajo organizirane razvojno — raziskovalne službe. V večini primerov opravljajo razvojno delo v delovni organizaciji strokovni delavci oz. timi poleg svojih vsakdanjih delovnih nalog. Mnogo je tudi manjših TOZD-ov, ki sploh nimajo strokovnih kadrov, ki bi skrbeli za razvoj TOZD-a in ti TOZD-i ne vedo, kaj bodo proizvajali jutri. Delavci niso dovolj motivirani za intenzivno delo, saj se zatika tako pri višini kot pravočasnosti izplačila ustreznih nagrad.

3. Na drugi strani imamo v občini razvite razvojne-raziskovalne enote, ki bi se po svoji raziskovalni opremljenosti in kadrih lahko registrirale v okviru Raziskovalne skupnosti Slovenije in zlasti za raziskave s področja kmetijstva črpale denar, ki se za te namene zbira v okviru Raziskovalne skupnosti Slovenije.

4. Kljub vsemu navedenemu pa smo v občini dosegli pomembne razvojne rezultate zlasti v naslednjih OZD: Tovarna mlečnega prahu, Mura, Agromerur, KZ. Panonka, ŽVZ in Pomurskem tisku.

5. Tudi s stanjem na področju inovacij v naši občini nikakor ne moremo biti zadovoljni. Iz podatkov je razvidno, da je število evidentiranih predlogov majhno, saj v letu 1986 beležimo samo 23 inovacijskih predlogov. V DO ne vodijo evidence o gospodarski koristi od inovacij, nadomestila inovatorjem so majhna ali jih v večini primerov sploh ni.

6. V vseh sredinah je premalo prizadevanj, da bi odpravili subjektivne vzroke, ki preprečujejo razvoj množične inventivne dejavnosti (premajhna aktivnost vodilnih in vodstvenih kadrov, nevoščljivost, uravnilovka, premajhna strokovna in administrativna pomoč inovatorjem itd.). Raziskovalnemu delu se v OZD daje premalo poudarka, posledice pa se čutijo v prepočasnem prestrukturiranju proizvodnje, saj novih programov nimamo. Ob takšnem stanju na področju razvojnega in raziskovalnega dela živimo v preveliki meri v pričakovanju prenosa programov od drugih, kar pa je sicer lahko pomoč pri nadaljnjem razvoju, nikakor pa ne praksa.

7. Zbori občinske skupščine ugotavljajo, da se v Pomurju sprejeti Družbeni dogovor o razvojno-raziskovalni in množični inventivni dejavnosti ne izvaja. Tudi OZD iz naše občine, ki so podpisnice tega Dogovora, ne izvajajo naslednjih najpomembnejših obveznosti iz Dogovora:

— Poslovodni organi v združenem delu so dolžni dvakrat letno (ob obravnavanju polletnih rezultatov gospodarjenja in obravnavi zaključnega računa) poročati delavskemu svetu in zboru delavcev o doseženih rezultatih na področju razvojno-raziskovalne in množične inventivne dejavnosti v OZD.

— Enkrat letno v vsaki OZD organizirajo inovacijski dan, ki je posvečen povečanju ustvarjalnosti.

— Zaključni računi OZD morajo vsebovati podatke o prihrankih od inovacij.

8. Občinski svet zveze sindikatov je skupaj z Občinsko raziskovalno skupnostjo M. Sobota in Medobčinsko gosodarsko zbornico za Pomurje v preteklem letu v okviru akcije »Predlagaj boljšo rešitev!« izvedel vrsto aktivnosti in ustvaril pogoje za razmah inventivne dejavnosti v združenem delu (oblikovanje enotnih vzorčnih aktov s področja inventivne dejavnosti, imenovanje komisij za inovacije, izdelave propagandnega gradiva, posveti z najodgovornejšimi delavci, predsedniki komisij za inventivno dejavnost, predstavniki razvojnih služb, predsedniki sindikata itd.), vendar akcija še ni obrodila vidnejših rezultatov.

9. V občini ugotavljamo, da se pri kadrovanju za določene odgovorne funkcije premalo upošteva odnos in aktivnost kandidatov na področju razvojne, raziskovalne in inventivne dejavnosti.

10. Večina OZD v občini si premalo prizadeva, da bi s pomočjo sredstev Občinske raziskovalne skupnosti in zlasti sredstev, ki se zbirajo v posebnih raziskovalnih skupnostih v okviru republiške raziskovalne skupnosti, realizirale določene razvojne programe.

Na osnovi poročila in ugotovitev Občinske raziskovalne skupnosti, ugotovitev in stališč IS, predsedstva Občinskega sveta zveze sindikatov, ter predlogov in mnenj iz razprave, so zbori občinske skupščine sprejeli naslednja stališča:

1. Zbori občinske skupščine predlagajo, da OZD v občini sistematično organizirajo razvojno-raziskovalno in inventivno dejavnost in te aktivnosti vnesejo v svoje planske dokumente.

2. V delovnih organizacijah, kjer imajo organizirane razvojne (raziskovalne) službe, je potrebno podrobno oceniti delovanje teh služb in rezultate, ki so jih dosegle. Zlasti si je potrebno prizadevati, da bodo na področju razvoja zaposleni najboljši kadri. Odpraviti je potrebno miselnost, da je razvojna služba »režija« ter si prizadevati, da bo le-ta postala najplemenitejša oblika proizvodnega dela.

3. Za realizacijo pomembnejših razvojnih projektov je potrebno v OZD oblikovati razvojne in raziskovalne teame, sestavljene iz najbolj ustvarjalnih strokovnjakov, in takšne strokovnjake je potrebno za rezultate dela tudi ustrezno nagraditi.

4. Delovne organizacije, ki nimajo organizirane razvojne službe, si morajo prizadevati, da jo ustanovijo, oziroma najdejo kakšno drugo obliko razvojnih prizadevanj.

5. S sredstvi Občinske raziskovalne skupnosti bi morali sofinancirati predvsem raziskovalne naloge, ki so skupnega pomena za razvoj občine, zlasti v cilju večjega izkoriščanja naravnih danosti. V Pomurju je potrebno posvetiti večjo pozornost raziskovalnemu delu na alternativnih energetskih virih (termalna voda, bioplin, biomasa). Na tem področju lahko delamo nekatere raziskave sami, ali pa se povezujemo z ustreznimi institucijami, ki imajo za to strokovno usposobljene kadre.

6. Razvojno in raziskovalno delo v okviru Občinske raziskovalne skupnosti naj bo usmerjeno tako, da bo podrejeno doseganju razvojnih ciljev, ki smo jih sprejeli s planskimi dokumenti in opredelili v resolucijskih ciljih. Občinska raziskovalna skupnost naj pregleda že izdelane raziskovalne naloge in ugotovi njihovo uporabnost, ter poroča izvršnemu svetu Skupščine občine M. Sobota.

7. OZD si morajo prizadevati v okviru Občinske raziskovalne skupnosti, zlasti pa v okviru posebnih raziskovalnih skupnosti pri republiški raziskovalni skupnosti za pridobivanje sredstev za realizacijo svojih razvojnih programov.

8. OZD si morajo prizadevati, da si bodo z ustreznimi stipendijsko in kadrovske politiko, ter primernim materialnim ovrednotenjem znana zagotovile strokovno usposobljene kadre. Minimalni znesek na-

graue za podan smiselni predlog se naj poveča na 10.000.— din in se sproti usklajuje.

Nagrajevanje iz naslova inovacij naj bo spodbuda za širši krog zaposlenih.

9. V dislociranih TOZD-ih je potrebno oceniti, kakšno korist imajo od razvojne službe na nivoju DO in v primeru nezadovoljive ocene pripraviti konkretne predloge za izboljšanje stanja.

10. Razvojnemu in raziskovalnemu delu je potrebno nameniti več pozornosti tako v osnovnih kot v srednjih šolah in tudi preko ponovnega oživljanja organizacij ljudske tehnike.

11. V vseh delovnih sredinah je potrebno ustvariti klimo za razvoj množične inventivne dejavnosti in si prizadevati za odpravo subjektivnih vzrokov, ki preprečujejo razvoj inventivne dejavnosti.

12. Vsi podpisniki Druženega dogovora o razvojno-raziskovalni in množični inventivni dejavnosti iz naše občine so dolžni izvajati naloge in obveznosti iz tega Dogovora in najmanj enkrat letno podati o tem pisмено poročilo.

Številka: 30-3/87-5)

V M. Soboti, dne 28. maja 1987

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota

Andrej GERENČER, l. r.

151

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 167. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 12/80 in 36/81), je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti, dne 25. 6. 1987, sprejela

ODLOK

o lokacijskem načrtu za novo črpališče v k. o. Krog in potek napajalnega voda do obstoječega vodovodnega črpališča »Črnske meje«

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem odlokom se sprejme ureditveni načrt za novo črpališče pitne vode v k. o. Krog in potek napajalnega voda v že obstoječega črpališča v Črnskih mejah, ki ga je pod številko 12/86-LN/S v aprilu 1987 izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti.

2. člen

Lokacijski načrt iz prejšnjega člena odloka vsebuje:

a) tekstualni del:

- izjava notranje kontrole
- izjava o upoštevanju predpisov iz varstva pred požarom in varstva pred prekomernim hrupom,
- pogoji pristojnih organov in organizacij,
- seznam tangiranih parcel,
- obrazložitev načrtovanih ureditev,
- ocena stroškov za izvedbo načrta,
- soglasja pristojnih organov in organizacij,
- odlok o lokacijskem načrtu;

b) grafični del:

- izrez iz prostorskega plana občine Murska Sobota M 1:5000
- situacija vodnjaka Krog obst. stanje M 1:1000
- predvidena situacija črpališča Krog M 1:500
- tloris in prerez vodnjaka Krog M 1:100
- trasa cevododa Krog—Črnske meje (katastrska) M 1:2880
- prikaz infrastrukture in širšega območja cevododa M 1:5000
- izrez iz dolgoročnega plana občine M. Sobota — naravni viri M 1:25000
- predvidena ureditev območja za črpališče Črnske meje M 1:2880.

II. MEJA OBMOČJA NOVEGA ČRPALIŠČA V KROGU IN POTEK TRASE CEVOVODA KROG—ČRNSKE MEJE

3. člen

Meja območja za postavitev novih vodovodnih črpališč v k. o. Krog je podana s sledečimi koordinatami:

točka	Y	X
1	5 586 134	5 163 961
2	5 586 101	5 163 993
3	5 586 013	5 163 998
4	5 585 973	5 163 959
5	5 585 976	5 163 866
6	5 586 008	5 163 834
7	5 586 092	5 163 834

4. člen

V prvi fazi znaša črpalna količina 70 l/sek, možna pa je razširitev do 240 l/sek z lokacijo novih vodnjakov.

5. člen

Neposredna okolica vodnjaka, ki je podana s koordinatami, mora biti ograjena, z zemljiščem pa razpolaga upravljalec oskrbne naprave z vodo.

6. člen

Cevovod črpališča Krog — črpališče Črnske meje
Predvidene so plastične PVC-cevi, dimenzije Ø 500 mm, za tlak 10 bara.

Dolžina cevovoda znaša približno 5400 m.

Potek trase:

- začetek trase je pri črpališču Krog — južno od omenjenega naselja,
- zahodni rob dovozne ceste za brod,
- poljska pot, ki seka gozdne površine,
- pravokotno prečka visokovodni obrambni nasip reke Mure,
- jugozahodna in severozahodna meja predvidene širitve gramoznice,
- vse do lokalne ceste št. L — 5607 (Krog — magistralna cesta M 10/1),
- poteka na meji katastrskih občin k. o. Satahovci in k. o. Krog,
- pri km 3.0 + 50.0 je predviden priključek na naselje Krog,
- dvakratno prečkanje prostozačnega daljnovoda 110 KL,
- odmik od lokalne ceste znaša minimalno 5,0 m od bankine ceste (potek trase je na jugovzhodni strani in je vzporeden z osjo ceste),
- pred pokopališčem pravokotno prečka lokalno cesto,
- približa se magistralni cesti M 10/1,
- oddaljenost od roba magistralne ceste znaša minimalno 15,00 m,
- pred mostom — potokom Dobel pravokotno prečka cesto (vrtanje),
- pri dovozni cesti za črpališče Črnske meje (na njeni južni strani) poteka z odmikom 2,00 m od roba ceste do črpališča.

7. člen

Varstveni pasovi za črpališče Krog in revizija varstvenih pasov za črpališče Črnske meje bodo urejeni s posebnim odlokom.

KONČNE DOLOČBE

8. člen

Lokacijski načrt je stalno na vpogled občanom in organizacijam pri občinskem upravnem organu, pristojnem za urejanje prostora ter na Zavodu za ekonomiko in urbanizem v M. Soboti.

9. člen

Nadzorstvo nad izvajanjem tega odloka vrši Uprava za inšpekcijske službe občin Pomurja, enota v M. Soboti.

10. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 351-9/87-4

M. Sobota, dne 25. 6. 1987

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota

Andrej GERENČER, l. r.

152

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 167. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 12/80 in 36/81) je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti, dne 25. junija 1987 sprejela

ODLOK

o sprejetju ureditvenega načrta za namakanje kmetijskih površin na območju »Beltinci—Nemščak«

1. člen

S tem odlokom se sprejme ureditveni načrt za namakanje kmetijskih površin na območju »Beltinci—Nemščak«, ki ga je pod številko 2/85—UN/S z dne 19/5-1987 izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v M. Soboti.

2. člen

Ureditveni načrt iz prejšnjega člena odloka vsebuje:

1. Grafične podloge:

- a) izrez iz prostorskih sestavin srednjeročnega Družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1986—1990 (namen prostora) v M 1 : 25000
- b) izrez iz prostorskih sestavin srednjeročnega Družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—1990 (naravni viri) v M 1 : 25000
- c) prikaz območja obdelave obstoječega stanja infrastrukture s kategorizacijo zemljišč v M 1 : 5000
- d) ureditvene situacije v M 1 : 5000

2. Tekstualni del:

- a) obrazložitev programskih zasnov
- b) soglasja pristojnih organov in organizacij.

3. člen

Območje obdelave je razvidno iz grafične podloge, navedene v 2. členu tega odloka in zajema dva kompleksa kmetijskih površin, ki le-

žita severno in severovzhodno od prašičerejske farne v Nemščaku (100,98 ha) ter južno in jugozahodno od naselja Beltinci (79,92 ha) na zemljiščih parc. št. 1, 2/1, 690—698, 699/1, 699/2, 700—717, 718/1, 718/2, 718/3, 719—727, 728/1, 728/2, 729—756, 757/1, 757/2, 758—796, 797/1, 797/2, 798—801, 802/1, 802/2, 803—805 ter delu zemljišča parc. št. 247/1 in 247/2, k.o. Izakovci ter na zemljiščih parc. št. 1890—1899, 1900/1, 1900/2, 1901—1910, 2012—2015, 3949 in 1930/1 k. o. Beltinci.

4. člen

Namakalni sistem, za katerega se sprejema ta ureditveni načrt, se sestoji iz vodnega zajetja na severnem delu izkoriščene gramoznice, transportnega cevovoda, ki poteka po vzhodnem delu kompleksa prašičerejske farne v Nemščaku do prvega kompleksa in v nadaljevanju preko prvega do drugega kompleksa ter iz internega razvodnega omrežja s premakljivo oz. prevozno in samoprevozno namakalno opremo.

5. člen

Črpanje vode za potrebe namakanja se vrši s pomočjo črpalnih agregatov, ki morajo biti na vodotesni podlagi, da se prepreči onesnaženje podtalnice z gorivi in mazivi.

6. člen

Transportni (primarni) cevovod je sistem PEHD s tlakom 10 barov, ki dovaja vodo iz črpalnice do interne razvodne mreže. Padec tlaka zaradi linijskih izgub ne sme biti večji od 20 % osnovnega tlaka.

7. člen

Interna razvodna mreža je vkopan sistem cevovodov PEHD s tlakom 10 barov na globini 90 cm, merjeno od temena cevi. Opremljena je z namakalnimi hidranti na vsakih 75 m dolžine ter z deževalnimi stroji.

Hidrantno vozlišče je vgrajeno v cevni jašek od Ø 80 cm.

8. člen

Za namakanje kmetijskih površin se lahko uporablja voda iz izkoriščene gramoznice jugovzhodno od prašičerejske farne v Nemščaku, pod naslednjimi pogoji:

- maksimalni odvzem vode ne sme presegati 150 l/sek, oziroma se mora ustrezno zmanjšati, če bi bila zaradi odvzema vode ogrožena potrebna izdatnost zajetij pitne vode za naselja Nemščak, Beltinci, Bratonci, Gančani, Izakovci, Dokležovje ali drugih,

- pred vsakoletnim namakanjem se mora opraviti analiza vode za namakanje na koristne in škodljive snovi, mikrobiološka analiza ter analiza zemlje na elemente, ki so prisotni v namakalni vodi,

- najmanj 1 × mesečno se mora med namakanjem opraviti analiza lizimetrovskih vod in analiza zemlje na elemente, ki so prisotni v namakalni vodi,

- najmanj 1 × mesečno se mora opraviti analiza kvalitete vode v vodnjaku v Nemščaku,

- o namakanju se mora voditi evidenca o vseh analizah in spremljajočih podatkih, ki so pomembni za presojo učinkovitosti namakanja in o eventualnih vplivih na okolje (čas namakanje, količine porabljene vode, vrsta poljščine, obseg namakalnih površin, klimatske podatke: temperature zraka, vlažnost zraka, veter, količine padavin, temperatura tel itd.).

Analize vod in zemlje, navedene v 2., 3. in 4. alineji tega člena opravlja Zavod za zdravstveno varstvo Maribor ali druge za tovrstne raziskave registrirane organizacije oz. institucije.

Poročila o opravljenih analizah se posredujejo Upravi za inšpekcijske službe občin Pomurja, Enoti v M. Soboti.

9. člen

Nadzorstvo nad izvajanjem tega odloka vrši Uprava za inšpekcijske službe občin Pomurja, Enota v M. Soboti, ki primerno ukrepa v okviru svojih pooblastil, nadaljnje funkcioniranje namakalnega sistema pa prepove zlasti v naslednjih primerih:

- če bi bila kljub zmanjšanemu odvzemu ogrožena potrebna izdatnost vodnjakov iz prejšnjega člena odloka,

- če bi bil vzorci vode za namakanje ali vode v vodnjaku farne Nemščak dvakrat zapored neustrezni,

- če bi zaradi namakanja po preiskavah vode v lizimetrih ali drugih podatkih bila ogrožena higienska neoporečnost podtalnice.

10. člen

Namakanje kmetijskih zemljišč po tem odloku je začasnega značaja za dobo dveh let in se šteje od dneva izdaje uporabnega dovoljenja za začasno namakanje.

V tem času mora investitor zbrati vse rezultate o opravljenih analizah kvalitete vode ter o vplivih črpanja vode na podtalnico in zajetja pitne vode, izdelan elaborat pa mora predložiti v obravnavo Izvršnemu svetu SO M. Soboti.

V kolikor Izvršni svet SO M. Soboti v sodelovanju z ustreznimi organi in službami ugotovi, da so predložene analize vode ter rezultati vplivov na podtalnico in zajetja pitne vode ustrezni, oziroma v mejah dovoljenega, izda pristojni upravni organ uporabno dovoljenje. V nasprotnem primeru se od namakanje kmetijskih površin odstopi.

11. člen

Ureditveni načrt je stalno na vpogled občanom in organizacijam pri občinskem upravnem organu, pristojnem za urejanje prostora ter na Zavodu za ekonomiko in urbanizem v M. Soboti.

12. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 351—2142/84—4

M. Soboti, dne 25. 6. 1987

153

Sklep o povišanju stanarin in najemnin v občini Gornja Radgona

Na osnovi 22. in 23. sklepa skupnega zasedanja skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Gor. Radgona z dne 29/1-1987 objavlja Odbor za gospodarjenje z družbenimi stanovanji in stanovanjskimi hišami v družbeni lasti naslednje povišanje stanarin in najemnin:

1. Stanarine družbenih stanovanj občine Gor. Radgona, se s 1/7-1987 povišajo za 50 %.

2. Najemnine se v občini Gor. Radgona s 1/7-1987 povišajo za 70 %.

Gor. Radgona, 12/6-1987

PREDSEDNIK ODBORA

Alojz MAJCEN

154

Na podlagi 14. člena Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča na območju občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 8/84 ter 13/87) je Izvršni svet na seji dne 2. 6. 1987, sprejel

SKLEP

o vrednosti točke za izračun nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča na območju občine Murska Sobota

1.

Vrednost točke za izračun nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča v letu 1987 znaša 0,025 din.

2.

Ta sklep začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 465-4/87-4

M. Soboti, dne 2. 6. 1987

Predsednik

Izvršnega sveta SO M. Soboti

Janez ŠTOTL, l. r.

155

Na podlagi 37. člena zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. l. SRS, št. 18/84, 37/85 in 26/86) in 270. člena statuta občine Gornja Radgona (Ur. objave, št. 41/81, 7/86 in 2/87) je Izvršni svet skupščine občine Gornja Radgona na seji dne 18. 6. 1987 sprejel

SKLEP

O JAVNI RAZGRNITVI UREDITVENEGA NAČRTA ZA MELIORACIJSKO OBMOČJE SPODNJI IVANJCI—SPODNJA ŠČAVNICA

I.

Javno se razgrne osnutek ureditvenega načrta za melioracijsko območje Spodnji Ivanjci—Spodnja Ščavnica, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem, v Murski Soboti.

II.

Osnutek ureditvenega območja zajema zemljišča Ščavniške doline med lokalno cesto Gornja Radgona—Spodnji Ivanjci in magistralno cesto Gornja Radgona—Maribor.

III.

Izvršni svet ugotavlja, da je predloženi osnutek skladen s prostorskimi sestavinami srednjeročnega družbenega plana občine Gornja Radgona za obdobje 1986—1990.

IV.

Osnutek ureditvenega načrta bo razgrnjen v prostorih krajevne skupnosti Spodnji Ivanjci, Krajevne skupnosti Spodnja Ščavnica, Krajevne skupnosti Negova in v prostorih Skupščine občine Gornja Radgona.

Osnutek bo razgrnjen 30 dni od dneva objave v Uradnih objavah občin Pomurja.

V času razgrnitve lahko dajo občani, delovne organizacije in druge organizacije pripombe in predloge oddelku za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve občine Gornja Radgona, Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti ali jih vpišejo v knjigo pripomb na mestu razgrnitve.

V času razgrnitve osnutka bo javna obravnava, o dnevu in kraju bodo občani in delovni ljudje v samoupravnih organizacijah in skupnostih posebej obveščeni.

Številka: 350-8/87
Datum: 17. 6. 1987

PREDSEDNIK
izvršnega sveta SO G. Radgona
Janko SLAVIČ, dipl. ing. agr.

156

Na podlagi 37. člena zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. l. SRS, št. 18/85 in 29/86 in 2/87) in 270. člena statuta občine Gornja Radgona (Ur. objave, št. 41/81 in 7/86) je izvršni svet skupščine občine Gornja Radgona na seji dne 4. 6. 1987 sprejel

SKLEP **O JAVNI RAZGRNITVI LOKACIJSKEGA NAČRTA »NEGOVA** **ČISTILNA NAPRAVA«**

I.

Javno se razgrne osnutek lokacijskega načrta »Negova čistilna naprava«, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem, v Murski Soboti.

II.

Lokacijski načrt zajema odvod fekalnih in meteornih vod iz naselja Negova od čistilne naprave in odvod prečiščenih voda od čistilne naprave do potoka Krčevina.

III.

Izvršni svet ugotavlja, da je predloženi osnutek skladen s prostorskimi sestavinami srednjeročnega družbenega plana občine Gornja Radgona za obdobje 1986—1990.

IV.

Osnutek lokacijskega načrta bo razgrnjen v prostorih krajevnih skupnosti Negova in prostorih skupščine občine Gornja Radgona. Osnutek bo razgrnjen 30 dni od dneva objave v Uradnih objavah občin Pomurja.

V času javne razgrnitve lahko dajo občani, delovne in druge organizacije pripombe in predloge oddelku za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve občine Gornja Radgona, Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti ali jih vpišejo v knjigo pripomb na mestu razgrnitve.

V času razgrnitve osnutka bo javna obravnava, o dnevu in kraju bodo občani in delovni ljudje v samoupravnih organizacijah in skupnostih posebej obveščeni.

Številka: 350-2/87
Datum: 4. 6. 1987

PREDSEDNIK
izvršnega sveta SO G. Radgona
Janko SLAVIČ, dipl. ing. agr.

157

Na podlagi 37. člena zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. l. SRS, št. 18/84, 37/85 in 26/86) in 270. člena statuta občine Gornja Radgona (Ur. objave, št. 41/81, 7/86 in 2/87) je izvršni svet skupščine občine Gornja Radgona na svoji seji dne 18. 6. 1987 sprejel

SKLEP **O JAVNI RAZGRNITVI UREDITVENEGA NAČRTA ZA MELI-** **RACIJSKO OBMOČJE DRAGOTINCI—KOCJAN**

I.

Javno se razgrne osnutek ureditvenega načrta melioracijskega območja Dragotinci—Kocjan, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti.

II.

Osnutek ureditvenega načrta zajema zemljišča ležeča ob Dragotinskem potoku med naselji Sp. Kocjan, Okoslavci in Dragotinci.

III.

Izvršni svet ugotavlja, da je predloženi osnutek skladen s prostorskimi vidiki družbenega plana občine za obdobje 1986—1990.

IV.

Osnutek ureditvenega načrta bo razgrnjen v prostorih KS Videm ob Ščavnici in prostorih skupščine občine Gornja Radgona.

Osnutek bo razgrnjen 30 dni od dneva objave v Uradnih objavah občin Pomurja.

V času razgrnitve lahko dajo občani, delovne in druge organizacije pripombe in predloge oddelku za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve občine Gornja Radgona, Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti ali jih vpišejo v knjigo pripomb na mestu razgrnitve.

V času razgrnitve bo javna obravnava, o dnevu in kraju bodo občani in delovni ljudje v samoupravnih organizacijah in skupnostih posebej obveščeni.

Številka: 350—9/87
Datum: 18. 6. 1987

PREDSEDNIK
izvršnega sveta SO G. Radgona
Janko SLAVIČ, dipl. ing. agr.

158

Na podlagi določil 2. odstavka 261. člena zakona o davkih občanov (Uradni list SRS, št. 32/85) in 167. člena Statuta občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 12/80) je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti dne 25. junija 1987 sprejela

ODLOK **O POTRĐITVI ZAKLJUČNEGA RAČUNA DAVKOV IN PRI-** **SPEVKOV OBČANOV OBČINE MURSKA SOBOTA ZA LETO** **1986**

1. člen

Potrdi se zaključni račun davkov in prispevkov občanov občine Murska Sobota za leto 1986.

2. člen

Zaključni račun davkov in prispevkov občanov za leto 1986 izkazuje:

1. obremenitve zavezancev	2.907.412.976,25 din
2. razbremenitve zavezancev	2.707.110.432,25 din
3. znesek dolgov zavezancev	256.981.190.— din
4. znesek preplačil zavezancev	56.678.646.— din
5. računski saldo kot dolg zavezancev	200.302.544.— din

3. člen

Zaključni račun obsega bilanco saldov računov glavne knjige na obr. ZR—1, pregled skupno doseženega prometa davkov in prispevkov na obr. ZR—2, pregled dolgov in preplačil zavezancev na davkih in prispevkih na obr. ZR—3 ter brutobilanco o stanju vknjiženih davkov in prispevkov na račun glavne knjige na obrazcu KD—6, ki so sestavni del tega odluka.

4. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah.

Številka: 400—4/87—9
Datum: 25. 6. 1987

Predsednik
Skupščine občine Murska Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

VESTNIK

DELEGATSKI

Delegatsko glasilo
občine Murska Sobota

Številka 5

Leto VII

2. julija 1987

VSEBINA 5. ŠTEVILKE DELEGATSKEGA VESTNIKA

- predsedniki zborov Skupščine občine Murska Sobota sklicujejo seje zborov za dne 16. julij 1987
- ocena gospodarskih gibanj, skupne in splošne porabe v prvem polletju 1987 ter uresničevanje resolucije občine M. Sobota v letu 1987

Predsedniki zborov Skupščine občine Murska Sobota SKLICUJEJO

14. SEJO ZBORA ZDRUŽENEGA DELA
14. SEJO ZBORA KRAJEVNIH SKUPNOSTI
14. SEJO DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA

Seje bodo
v ČETRTEK, DNE 16. JULIJA 1987, OB 8. URI
v veliki sejni dvorani Skupščine občine Murska Sobota

Predsedniki zborov predlagajo naslednji

dnevni red:

1. izvolitev in poročila verifikacijskih komisij;
2. potrditev zapisa skupnega zasedanja zborov občinske skupščine, z dne 25. junija 1987;
3. poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986—1990;
4. ocena gospodarskih gibanj, skupne in splošne porabe v prvem polletju 1987 ter uresničevanje resolucije občine M. Sobota v letu 1987;
5. delegatska vprašanja in odgovori na vprašanja;
6. predlogi, sklepi, mnenja in obvestila;

Gradivo za obravnavo 3. točke dnevnega reda ter majska analiza je objavljeno v 16. št. POROČEVALCA Skupščine SR Slovenije, dne 19. 6. 1987. Dokumentacijska podlaga k majski analizi je objavljena v Prilogi I POROČEVALCA Skupščine SR Slovenije, dne 19. 6. 1987.

Ugotovitve in stališča izvršnega sveta občinske skupščine k republiškemu gradivu bodo posredovana vodjem delegacij in vodjem konferenc delegacij, ter delegatom Družbenopolitičnega zbora.

Gradivo za obravnavo 4. točke dnevnega reda je objavljeno v današnji številki Delegatskega vestnika.

Zapis za 2. točko dnevnega reda bo posredovan vodjem delegacij in vodjem konferenc delegacij, ter delegatom Družbenopolitičnega zbora.

Informacija k 5. točki bo podana na seji.

Ocena gospodarskih gibanj, skupne in splošne porabe v prvem polletju 1987 ter uresničevanje resolucije Občine Murska Sobota v letu 1987

UVOD

Predloženo gradivo prikazuje pričakovana gospodarska gibanja v I. polletju 1987 ter prikazuje dosežena gibanja skupne in splošne porabe v prvih petih mesecih letos. Hkrati podaja oceno uresničevanja posameznih nalog iz resolucije občine za leto 1987.

Ocena je izdelana na podlagi podatkov iz ankete, izvedene v OZD gospodarstva, dejanskih podatkov samoupravnih interesnih skupnosti družbene dejavnosti in materialne proizvodnje ter podatkov sekretariata za občno upravo občine Murska Sobota. Pri pripravi gradiva smo se posluževali tudi podatkov Zavoda SR Slovenije za statistiko in Narodne banke Slovenije. Glede na dokaj visoko rast gospodarskih gibanj v I. trimesečju 1987, so OZD na I. polletje ocenile sorazmerno nizke rasti finančnih kazalcev.

Ker gre za oceno, dopuščamo možnost, da bo prišlo pri podatkih periodičnega obračuna za I. polletje do določenih odstopanj od predložene ocene.

1. OCENA GOSPODARSKIH GIBANJ

Na osnovi predvidevanj organizacij združenega dela ocenjujemo, da bo v gospodarstvu občine v I. polletju letos porasel celotni prihodek za 105 %, porabljen sredstva 103 %, amortizacija 113 %, dohodek 106 % in čisti dohodek za 85 % v primerjavi z enakim obdobjem lani.

Vrednostno bodo predvidoma doseženi naslednji poslovni rezultati:

— 000 din
— v tek. cenah

	REALIZA- CIJA I—VI 86	OCENA INDEKS I VI 87	
Celotni prihodek	90.706.932	185.949.211	205
Porabljen sredstva	71.757.465	145.667.654	203
Amortizacija	2.600.854	5.539.819	213
Dohodek	19.341.126	39.842.720	206
Čisti dohodek	14.101.886	25.088.489	185
Sredstva za BOD	10.333.285	21.389.900	207
Poslovni sklad	2.813.197	4.866.831	173
Izplačana sredstva za investicije	1.958.135	4.807.766	245
Izgube	1.125.096		

V prvem polletju 1987 bodo v gospodarstvu občine finančni rezultati predvidoma na nižjem nivoju kot v preteklih obdobjih, saj so OZD v letošnjem letu upoštevale določila zakona o celotnem prihodu in dohodku, kar je povzročilo določene spremembe.

Na relativno nizko rast dohodka vplivajo visoke rasti materialnih stroškov, obresti, revalorizirana amortizacija itd. Nižje rasti dohodka od povprečnih v občini pričakujemo v DO Gozdno in lesno gospodarstvo, kjer bo porasel dohodek za 90 %, Tovarni mlečnega prahu 12 %, DO za PTT promet 87 %, Intesu TOZD Mlinopek 72 %, Rašici TOZD Beltinka 85 %, Projektivnem biroju 73 %, SGP Pomurje 93 %, Veletrgovini Potrošnik 96 % in v DO Mura, kjer bo dohodek glede na lansko prvo polletje višji za 97 %.

OZD ocenjujejo, da bodo v 1. polletju letos pri razporejanju dohodka in čistega dohodka ohranile delež sredstev za osebne dohodke na nivoju lanskega polletja, medtem ko se bo delež sredstev za širitev materialne osnove dela zmanjšal za 14,5 % lani na okoli 12 % letos.

Po prvih ocenah bosta dve organizaciji združenega dela 1. polletje 1987 zaključili z izgubo. V TOZD Elektro pričakujejo izgubo v višini 285.876.000 din, kar je 77 % izgube izkazane v 1. trimesečju leta 1987. V PLATANI v času priprave gradiva niso mogli podati ocene višine izgube, ki jo sicer glede na poslovne rezultate prvih štirih mesecev pričakujejo.

V ostalih desetih organizacijah, ki so izkazovale izgubo v prvih treh mesecih letos, so se pogoji poslovanja nekoliko izboljšali in izgub ne pričakujejo.

V prvih petih mesecih je industrijska proizvodnja v občini za 0,5 % nad obsegom proizvodnje v obdobju januar—maj 1986. Povečala se je proizvodnja zagotovljenih tekstilnih izdelkov, kmetijskih in gradbenih strojev, proizvodnja in predelava papirja, proizvodnja krmil, predelava kemičnih izdelkov in gradbenega materiala. Nižja pa je proizvodnja živilskih proizvodov, kovinsko-predelovalne dejavnosti ter grafična dejavnost.

Na področju kmetijstva je bila oskrbljenost z repromaterialom zadovoljiva. V začetku setve je primanjkovalo določenih vrst dušičnih gnojil. Neugodne vremenske razmere (nizke temperature, pogoste in obilne padavine) so setev večkrat prekinile tako, da je setev koruze končana v prvih dneh junija.

Planirane in zasejane so bile naslednje površine:

-- v tonah

Poljščina	DRUŽBENI SEKTOR				ZASEBNI SEKTOR				
	Realiz. leta 1986	Plan 1987	Realiz.	% realiz. plana	Realiz. 1986	Plan	Realiz.	% real. plana	Držav. org. proizv. pri zaseb.
Koruzna za zrnje	1.500	1.419	1.437	101	7.390	7.600	7.430	98	5.500
Koruzna silaža	174	220	231	105	2.519	2.200	2.198	100	
Sladkorna pesa	318	366	276	75	349	650	535	82	27.300
Krompir					1.886	1.800	1.990	111	8.000
Vrtnine									

KG Rakičan zaradi neugodnih vremenskih razmer ni realiziral načrtovanega obsega setve sladkorne pese. V zasebnem sektorju so morali zaradi slabega vznika ponovno zasejati peso na površini 12 ha. Setev koruze je bila zaključena konec meseca maja. Posevki so slabše razviti, zaradi tega bo spravilo koruze nekoliko poznejše. Določene koruzne posevke namenjene za predelavo koruze za zrno bo potrebno

silirati in v zvezi s tem usmerjati živinorejsko proizvodnjo s čim manjšim odlivom.

Živinorejska proizvodnja v prvem polletju letos ne dosega načrtovane proizvodnje, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa je v porastu proizvodnja pri teletih, prašičih in mleku. V DO Agromerur je dosežen načrtovani obseg proizvodnje brojlerjev.

	ZASEBNI SEKTOR				DRUŽBENI SEKTOR			
	Plan VI 1987	I—VI 1986	I—VI 1987	% realiz. plana	I—VI 1987 plan	I—VI 1986	I—VI 1987	% realiz. plana
Mlado pit. govedo	3.250	3.421	3.071	94	1.417	1.383	1.274	90
kom	1.000	886	671	67				
Krave	12.000	7.992	10.844	90	36.000	36.977	37.219	103
Svinje	2.000	1.872	2.508	125				
Teleta	16.500	15.000	16.000	97	24.000	168.649	152.912	123
Mleko v 000 l	2.723	2.612	2.751					
Piščanci 000 kom ton	4.629	4.614	4.676	101				

Na področju gozdarstva je družbeni sektor plan poseka izpolnil v celoti že v prvi polovici leta, medtem ko ga je zasebni sektor le 50 %. Planirane količine lesa bodo kmetje spravili predvidoma do konca tega leta.

Po podatkih Narodne banke Slovenije so v prvih štirih mesecih letos OZD izvozile blago v višini 2.534.083.000 din oz. za 6,1 % več kot v obdobju januar—april lani. Letos so vse OZD v občini izvažale blago le na konvertibilno tržišče. Posamezna OZD so dosegle naslednje rasti izvoza: KZ Panonka 188,7 %, DO Mura 36 %, DO Mesna industrija 14,6 % ter SGP Pomurje, ki je napram lanskim štirim mesecem povečalo izvoz za več kot 10 krat. V večini ostalih organizacij, ki so v skupnem izvozu občine udeležene z okoli 15 %, pa je izvoz v obravnavanem obdobju upadel.

DO Mura, ki je med večjimi izvozniki blaga v občini vedno bolj povečuje tudi izvoz storitev, saj so na podlagi mednarodnih kooperacijskih odnosov dosegli v prvih štirih mesecih letos izvoz v višini 5.597.373.000 din (na podlagi tečaja \$ 451,6 din), oz. ga povečali za 30 %, intenzivno pa nadaljujejo tudi z izvozom tehnologije.

Organizacije združenega dela so v prvih štirih mesecih letos uvozile blaga v vrednosti 2.297.062.000 din ali za 8,6 % manj kot v enakem obdobju lanskega leta. Na zmanjšanje uvoza je vplival padec uvoza s konvertibilnega področja, saj se je klirinški uvoz povečal.

Po oceni bodo organizacije združenega dela v šestih mesecih letos namenile za investicije 4.807.766.000 din, kar je za 145 % več sredstev kot v enakem obdobju lani. Večina načrtovanih investicij letos se izvaja oz. so v teku priprave za njihovo izvedbo. Investicijska sredstva so razdrobljena, saj so tudi letos OZD usmerile svoja vlaganja pretežno v posodabljanje strojne opreme, tehnoloških postopkov in gradbene mehanizacije, preurejanja in nadomestne gradnje poslovnih prostorov ter v posodobitev in nadomeščanje transportnega in voznega parka. Odpiranje novih delovnih mest bosta omogočili le investiciji Tovarne mlečnega prahu, ki gradi sušilnico mleka s katero bo povečala proizvodnjo za 20—30 % ter Agromerurja, ki bo z naložbo v 4 objekte za vzrejo nesnic za proizvodnjo valilnih jajc v Peskovcih prav tako povečal proizvodnjo za okoli 30 %.

Od predvidenih večjih investicij se letos ne bo pristopilo k naslednjim:

— KG Rakičan bo vsled oteženih pogojev investiranja pričel s predvideno gradnjo hlevov za paitanje goveje živine v Motvarjevcih in Lemerju v naslednjih letih,

— zaradi neresenih premoženjsko-pravnih zadev pri odprodaji starega Bliska se izgradnja livarne z opremo delovne organizacije Panonija prav tako časovno zamika,

— Intes TOZD Mlinopek ne bo pristopil k izgradnji žitnega silosa temveč bo v drugi polovici leta v ta namen odkupil mešalnico KG Rakičan.

Na področju gospodarske infrastrukture in izgradnje objektov družbenih dejavnosti se izvajajo investicije v skladu z resolucijo. Sprejet je tudi program dela mladinskih delovnih brigad, ki bodo v letošnjem letu urejale cestišča na odseku Pečarovci—Šalamenci in v okolici Fikšinec ter pomagale pri izvajanju vzdrževalnih del na skupnih melioracijskih objektih v Hodošu.

2. SKUPNA PORABA

a) SIS družbenih dejavnosti

Celotni prihodki samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti so v občini v petih mesecih letos znašali 6,854.987.000 din in so se v primerjavi z enakim obdobjem lani povečali za 140 %, oz. za 57 % glede na povprečna sredstva v lanskih petih mesecih. Združena sredstva po prispevni stopnji v višini 5,840.693.000.— din so porasla 141 %, sredstva iz solidarnosti v višini 907.973.000.— din so višja za 216 % in iz drugih virov v višini 106,321.000 din, kar je za 26 % manj kot v 5 mesecih lani.

Do meseca maja letošnjega leta so na področju družbenih dejavnosti veljale povprečne prispevne stopnje iz leta 1986, ki pa niso bile prilagojene finančnim načrtom za letošnje leto, zato je bil priliv sredstev v teh mesecih nekoliko nad dovoljenim obsegom porabe. Na priliv solidarnostnih sredstev SR Slovenije, ki je bil za 216 % večji, je vplival tudi večji prenos sredstev iz leta 1986.

V posameznih skupnostih je bilo gibanje prihodkov naslednje:

— v 000 din

	I—V 1986	I—V 1987	Indeks
1. Skupnost otr. varstva	386.709	1.051.821	272
2. Izobraževalna skupnost	756.021	1.654.683	219
3. Kulturna skupnost	44.830	133.404	298
4. Telesnokult. skupnost	30.006	67.128	224
5. Skupnost social. skrb.	119.226	307.736	258
6. Zdravstvena skupnost	1.468.855	3.523.396	240
7. Skupnost za zaposlov.	33.525	96.415	288
8. Raziskovalna skupnost	12.328	20.405	166
SKUPAJ PRIHODKI:	2,851.500	6,854.987	240

V petih mesecih letos so znašali skupni odhodki vseh SIS 6,324.618.000.— din, kar je 116 % več kot v enakem obdobju lani, oz. 47 % več od povprečno porabljenih sredstev v lanskih petih mesecih.

Financiranje na področju družbenih dejavnosti je potekalo v skladu z začasnimi finančnimi načrti za letošnje leto. Glede na zvezni interventni zakon se je v glavnem pokrivala izvajalskim organizacijam in skupnostim dogovorjena svobodna menjava dela v okviru katere je bila dana prioriteta sredstvom za osebne dohodke.

Poleg pokrivanja dogovorjenih osebnih dohodkov je bila v celoti izpeljana valorizacija socialno varstvenih pomoči na vseh področjih družbenih dejavnosti. Financiranje nekaterih dogovorjenih nalog v SIS-ih, ki rokovno niso določena je bilo za nekaj časa odloženo. V SIS-ih zaenkrat ni bilo večjih likvidnostnih težav, ker so se v skladu s sprejetim samoupravnim sporazumom posluževali prelivanja sredstev med SIS.

Obseg in gibanje odhodkov po posameznih skupnostih je bilo naslednje:

— v 000 din

	I—V 1986	I—V 1987	Indeks
1. Skupnost otr. varstva	400.790	936.429	234
2. Izobraževal. skupnost	758.648	1,528.685	202
3. Kulturna skupnost	45.087	117.916	262
4. Telesnokult. skupnost	29.310	54.106	185
5. Skup. social. skrb.	118.603	281.664	237
6. Zdrav. skupnost	1,524.281	3,273.486	215
7. Skupn. za zaposl.	43.629	117.732	270
8. Raziskovalna skup.	6.732	14.600	217
SKUPAJ ODHODKI	2,927.080	6,324.618	216

b) SIS materialne proizvodnje

Skupnosti s področja materialne proizvodnje v občini so v prvih petih mesecih letos zbrale 3,347. 916.000 din sredstev, ki so porasla za 134 %. Zaradi višje prispevne stopnje so v cestni skupnosti višji prihodki za 118 % in komunalni za 190 %. Sredstva stanovanjske skupnosti so višja 187 %, skupnosti za varstvo pred požarom 117 %, obmo-

čne vodne skupnosti 107 %, skupnosti za pospeševanje kmetijstva 55 %, in za PTT promet 71 %. V kmetijski zemljiški skupnosti so prihodki kar za 11 krat višji kjer je za okrog 20 % prenešenih sredstev iz leta 1986 in za 7 krat večji prispevek od spremembe namembnosti zemljišč. V skupnosti za gozdarstvo se zbira več sredstev, ker so porabniki lesa zavezani plačevati prispevek 2,5 % od nabavljene vrednosti lesa. Ta sredstva se namenljajo za vzdrževanje in obnovo gozdnih cest. V sredstvih OVS Mura je 10 % sredstev prenešenih iz preteklih let okrog 52 % sredstev združenih od vodnih skupnosti izven pomurske regije in 38 % sredstev zbranih na območju naše regije.

Višina prihodkov v posameznih SIS je naslednja:

— v 000 din

	I—V 1986	I—V 1987	Indeks
1. SIS za cestno dej.	184.584	401.481	218
2. SIS za komun. dej.	172.629	499.936	290
3. Stanovanjska skup.	315.385	904.189	287
4. Območna SIS za PTT p.	20.130	34.387	171
5. Skup. za posp. kmet.	134.413	207.783	155
6. Kmetijska zemlj. sk.	5.223	58.937	1.128
7. Obm. vodna sk. Mura	566.057	1,166.684	206
8. SIS za var. pred pož.	31.962	69.410	217
9. SIS za gozdarstvo	73	5.109	—
SKUPAJ PRIHODKI:	1,430.456	3,347.916	234

V skupnostih s področja gospodarstva so v občini znašali celotni odhodki 1,874.213.000.— din oz. 114 % več kot v lanskem enakem obdobju. Skupnosti so porabile za 1,473.703.000 din manj sredstev kot jih je bilo zbranih. Samoupravna stanovanjska skupnost bo neporabljena sredstva v višini 427,823.000 din namenila za blokovno gradnjo v Razlagovi ulici, pričeto koncem meseca junija. Neporabljeni del sredstev v komunalni skupnosti v višini 104,394.000 din je namenjen za nadaljevanje gradnje črpalnice v Krogu, 80,000.000.— din pa je SIS do konca septembra posodila cestni skupnosti. V kmetijski zemljiški skupnosti zaostaja izvajanje komasacij na površini 1815 ha na območju Velike Krke in Filovec 451 ha, kjer se je komasacija žele pričela, zato ima skupnost še 49,669.000 din neporabljenih sredstev, ki bodo namenjena tudi za izdelavo agrokarte občine.

Zaradi časovnih zamikov pri izvedbi komasacij in zapoznele seve katere skupnost regresira, ostajajo neporabljena sredstva tudi v skupnosti za pospeševanje kmetijstva. Območna vodna skupnost ima poleg dejansko prikazanih odhodkov še pogodbeno angažirana sredstva v višini 265,362.000 din. Prosta finančna sredstva ostajajo predvsem zaradi dolgih postopkov pri pridobivanju projektne dokumentacije za osnovno odvodnjo Velike Krke in razmeroma neugodnih vremenskih razmer v začetku letošnjega leta.

Odhodki v posameznih SIS so se gibali takole:

— v 000 din

	I—V 1986	I—V 1987	Indeks
1. SIS za cest. dejav.	164.501	400.056	243
2. SIS za komun. dej.	126.117	315.632	250
3. Stanovanj. skupnost	235.504	476.366	202
4. Območna SIS za PTT p.	26.060	27.014	104
5. Skup. za posp. kmetij.	85.874	124.034	144
6. Kmet. zemlj. skup.	4.604	9.268	201
7. Območ. vod. skup. Mura	202.048	454.800	225
8. SIS za var. pred pož.	29.176	67.043	230
9. SIS za gozdarstvo	0	0	0
SKUPAJ ODHODKI	873.884	1,874.213	214

3. SPLOŠNA PORABA

Na področju splošne porabe v občini so znašali prihodki v prvih petih mesecih letošnjega leta 843,260.000.— din, kar je 117 % več kot v lanskem obdobju oz. 58 % več od povprečnih lanskih petmesečnih prihodkov. Davki iz OD in na dohodek v višini 485,154.000.— din so večji za 157 %, prometni davek, davek na premoženje in na dohodek od premoženja v višini 204,837.000.— din so porasli 59 %, davki na prihodek od premoženja in premoženjskih pravic so višji za 363 %, takse 95 % in prihodki po posebnih predpisih 89 %.

Priliv sredstev iz posameznih virov je naslednji:

— v 000 din

	I—V 1986	I—V 1987	Indeks
1. Davki iz OD na doh.	188.866	485.154	257
2. Prom. davek, davek na premoženje in na doh. od premoženja	128.465	204.837	159
3. Davek na prih. od premož. in premoženj. pravic	6.190	28.674	463
4. Takse	32.749	63.950	195
5. Prih. po posebnih predpisih	32.037	60.645	189
6. Preneš. prih. iz posebnega računa	—	—	—
SKUPAJ PRIHODKI	388.307	843.260	217

V prvih petih mesecih letos je bilo za namene splošne porabe v občini porabljen 714.090.000.— din ali 93 % več kot lani, ali 45 % več od povprečne lanske porabe. Največji del sredstev je bil namenjen za delo občinskih in medobčinskih upravnih organov v višini 606.127.000.— din, ki so se povečali za 96 %. Preostali del sredstev v višini 107.963.000.— din je bil porabljen za ljudsko obrambo in DS, splošne družbene potrebe, posebne namene, negospodarske investicije in družbene dejavnosti.

Za posamezne namene je bila porabljen naslednja višina sredstev:

	I—V 1986	I—V 1987	Indeks
1. Delo upr. organov	208.219	411.100	197
2. Za posebne namene	2.997	3.434	115
3. Negospodar. investic.	30	2.504	
4. LO in DS	9.956	20.967	211
5. Investic. v gospodar.			
6. Delo skup. upr. organov	100.919	195.027	193
7. Družbene dejavnosti	2.503	4.201	168
8. Druge spl. družb. potr.	44.699	76.596	171
9. Rezerve	806	257	32
10. Drugi odhodki	279	4	—
Skupaj omejena sp. por.	370.408	714.090	193
11. Prenešana sredstva	0	77.073	—
SKUPAJ ODHODKI	370.408	791.163	214

4. URESNIČEVANJE RESOLUCIJE

Z resolucijo o uresničevanju družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1986—1990 v letu 1987 je načrtovana rast družbenega proizvoda 3,5 %, industrijske proizvodnje 3,5 %, kmetijske proizvodnje 3,5—4 %, izvoza 6 %, zaposlovanja 2 in produktivnosti dela 2 %. Sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb naj bi naraščala do rasti dohodka gospodarstva v občini za zadovoljevanje splošnih potreb po največ enakih stopnjah kot v letu 1986.

Po podatkih Zavoda SR Slovenije za statistiko so se v prvih petih mesecih letos povečale cene na drobno skupno 102,3 %, v tem cene industrijskih izdelkov za 97,6 %, cene kmetijskih proizvodov 100,1 %, cene storitev za 132,1 % glede na enako obdobje leta 1986. Življenjski stroški so višji za 101,9 %.

Ocene organizacij združenega dela gospodarstva za I. polletje in gibanja dosežena v prvih mesecih letošnjega leta kažejo, da resolucijske usmeritve le delno uresničujemo. Na nivoju resolucijsko načrtovanih rasti je izvoz v prvih štirih mesecih letos, precej nižja pa so realna gibanja ostalih kazalcev razvoja. Družbeni proizvod se je po oceni gibanj finančnih kazalcev gospodarstva in cen v I. polletju povečal realno za 1,5 %, zaposlenost 1,3 %, produktivnost dela izračunana na podlagi realne rasti družbenega proizvoda pa je višja za 0,2 %. Industrijska proizvodnja je v prvih petih mesecih višja za 0,5 % v primerjavi z enakim obdobjem lani.

Po podatkih statistike je bilo v združenem delu v obdobju januar—marec povprečno zaposleno 19.653 delavcev, od tega 16.071 v gospodarstvu in 3.582 v negospodarstvu.

OZD s področja gospodarstva še vedno premalo zaposlujejo pripravnike z višjo in visokošolsko izobrazbo. Pri skupnosti za zaposlovanje je prijavljeno preko 100 iskalcev zaposlitve, ki še niso opravili pripravništva. Med njimi je kar 63 % s V. zahtevnostno stopnjo, med katerimi je okrog 35 % gimnazijskih maturantov ter okrog 10 % je z VI. zahtevnostno stopnjo.

Plan zaposlovanja za leto 1987, ki predvideva 481 novih zaposlitev se počasi uresničuje, saj organizacije združenega dela zaposlujejo malo novih delavcev. Razlog temu je tudi velik razkorak v izobrazbeni strukturi med prilivom kadrov in potrebami združenega dela. Po evidenci skupnosti za zaposlovanje je bilo v občini M. Sobota konec meseca maja 1.317 iskalcev zaposlitve. Med brezposelnimi je 58 % ne-kvalificiranega kadra, okrog 33 % strokovno usposobljenih in 9 % oseb z V. zahtevnostno stopnjo, med katerimi je največ (okrog 42 %) gimnazijskih maturantov, 22 % medicinskih sester, 16 % ekonomskih, 13 % kmetijskih ter 4 % strojnih tehnikov. Število brezposelnih z V. zahtevnostno stopnjo bi bilo za okrog 5 % še večje, vendar so se zaposlili za eno do dve stopnji na nižjo zahtevnost.

Ocenjena gibanja sredstev za osebne dohodke gospodarstva občine nekoliko presegajo ocenjeno rast dohodka, kar ni v skladu z določili resolucije. Realni osebni dohodki na delavca so po oceni življenjskih stroškov za I. polletje v upadanju.

Primerjava odhodkov skupne porabe v prvih petih mesecih letos s povprečno porabo leta 1986 kaže na usklajenost te oblike porabe z usmeritvami iz resolucije. Tudi splošna poraba se giblje v dovoljenih okvirih.

Z resolucijo za leto 1987 smo načrtovali še vrsto drugih nalog in aktivnosti za katere lahko v globalu ocenimo, da se uresničujejo oz. se je k realizaciji pristopilo.

V pripravi je Samoupravni sporazum o pogojih in načinu združevanja sredstev za razvoj pomembnih, dohodkovno uspešnih in izvozno usmerjenih programov.

Panonija TOZD Kmetijska mehanizacija je pristopila k novim investicijam v namensko proizvodnjo in izdelavo rezervnih delov za konfekcijsko industrijo, kar pomeni osvajanje novih programov in delno prestrukturiranje proizvodnje.

Platana se je reorganizirala v enovito DO. Sprejet je bil sanacijski program, ki se izvaja. V teku so prizadevanja za iskanje novih programov, kadrovske okrepitve, reorganizacijo proizvodnega procesa in tehnološko posodobitev proizvodnje.

Pri uresničevanju načrtovanega razvoja LIV TOZD Oprema in orodja Rogasovci, zlasti nadaljnje usmeritve proizvodnje s strojogradnjo, se organizacija srečuje s pomanjkanjem tehničnih kadrov.

SGP Pomurje pridobiva posle na tržiščih izven regije in v tujini, vendar pa zaradi manjše investicijske aktivnosti prihaja v tej OZD do pomanjkanja del. Z ustanovitvijo poslovne skupnosti Agropomurje so podane možnosti boljšega skupnega nastopa gradbeništva s projektanti in strokovnjaki s področja živinorej.

Temelj Cankova v letošnjem letu sicer posluje pozitivno, vendar se srečuje s številnimi problemi. V sorazmeroma slabo pripravljenem sanacijskem programu niso nakazane usmeritve dolgoročnega razvoja organizacije. Na zapisih prstih del in nalog ni bilo odziva tako, da ni prišlo do potrebne kadrovske okrepitve.

Z namenom, da se pospeši razvoj drobnega gospodarstva v zasebnem sektorju, je bil v letošnjem letu sprejet odlok o ureditvi nekaterih vprašanj s področja zasebne obrti v občini M. Sobota, ki je opredelil:

— deficitarne dejavnosti, to so storitveno uslužnostne dejavnosti po individualnih naročilih;

— razvojne pomembne dejavnosti, katerih razvoj se bo pospeševal kot dejavnosti, ki delajo za izvoz oz. nadomeščanje uvoza, ki delajo v kooperaciji z OZD in dejavnosti, ki razvijajo nove izdelke na osnovi inovacije;

— nova določila za ureditev obrtne dejavnosti kot postranski poklic in prodaje na drobno;

— možnosti za zaposlitev 10 delavcev v obrtni obratovalnici.

V skladu s tem so bile sprejete tudi spremembe in dopolnitve odloka o davkih občanov v občini M. Sobota, kjer so določene davčne olajšave za deficitarne dejavnosti in za dejavnosti, ki razvijajo nove izdelke na osnovi inovacije.

Zaradi zaostrenih gospodarskih razmer in ne dovolj stimulativnih ukrepov za opravljanje obrtne dejavnosti prihaja do zmanjševanja obrtnih dejavnosti zlasti opravljanja dejavnosti kot postranski poklic.

V pripravi je zazidalni načrt za obrtno-servisno cono na Markišavski cesti v M. Soboti, kjer bo zasebni obrtnikom nudena možnost gradnje poslovnih prostorov. Osnutek zazidalnega načrta je v fazi razgrnitve in javne razprave.

Na področju domače obrti je viden napredek, saj je bilo v zadnjem letu več prijavitev občanov, ki se ukvarjajo z domačo obrtjo (lončevina-črna žgana, izdelki iz slame, ročno kvačkani prtički). Veliko občanov pa se ukvarja z domačo obrtjo in niso registrirani, predvsem zaradi premajhne informiranosti.

Medobčinska gospodarska zbornica, Obrtno združenje in Obrtna zadruha Prekmurka se niso pristopile k izdelavi programa za nadaljnji razvoj drobnega gospodarstva.

V občini so prisotna prizadevanja za odpravo žarišč onesnaževanja okolja. Saniranje farne KG Rakičan se pripravlja v okviru reševanja te problematike v celotni SR Sloveniji in bo program sanacije predvidoma sprejet do konca letošnjega leta. Kremenčev pesek Puconci je pripravil sanacijski program čiščenja odpadnih tehnoloških voda, ki ga bo treba še dopolniti. Mesta industrija je pripravila elaborat za poskusno obratovanje kafilerije, upravljen pa bodo še določene meritve onesnaževanj, ki bodo osnova za nove ukrepe.

V januarju letošnjega leta so bili izdelani osnutki nekaterih dokumentov za ustanovitev Samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe v občini M. Sobota (Statut in Samoupravni sporazum ter oblikovanje delegacij in konferenc delegacij za formiranje SIS). Večina organizacij in skupnosti je že pristopila k sporazumu tako, da bo SIS v kratkem ustanovljena.

Zavod za ekonomiko in urbanizem pripravlja študijo in krajinske zasnove s prikazom celotnih dolgoročnih vplivov izgradnje hidroelektrarn na reki Muri.

K izdelavi agrokarte za občino Murska Sobota se ni pristopilo, ker še ni opravljeno aero snemanje. Prav tako pa s strani Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano še ni izdelan pravilnik z metodologijo o izdelavi agrokarte.

Na uresničevanje resolucijskih nalog so v precejšnji meri vplivale zaostrene gospodarske razmere. Ob izredno visoki rasti inflacije so pogoji poslovanja še težavnejši, saj se neusklajenost cen povečuje. Oh močnem naraščanju cen surovin, premateriala in energije, organizacije združenega dela ugotavljajo, da cene njihovih izdelkov ostajajo zamrznjene ali pa se z odobritvijo višjih cen zavlačuje.

Med vzroke za razmeroma nizko rast industrijske proizvodnje spadajo med drugim tudi pomanjkanje prematerialov, slaba kvaliteta surovin, omejevanje uvoza prematerialov in surovin, zastarela oprema, zaostajanje pri izvajanju načrtovanih investicij idr.

Določene težave povzroča organizacijam tudi novi obračunski sistem, zlasti revizorizacija, ki najhuj bremeni OZD z velikimi zalogami. V neugodnem položaju se je zaradi tega znašla trgovina, kjer so se finančni rezultati, tudi zaradi padca kupne moči prebivalstva, poslabšali.

Zaradi visokih obrestnih mer in neugodnih kreditnih pogojev so v mnogih OZD prisotne likvidnostne težave. Nezadovoljstvo sta povzročila tudi nov devizni zakon, ki ne stimulira izvoznih prizadevanj v zadostni meri ter zakonsko omejevanje rasti sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev, ki je v nekaterih sredinah osebno porabo celo zamrznil do polletja. V organizacijah združenega dela z nizkimi osebnimi dohodki je zaradi visokih rasti življenjskih stroškov ogrožena socialna varnost delavcev, nizki osebni dohodki pa v nekaterih sredinah tudi vplivajo na razmeroma slabo produktivnost dela.

Nizko produktivnost ugotavljajo predvsem v gradbeništvu, kjer se srečujejo še s težavami pri pridobivanju del in nedoseganju dogovorjenih rokov.

Poleg navedenega vplivajo na neugodne poslovne rezultate tudi nepravilno plačevanje izvoznih stimulacij, zapiranje tržišč, slaba konkurenčnost, zmanjševanje naročil s strani kupcev in nezadostna kadrovska zasedba, zlasti pomanjkanje strokovnih kadrov z visoko in višješolsko izobrazbo.

Radijski in televizijski spored od 3. do 9. julija

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA
16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Turistična oddaja, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — »21-232« — propagandno-glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	13.00 — Poseben poletni program: Za belega dne v Moravsko noč — neposredno iz Moravskih Toplic šest ur o tem in onem s prenosom tekmovalnega harmonikarjev, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Športna oddaja, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.15 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — V živo..., 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Gospodarska tema, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Iščemo odgovore na vaša vprašanja, 18.30 — Lepo je v naši domovini biti mlad... mladinska oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Oddaja o kulturi, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.10 — Mišmaš, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA
18.20—00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 18.35 Poročila, 18.40 Dolga bela sled, 9. del češkoslovaške nadaljevanke za otroke, 19.10 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.00 C. Bertolazzi: Lulu, 1. del italijanske nadaljevanke, 21.10 Drugi spol, 4. del dokumentarne serije, 22.05 Rezerviran čas, 22.15 TV dnevnik, 22.30 Poletna noč, Marie Octobre, francoski (ČB) film.	8.40—00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 8.55 Festival kurirček, 1. oddaja, 9.20 M. Kozina: Padlim, Bela Krajina, 9.50 Mavrovi Hanovi: Bratstvo in enotnost — srečanje ZRVS Jugoslavije, prenos, 16.55 Nadia, ameriški mladinski film, 18.35 Španska državljanska vojna 5. del, 19.00 Knjiga, 19.30 TV dnevnik, 19.50 Zrcalo tedna, 20.15 Vrnitev, jugoslovanski film, 21.50 TV dnevnik, 22.05 Poletna noč.	DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon: 21-232)	18.05—00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 18.20 Poročila, 18.25 Šola tenisa, 18.35 Radovedni taček: Ura, 18.50 Pamet je boljša kot zamač, 1. oddaja, 18.55 Sedem stopnic do glasbe: Klepetava želva, 19.30 TV dnevnik, 20.00 C. Duck — M. Thomas: Čigav otrok, 1. del avstralske nadaljevanke, 20.55 Aktualno, 21.35 TV dnevnik, 21.50 Glasba Georga Gershwina, 22.50 Poletna noč.	18.20—00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 18.35 Poročila, 18.40 Znak, 1. del otroške serije TV Sarajevo, 19.10 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.00 S. Pavič: Lovci proti trdnjavi, drama TV Beograd, 22.00 Slovenci v zamejstvu, 22.30 TV dnevnik, 22.45 Poletna noč.	18.20—00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 18.35 Poročila, 18.40 Pravljice iz lutkarskega vozička: O kozlovskem biku in slamatni brezi, 19.10 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Zagreb: Univerziada 87, prenos slavnostne otvoritve, 23.05 TV dnevnik, 23.20 Poletna noč.	17.10—00.00 Teletekst RTV Ljubljana, 17.25 Poročila, 17.30 Zagreb: Univerziada 87: Plavanje, prenos, 19.00 Med ribiči, oddaja za otroke, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Tednik, 21.05 H. de Man: Naraščajoče vode, 8. — zadnji del, nizozemske nadaljevanke, 22.00 TV dnevnik, 22.15 Poletna noč.
Oddajniki II. TV mreže: 17.10 TV dnevnik, 17.30 Otroška oddaja, 18.00 Izobraževalna oddaja, 18.40 Številke in črke — kviz, 19.00 Šopek domačih, 14. oddaja, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Bugojno: Slovesnost revolucionarne pesmi, 20.55 Poročila, 21.00 Arandjelovac: Marmor in zvoki, prenos, 22.05 Gospod predsednik, francoski film, 23.35 En avtor, en film.	Oddajniki II. TV mreže: 11.55 Gospodar prstanov, mladinski film, 13.25 Jugoslavija, dober dan, 13.55 Otroška predstava, 14.55 Wimbledon: Tenis — finale (Ž), prenos, 17.35 Dallas, ameriška nadaljevanke, 18.25 Naše malo mesto, 13. — zadnji del nadaljevanke, 19.30 TV dnevnik, 20.15 Glasbeni večer — P. Šivič: Cortezova vrnitev, opera, 21.35 Poročila, 21.40 Titov načrt vstaje, dokumentarna oddaja, 22.30 Jazz na ekranu: Aladar Pegan, 23.00 Športna sobota.	TV LJUBLJANA 9.40—23.30 Teletekst RTV Ljubljana, 9.55 Poročila, 10.00 Živ žav, 10.55 Dolga bela sled, ponovitev 9. dela, 11.25 Alpski večer — Bled 87, 1. oddaja, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Kar znaš, to veljaš, 14.00 Sin, za kmeta se boš šolal, 14.20 Poročila, 16.15 Poročila, 16.20 Paganini, 1. del sovjetsko-bolgarske nadaljevanke, 17.30 Sleparska delniška družba, ameriški (ČB), 19.30 TV dnevnik, 20.00 R. Bogdanovski: Trete obdobje, 2. del, 20.55 Poletna noč. Oddajniki II. TV mreže: 8.55 Poročila, 9.00 Danes za jutri in igrani film, 18.45 Oddaja iz kulture, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Poljudno-znanstveni film, 20.45 Poročila, 20.55 Na robu teme, serijski film, 22.00 Liki revolucije, dokumentarna oddaja, 22.45 Mali koncert, 23.05 Poezija: Nikola Miličević. OPOMBA: 1. Le Castellet, avtomobilski dirka FI za VN Francije 13.15—15.30/45 (12.45—15.15/30). 2. Split: DP v tenisu — finale m + finale mešano, 3. 14.55—20.30 Wimbledon — tenis, 4. Nogomet — Jugoslavija — Brazilija ob 20.00. 5. Kranj: Atletski troboj.	Oddajniki II. TV mreže: 17.10 TV dnevnik, 17.30 Otroška oddaja, 17.45 Sprehod s pesnikom, 18.00 Beograjski TV program, 19.00 Indirekt, oddaja o športu, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Znanjopolitična oddaja, 20.30 Mali koncert resne glasbe, 20.45 Poročila, 20.55 Velika ljubezen lorda Nelsona, ameriški film, 22.35 Znanost. OPOMBA: 16.30—17.40 Dan pete milijarde, posebni program OZN.	Oddajniki II. TV mreže: 17.25 Nogomet — Jugoslavija — SZ, prenos, 19.00 TV koledar, 19.10 Risanka, 19.30 Bakla univerziade, 20.00 Slikarske tehnike: Oljno slikarstvo, 20.45 Poročila, 20.50 Narodna glasba, 21.45 Žrebanje lota, 21.50 Muppet show, 22.15 Izobraževalna oddaja.	Oddajniki II. TV mreže: 17.10 TV dnevnik, 17.30 Zgodbe modrega telefona, otroška serija, 18.00 Izobraževalna oddaja, 18.40 Številke in črke — kviz, 19.00 TV koledar, 19.10 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Film tedna: Ognjene kočije, angleški film, 22.00 Rezerviran čas, 23.00 Med udeleženci univerziade.	Oddajniki II. TV mreže: 17.10 TV dnevnik, 17.30 Markova dekleta, otroška oddaja, 18.00 Grafično oblikovanje, izobraževalna oddaja, 18.40 Številke in črke — kviz, 19.00 Zagreb: Univerziada 87: Gimnastika, prenos, 21.45 Rezerviran čas, 22.00 Univerziada 87 — dnevni pregled. OPOMBA: Zagreb: 18.00—19.15 Revidirana folklor, prenos.
TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB
Prvi program 9.00 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.24 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.15 Cagney in Lacey, 21.00 Večer Pod lipo, 22.00 Dnevnik, 22.20 Gost urednik, 23.50 Program plus.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Julijski ognji, 9.50 Srečanje rezervnih vojaških starešin, 12.00 Praznični in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Boljše življenje, 20.50 Zvezde 45, 22.35 Dnevnik, 22.50 Split 87.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.
TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA
Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine.
TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA
9.00 Ponovitve, 11.15 Televizija za invalide, 17.05 Poročila, 17.10 TV spored za 3 dni, 17.15 Letni kolobarji, spored za upokojenke, 17.45 Teka, uporabne informacije, 18.00 Okno, služnostni spored, 19.00 Za boljši jezik, 19.10 Večerna pravljica, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Alfonso, spominjski spored, 21.15 Pisane zgodbe, iz del Cehova, 21.55 TV dnevnik.	8.35 Za cicibane, 8.55 Živalstvo sveta, 9.25 Pionirska olimpijada, 10.25 Panomima, 10.35 Dekleta, dečki, 15.50 Proščenje v kraju Sili, 16.15 Barkochba, 17.00 Dnevnik, 17.15 Bogovi in ljudje, 17.45 Pop glasba, 18.45 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Gorja v podzemlju, ameriški film, 21.40 Stara madžarska pesna glasba, 21.45 Odgovornost Andrasa Bujdos, TV film, 23.00 TV dnevnik.	10.30 Nedeljsko dopoldne, 12.00 Kmetijska oddaja, 14.00 Automan, 14.50 Nedeljsko popoldne, 17.20 Ljubimo se (film), 18.55 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 In temu pravimo sreča (drama), 21.00 Zabavna oddaja, 22.00 Dnevnik, 22.20 Športni pregled, 22.55 Program plus.	18.10 Poročila, 18.15 Večerna pravljica, 18.25 Velika nagrada Budimpešte »Hungalu«, mednarodno atletsko tekmovalje, prenos iz Nepstadiona, 21.00 TV dnevnik, 21.15 T. B. S., svetovni koncert, 22.15 Nekaj minut o gledališču, odlomki iz sporeda gledališča Jozsefvaros, 22.30 Poročila.	9.05 Počitniška matineja, filmi za otroke, 10.40 Delta, pon. 11.05 Televizija za invalide, 16.50 TV spored za 3 dni, 16.55 Za najstnike, 17.35 Koledar 1987, 18.40 Mini studio '87, 18.45 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Druga možnost, 3. del angleške serije, 20.55 Studio '87, kulturni TV tednik, 21.55 Svoboda ima svojo ceno, zgodovinski dokumentarni film, 22.30 TV dnevnik.	9.05 Počitniška matineja, filmi za otroke, 10.40 Delta, pon. 11.05 Televizija za invalide, 16.50 TV spored za 3 dni, 16.55 Za najstnike, 17.35 Koledar 1987, 18.40 Mini studio '87, 18.45 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Druga možnost, 3. del angleške serije, 20.55 Studio '87, kulturni TV tednik, 21.55 Svoboda ima svojo ceno, zgodovinski dokumentarni film, 22.30 TV dnevnik.	9.05 Počitniška matineja, filmi za otroke, 10.40 Delta, pon. 11.05 Televizija za invalide, 16.50 TV spored za 3 dni, 16.55 Za najstnike, 17.35 Koledar 1987, 18.40 Mini studio '87, 18.45 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Druga možnost, 3. del angleške serije, 20.55 Studio '87, kulturni TV tednik, 21.55 Svoboda ima svojo ceno, zgodovinski dokumentarni film, 22.30 TV dnevnik.
TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER
17.00 Program za otroke: risanke, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Veronika — telenovela, 20.30 Brahmsove simfonije, orkester Dunajske filharmonije dirigira Leonard Bernstein, 21.45 TVD vsedanes, 22.00 Glasbena oddaja — zadnje novosti diskografskih hiš, 22.50 NOV na Slovenskem — Ko se korenin zavemo, 00.15 Novice v nemščini in angleščini.	17.00 Program za otroke: risanke, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Top moda, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Dokumentarni: Poti svile, 20.30 Film: Desant na Drvar, Igrajo: Maks Furjan, Mata Milošević, Ljubica Samardžić, Režija: Fadil Hadžić, John Harold Huston, 22.00 TVD vsedanes, 22.15 Čar nepredvidenega A — telefilm, 22.55 Most — dokumentarni o zadnji nemški ofenzivi v Jugoslaviji, 00.15 Novice v nemščini in angleščini.	17.00 Program za otroke: risanke, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Pod zvezdami — glasbena oddaja, 19.45 Veronika — telenovela, 20.30 Športni maraton: ameriški nogomet, avtomobilizem — Formula 1.	17.00 Program za otroke: risanke, 17.30 Start — novosti o motorjih, 18.00 Zdravnik in otrok — nasveti pediatrov — oddaja v živo, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Veronika — telenovela, 20.30 Film: Dva legionarja, Igrajo: Franco Franchi, Cicio Ingrassia, Režija: Lucio Fulci, 22.10 TVD vsedanes, 22.25 Zdravnik in pacient — oddaja o medicini, 23.00 Hazel — telefilm, 00.15 Novice v nemščini in angleščini.	17.00 Program za otroke: risanke, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Veronika — telenovela, 20.30 Film: Greh mladosti, Igrajo: Maurice Ronet, Marie Versini, Režija: Leopoldo Trieste, 22.15 TVD vsedanes, 22.30 Film: Dva legionarja — ponovitev, 00.15 Novice v nemščini in angleščini.	17.00 Program za otroke: risanke, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 20.00 Univerziada — Zagreb — otvoritvena svečanost, 23.00 TVD vsedanes, 23.15 Crazy boat — glasbena oddaja, 00.15 Novice v nemščini in angleščini.	15.30 Odprta meja, 16.00 Univerziada — Zagreb: gimnastika, plavanje, gimnastika, 20.10 TVD stičišče, 20.30 Univerziada: gimnastika, dnevni pregled, 23.00 TVD vsedanes, 23.15 Moulin Rouge — variete, 00.15 Novice v nemščini in angleščini.

kino

SPORED FILMOV V KINU
»PARK«, M. Sobota od 3. do 9. jul. 1987

3. julija ob 18. uri amer. film **NORI DAN — BEATLESMA-NIJA**

3. julija ob 20. uri amer. film **HUDBOBNJA DEŽELA**

5. julija ob 16. in 18. uri amer. film **NORI DAN — BEATLESMA-NIJA**

5. julija ob 20. uri amer. film **HUDBOBNJA DEŽELA**

6. julija in 7. julija ob 18. in 20. uri amer. kom. **PROFESORJI SO PONORELI**

8. in 9. julija ob 18. in 20. uri am. film **PLANET ORDESA**

Prodaj

HIŠO z zemljiščem v Dolgi vasi prodam. Dolga vas 17 ali 48 a. LE-10826

AVTO FORD ESCORD prodam. Informacije pri Stefanecu, opirka, Lendava. LE-10835

VINOGRAD s kletjo v Dolgovaskih gorah 44 a prodam. Vprašati pri Semnu, Lendava, Cankarjeva 12. LE-10833

HIŠO z 18 AROV ZEMLJIŠČA, ob cesti, prodam. Interesenti naj se ogledajo v Dolgi vasi 152. Cena po dogovoru. LE-10832

VINOGRADNIKI! IZDELUJEMO SODE OD 10 DO 500 L. S svojimi izdelki se priporočamo! Sodarstvo, Marjan Maučec, Gančani 149.

HIŠO V VADARCIH št. 37, 115 arov njive in sadovnjaka, prodam. Ogled v nedeljo, od 8. do 12. ure: Karolinu Marič, Vadarci 37, p. Bodonci. VW JETTO, diesel, letnik 1984, prodam. Leopold Jerič, Dokležovje 121 a, p. Belžinci. IN-18231
TRAKTOR LRSUS C 360, nov, in traktor IMT 533 prodam. Cena po dogovoru. Ivan Kociper, Stanovno 5, 62259 Ivanjokovci. IN-18228
NOVO ENOSNO PRIKOLICO (brez prekučnika, cena 45 SM) in rezervne dele za FIAT 615 prodam. Moravci 78, p. Bučkovi. IN-18234
UNIMOG 421 s čelnim nakladalnikom prodam. Franc Žekš, Zg. Porčič 112, p. Gradišče v Slov. gorah. IN-18233
BARYNI TELEVIZOR prodam. Okiobrski revolucije 24. M-17101

IZDELAVA BETONSKIH ELEMENTOV — MEŠIČ, MURSKA SOBOTA, Noršinska 4.

IZDELUJEMO TLAKOVANCE ZA POSLOVNE PROSTORE, DOVOZNE POTI, DVORIŠČA IN VHO-DE V HIŠO.

HI-FI STOLP SONY prodam. Rojko, Stara 3, 069 21-568. M-17103
LEVO IN DESNO STRANICO ZA FIAT 750 prodam. Novak, Vanča vas 2 b. M-17104
ZASTAVO 750 prodam. Fokovci 47. M-17105
BOBNE PRODAM. Telefon: 71-571. M-17106
ENOSNO STANOVANJE V DVOSTANOVAJSKI HIŠI V LENDAVI, z vsemi pritliklinami, prodam. Informacije po telefonu: 75-556. M-16941
KRAVO, staro štiri leta, brejo pet mesecev, in telico, staro dve leti, brejo devet mesecev, prodam. Bratovci 175. M-17049
POHIŠTVO ZA SPALNICO, malo rabljeno, prodam. Ogled po 17. uri. Franc Horvat, Murska Sobota, St. Rozmana 14, M-17050
BARYNI TELEVIZOR EI NIŠ prodam. Prosenjakovci 62 a. M-17108
PARCELO V TURNIŠČU prodam. Informacije po telefonu: 73-040, interna 690. M-17109
TRAKTOR FIAT SUPER 402, 270 delovnih ur, in pluga IMT, visok klirins, 10-colne, prodam. Dolnja Bistrica 37. M-17111
OSEBNI AVTO OPEL MANTA naprodaj. Skakovci 52. M-17112
GOLF, letnik 1979, kravo in telico, visoko brejo, prodam. Gradišče 31. M-17113
TRAKTOR DEUTZ 4006 s priključki prodam. Slaptinci 5, p. Videm ob Ščavnici. M-17115
STISKALNICO ZA BALIRANJE, priključek za kombajn znam 780, 810, 131 in 132. Kavaš, Trnje 149. M-17116
BMW 520 z okvaro na motorju, prodam ali zamenjam za BMW, serija 2. Dankovci 26. M-17117
AVTOMATIK A3 ML, zelo ohranjen, malo rabljen, in nov walkman prodam. Dušan, Ivanci 54, p. Bogojina. M-17119
TRAKTOR IMT 567 prodam. Janko Horvat, Pečarovi 19, telefon: 77 101. M-17121
DVODELNO OKNO Z ROLETO, rabljeno, ter suhe smrekove (4 cm) in hruskove plohe (8 cm) prodam, Vaneča 14. M-17122
ZASTAVO 750, letnik 1975, in harmoniko, diatonično, prodam. Naslov v upravi lista. M-17123
MOPED APN prodam. Franc Hari, Murska Sobota, Titova 37. M-17125
AVTO POLONEZ, letnik 1979, prodam. Šomen, Murska Sobota, Partizanska 39, telefon: 22 456. M-17126
126 P, letnik 1978, 750.000, in TOMOS 15 SLC prodam. Igor Vajs, Hrasnje-Mota 42. M-17127
TRAKTOR FERGUSON 35, dobro ohranjen, s kabino, prodam. Nedelica 1. M-17128
126 P, letnik 1984, dobro ohranjen, prodam. Telefon od 14. do 15. ure: 75 271, interna 43. M-17130
MALE PUJSKE PRODAM. Puconci 76. M-17131
KOMBAJN LANZ, KLASSE EVRO-PA in samonakladalnik ter kravo po izbiri prodam. Dolenci 28, p. Puconci. M-17132
ZASTAVO KOMBI 850, staro tri leta, registrirano do februarja 1988, prodam. Slavko Žnidarič, Rakči Vrh 9 b, Radenci. M-17133
ZAMRZOVALNO SKRINJO prodam. Informacije popoldne po telefonu: 23 107. M-17053
ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK, dve peči na trda goriva in na olje, dva fotelja ter trosed prodam. Jožef Lenarčič, Nemčavci 37. M-17054
MALE PUJSKE PRODAM. Ernest Kardoš, Andrejci 30. M-17055
GOLF, dizel, letnik 1984, prevoženih 35.000 km, prodam. Gornja Bistrica 150. M-17057
KOMPLETNI MOTOR ZA FERGUSON 35 in krožne brane, 24 diskov, ter domače vino prodam. Aleksander Vrečić, Strukovci 52, telefon: 76 885. M-17058
KRAVO, staro štiri leta, brejo osem mesecev, prodam. Žitkovci 43. M-17060
TRAKTOR IMT 558 prodam. Nemčavci 25. M-17061
LADO 1500, letnik 1976, motor generatno obnovljen, karoserija na novo prepleksana, prodam za 110 SM. Naslov v upravi lista. M-17062
UVOŽEN GUMIJASTI ČOLN DOLŽINE 4 m, dvosedežni, brez motorja, prodam. Cena 100.000 din. Telefon: 71 689. M-17065
KRAVO, mlado, stelnjo, prodam. Franc Meolic, Bakovci, Ulica ob Muri 20. M-17069
OTROŠKI ŠPORTNI VOZIČEK, posteljo in kabel PUC (4 x 4), prodam. Telefon: 22 508. M-17070
RENAULT 18 TL, letnik 1983, prevoženih 50.000 km, prodam. Lipovci 68, telefon: 71 559. M-17071
KOMBAJN IN ŽETVENO NAPRAVO ZA BCS prodam. Štefan Korpič, Čepinci 156. M-17072
VW 1200, letnik 1974, prodam za 55 SM. Erniša, Vučja Gomila 29. telefon: 76 285. M-17073
VW PASSAT L, letnik 1974, prevoženih 102.000 km, ugodno prodam. Franc Lanšček, Murska Sobota, Cankarjeva 99. M-17074

BELO VINO (laški rizling) prodam. Ivan Zamuda, Hrasnje-Mota 90. M-17075
KUNCE, pasme ovnač, bele barve, za nadaljnjo rejo, prodam. Ladislav Šomi, Lendava, Kajuhova 8. M-17076
ZASTAVO 101, letnik 1987, poceni prodam. Mosje 86. M-17079
ŠKODO 100, neregistrirano, ugodno prodam. Krog, Murska 56. M-17080
AVTO DACIO (RIZ) ugodno prodam. Telefon popoldne: 73 274. M-17081
CITROEN GSX, letnik 1978, obnovljen, prodam. Resni kupci naj se ogledajo v ponedeljek ali torek v Lžakovic 143. M-17082
AŽ PANJE, TUDI S ČEBELAMI prodam. Kovač, Selo 89. M-17084
PEUGEOT 204, letnik 1974, registriran do junija 1988, prodam. Vesna Bohar, Mačkovi 29. M-17085
MALE PUJSKE PRODAM. Krajna 39, p. Tišina. M-17087
BELO TERANOVO, približno 10 m², prodam. Rudi Novak, Moravske Toplice, Cuber 34. M-17090
AMF 8, registriran do 29. maja 1988, prodam. Ogled v petek in soboto, Murska Sobota, Cankarjeva 50, telefon: 22 283. M-17091
MOPED 14 TIS, vozen, in KOMBIZASTAVO 453 K STD (po delih), prodam. Dobrila Kerec, Andrejci 10. M-17092

GOSTILNA MAUČEC, GANČANI, vabi v petek, 3. julija, ob 19. uri na

VELIKO VRTO VESELICO
Ob ansamblu KONTRAST iz Varaždina bosta za veselo razpoloženje skrbela DUDEK IN REGICA.
VABLJENI!

MALE PUJSKE PRODAM. Činč, Tropovci 8. M-17094
SEDEŽNO GARNITURO prodam. Lipič, Murska Sobota, Finžgarjeva 16. M-17095
MALE PUJSKE PRODAM. Borejci 30. M-17097
TRAKTOR T. VINKOVIČ TV 420 s priključki prodam. Bakovci, Partizanska 12, telefon: 76-119. M-17099
VINOGRAD V FILOVCIH (šmarinci), 5 arov, prodam. Naslov v upravi lista. M-17100

ZASTAVO 101, karambolirano, ugodno prodam. Tušak, Bletinci, Pannonska 47, telefon: 71-124. M-17135
HIŠO V GRADNJI NA HOTIZI, namenjeno za gostinski lokal, zgrajeno do temeljev, ob glavni cesti, prodam. Informacije: Gančani 80 a., telefon: 71-212. M-17137
JEČMEN, večjo količino, prodam. Jože Žilavci, Bakovci, Zvezna 7. M-17138
STARO LESENO VINSKO STISKALNICO ZA STISKANJE GROZDJA IN JABOLK prodam. Srečko Bračko, Spodnji Ivanjci 14. M-17139
MALE PUJSKE PRODAM. Poredoš, Gradišče 70. M-17141
KOTNO SEDEŽNO GARNITURO s foteljem prodam. Telefon: 26-163. M-17142
ŠPORTNO ŠKODO, letnik 1980, prodam. Alojz Žalman, Cankova 10. M-17144
AVTO SPAČEK, registriran, ugodno prodam. Telefon: 26-373. M-17146
RENAULT 18 TL ugodno prodam. Žitke, Murska Sobota, Generala Maistra 1, telefon: 22-361. M-17172
ŠOTOR, dvojček, v celoti gumiran, star dve leti, in četverček z dvema baldahinoma, predprostorom in veliko spalnico prodam. Praprotnik, G. M. 10, M. Sobota, telefon: 23-524. M-17194

APN 4, v dobrem stanju, prodam. Alojz Ivanič, Radenski Vrh 32, p. Radenci. GR-13544
GLOBOK VOZIČEK prodam. Katarina Fajfar, Gornja Radgona, Jurkovičeva 25. GR-13546
ŽETVENO NAPRAVO. SAMONAKLADALNO ZA BCS, in dvobrazdni plug olt, traktorski, 10-colni, prodam. Jože Vogrinec, Norički Vrh 3. GR-13547

MOTORNO KOLO MZ 150 TS, letnik 1979, prodam. Telefon: 74-681. GR-13548
KRAVO, brejo s tretjim teletom sedem mesecev, prodam. Alojz Keuz, Ivanjševski Vrh 46. M-13550

PEČ ZA ETAŽNO CENTRALNO KURJAVO CENTRAL 20 S in termoakumulacijsko peč, 3,4 KW, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 75-812. M-OP

ROTACIJSKO KOSO BRK 1659, košilnico BCS (bencin-petrolej) in žetveno napravo prodam. Mota 25, Ljutomer, telefon: (069) 82-065. IN-18238

GOLF JGL, letnik 1981, prodam. Telefon: (069) 81-879. IN-18239

ZASTAVO 101 GTL 55, staro dve leti, prevoženih 11.000 km, ugodno prodam. Razkrižje 6 a, p. Ljutomer. IN-18241

DIANO, letnik 1977, prodam. Zlatko Gasparič, Kokoriči 16, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-18242

GOLF, prvič registriran 1980, prodam za 3,5 M. Tel.: 26-170. M-NE

PLETILNI STROJ BROTHER, dvojni, s karticami za debelo volno, menjalnik bary ucl za EMPISAL, cikcak in verižni, ter verižna industrijska šivalna stroja singer prodam. Telefon: (069) 81-008. IN-18237

WARTBURG 353, letnik 1981, dobro ohranjen, registriran do aprila 1988, ugodno prodam. Murska Sobota, Zupančičeva 9, telefon: 22-265. M-17145

MALE PUJSKE prodam. Krajna 63. M-17147

KRAVO, staro pet let, kontrola A, brejo osem mesecev, prodam. Satahovci 47. M-17148

STROJ ZA IZDELAVO LADIJSKEGA PODA prodam. Miran Vrhovšek, Janka Serneca 55, 62311 Hoče. M-OP

MALE PUJSKE PRODAM. Satahovci 33. M-17150

ZASTAVO 750, letnik 1979, prodam. Babič Otmar, Hercegovščak 32. M-13552

STEYR 430 s koso prodam ali zamenjam za steyr 540, 10-colni plug in skropilnico, 340 l, prodam. Lukač, Bakovci, Prečna 18. M-17166

ZASTAVO 101, neregistrirano, vozno, prodam. Borejci 48. M-17167

DVA NEMSKA OVČARJA Z ODLIČNIM RODOVNIKOM, stara 12 in 20 mesecev, samec in samica z odlično telesno oceno, starši vrhunske kakovosti, prodam. Sprejemam naročila za mladiče nemški ovčar z odličnim rodovnikom. Murska Sobota, Kroška 79. M-17168

AVTO ZASTAVO 101 GTL prodam. Informacije: Viktor Vild, Murska Sobota, M. Kuzmici 34 a, telefon: 23-035. M-17169

VW 1200, letnik 1976, prodam. Nego-va 6. M-17170

JUGO 55 A, letnik 1985, karamboliran, prodam. Halas, Črenšovci 193 a. M-FH

GOLF, letnik 1979, prodam. Gradišče 45. M-17184

FIAT 127, letnik 1978, prodam. Irena Radović, Telefon popoldne: (069) 73-040. M-17152

TRAKTORSKO SKROPILNICO, 300 l (za 20 SM), in kovinski rezervoar, 5000 l (za 25 SM), prodam. Konrad Bratkovič, Kunova 38, Sp. Ivanjci. M-17153

SILAŽNI KOMBAJN SK 80 ugodno prodam. Mirko Kaučič, Gornji Ivanjci 21, telefon: 79-411. M-17154

TRAKTOR T 40, 65 KM, v dobrem stanju, prodam. Turnišče, Ulica Štefana Raja 15, telefon: 70-297. M-17155

MALE PUJSKE PRODAM. Gradišče 3 a. M-17157

MOPED APN 6, dobro ohranjen, prodam. Rogan, Večeslavci 10. Informacije od 7. do 15. ure. Petrošnik, skladišče pijak. M-17158

ELEKTRONSKE BOBNE SIMMONS SDS 9, nove z deklaracijo, zelo ugodno prodam. Telefon: 26-250. M-17159

GORENJE MUTA, stroj s priključki: freza, kosa, napredaj. Gradišče št. 37 a. M-17160

PEČ ZA ETAŽNO CENTRALNO KURJAVO WINTHAGER, 25.000 kalorij, prodam. Černelavci, Aynovska 92, telefon: 22-698. M-17163

MOLZNI STROJ VITREKS, star eno leto, prodam. Godina, Pečarovi 72. M-17164

KRAVO, staro štiri leta, prodam. Viljem Sukič, Vidonci 39. M-17171

DIANO, v dobrem stanju, letnik 1977, z rezervnimi deli, prodam. Štefan Horvat, Černelavci, Gorička 104. M-17173

PUJSKE, stare sedem tednov, (za kos ali za kg), prodam, Rakičan, Zvezna 15. M-17174

SVINJO ZA ZAKOL, okrog 180 kg, prodam. Gančani 26. M-17176

GOLF (bencin), letnik 1982, prevoženih 42.000 km, prodam. Gjerek, Belinci, Prekmurska 16, telefon: 71-475. M-17178

POHIŠTVO ZA SPALNICO in tri fotelje prodam. Murska Sobota, Mladinska 58, telefon: 22-671. M-17179

PARCELO NA VANEČI, 58 arov, prodam. Informacije po 20. uri: telefon 21-854. M-17180

FORD 12, registriran do maja 1988, prodam. Murska Sobota, Trstenjakova 38. M-17181

POLJSKI FIAT, letnik 1981, in opremo za DISCO prodam. Telefon: 23-387. M-17182

ZASTAVO 101, letnik 1977, neregistrirano, vozno, prodam. Cena 450.000 din. Grah, Murska Sobota, Staneta Rozmana 3. M-17183

MALE PUJSKE, OVCE IN ANGORSKE ZAJCE prodam. Dokležovje 60 a. M-17185

ZASTAVO 101, letnik 1985, prevoženih 15.000 km, prodam. Telefon: 76-884. M-17186

ZASTAVO 101, letnik 1982, prodam. Telefon: 76-884. M-17187

OMARO ZA DNEVNO SOBO PRODAM. Nemčavci 3 b, telefon: 23-776 popoldne. M-17195

GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK, dobro ohranjen, po ugodni ceni prodam. Ogled po 15. uri: Cankarjeva 34, Murska sobota. M-EH

MOPED 14 M, letnik 1982, dobro ohranjen, prodam. Tropovci 55. p. M-17188

OPEL KADETT, letnik 1974, prodam. Večeslavci 38. M-17189

BELO IN RDEČE VINO prodam. Kūronja, Panovci 13, p. Križevci v Prekmurju. M-17190

LESENO UTO (4,5 x 3,5 m), obito z deskami in krito z opeko, prodam. Franc Nedeljkó, Stara Nova vas 19 a, Križevci pri Ljutomeru. M-17191

AVTORADIO S KASETOFONOM prodam. Murska Sobota, Čopova 22. M-17192

ZASTAVO 101, letnik 1981, prodam. Branko Gornjec, Vanča vas 46. M-17197

AVTO MERCEDES 200 D prodam. Adrijanci 15. M-17197

SVINJO, visoko brejo, prodam. Štefan Žizek, Žižki 57. M-17198

HARMONIKO MELODIJA, 80-basno, zelo ohranjeno, prodam. Naslov v upravi lista. M-17199

HRASTOVE DOGE za sode 2 m², prodam. Križevci pri Ljutomeru 20. IN-18236

zaposlitve

DEKLE ZA POMIVANJE POSODE, v GOSTILNI NA GORENJSKEM, sprejemno v redno delovno razmerje. Hrana in stanovanje v hiši. Nastop službe takoj. Pokličite po telefonu: 064 79-834. M-16922

VK ali KV REZKALCA-STRUJARJA zaposlim. Zasluzek 30 SM. Stanko Husar, Gornja Radgona, Delavska pot 17. M-17129

ŽENSKO, ki lepo poje in bi bila pripravljena od 15. julija do 10. avgusta odpotovati v Švico, išče-mo. Plačilo 200.000 dinarjev. NASLOV POD ŠIFRO: OHNER. M-17136

PRIUČENO ALI KV NATAKARICO zaposlim. Sobote in nedelje proste, stanovanje in hrana preskrbljena. Gostilna Oraič, Zg. Kungota, telefon: 062 658 613. M-17156

ŠIVILJO ALI DELAVKO ZA SERIJSKO ŠIVANJE nujno zaposlim. Telefon: 22 563. M-17177

ŽENSKO, dekle ali fanta za občasno pomoč iščem. Vrtnarija Gyorf, nasproti avtobusne postaje. M-OP

FRIZERSKO POMOČNICO ALI PRIPRAVNIČO sprejem. Frizerski salon, KARBA, HOTEL RADIN. M-17219

kupim

PARCELO V MARTJANCIH ALI MORAVCIH kupim. Naslov v upravi lista. M-17086

JEČMENO SLAMÓ Z NJIVE, v balah, kupim. Telefon: 78 275. M-17088

GRADBENO PARCELO V PU-CONCIH kupim. Naslov v upravi lista. M-17098

TRAKTORSKO GUMO 7/30 kupim. Jože Novak, Nunska Graba 22, Ljutomer. IN-18230

Sobe

SOBO DAM STAREJŠI ŽENSKI ali starejšima zakoncema. Murska Sobota, Partizanska 55. M-17042

razno

GOSPODINJE — NOVO!
Popravljam vse vrste ZAMRZOVALNIH SKRINJ, ki točijo, rosijo ali ledenijo, na vašem domu, garancija. Kilometrine ne zaračunavamo. Telefon: 062 38 885. M-16985

OSAMLJEN MOŠKI ŽELI SPOZNATI UPOKOJENKO, staro od 50 do 60 let, za pomoč v gospodinjstvu. Alkoholizirane izključene. Ponudbo pošljite na upravo lista pod »TOPLI DOM«. M-17064

PREKLIC!
Preključem veljavnost hranilne knjižice št. 17144-7, izdane pri HKS Panonka M. Sobota. Jože Berden, Filovci 150. M-17066

GOSPODINJE! TRILETNA GARANCIJA za popravilo zamrzovalnikov, ki točijo, rosijo, ledenijo. Viktor Pajek, telefon od 8. do 10. in od 17. do 19. ure: 062 413 606. M-16991

PREKLIC! Preključem veljavnost INDEKSA, izdanega za šolski leti 1983/1984 in 1985/1987 na Srednji zdravstveni šoli Rakičan. Darja Matjašec, Berkovci 30, p. Videm. M-17110

PREKLIC! Preključem veljavnost hranilne knjižice št. 042671, izdane pri KZ Apače. Jože Lebar, Žepovci 79. GR-13545

Še nosim v sebi tvoje lepo lice,
tvoj vroči smeh mi v vetru trepeti,
dotika se me kot peruti ptice,
v višinah zopet v soncu se igra,
in vendar to je le previd resnice,
ki se nad tvojim grobom lesketa.
(Vida Taufer)

V SPOMIN

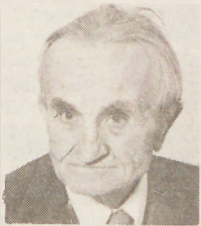
14. junija je minilo leto, polno bolečine, odkar je za vedno prenehalo biti srce moje drage žene

Nade Kuzma

Boleč in nepozaben je spomin nate in prehuda je bolečina v naših srcih, da bi kdaj zamrla.

Hvala vsem, ki ste jo ohranili v lepem spominu ter se z drobno cvetko ali prižgano svečko kdaj ustavite ob njenem mnogo preranem grobu.

ŽALUJOČI: MOŽ ŠTEFAN IN DRUŽINA KUZMA IZ RANKOVCEV

ZAHVALA

V 85. letu nas je po kratki bolezni zapustil dragi mož, oče, dedek, brat in stric

Jože Majc

od Grada 112

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, nam v teh težkih dneh pomagali in ga posprejili na zadnji poti.

Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem in govorniku za poslovilne besede.

ŽALUJOČI: žena, hčerka z družino, sestra z družino, Ema z družino in drugo sorodstvo

Niti zbogom nisi rekla,
niti roke nam podala,
smrt te vzela je prehitro,
a v naših srcih za vedno boš ostala.

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša draga mama, babica in prababica

Rozina Marič

od Jurija

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami ter nam izrekli sožalje.

Posebna hvala duhovniku za pogrebni obred in predstavniku KS tov. Ficku za poslovilne besede ob odprtem grobu ter društvu upokojencev.

Žalujoči: sin Štefan z ženo Marjano, hčerka Gizela, vnuki, pravnuke in sestre z družinami

Kako je hiša strašno prazna,
odkar v njej očeta ni,
ta izba prej tako prijazna,
odljubna, tuja se nam zdi.

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustil naš dragi

Jožef Žizek

iz Velike Polane

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, botrini in sosedom, ki ste dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Zahvaljujemo se tudi kolektivu Mure iz M. Sobote, GD iz Velike Polane in drugim gasilskim društvom, zdravstvenemu osebju iz Črenšovec, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Velika Polana, 15. junija 1987

Žalujoči: žena Katarina, hčerki Marija in Katarina z družinami, sinova Franc in Slavko z družinami ter brat Martin z družino

ZAHVALA

Umrta nam je naša mama

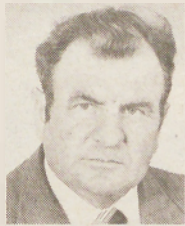
Emilija Norčič

Odšla je ob šelestenju pomladnih vetrov, tiho in skromno, kot je živela. Naša domačija v Nemčavcih je ostala prazna.

Hvala vsem, ki ste ji ob slovesu poklonili toplo misel, ji darovali vence in cvetje, za pisno in ustno izrečeno sožalje.

Iskrena hvala zdravnikom in zdravstvenemu osebju internega oddelka za skrb med njeno boleznijo. Posebej se zahvaljujemo g. seniorju Ludviku Novaku in pevcem za cerkveni obred, govorniku KS, dobrim sosedom, posebno Olgi Horvatovi in njeni družini ter Gabiki Cigut za pomoč.

SINOVI OTO, OSKAR IN LUDVIK Z DRUŽINAMI TER NEČAKINJA DANICA

Zakaj si moral nam umreti,
ko s teboj je bilo lepo živeti,
pri nas je ostala praznina,
v naših srcih bolečina.

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, stari oče in brat

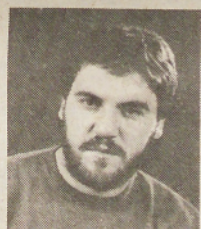
Franc Žohar

iz Doliča

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in sočustvovali z nami.

Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem, predstavniku KS in gasilcem.

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO GA IMELI RADI

ZAHVALA

Nepričakovano je tragično umrl naš najmlajši brat, star komaj 27 let

Darko Makovec

z Razkrižja 42

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste našega dragega brata v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, nam izrekli sožalje ter nas v trenutkih velike žalosti tolažili in mu darovali vence.

Posebna zahvala sosedom, ki so prvi priskočili, da bi mu pomagali, njegovim sošolcem, mladinski organizaciji, pevcem, govornikom, prijateljem in sodelavcem.

Žalujoči: brata Slavko in Štefan ter sestra Anica z družinami

Zakaj sta nam morala umreti,
ko pa je bilo z vama lepo živeti.
Odkar utihnil vajin je glas,
žalost in bolečina domujeta pri nas.

V SPOMIN

7. julija bodo minila tri leta, polna žalosti, odkar nas je zapustila draga mama, babica in prababica

Terezija Hari

iz Lomanoš

10. septembra pa hosta minili dve leti, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in dedek

Alojz Fajfar

iz Lomanoš

Grenko je spoznanje, da se nikoli več ne vrne med nas. Hvala vsem, ki se ju še spominjate in se z lepo mislijo ustavite ob njunem grobu.

ŽALUJOČI: VSI VAJINI, KI SMO VAJU IMELI RADI

Že dve leti te črna zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.

V SPOMIN

30. junija sta minili dve leti polni žalosti, odkar je nenadoma prenehalo biti srce dobrega moža, skrbnega očeta in dedka

Štefana Flisarja

iz Moravskih Toplic

Težko je življenje brez tebe. Vsak korak, kamorkoli nas vodi, je en sam žalosten spomin nate. Tvoj dom, za katerega si se tako trudil, je prazen, odet v žalost, samoto, ostali so le sledovi tvojih pridnih rok, za katere ti bomo hvaležni do konca naših dni.

ŽALUJOČI: žena, hčerka in vnukinja

ZAHVALA

Po krajši bolezni nas je v 85. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, babica in prababica

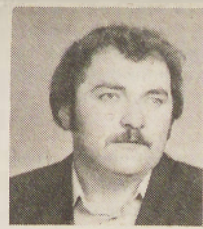
Terezija Flisar

roj. Jonas
iz Brezovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, gasilcem in znancem, ki ste jo v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Iskrena hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornici KS. Brezovci, 15. junija 1987

Žalujoči: sin Štefan in hčerka Jolanka z družinama, sestra Irena z družino in drugo sorodstvo

Nismo dovolili, da bi te izgubili,
ali usoda rekla je tako,
da to, kar najbolj ljubiš,
za vedno je odšlo!

V SPOMIN

19. junija je minilo eno leto, odkar je za vedno odšel od nas

Franc Horvat

iz Martjanec

Hvala vsem, ki se ga še spominjate in ste ga ohranili v lepem spominu.

VSI NJEGOVI

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, babice, prababice in tašče

Agate Lebar

iz Apač

se zahvaljujemo dr. Milošu Radošinu, patronažnim sestram, sorodnikom, sosedom, kolektivom OŠ Apaše, VVO G. Radgona, Zavoda iz Dornave in Perutnine s Ptuja, g. župniku, tov. Perparjevi in Kocetovi za poslovilne besede, pevkam iz Apač, pevcem Elrada iz Gornje Radgone, tov. Rugoletu za odigrano Tišino ter vsem, ki so darovali cvetje in jo spremljali na zadnji poti.

ŽALUJOČI: VSI NJENI

TOČNO OPOLDNE:

15-milijonta antena

V petek so delavci Gorenja Elrad praznovali. Imeli so dan odprtih vrat, poleg tega pa so priredili številna srečanja delavcev z obiskovalci.

Med drugim so točno opoldne izdelali 15-milijonti izdelek, po katerem so najbolj znani. Gre seveda za anteno. Visoko številko so primerno proslavili. Anteno, ki je bila izdelana pred jubilejno, so podarili po stažu najstarejšemu Elradovcu, Francu Pintariču, ki je takrat delovodja v tozdu Elektroniki, kolektivu pa je zvest vse od leta 1953 sem, ko je bil Elrad samo sedem delavcev. 15-milijonta antena bo poslej shranjena v vitrinah sozda Gorenje, prva za jubilejno pa bo ostala delovni organizaciji.

Na fotografiji možje z jubilejnimi antenami (od leve proti desni): Marjan Koprivšek s sozdove službe za stike z javnostjo, najstarejši Gorenje Elradovec, Franc Pintarič, in direktor delovne organizacije, Rajko Kotnik.

bop

Referendum v Gorenju-Varstroj

(Za zdaj) ostaja po starem

V lendarški delovni organizaciji Gorenje-Varstroj so se v ponedeljek delavci dveh tozdov — Montaža-purle in Varis — z referendumom odločili za reorganizacijo. Načrtovano je namreč bilo, da bi se ta dva tozda izločila iz delovne organizacije in sama nadaljevala kot enovit ovd.

Referendum je pokazal, da mnenje delavcev ni v skladu s predvidevanji, to velja vsaj za tozda Varis, kjer je od 207 volilnih upravičencev glasovalo 188 delavcev, vendar jih je bilo za preorganizacijo samo 82. V drugem tozdu je od 403 glasovalo 316 upravičencev, od tega so bili za spremembo 203. Ker pa je bila postavka, da mora referendum uspeti v obeh tozdi, pomeni, da z novo organiziranostjo za zdaj ne bo nič. Načrti, da bi novo obliko organiziranosti uveljavili s prvim januarjem 1988, so tako splavali po vodi, saj je 6 mesecev najkrajši rok čakanja do izvedbe ponovnega referenduma. V Gorenju Varstroj bodo naredili analizo priprave in izvedbe referenduma, o čemer bomo še poročali.

bop

VZNEMLJIVA PRIČEVANJA Z OBMEJNEGA GORIČKEGA

Boleče poglavje o kolonizaciji

Podobno kot pred tedni v Apačah je pomursko zgodovinsko društvo minuli ponedeljek v Rogoševih na Goričkem pripravilo razpravo o kolonizaciji oz. bližnji preteklosti obmejnega območja od Cankove do Sotine. S pešico domačinov so zgodovinarji in poznavalci več ur razčlenjevali vplive in posledice nemštva in madžarstva na ta del slovenskega nacionalnega prostora. Pri tem je zgodovinski spomin, oprt zlasti na pričevanja posameznikov, segal posebej v predvojno in medvojno obdobje. Prav tako ali še bolj zanimivo in vznemirljivo je bilo prisluhniti spominjanju na neposredni povojni čas in razvoj. V tem pogledu je boleča še ne povsem raziskana epizoda izseljevanje nemških družin iz obmejnih vasi; največja izselitev je bila 14. januarja 1946.

Na posvetu so se udeleženci dotaknili še valov kolonizacije v obmejnem vasi: Fiksinec, Kramarovec, Ocinje, Serdico in Solino, iz Bele Krajine, Koroške in od drugod v prvih povojnih letih. Tudi o agrarni reformi, volitvah v ustavodajno skupščino, obveznih odkupih in zadržnem organiziranju kmetov so govorili ter mimogrede o gospodarskem in političnem položaju v obmejnih vaseh tega dela Goričkega v zadnjih desetletjih. Na osnovi pričevanj in zbrane gradiva o kolonizaciji v Apaški dolini in na obmejnem območju Goričkega namerava pomursko zgodovinsko društvo pripraviti ali knjižno publikacijo ali vsaj obsežnejši podlistek za Vestnik.

B. Ž.

ZADNJA VEST

Odstop radgonskega mladinskega predsednika

Sedanjí DPO-jevski sistem, uveljavljen pri nas, je na raznih ravneh pred dokaj zahtevnimi preskušnjami, kar se zrcali v oteženem delu vsake naše DPO, ki ga lahko imenujemo tudi kriza. In slednja je najočitnejša v organizaciji, ki je formalno preostala sicer enakopravna, v dejanskosti pa vseeno na margini politične moči in vpliva. Gre za mladince, o katerih se veliko sliši — ne le zgolj zaradi splošno znane resnice, da se mladi zaletavajo z glavo skozi zid, pač pa tudi zaradi tega, ker je njihovo ravnanje bolj spontano, morda tudi bolj čustveno.

Po ljutomerskih miselnih razhajanjih je počilo v Gornji Radgoni. Dosedanji predsednik občinske konference, Danilo Tirš, je namreč komaj po šestih mesecih predsednikovanja naznanil svoj odstop. Uradno zaradi konfliktov pred festivalom bratstva in enotnosti, med njim, pa tudi po njem, zaradi česar ni bilo mogoče izvajati osnovnih programskih usmeritev. Nadalje predsednik v odstopu meni, da v občini ni omogočeno normalno in miselno delo mladim, saj ne želi biti direktor komunale in zgolj organizirati občinske akcije, ampak delati tudi s svojo glavo. Danilo Tirš je pripravljen ostati v predsedstvu, vsaj formalno pa bo ostal predsednik do jeseni, ko bo volilna konferenca, ki ga bo (ali ne) razrešila.

Bojan Peček

Zgodovina tega ne bi oprostila

Občina Murska Sobota ima prav gotovo posegno zemljepisno lego — meji namreč na dve državi, Avstrijo in Madžarsko, na obeh straneh onkraj meje pa na določnem območju (Radgonski kot oziroma Porabje) živijo Slovenci. V imenu matičnega naroda ima torej tudi posebno skrb za naše rojake v zamejstvu. In to je prav gotovo razlog več, da si prizadeva za dobro sodelovanje s sosednjima državama.

Pred štirimi leti so zbori občinske skupščine, ko so obravnavali informacijo o obmejnem sodelovanju občine, sprejeli več nalog in pobud za izboljšanje stikov na različnih področjih. Takrat je bilo med drugim ugotovljeno, da

je blagovna menjava med državami dokaj dobro razvita in da so prizadevanja za vzpostavitev višjih oblik gospodarskega sodelovanja. Prav tako je bilo ugodno ocenjeno sodelovanje družbenih dejavnosti (predvsem z Železno županijo na Madžarskem), kar krepi sožitje dveh narodov ob meji. Vendar je sodelovanje z zamejskimi Slovenci preveč sloanelo le na izmenjavi folklornih skupin, premalo pa je bilo vsebinskih stikov.

Pretekli četrtek so zbori občinske skupščine Murska Sobota spet spregovorili o obmejnem sodelovanju, predvsem še o uresničevanju stališč izpred štirih let. V razpravi so ugotavljali, da se je

obseg blagovne menjave z Madžarsko povečal in da so uspeli uresničiti tudi dogovor o višji obliki gospodarskega sodelovanja. To je bila kooperacija med Soboto — tozdu Obrtništvu in Mizariskim podjetjem iz Kormenda, ki pa je žal leta 1985 zaradi konkurenčnosti naših izdelkov pretrgala. Na naši strani so tudi nekatere ovire za povečanje blagovne menjave prek blagovnice v Szombathelyu, ker pristojni zvezni organi tej menjavi ne priznajo statusa višje oblike gospodarskega sodelovanja, čeprav to v veliki meri je. Pri gospodarskem sodelovanju z Avstrijo pa ni dosežen bistven napredek, ker naši sosedje uvajajo občasne sezonske zapore za uvoz določenih vrst kmetijskih pridelkov in izdelkov ter uvajajo visoke uvozne dajatve. Možnosti za boljše sodelovanje pa kljub vsemu obstajajo. Ob tem so zbori podprli pobudo, da bi se v maloobsejni promet z Avstrijo vključila celotna občina Murska Sobota.

Najbrž prvič pa so se delegati dokaj podrobno seznanili tudi s položajem Slovencev v tako imenovanem Radgonskem kotu v Avstriji in Porabju na Madžarskem.

Med drugim je bilo rečeno, da je bilo v minulih letih mnogo storjeno za dobrososedske odnose z obema sosednjima državama. Žal pa nismo poskrbeli za pomoč Slovencev v Radgonskem kotu. Avstrijci pa so nam bili najbrž hvaležni za ta nikakršen odnos do tega vprašanja, saj razen prizadevanj novinarjev ni bilo in tudi ni nobene politične in siceršnje uradne strategije do teh Slovencev, ki nimajo nobenih pravic, čeprav so jim le-te zagotovljene v 7. členu avstrijske državne pogodbe. Seveda je manjšini, ki ni borbena in si sama ne pomaga za svoj nacionalni obstanek, oziroma se prostovoljno preda tokovom asimilaci-

je, težko pomagati. Vseeno pa smo do štajerskih Slovencev dolžni imeti svoj odnos, ne smemo jih odpisati od svojega narodnega telesa. Tega nam slovenska zgodovina ne bi oprostila.

Tudi porabskim Slovencem nismo ponudili dovolj pomoči, ker je bila le-ta v minulih letih vse preveč prepuščeno samo obmejnima občini Murska Sobota in Lendava, drugače pa je bilo glede Slovencev v Italiji in na Koroškem v Avstriji. Zadnji čas se Slovenija naposled bolj ozira tudi v Porabje. Da le ne bi bilo prepozno?

Madžare do porabskih Slovencev sicer ne veže kakšen 7. člen, kljub temu je madžarska politika do narodnostnih vprašanj dokaj napredna, je nasimilacijska. Ustava iz leta 1972 celo zagotavlja enakopravno rabo materne jezika, negovanje narodnostne kulture... Prejšnja ustava je to le dopuščala. Madžari so se tudi uradno odpovedali vendski teoriji do porabskih Slovencev. To je bilo pomembno zgodovinsko dejanje, saj Porabec in Prekmurcev stoletja niso priznavali za Slovence, ampak za Tote oziroma Vende. Tudi sicer so marsikaj storili, da bi Porabci ohranili svojo narodnostno poreklo. Zdaj imajo v osnovnih šolah celo že delni dvojezični pouk. Vendar pa s stanjem ne moremo biti zadovoljni, ker mladi vse manj govorijo slovensko. Slovenski jezik se umika tudi iz cerkvenih obredov (razen na Gornjem Seniku). Porabje je med drugim določeno za rezervat divjadi in za gozdovitev. Ljudje so tako prisiljeni zapuščati zemljo, ki jih je dolga leta preživljala, in se preseljevati v industrijska mesta. Tam pa se lahko kaj hitro asimilirajo. Obstajajo sicer poskusi, da bi ta proces ustavili. Posledice minulih let pa se že močno čutijo.

Jože Graj

GIMNAZIJA V MONOŠTRU

Namesto krožka pouk slovenščine?

V Porabju, kot tudi sicer na Madžarskem, se je pretekli teden končalo šolsko leto 1986/87. Kaj je bilo zanj značilno?

V osnovnih šolah (Gornji Senik, Števanovci, Monošter II) so

ka. In prvič je začela na gornjeseniški osemletki tudi nastopati lastna lutkovna skupina, ki se je med drugim zelo uspešno predstavila tudi v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Pa v srednjem šolstvu? Na monoštrski gimnaziji, ki jo obiskuje tudi 15 učencev slovenskega rodu, so tudi v minulem šolskem letu organizirali tako imenovani slovenski krožek za učence vseh štirih letnikov. Ker pa krožek ni obvezen, se je zanj prijavilo in ga obiskovalo samo 7 učencev. Z njimi je prvič delala Marjana Sukič iz Sakalovec, ki je sicer zaposlena v Kulturno-prosvetnem centru v Monoštru.

»Krožek smo imeli vsak teden dve šolski uri. Največ smo obdelovali lekcije v knjigi Slovensčina za tužce. Morda se to sliši malo čudno, vendar sem to knjigo izbrala zato, ker so v njej dobre vaje, s pomočjo katerih se lahko učenci naučijo čim več pogovornega jezika. Mislim, da jim je to tudi bolj potrebno, kot pa če bi imeli v glavnem teorijo ali pa bi se učili na pamet pesmi.«

Na vprašanje, zakaj krožka niso obiskovali vsi učenci slovenske narodnosti, pa nam je naša sogovornica dejala: »Nekateri pač niso pokazali interesa, ker nimajo dovolj narodne zavesti, drugi pa niso mogli, ker so imeli ob istem času druge dejavnosti.«

In kakšne so možnosti, da bi slovenščina dobila na monoštrski gimnaziji večjo veljavo, da bi si učenci lahko pridobili več znanja iz materne jezika?

»To bi lahko uresničili z uvedbo vsaj fakultativnega pouka slovenskega jezika, ker je za redni pouk premalo učencev. S tem bi dosegli višjo raven, saj bi bili med drugim učenci ocenjeni in bi se po mojem tudi bolj zavzeto učili. Sicer pa mislim, da je potrebno za več znanja še več lastne prizadevanosti, torej branja knjig, časopisov, gledanja televizije, poslušanja radia...«

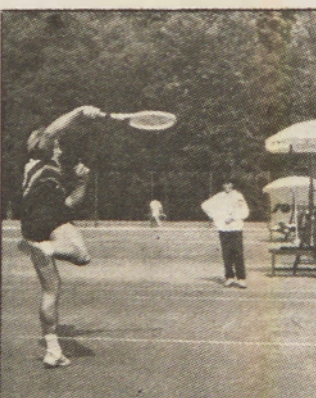
Jože Graj

Deseti republiški mladinski ribiški tabor

Začel se je včeraj v Bakovcih, sklenili pa ga bodo prihodnji torek. Tokrat je jubilejni in mladinski, minuli so bili pionirski, s kakimi sto mladinci iz vse Slovenije. Je večpomenski: tako s športno-izobraževalnega in naravoslovno-ekološkega kot s kulturno-zgodovinskega in obrambnega vidika. Temu ustrezno so organizatorji — Ribiška zveza Slovenije in pomurske ribiške družine — pripravili program, ki bo med drugim zapolnjen z merjenji v ribiških veččinah, vsakršnimi (tudi ekološkimi) predavanji ter obiski.

B. Ž.

KAKO JE V GENTEROVCIH

»Presenečen sem nad teniškim igranjem in entuziazmom tukaj v Murski Soboti.« je med drugim povedal naš najboljši alpski smučar Bojan Križaj, ki se je udeležil otvoritve novih teniških igrišč v Murski Soboti. Bojan je tudi pokazal, da zna dobro igrati tenis, ki je poleg smučanja najbolj priljubljena športna zvrst, s katero se rekreativno ukvarja.

Foto: F. Maučec

V Genterovcih je te dni okrog 25 prebivalcev več kot običajno. Tamkaj so se namreč zbrali srednješolci iz Slovenije in zamejstva, ki sodelujejo na mladinskem socialno-geografskem taboru Pomurje 16, katerega organizatorja sta inštitut za geografijo Univerze Edvarda Kardelja Ljubljana in Zveza organizacij za tehnično kulturo — Gibanje znanost mladini. Njihov namen je proučiti socialno-geografske značilnosti naselja Genterovci, prebivalstva ter življenjskega okolja, posebej pa tudi narodnostni vidiki, kajti večina prebivalcev v Genterovcih je madžarske narodnosti. Rezultate raziskave bodo predstavili na sklepni prireditvi, ki bo 7. julija.

J. G.

MARJANA SUKIČ, narodnostna aktivistka v Porabju

nadaljevali z delnim dvojezičnim poukom — torej so v prvih in drugih razredih potekale v madžarskem in slovenskem jeziku ure pri spoznavanju narave in družbe ter glasbi, na Gornjem Seniku pa v petih in šestih razredih tudi pri zgodovini, ure slovenščine pa so sicer potekale po starem programu v vseh razredih. V otroških vrtcih pa so nadaljevali z govornimi vajami v slovenskem jeziku dvakrat po pol ure tedensko. Novosti torej v tem pogledu ni bilo.

Nekaj pa se je vseeno zgodilo novega na vzgojno-izobraževalnem področju v Porabju. Odprli so nove prostore otroških vrtcev na Gornjem Seniku in Slovenski vesi, na vseh dvojezičnih osemletkah pa so v tem šolskem letu prvič organizirali tekmovanje za Kranjčovo brašno značko, na katerem je sodelovalo okrog 80 učencev. Z branjem knjig so si prav gotovo poglabili tudi znanje iz slovenskega knjižnega jezika.

Za poletje in vročino (ki nas je končno le prepričala) sta taka senca in prostorček za klepet kaj primerna. Omislili so si ga Centralovci na novo urejenem pločniku in tako tudi nam v uredništvu navrgli vprašanje: naj gremo delat v pregreto redakcijo nadstropje višje ali ostanemo spodaj — v brezdelju in senci.

foto: A. A.